

ΤΟ
ΠΡΟΒΛΗΜΑ
ΤΟΥ
ΘΕΟΥ

ΔΑΥΛΟΣ

ΔΡΧ. 1200

ΣΤΗΝ ΓΗ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΜΦΑΝΙΣΘΗΚΕ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ἡ θέση τῶν δούλων στὸ Βυζάντιο

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνα: 3223957, 9841655.
Τηλεομοιότυπος: 3314997.

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9.30 - 13.30
καθημερινά (και Σάββατο).

Ίδρυτής-Ίδιοκτήτης-
Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία - Ατελιέ:
PRESS LINE
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ.: 5221792.
Εκπτώσεις:
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
Βιβλιοδεσία:
Κ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΣ

- Τιμή αντίτυπου: 1.200 δρχ.
- Δωδεκάμηνη συνδρομή: 12.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 18.000 δρχ.
 - Φοιτητών: 8.000 δρχ.
- Έξωτερικού: 65 δολλ. ΗΠΑ.
- Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
- Η συνδρομή ανανεώνεται
αυτομάτως μετά την λήξη του
12μήνου. Διακοπή της συνδρομής
γίνεται μόνον κατόπιν
τηλεφωνήματος του ενδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά εμβάσματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση
κειμένων του «Δ», με την προϋ-
πόθεση ότι θα αναφέρεται ρητώς
η πηγή τους.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 11024:
Έξουσία έναντιόν Πολιτισμού

Δ.Ι.Λ.

ΣΕΛΙΣ 11025:
ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ
Κ.Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Ι. ΛΑΖΑΡΗΣ, ΚΛΕΑΝΘΗΣ Ο
ΚΡΗΣ, Ι. ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΥΣ, Σ. ΜΠΕΚΑΚΟΣ, Σ. ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ,
Κ. ΚΗΠΟΥΡΟΣ, Γ. ΧΟΥΣΟΣ.

ΣΕΛΙΣ 11033:
ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΡΙΝ 11.000.000 ΧΡΟΝΙΑ
Συνέντευξη του κ. Άρη Πουλιανού
ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΜΑΝΕΑΣ

ΣΕΛΙΣ 11037:
Διεθνής οικονομική τυραννία
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΒΙΣΤΑΣ

ΣΕΛΙΣ 11041:
Τό Ώδόν στην κοσμολογία του Όρφους
ΜΑΡΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 11041:
Αντιλήψεις των Όρφικών για το Σύμπαν
ΕΛΕΥΘ. ΚΑΤΣΑΒΟΥΝΙΔΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11049:
Στις Έλληνικές τοπικές διαλέκτους
προσαρμόζονταν οι προϊστορικές γραφές
ΑΝΤ. Θ. ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11059:
Α. Καρζής: Ό όραματιστής του Έλληνισμού
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΡΑΣ

ΣΕΛΙΣ 11065:
Τό πρόβλημα του Θεού
Ε. ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 11073:
Πότε έγινε ή Άργοναυτική Έκστρατεία
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ

ΣΕΛΙΣ 11077:
Πώς οι σκοταδιστές κατέστρεψαν τό πρώτο
Έλληνικό τυπογραφείο στην Κων/πολη
Δρ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11080:
Φτώχεια και Πολιτισμός
ΠΑΝ. Α. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11083:
Η θέση των δούλων στο Βυζάντιο
ΜΑΡΙΟΣ Δ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 11083:
Ό Κληρός αυτοαναιρούμενος
Δρ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11091:
Στην άρπάγη του Διεθνούς Έξουσιασμού
χαροπαλεύουν ή έρευνα και ό λόγος
ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΣΕΛΙΣ 11093:
Η Έλληνική Γλώσσα άναντικατάστατο
μέσον έκφρασεως της διεθνούς Έπιστήμης
ΘΩΜΑΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ: σελ. 11046 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ
ΑΔΗΡΓΙΑ: σελ. 11047 • ΕΛΛΟΓΑ ΚΑΙ ΜΑΝΤΙΚΑ: σελ. 11057 • Η
ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ ΗΜΩΝ: σελ. 11071
• Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ: σελ. 11076 • ΕΘΝΙΚΑ: σελ. 11081 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ
ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 11093.

Ἐξουσία ἐναντίον Πολιτισμοῦ

Καθὼς ὁ Διεθνὴς Ἐξουσιασμός ἐπιδίδεται σήμερα στὴν δημιουργία τῆς νέας «φυσιογνωμίας» του, ἐκείνης τῆς μιᾶς καὶ ἐνιαίας παγκόσμιας νοοτροπίας καὶ ὁργανώσεως, ἐκμηδενίζοντας τὴν μία μετὰ τὴν ἄλλη τίς ἕως τώρα ἰσχύουσες κατὰ τόπους ἐστίες διαφορετικῶν ἰδεολογιῶν, τρόπων ζωῆς καὶ πολιτισμῶν, τὰ πρῶτα θύματά του σημειώνονται μετὰ τῶν ἀνθρώπων τῆς διανοήσεως, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἔρευνας: Οἱ διανοοῦμενοι πλέον σύρονται στὴ σιωπὴ ἢ τὸν συμβιβασμό, οἱ ἐπιστήμονες ἐξαγοράζονται καὶ ἐγκλείονται στὰ ἀσφυνκτικά ὅρια τῶν κρατούντων ἐπιστημονικῶν δογμάτων καὶ οἱ ἔρευνητές, ἐξαρτημένοι ἐντελῶς οἰκονομικά ἀπὸ τὸν ἐξουσιαστικὸ κορβανᾶ, ἐρευνοῦν μόνον καὶ ὅ,τι ἐνδιαφέρει τὴν Ἰσχύ, γιὰ νὰ αὐξάνῃ τὴν τεχνολογική, οἰκονομικὴ καὶ ὁργανωτικὴ τῆς δύναμη. Ἡ σκοτεινὴ αὐτὴ διεθνὴς ἀτμόσφαιρα προκαλεῖ πληθῶρα παρενεργειῶν σὲ πρακτικὸν τομεῖς, ὅπως ἡ τέλεια ἐξαχρείωση τῆς Παιδείας, ἡ ἀναξιοπιστία καὶ δολιότης τῆς Ἐνημερώσεως, ὁ ἐκφυλισμὸς τῆς Τέχνης καὶ πρὸ παντὸς ἡ κατολίωσις τοῦ Στοιχειοῦ (λογιστικῆς, φιλοσοφίας, θεωρίας) στὸν γκερεμὸ ἐνὸς ἀδιεξόδου, ὅπου ἡ ἀνοῦσια, ἀνυποψίαστος καὶ ἀνόητος φλναρία ἐπέχει θέσιν «πνευματικῆς δημιουργίας».

* * *

Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ στὴν Ἱστορίαν, πὺν ἐμφανίζεται ἡ ἐξουσιαστικὴ μονοκρατορία, οὔτε εἶναι πρωτοφανὴς ἡ ἐπιχείρησις ἰσοπεδώσεως μετὰ σκοπὸν τὴν ἐγκαθίδρυση «ἐνὸς Θεοῦ», πιστῆς εἰκόνας τοῦ «ἐνὸς Ἐξουσιασμοῦ». Θὰ περιορισθούμε ἐδῶ στὴν ἀναφορὰ στοὺς τελευταίους αὐτοκρατορικοὺς χρόνους τῆς Ρώμης, ὁπότε ἡ ἀναζήτησις ἐνὸς καὶ ἐνιαίου πολιτικοῦ, πνευματικοῦ καὶ πρακτικοῦ «μοντέλου», κοινῶν γιὰ ὅλους τοὺς ὑπηκόους τῆς μιᾶς Ἐξουσίας, ἦταν ἐπίμονη ἐπιδίωξις τῆς καὶ τότε μοναδικῆς ἐστίας δυνάμεως –ἐπιδίωξις, τῆς ὁποίας ἀποτρόπαιον ἐπίτευγμα ἦταν τὸ χιλιόχρονον ἔρεδος τοῦ Μεσαίωνα. Καὶ τότε ἡ ἀκμάζουσα (Ἑλληνικὴ) ἐπιστήμη ἀφωρίσθηκε καὶ ἐξαφανίσθηκε, ἡ (Ἑλληνικὴ) φιλοσοφία λιθοβολήθηκε καὶ ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ μιὰ ἀπερίγραπτη γελοιοφάνεια θεολογικῆς ἀδολεσχίας καὶ ἡ (Ἑλληνικὴ) ἔρευνα ἀπαγορεύθηκε ἐπὶ ποινῇ καύσεως ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Ὡς παιδεία, ἐνημέρωσις καὶ τέχνη ἐπεδίωξε ὅ,τι ὑπηρετοῦσε τὸ ἐπιβληθὲν δογματικὸ πρότυπον καὶ ἡ πρόοδος τῆς ἀνθρωπότητος ἀνεκόπη σὲ τέτοιο βαθμὸν, ὥστε εἶναι βέβαιον, ὅτι οὔτε σήμερα μποροῦμε νὰ πούμε, ὅτι ἔχομε κερδίσει τὸν χαμένο χρόνον ἀπὸ τὸν μεσαιωνικὸν θάνατον τοῦ Πολιτισμοῦ.

* * *

Εἶναι φανερό, ὅτι καὶ πάλι οἱ ἀντίπαλοι εἶναι οἱ ἴδιοι: Ἀπὸ τῆς μιᾶς μεριᾶς ἡ ἐλεύθερος, ἀδογματιστὴς, ἔλλογη ἀναζήτησις τοῦ ἀληθινοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλῃ ἡ δίψα τῆς δυνάμεως. Δύο ἀντίθετες θεωρήσεις τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου, πὺν ποτὲ δὲν συμβιβάσθηκαν, ποτὲ δὲν συνεργάσθηκαν καὶ ποτὲ δὲν ταυτίσθηκαν. Καὶ εἶναι τῶ ὄντι πολὺ ἐμφαντικὸν τὸ γεγονός ὅτι ὁ Πλάτων, πὺν πρῶτος συνειδητοποίησε τὸ φαινόμενο αὐτό, ἐνῶ στὰ πρῶτα του ἔργα ἤλπισε, ὅτι κάποτε ἴσως φιλοσοφήσουν οἱ βασιλεῖς ἢ βασιλεύουσιν οἱ φιλόσοφοι, στὴν ὠριμότητά του («Νόμοι») ἀπέβαλε τὴν ἐλπίδα αὐτὴ ὡς φροῦδὴ καὶ οὐτοπική. Εὐχὴς ἔργο εἶναι, νὰ συνειδητοποιήσουν, ὅσο εἶναι καιρὸς, καὶ οἱ σημερινοὶ διανοοῦμενοι (μετὰ τὴν εὐρεῖαν ἔννοιαν τοῦ ὅρου), ὅτι καταντώντας «θεραπευμένους» τῆς Ἐξουσίας αὐτοκαταργοῦνται, αὐτοαναιροῦνται καὶ αὐτοκτονοῦν ὡς πνευματικοὶ ἄνθρωποι καὶ δημιουργοί. Οἱ πυρετοὶ τοῦ Μεσαίωνα δὲν πρέπει νὰ λησμονηθοῦν ποτέ.

Δ.Ι.Λ.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Το νομοσχέδιο για την φίμωση της έλευθεροτυπίας

Κύριε διευθυντά,

Σε εκπλήρωση δεσμεύσεων προς την Ευρωπαϊκή Ένωση κατετέθη στην Βουλή προ των εκλογών νομοσχέδιο με τον κατ'εύφημισμόν τίτλο «Περί Προστασίας του Άτόμου από την Έπεξεργασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα». Έπειδή όμως δεν ψηφίσθηκε τουτό –λόγω της διαλύσεως της Βουλής–, πρόκειται να κατατεθεί εκ νέου προς ψήφισιν. Τουτό είναι ο προπομπός του νομοσχεδίου «Για την Έφαρμογή της Συνθήκης Σέγκεν». Βέβαια κανείς δεν έχει την παραμικρή αντίρρηση, όπως προστατευθή ή αξιοπρέπεια του ατόμου από τα ΜΜΕ και το άτομο από το ηλεκτρονικό φακέλλωμα του σύγχρονου κράτους. Όμως δεν πρόκειται γι' αυτό. Το νομοσχέδιο τουτό θα πλήξη πρωταρχικά τις ιδέες και την διαφορετικότητα και θα βάλη φραγμούς στις έλευθερίες. Δεν έρχεται δηλαδή να προστατεύση την πλειοψηφία των Έλλήνων από την κοινωνική δυσωδία και την διεφθαρμένη έξουσία, αλλά αντίθετα θα νομιμοποιήση το φακέλλωμα των Έλλήνων πολιτών. Επίσης θ' αφήση ασύδοτα όλα εκείνα τα αντικοινωνικά στοιχεία, τα όποια ενεργούν ύπονομευτικά και προκαλούν το δημόσιο αίσθημα του υγιούς Έλληνικού Λαού, ώστε άνερόχλητα και ασύδοτα πλέον να δρούν και να χύνουν το δηλητήριο στις ήθικες αξίες και στον Έλληνικό Πολιτισμό μας, χωρίς να ύποκεινται σε δίωξη ή έστω κριτική εκ μέρους της κοινωνίας μας. Αντίθετα θα διώκωνται οί επικριτές των.

Το νομοσχέδιο έχει δύο σκέλη: Το πρώτο σκέλος του άφορά δήθεν στην προστασία του ατόμου, ενώ το δεύτερο παρέχει δυνατότητα νομικής κάλυψης σε Δημόσιες Άρχες της Ελλάδος και της Ευρωπαϊκής Ένωσης να φακελλώνουν ήλεκτρονικά τους Έλληνες. Με την ύπογραφή του νομικού τούτου τερατουργήματος ουσιαστικά θα άπαγορεύεται ή δημοσίευση κάθε πληροφορίας πού θ' άφορά:

- Στην φυλετική ή εθνική καταγωγή • Στα πολιτικά φρονήματα • Στις θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις • Στην συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις • Στην υγεία τού ατόμου • Στην σεξουαλική ζωή • Στις ποινικές διώξεις ή καταδίκες κ.ά. (δημοσιογραφική έρευνα κ. Άλέκου Μαρκόπουλου).

Σύμφωνα λοιπόν με τις ανωτέρω διατάξεις δεν θά έχη κανείς του λοιπού δικαίωμα να συζητήση ή να δημοσιεύση, ότι κάποιο άτομο της Έλληνικής κοινωνίας ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι για παράδειγμα Χριστιανός, Έβραϊός, Μουσουλμάνος, Άλβανός ή Σκοπιανός, Χιλιαστής ή Σιωνιστής, έστω κι αν το άτομο τουτό άποδεδειγμένα δρώ και ύπονομεύει τά συμφέροντα της Ελλάδος και του Έλληνικού Λαού. Επίσης θά «τσιμπάρη ή δαγκάνα», όποιον θίγη θέματα σχετικά με τον σημιτισμό κ.λπ. Δηλαδή άκόμη και άν κανείς τολμήση να κατηγορήση κάποιον, ότι είναι σατανιστής, «άντιρρησίας συνειδήσεως» ή Ίεχωδός, θά βρίσκειται άντιμέτωπος με τον δρακόντειο αυτό νόμο. Έστω και άθωα κριτική αν τολμήση κάποιος να κάνη σε κάποιον, ότι π.χ. συμμετέχει σε κάποια αίρεση, ή ότι ό κ. Ροζενστάιν είναι Έβραϊός π.χ., θά κινδυνεύη να όδηγηθή στην φυλακή ή να ύποστη όσβαρές οικονομικές κυρώσεις. Δεν θά επιτρέπεται να σχολιάση ούτε κάποιον έγκληματία, παιδεραστή ή έμπορο ναρκωτικών, ότι έχει στο ενεργητικό του φόρους, καταδίκες κ.ά. Κατά πληροφορίες, έφ' όσον κατέχης ή έπεξεργάζεσαι κάποιο άρχειο με τις παραπάνω πληροφορίες ή τις δημοσιοποίησης, κινδυνεύεις να τιμωρηθής από 300.000 μέχρι 50.000.000 δραχμές (άρθρο 14 του νομοσχεδίου) και μέχρι 3 χρόνια φυλάκη. Πού σημαίνει, ότι, αν τολμήσης τά πιό πάνω «έγκλήματα», τότε μπορεί να δρεθής πίσω από τά σίδερα του Κορυδαλλού.

Και ή έλευθεροτυπία, πού προστατεύεται δάσει του Συντάγματος; Αυτήν ξεχάστε την. Με το νέο «νομικό τέρας» άπαγορεύ-

ουν την διατύπωση κάθε σχετικής απόψεως και ποινικοποιούν την ελευθερία του τύπου και της έκφρασης.

Με το δεύτερο σκέλος του Νομοσχεδίου παρέχεται η δυνατότητα νομικής κάλυψης σέ Δημόσιες Αρχές της Ελλάδος και της Ένωσης να φακελλώνουν ηλεκτρονικά τους Έλληνες πολίτες, να έπεξεργάζονται ή να διασταυρώνουν πληροφορίες για καταδικασμένους ή ύποπτους «αδικημάτων» και να διαβιβάζουν τα στοιχεία στους Η/Υ των αντιστοιχών δικαστικών ή ανακριτικών Αρχών καθώς και στον Κεντρικό Η/Υ των Βρυξελλών (Europol). Τοῦτο καθίσταται δυνατόν, καθ' όσον διά της Συνθήκης του Μάαστριχτ κατηγορήθηκαν πολλές διατάξεις του Έλληνικού Συντάγματος και αποδίδεται και στους Έλληνες ή ιθαγένεια του «Ευρωπαίου πολίτη» με όλες τις υποχρεώσεις, αλλά ουσιαστικά χωρίς τα δικαιώματα των Βορειοευρωπαίων. Και φυσικά άντε ν' αποδείξεις, ότι δέν είσαι ύποπτος, αλλά άπλως ένας σκεπτόμενος και ελεύθερος άνθρωπος, πού σέ φακέλωσαν για τίς ιδέες σου.

Άσφαλώς θα ξεσηκώσει θύελλες ό «νόμος-φίμωτρο», όταν έλθη στην Βουλή. Ό πρώην βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Γ. Μαγκάκης είχε δηλώσει έπ' αὐτοῦ: «...ή ζωή

τῶν πολιτῶν κινδυνεύει νά γίνη κοινό ἀνάγνωσμα ἀπό τήν συνένωση ἀρχείων, ὅπως ἱατρικῶν, φορολογικῶν, δικαστικῶν ἀκόμη καί πολιτικῶν». Μήπως λοιπόν ό κ. Μαγκάκης ὑπῆρξε τό πρώτο θῦμα τοῦ νομοσχεδίου; Μετά ἀπ' αὐτά ἀντιλαμβάνεται κάθε καλόπιστος ἄνθρωπος, ὅτι τό ὑπ' ὄψιν νομοσχέδιο, ὅταν ψηφισθῇ, θά προστατεύῃ πράγματι τήν Διεθνή Ἐξουσία καί ὅλους ἐκείνους πού ἐπιβουλεύονται τήν ἐδαφική καί ἠθική ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τήν Δημοκρατία καί τὰ Ἀνθρώπινα Δικαιώματα, ἐνῶ θά ἀφήνῃ ἄθικτους τοὺς σεξουαλικά ἀνώμαλους, τοὺς ἐγκληματίες, τοὺς ἐμπόρους ναρκωτικῶν, λαθρομετανάστες καί τοὺς ἐχθροὺς τῆς κοινωνίας καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Όμως ἀπατώνται πλάνην οἰκτράν. Διότι ἡ βία καί ἄνομος ἀνάγκη προξενεῖ ἀπείθεια, ἀνυπακοή, ἀπελπισία, καί ὅπου ὑπάρχουν αὐτά, ἐκεῖ γίνεται καταλήστευση, φόνοι, ἀναρχία, πολυαρχία, ἀταξία καί δυστυχία τῶν ἀνθρώπων ἀθεράπευτη. Τό νομοσχέδιο ὅμως δέν θά περάσῃ.

Μετά τιμῆς

Κ.Χ. Κωνσταντινίδης

Υποστράτηγος ἐ.ά.

Καλύμνου 20, 152 31 Χαλάνδρι

Οἱ «ὁμοιότητες» ὀνομασιῶν γραμμάτων μέ φοινικικῆς λέξεις

Ἀγαπητέ κ. Λάμπρου,

Περί τοῦ θέματος τῆς Ἑλληνικότητας τοῦ ἀλφαβήτου μας εἶχα τήν εὐκαιρία τὰ τελευταῖα χρόνια νά διαβάσω πολλά ἄρθρα στόν «Δαυλό» καθώς καί πλῆθος διβλίων-ἁρθρῶν, πού ἔχουν ἀπό τότε κατά κόρον ἀσχοληθῇ μέ τό θέμα.

Ἐνα βασικό ἐπιχείρημα τῶν φοινικιστῶν, πού ἐντόνως ἀκόμα προβάλλεται, εἶναι τό ὅτι ὀρισμένα ὀνόματα γραμμάτων, ἐνῶ στά Ἑλληνικά δέν σημαίνουν τίποτα, στά φοινικικά σημαίνουν (π.χ. ἄλφα= ἄλεφ= δόδι, βῆτα= βέθ= οἰκία, γάμα= ζιμ= καμήλα, δέλτα= δάλεθ= θύρα κ.τ.λ.).

Δέν θά ἤθελα νά σταθῶ στήν ἀποψη, ὅτι δέν σημαίνουν τίποτα στά Ἑλληνικά, γιατί ἔχει δοθεῖ ἐξήγηση πρὶν 2.500 χρόνια ἀπό τόν Σωκράτη στόν διάλογο «Κρατύλος», ἐνῶ τό θέμα ἔχει σχεδόν ἐξαντληθεῖ πρόσφατα μέ τό μνημειῶδες ἔργο τοῦ Η. Τσατσόμοιρου «Ιστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας» (ἐκδ. «Δαυλός», 1991).

Θά ἤθελα ὅμως νά ἀσχοληθῶ μέ τό δεύτερο σκέλος τοῦ ἐπιχειρήματος, τό ὅτι ὀρισμένα ὀνόματα γραμμάτων κάτι σημαίνουν στά φοινικικά

καί νά σᾶς θέσω ὑπ' ὄψη τὰ ἑξῆς:

Ό συνημμένος πίνακας, δέν γνωρίζω ἀκριδῶς πότε καί ἀπό ποιόν καθιερώθηκε, εἶναι ὅμως εὐρέως ἐν χρήσει κυρίως στόν Ἀμερικανικό στρατό, στοὺς στρατοὺς τῶν χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ, σέ πολλοὺς ἄλλους στρατοὺς τοῦ κόσμου, ἀλλά ἔχει τόσο διαδοθεῖ, ὥστε σέ πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιοῖται ἀκόμη καί ἀπό μὴ στρατιωτικούς.

Όπως παρατηρεῖτε, κάθε γράμμα τοῦ Λατινοῦ (Χαλκιδικοῦ) ἀλφαβήτου ἔχει πάρει ἓνα ὄνομα, τό ὁποῖο, ἐνῶ σέ μία πρώτη ματιά φαίνεται αὐθαίρετο, δέν εἶναι ἔτσι. Τὰ ὀνόματα ἔχουν προσεκτικά ἐπιλεγθῇ, ὥστε ἀφ' ἑνός νά εἶναι ἀπλά, γνωστά καί εὐκόλως κατανοητά καί ἀφ' ἑτέρου νά μὴν συγχέονται μεταξύ τους. Ἔτσι λοιπόν, ἂν ἓνας Ἀμερικανός στρατιωτικός συνομιλῇ μέ ἓναν ἄλλον ἀπό τό τηλέφωνο καί θέλει νά τοῦ μεταδώσῃ κάποιο δύσκολο ὄνομα ἢ συντεταγμένες χάρτου, ἔστω ΜΝС 3154, δέν θά τοῦ πει ἔμ, ἐν, οἰ, γιατί ὑπάρχει κίνδυνος παρανοήσεως.

Γράμματα όπως τα L, M, N (έλ, έμ, έν) ή τα B, C, D (μπί, σί, ντί) για παράδειγμα έχουν όμοια ονόματα. Για τους αριθμούς θέβαια δεν τίθεται θέμα, γιατί δεν υπάρχουν όμοια ονόματα αριθμών. Προκειμένου να είναι σίγουρος ο άποστολέας του μηνύματος, ότι δεν θα υπάρξει παρανόηση, θα χρησιμοποιήσει τα ονόματα των γραμμάτων του πίνακα. Στην προκειμένη περίπτωση αντί για M, N, C (έμ, έν, σί) θα πη: Mike, November, Charlie (Μάικ, Νοβέμπερ, Τσάρλυ).

A	lfa	N	ovember
B	ravo	O	scar
C	harlie	P	apa
D	elta	Q	uebec
E	cho	R	omeo
F	oxtro	S	ierra
G	olf	T	ango
H	otel	U	niform
I	ndia	V	ictor
J	uliet	W	hiskey
K	ilo	X	ray
L	ima	Y	ankee
M	ike	Z	ulu

Βλέπουμε λοιπόν, χρήστες του Λατινικού (Χαλκιδικού) αλφαβήτου να δίνουν ονόματα στα γράμματα, προσαρμόζοντάς τα στις ανάγκες τους. Το ίδιο εκτιμώ, ότι έχουν κάνει στο παρελθόν και οι Φοίνικες. Προσάρμοσαν δηλαδή τα ονόματα των Έλληνικών γραμμάτων στις ανάγκες τους. Ένω τα ονόματα άλφα, βήτα, γάμα,

δέλτα κ.τ.λ. δεν σήμαιναν τίποτε γι' αυτούς και επιπλέον ίσως να τους δυσκόλευαν στις εμπορικές τους συναλλαγές, βρήκαν λέξεις από το λεξιλόγιό τους όμοιες με τα ονόματα των Έλληνικών γραμμάτων, για να κάνουν τη ζωή τους ευκολότερη. Έτσι το άλφα έγινε άλεφ, χωρίς το σχήμα του να μοιάζει με βόδι, το βήτα έγινε βέθ, χωρίς να μοιάζει με οίκια, το γάμα ζίμ, χωρίς να μοιάζει με καμήλα κ.τ.λ.

Το ίδιο γίνεται και στην εποχή μας, με τα ονόματα που έδόθησαν στα γράμματα του 'π' όψη πίνακα. Τα M, N, C (έμ, έν, σί) έγιναν Mike, November και Charlie, χωρίς να μοιάζουν με Μιχάλη, Νοέμβριο και Κάρολο αντίστοιχα!

Μετά από μερικές χιλιάδες χρόνια κι αν επιπλέον συμβεί κάποια καταστροφή κι άποκοπή της ιστορικής μνήμης (π.χ. κατακλυσμός), ακόμα και οι καλόπιστοι ιστορικοί του μέλλοντος είναι πολύ εύκολο να υποπέσουν σε παρόμοιο λάθος μ' αυτό που υποπίπτουν τώρα οι Φοινικιστές. Ενδέχεται να υποστηρίξουν λοιπόν, ότι επειδή τα ονόματα των γραμμάτων σημαίνουν κάτι στα Άγγλικά, το αλφάβητο το ανακάλυψαν οι Άγγλοι!

Νομίζω, ότι με τον παραλληλισμό αυτόν καθίσταται περισσότερο σαφές ή σαθρότητα του επιχειρήματος, ότι, επειδή τα ονόματα όρισμένων γραμμάτων σημαίνουν κάτι στα φοινικικά, τότε το αλφάβητο το ανακάλυψαν οι Φοίνικες!

Σας εύχαριστώ

Ιωάννης Λάζαρης
NATO Hqs, Gr Del B-218
1110 Brussels Βέλγιο

Greece, Greek κ.λπ. και Hellas, Hellen

Κύριε διευθυντά,

Με ενδιαφέρον παρακολουθώ τις πρωτοποριακές έρευνες και τα επιστημονικά δημοσιεύματα του «Δαυλού» για την αλήθεια της ανεπαλήπτης αρχαιοελληνικής μας κληρονομιάς καθώς και τις επιστολές των αναγνωστών, που δικαίως προτείνουν την αντικατάσταση της αυθαίρετης ονομασίας Greece, Grèce, Grecia και Greek, Γραικός ή Ρωμικός με την αυθεντική, έθνική και ιστορική μας ονομασία Έλλάς-Hellas και Έλλην-Hellen. Παράλληλα με τις προτάσεις και τα σχόλια των αναγνωστών σας επιτρέψατέ μου να παρουσιάσω μίαν ακόμα έκδοχή της αλλοτρίας αυτής ονομασίας.

Ο κ. 'Αθ. Δαφνής στο βιβλίο του «Ιστορία της Εύδοξης Κύμης. – Έλληνικό και Κυμαϊκό αλφάβητο. – Σχέση Κύμης και Μυκηνών» γρά-

φει: «Στην Κύμη ακόμα όφείλεται ή ονομασία, την οποίαν ή Δυτική Εύρώπη δίνει στην Έλλάδα και στους Έλληνες. Όταν ήλθαν για πρώτη φορά οί Έλληνες (Κυμαϊοί) σέ επαφή με τους Λατίνους, δέν είχαν ένα ένιαίο όνομα. Η ονομασία Έλληνες, πού με αυτήν ένοποιήθηκαν αργότερα, τότε άπλως ήταν ονομασία μάς μικρής φυλής άλλωστε ήταν φυσικό, το όνομα των πρώτων Έλλήνων, με τους όποιους ήρθαν σέ επαφή οί ξένοι, να τό έπεκτείνουν και σέ όσους έτυχε να συνάντησαν αργότερα, έπομένως και σέ όλους τους Έλληνες. Η άποικία της Κύμης ήταν ή πρώτη στην Ιταλία, δηλαδή ή παλαιότερη, για τό λόγο αυτόν και οί γείτονές της Λατίνοι έδωσαν σέ αυτήν την ονομασία Γραιά (δηλαδή Παλαιά) και οί Κυμαϊοί άποικοι ονομάσθησαν Γραιοί "Graii". Με τον όρο Graii ξεχώριζαν τους

ἀποίκους Κυμαίους οἱ Λατῖνοι καὶ οἱ ὁμόχωροί τους, τὸ δὲ ὄνομα *Graici* εἶναι ἓνας τύπος εὐχρηστος ἀπὸ τὸ παράγωγά του *Graii*, ποὺ ἀργότερα ἐπεκτάθηκε καὶ καθιερώθηκε μὲ τὴν ὀνομασία γιὰ ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα" (σελ. 38).

Δὲν μπορῶ νὰ ἀποφανθῶ γιὰ τὴν ἱστορικὴ ἐγκυρότητα τῆς ἐκδοχῆς αὐτῆς, πού, ἂν ἀληθεύει, προέρχεται μὲν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ λέξη «*Γραῖα*» μετὰ τὴν λατινικοποίησή της σὲ *Graici*, παραποιεῖ ὁμως τὴν σημασία τῆς αὐθεντικῆς ἀρχαιοελληνικῆς ὀνομασίας "Ἑλλην καὶ Ἑλλάς. Τὸ ἀναφέρω αὐτό, διότι, ἐνῶ κατὰ τοὺς πρώτους μ.Χ. αἰῶνες ἡ ὀνομασία "Ἑλλην καὶ Ἑλλάς εἶχε καταπολεμηθεῖ καὶ ἀπαγορευθεῖ ἀπὸ τὸ τότε νεοεμφανιζόμενο χριστιανικὸ κατεστημένο καὶ μάλιστα μὲ ἠθικὲς, ποινικὲς καὶ ἄλλες ἱεροεξεταστικὲς κυρώσεις ἐναντίον ὧν τολμοῦσαν νὰ τὴν ἀναφέρουν ἢ νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν· ἀντιθέτως ἡ ὀνομασία *Γραικοὶ* ἢ *Ρωμιοὶ* δὲν προκαλοῦσε τὴν μὴνιν τοῦ κατεστημένου αὐτοῦ, ποὺ θεωροῦσε κάθε τι τὸ ἑλληνικὸν ὡς εἰδωλολατρικό, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ ἰδεολογικὰ θεμέλια τῆς Χριστιανοσύνης—οἱ περὶ Ἰδεῶν καὶ Οὐσίας θέσεις— βασιζόνταν ἀποκλειστικὰ στὶς φιλοσοφικὲς ἀρχὲς τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη, ἀρχὲς τόσο ὑψηλοῦ διανοητικοῦ ἐπιπέδου, ποὺ

δὲν ἦταν δυνατόν νὰ ἐκφραστοῦν μέσα ἀπὸ τὶς θεωρούμενες ὡς θεόπνευστες σελίδες τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης». Ἔτσι ὁ τότε θρησκευτικὸς φανατισμὸς ἐπέτυχε νὰ ἀποσιωπήσει καὶ νὰ ἐξαφανίσει σχεδὸν τὴν αὐθεντικὴ καὶ ἐνδοξη ὀνομασία "Ἑλλην καὶ νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃ μὲ ἄλλες, ὅπως *Γραικοὶ* καὶ *Ρωμιοὶ*, ποὺ δὲν ἐξέφραζαν ὅπως τὸ ὄνομα "Ἑλλην τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὀρθολογισμοῦ τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ ἐρχόταν σὲ ἀντιπαράθεση μὲ τὸν χριστιανικὸ δογματισμὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης [...]. Θὰ ἦταν εὐχὴς ἔργον, ἂν ὁ «*Δαυλὸς*» μὲ τὶς δυνατότητες καὶ εἰδικότητες ποὺ διαθέτει προωθοῦσε ἀκόμα περισσότερο τὴν ἐθνικὴ αὐτὴν ὑπόθεση τῆς μετονομασίας τῆς Greece κ.λπ. σὲ Ἑλλάδα καὶ τοῦ Greek κ.λπ. σὲ Ἑλληνα. Τὸ θέμα αὐτὸ θὰ ἐπρεπε ἀκόμα νὰ ἀπασχολήσῃ τὸ ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ, τὰ γραφεῖα Τύπου τῶν Πρεσβειῶν, τὰ Προξενεῖα, εἰδικὰ δὲ τὸ Συμβούλιο Ἀπόδημου Ἑλληνισμοῦ μὲ τὶς δυνατότητες καὶ εὐκαιρίες ποὺ ἔχει στὶς χώρες τοῦ ἐξωτερικοῦ. [...]

Μὲ ἐκτίμηση
Ἰωάν. Κυπαρισσοῦς
Πλάτωνα Κύμης
34003 Εὐβοία

Σταυρός, «πεντάλφα», «σβάστικα» πανάρχαια Ἑλληνικὰ σύμβολα

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Στὸ Μουσεῖο Ἡρακλείου μπορεῖ νὰ δεῖ ὁ ἐπικείμενος πάνω σὲ διάφορα ἐκθέματα τῆς Μινωικῆς ἐποχῆς τρία σύμβολα, ποὺ κάθε ἓνα ξεχωριστὰ ἔχει συνδεθεῖ μὲ τὸν χριστιανισμό, τὸν σιωνισμό καὶ τὸν ναζισμό.

Συγκεκριμένα πρόκειται γιὰ τὰ παρακάτω σύμβολα:

α) Ὁ ἰσοσκελὴς σταυρὸς, σύμβολο τοῦ Χριστιανισμοῦ, συναντᾶται σὲ διάφορα μεγέθη.

β) Τὸ πεντάκτινο ἀστέρι, ποὺ στὶς μέρες μας ὀνομάζεται «πεντάλφα», καθὼς καὶ τὸ ἐξάκτινο ἀστέρι, ποὺ ὀνομάζεται καὶ «ἀστρο τοῦ Δαυὶδ», τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦν ὡς σύμβολα τοὺς τὸ ἐβραϊκὸ κράτος, ἡ ἰουδαϊκὴ θρησκεία, ὁ σιωνισμὸς, οἱ ὁργανώσεις καὶ οἱ ἐπιχειρήσεις ποὺ ἐλέγχονται ἀπὸ ἐβραϊκὰ συμφέροντα. Τὰ δύο ἀστέρια συναντῶνται πάνω σὲ σφραγιδόλιθους τοῦ 19ου-17ου π.Χ. αἰῶνα καὶ σὲ χρυσὰ κοσμήματα.

γ) Ἡ «σβάστικα», ποὺ ὀνομάζεται καὶ «ἀγκυλωτὸς σταυρὸς» καὶ ποὺ ἡ δεξιόστροφη μορφή της ἔγινε σύμβολο τοῦ ναζιστικοῦ κινήματος, συναντᾶται στὴν ἀριστερόστροφη μορφή της σχεδιασμένη πάνω σὲ διάφορα πηλῖνα ἀντικείμενα

καὶ χαραγμένη πάνω σὲ μιὰ μικρὴ χρυσὴ ὀκτώσχημη ἀσπίδα.

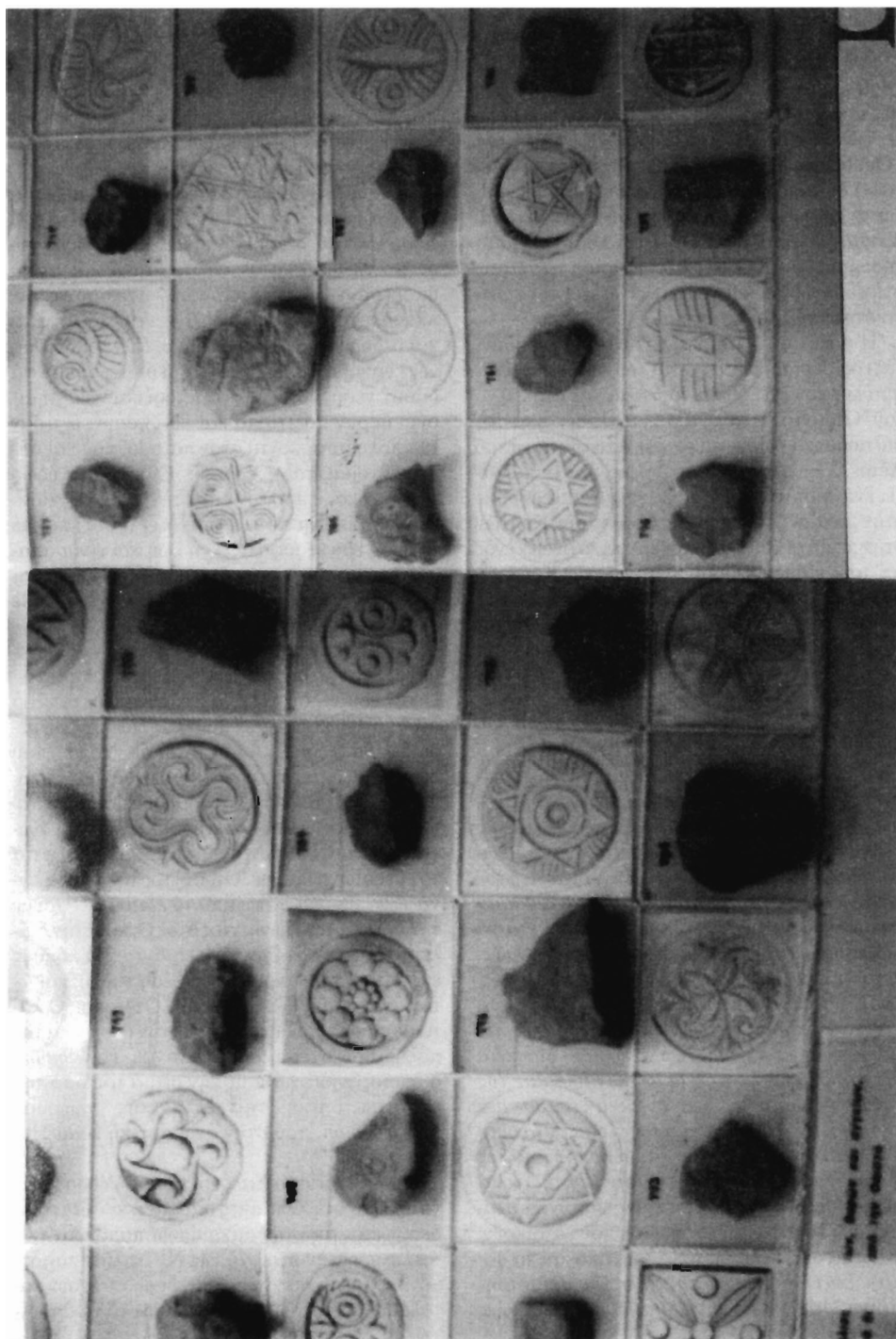
Τὶ συμβόλιζαν τὰ πανάρχαια αὐτὰ σύμβολα γιὰ τοὺς ἀρχαίους μας προγόνους; Γιατί σήμερὰ συμβολίζουν τὶς προαναφερόμενες θρησκείες, ὁμάδες καὶ ὁργανώσεις; Οἱ πρόγονοί μας τὰ πήραν ἀπὸ ἄλλους λαοὺς ἢ μήπως οἱ σημερινοὶ τοὺς χρηστὲς τὰ ὑπέκλεψαν ἀπὸ τὰ ἱερὰ σύμβολα τῶν προγόνων μας, διαστρεβλώνοντας καὶ τὸν ἀρχικὸ τοὺς συμβολισμό; Μήπως ἐπιβιώνουν κάποιες κλεμμένες γνώσεις τῶν ἀρχαίων μας προγόνων στὶς ὁμάδες αὐτὲς καὶ χρησιμοποιοῦν τὰ σύμβολα ποὺ τὶς συμβολίζουν, γιὰ νὰ δείξουν, ὅτι τὶς κατέχουν;

Πιστεύω, ὅτι μιὰ ἔρευνα τοῦ ἐγκριτοῦ περιοδικοῦ σας πάνω στὰ σύμβολα τῶν προγόνων μας καθὼς καὶ ἡ ὑπόδειξη τυχόν ὑπάρχουσας διβλογραφίας θὰ ἐνδιέφερε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες σας.

Μὲ ἐκτίμηση
Κλεάνθης ὁ Κρῆς

Υ.Γ.: Σὰς ἐπισυνάπτω δύο φωτογραφίες μὲ ἐκθέματα τοῦ Μουσείου Ἡρακλείου, ποὺ φέρουν τὰ προαναφερόμενα σύμβολα.

Ὁ Ὑδροῦντας, τὸ Σαλέντο καὶ οἱ Χετταῖοι...

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Φέτος τὸ καλοκαίρι δρεθήκα γιὰ τὶς διακοπές μου στὴν τόσο ὁμορφὴ καὶ ἀξιόλογη πόλὴ τοῦ Σαλέντο, τὸ Ὅτραντο. Ἡ ἐφημερίδα "Quotidiano di Lecce" («Ἡ Καθημερινὴ τοῦ Λέτσε») δημοσίευσε ἕνα χάρτη, στὸν ὁποῖο γράφονταν ὅτι «ἡ πόλὴ τοῦ Ὅτραντο ἰδρύθηκε ἀπὸ Χετταῖους ἀποίκους...». Ἔτσι λοιπὸν, παρατηρώντας τὸ λάθος αὐτό, ἀποφάσισα νὰ γράψω στὴν ἐφημερίδα καὶ νὰ ἀποδείξω ἔτσι τὴν ἐλληνικότητα τῆς πόλης αὐτῆς.

Ἡ πόλὴ τοῦ Ὅτραντο (ὁ παλαιὸς Ὑδροῦντας) δρισκεται στὴν ἐπαρχία τοῦ Λέτσε καὶ εἶναι ἡ πόλὴ, ποὺ ἔχει δώσει τὸ ὄνομά της στὸ Στενὸ τοῦ Ὅτραντο. Ἡ πόλὴ εἶναι χτισμένη κοντὰ στὴ θάλασσα καὶ δρισκεται 44 χλμ. ἀπὸ τὴν πόλὴ τοῦ Λέτσε. Σὺμβολό της εἶναι ὁ ὄφις, ποὺ ἀγκαλιάζει ἕναν κυκλικὸ πύργο. Ὡς γνωστόν, ἰδρύθηκε στὴν μακρινὴν περίοδο τῆς ἀφίξης τῶν Κρητῶν στὴν περιοχὴ τοῦ Σαλέντο (ἐλληνικὸ ὄνομα ἐνὸς ἀπ' τοὺς γιγνὺς τοῦ βασιλιᾶ Μίνωα τῆς Κρήτης). Φυσικὰ ἡ ἰδρυσιὴ της ὀφείλεται πρὶν ἀπὸ τοὺς Κρητὲς στοὺς πρόγονους τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς, τοὺς Πελασγοὺς. Καὶ ὅπως μᾶς ἀναφέρει συγκεκριμένα ὁ Ἡρόδοτος, «ἐναν αἰῶνα πρὶν ἀπὸ τὸν Τρωικὸ Πόλεμο ἔνας στόλος, ποὺ ἀρχηγὸς του ἦταν ὁ βασιλιάς Μίνωας, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐφθασε στὴν Σικανία (Σικελία), μὲ σκοπὸ νὰ δρῇ τὸν Δαίδαλο, χάθηκε ἀπὸ θάνατο. Σὺμφωνά μὲ τὸν μῦθο, τὸν βασιλιᾶ Μίνωα τὸν σκότωσαν οἱ κόρες τοῦ Κώκαλου, τοῦ βασιλιᾶ τῆς πόλης Κάμικου, ἐπειδὴ δὲν ἤθελαν νὰ παραδώσουν στὸν βασιλιᾶ Μίνωα αὐτόν. Ἀφοῦ πέρασε λίγος καιρὸς, οἱ Κρητὲς ἀποφάσισαν νὰ ἐκστρατεύσουν ἐναντίον τῆς πόλης Κάμικου, γιὰ νὰ ἐκδικηθοῦν τὸ θάνατο τοῦ βασιλιᾶ τους. Ὅμως, ἀφοῦ τὴν πολιορκήσαν γιὰ 5 χρόνια, στὸ τέλος, ἀφοῦ ἀντιλήφθηκαν, ὅτι δὲν θὰ κατάφερναν νὰ τὴν κατακτήσουν, ἀποφάσισαν νὰ λύσουν τὴ πολιορκία καὶ νὰ φύγουν. Ὅμως κατὰ τὴ διάρκεια τῆς περιπλάνησής τους δρεθήκαν πλησίον τῆς ἀκτῆς τῆς Ἰαπυγίας, καὶ ξαφνικὰ ἐξέσπασε μὴ μεγάλη καταιγίδα, ἡ ὁποία τοὺς ἔρριξε στὰ βράχια. Ὅταν ἀντιλήφθηκαν, ὅτι δὲν ὑπῆρχε ἄλλος τρόπος γιὰ νὰ ἐπιστρέψουν στὴν Κρήτη, ἀλλάξαν ὄνομα καὶ ἀπὸ Κρητὲς ἔγιναν Ἰάπυγες-Μεσάπιοι. (Τὸ ὄνομα αὐτὸ δηλώνει ποὺ κατοικοῦν: ἀνάμεσα σὲ 2 πελάγη, τὸ Ἀδριατικὸ καὶ τὸ Ἰόνιο). Ἐκεῖ ἵδρυσαν καὶ τὴν πόλὴ τῆς Ἰρίας (σημερινὴ Oria). Ἀπὸ τὴν Ἰρία ἵδρυσαν κι ἄλλες

ἀποικίες (Λυκτία, Βρινδῆσιον, Ὑδροῦς, Καλλίπολις)» (Πολύμνια, Η' 168-171). Φυσικὰ ἀκόμη πρὶν παλιὰ εἶχαν προηγηθεῖ οἱ Πελασγοί, οἱ ὁποῖοι εἶναι αὐτοὶ ποὺ πρωτοαποίκισαν τὶς περιοχές αὐτές.

Ἀλλὰ ἂς ἐρθοῦμε καλύτερα στὴν ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος Ὑδροῦς (γενικὴ Ὑδροῦντος). Εἶναι γνωστό, ὅτι οἱ Πελασγοὶ κατοικοῦσαν γύρω ἀπ' τὴν μεγάλη Θεσσαλικὴ λίμνη, καὶ γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ἐκφράσουν τὸν ἤχο τοῦ νεροῦ, πλάσανε τὸ Υ (τὸ ὁποῖο δηλώνει τὴν κοιλότητα) καὶ δεδομένου, ὅτι οἱ Πελασγοὶ (Σελλοί, Ἑλληνες) ἐρχόμενοι σ' αὐτὰ τὰ μέρη ἔψαχναν νὰ δροῦν νερό, ἔτσι, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ δημιουργήσουν πολιτισμὸ καὶ νὰ ζήσουν, ἔχτισαν τὴν πόλὴ αὐτὴ κοντὰ στὸν ποταμὸ, ποὺ καὶ σήμερὰ ὀνομάζεται «Ὑδρος». Ἔτσι λοιπὸν ὕδωρ = δῶρον καὶ ἐπὶ πλέον διότι τὴν πόλὴ τὴ χτίσανε κοντὰ σ' ἕνα ποτάμι ποὺ ῥέει (ροῦς) καὶ μὲ τὴν ῥοή του ἐξασφαλίζει τὴ ζωὴ καὶ εἶναι ἀπαραίτητο μέσον γιὰ τὴν διατροφή τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαραίτητο στοιχεῖο κάθε ἀνθρώπινης δραστηριότητας.

Ἔτσι λοιπὸν ἔχουμε ὕδροῦς (ὕδωρ + δῶρον + ροῦς), ποὺ ὅλο μαζὶ δηλώνει τὴν πόλὴ κατεξοχὴν τοῦ νεροῦ, ὅπου ὁ Ζεὺς χαρίζει τὸ νερὸ στοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐπομένως καὶ τὴν ζωὴ μέσω τῆς θάλασσας καὶ τοῦ ποταμοῦ Ὑδροῦ, ποὺ σὰν ὄνομα δηλώνει τὸ νερόφιδο. Πράγματι, ἀκόμη καὶ σήμερὰ, ἂν παρατηρήσουμε αὐτὸ τὸ ποταμάκι, βλέπουμε πολλὰ νερόφιδα. Ἐπειτα, σύμφωνα μὲ τὸν λατίνου γραμματικὸ Ἀλέξιο, κατὰ τὸν μεσαῖωνα ἔχουμε Ὅτροῦντο, ποὺ ὑποδηλώνει «ἕνα ὕψωμα πᾶνω ἀπὸ τὸ λιμάνι». Ἐχουμε τὴν ἀλλαγὴ τοῦ φωνήεντος Υ σὲ Ο, καὶ στὴν διάλεκτο τοῦ Λέτσε ἔχουμε Ὅτραντο γιὰ λόγους εὐφωνίας (τὸ α ἀνοικτὸ στὴ θέση τοῦ ο), καὶ μὲ τὸν ἀναδιπλασμὸ στὰ ἰταλικά: Ὅτραντο. Ὁ λατινικὸς ὄρος, ποὺ ὑποδηλώνει τὴν ὀνομασία τῆς πόλης, προέρχεται ἀπὸ τὸ λατινικὸ *Hydruntum*, ὁ ὁποῖος προέρχεται μὲ τὴν σειρά του ἀπὸ τὴν ἀρχαία τοπικὴ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας **Hydroynion*, ποὺ στὴν ὀνομαστικὴ εἶναι *Hydroῦς*.

Φυσικὰ οὔτε τὸ Σαλέντο οὔτε ὁ Ὑδροῦντας ὑπῆρξαν ποτὲ Χετταϊκὲς ἀποικίες, κι αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν μακροαίωνη παρουσία τῶν Ἑλλήνων στὴν περιοχὴ τῆς Ν. Ἰταλίας καὶ ὄχι μόνον. Πρέπει νὰ γνωρίζουν, ὅσοι δὲν ἔχουν καταλάβει τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια, ὅτι τὸ νὰ ἀποδι-

δουμε πληροφορίες καὶ ἰδρύσεις πόλεων καθὼς καὶ ὁποιοδήποτε ἐπίτευγμα σὲ ἀνατολικούς λαοὺς εἶναι λάθος.

Μετὰ τιμῆς
Σωτήρης Μπεκάκος
Φοιτητῆς Κλασσικῆς Φιλολογίας
Via di Vaste 1, CAP 73100
Lecce, Ἰταλία

Ποιοὶ ὑποννοοῦνται μὲ τὸν ἀριθμὸ «666»;

Κύριε διευθυντά, ἀξιότιμοι συνεργάτες τοῦ περιοδικοῦ «Δαυλός».

Στὸ τεῦχος Ὁκτωβρίου διάβασα μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον τὸ ἀρθρο τοῦ κ. Γ. Γεωργαλά μὲ τίτλο «*Ποῖός εἶναι ὁ Ἀντίχριστος 666*». Μὲ ὅλο τὸ σεβασμὸ ἃς μοῦ ἐπιτραπεί νὰ διαφωνήσω μαζί του καὶ νὰ ἐκφράσω τὴν ἀποψή μου.

Ὁ κ. Γεωργαλάς ἴσως δὲν γνωρίζει, ὅτι τὸ «666» ἦταν ὁ ἀριθμὸς τῶν χρυσῶν ταλάντων, ποὺ μαζεῦονταν κάθε χρόνο στὸ θυσιαστήριο τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομώντος. Αὐτὸ εἶναι κάτι ἀναμφισβήτητο, ἀφοῦ τὸ ἀναφέρουν οἱ ἴδιοι οἱ Ἑβραῖοι στὸ ἱερό τους διδλίο, δηλαδὴ στὴν «Παλαιὰ Διαθήκη». Ὅσο γιὰ τὴν ἀναφορὰ στὴν «Ἀποκάλυψη» τοῦ Ἰωάννη, θὰ συμφωνήσω μὲ πολλοὺς, ὅτι δηλαδὴ πολλὰ ἐδάφια της δὲν δίνουν μία ξεκάθαρη εἰκόνα καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἐρμηνευτοῦν εὐκόλα. Νὰ παραδεχτοῦμε ὁμως, ὅτι κάποια ἄλλα ἐδάφια της δὲν χωροῦν ἀμφισβήτηση, γιὰ τὸ τί ἐννοοῦν. Νομίζω, πὼς ἓνας ἀντικειμενικὸς μελετητὴς θὰ παραδεχόταν, ὅτι σίγουρα ὑπάρχει σχέση μετὰξὺ αὐτῶν τὰ ὁποῖα περιγράφονται στὴν «Ἀποκάλυψη» καὶ αὐτῶν τὰ ὁποῖα συμβαίνουν ἰδίως τὰ τελευταῖα χρόνια παγκοσμίως. Κύριε διευθυντά, δὲν ἀνῆκα σὲ αὐτοὺς, ποὺ ἔχουν πανικοβληθεῖ ἀπὸ τίς φήμες ποὺ κυκλοφοροῦν γιὰ τὸ «666». Προσπαθῶ ὁμως μὲ δάση στοιχεῖα καὶ λογικὴ νὰ ξεκαθαρίσω τὰ πράγματα καὶ νὰ καταλάβω, τί ἀκριδῶς συμβαίνει γύρω ἀπὸ αὐτὸ τὸ θέμα. Ἔστω καὶ ἂν κάποιος ἀμφισβητεῖ αὐτά, τὰ ὁποῖα ἀναφέρει ὁ Ἰωάννης, νομίζω, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἐθελουφλεῖ καὶ νὰ ἀγνοεῖ τὴν προειδοποίησή του γιὰ τὸν ἐρχομὸ ἑνὸς παγκόσμιου ἡγέτη σὲ μία παγκόσμια κυύερνηση. Ἀκόμα καὶ ὁ πῶ ἀπιστος, ἂν θέλετε, ἀλλὰ προβληματίζο-

μενος ἄνθρωπος ἔχει σίγουρα καταλάβει, ὅτι κυρίως τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ δύναμη τοῦ χρήματος εἶναι τὸ μόνο, τὸ ὁποῖο μετράει –δυστυχῶς– στὴ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου.

Ἐνῶ κάποτε οἱ ἄνθρωποι ζοῦσαν καὶ μὲ τὸ χρήμα, τώρα δὲν μποροῦν νὰ κάνουν θῆμα χωρὶς αὐτό. Φτάσαμε στὸ σημεῖο, τὰ πάντα νὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ χρήμα. Ἐτοί οἱ ἄνθρωποι, θέλοντας καὶ μὴ, ἔγιναν αἰχμάλωτοι μιᾶς κατάστασης, τὴν ὁποία σίγουρα δὲν τὴν δημιούργησαν οἱ καννίβαλοι τῆς Ἀφρικῆς οὔτε οἱ ἄπλοῖ ἄνθρωποι, ποὺ κυνηγοῦν τὸ μεροκάματο, γιὰ νὰ ἐπιβιώσουν, ἀνεξάρτητα μὲ τὴν χώρα στὴν ὁποία ζοῦν.

Τὴν κατάσταση αὐτὴ τὴν δημιούργησαν καὶ τὴν καλλιεργοῦν συνεχῶς αὐτοί, ποὺ τὸ μόνο ἐνδιαφέρον στὴν ζωὴ τους εἶναι ὁ πλουτισμός. Μὰ τὸ παραδέχονται ἄλλωστε οἱ ἴδιοι στὸ ἱερό τους διδλίο, τὴν «Παλαιὰ Διαθήκη». Δὲν διδάσκουν στὰ παιδιὰ τους τίποτε ἄλλο παρὰ τὸν πλουτισμό, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ μέσο ποὺ θὰ χρησιμοποιηθεῖ, γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ αὐτό.

Ἐὰν συγκρίνουμε τὰ παραπάνω μὲ τὸ τί ἦταν τὸ «666», εὐκόλα καταλαβαίνει κανεὶς ποιὸν λαὸ ἀντιπροσωπεύει καλύτερα ὁ ἀριθμὸς αὐτός. Πάντως ὄχι τοὺς Ἑλλήνες.

Θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ ἀναφερθῶ καὶ στὰ «Προτόκολλα τῶν Σοφῶν τῆς Σιών», τὰ ὁποῖα εἶναι δημιούργημα τῶν ἡγετῶν τοῦ «ἐκλεκτοῦ» λαοῦ.

Δὲν νομίζετε, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἡγέτες τοῦ περιούσιου λαοῦ τοῦ Γιαχβὲ κάποια σχέση ἔχουν μὲ τὸ 666;

Μὲ ἐκτίμηση
Στ. Καμπούρης
Χαλκίδα

Τὰ ἄλτα προβλήματα τοῦ «ἀπείρου», τοῦ «σημεῖου» κ.λπ.

Κύριε διευθυντά,

Στὸ τεῦχος 173 τοῦ «Δαυλοῦ», στὴν ἀπάντησή τοῦ κ. Σαράντου Πανὸς πρὸς τὸν κ. Η. Κωνσταντινίδη ἀναφέρθηκε, ἐσφαλμένα ὡς ὅα ἀποδείξω παρακάτω, ὅτι ἡ ἀποψη τοῦ Πυθαγόρα περὶ δημιουργίας τῶν πάντων ἀπὸ τὸ τίποτα εἶναι λανθασμένη (σελ. 10454: «ἐκ τοῦ τί-

ποτε ὡστόσο, δὲν μπορεῖ νὰ παραχθῇ τίποτε...»).

Θὰ ξεκινήσω προσπαθώντας νὰ ὀρίσω τὴν τόσο παρεξηγημένη ἔννοια τῆς λέξεως «τίποτα». Ὅπως μᾶς πληροφοροῦν ἡ Φυσικὴ καὶ ἡ Χημεία, τὸ «τίποτα» ὀρίζεται ὡς αὐτό, ποὺ ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιληφθεῖ εἴτε ἄμεσα εἴτε ἔμμεσα, μὲ ὁποιοδήποτε δυνατό μέσο δια-

θέτει (π.χ. ὄραση, ἀφή, μία πειραματική διάταξη, αἰσθήση κ.ά.). Ὁ ὁρισμὸς αὐτὸς ἐκπύπτει ἀπὸ τὸν ὁρισμὸ τῆς ὕλης-ἐνέργειας, πού δίνεται ἀπὸ τὴν Φυσική, ποσότητες πού ἀπαρτίζουν τὸ σύμπαν. Γιὰ νὰ ἀντιληφθοῦμε τὶς συνέπειες τοῦ παραπάνω ὁρισμοῦ σὲ συνάρτηση φυσικά μὲ τὰ πορίσματα τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, θὰ ἀναφέρω καὶ θὰ σχολιάσω ἓνα παράδειγμα: Ὑποθέτουμε, πὼς κάποιον κάποτε ὑπῆρχε «τίποτα». Στὴν πρότασή μας κάνουμε δύο λάθη ἀναφέροντας τὶς λέξεις «κάπου» καὶ «κάποτε». Βάσει τοῦ παραπάνω ὁρισμοῦ ἡ ὑπαρξὴ τοῦ τίποτα προϋποθέτει τὴν ἀνυπαρξία ὁτιδήποτε γνωστοῦ ὡς πρὸς ἐμᾶς, ἄρα τὴν ἀνυπαρξία καθετὶ ὕλικου ἢ ἐνεργειακοῦ. Ἡ ὑπαρξὴ ὁμως τοῦ ὕλικου ὁρίζει τὸν χῶρο καὶ πλὺ συγκεκριμένα ἢ μεταβολή του γεννᾷ τὸν χρόνο, παίρνοντας ἔτσι τὴν μορφή τοῦ γνωστοῦ σὲ ἐμᾶς σύμπαντος. Ἐκεῖ ὁμως πού ὑπάρχει «τίποτα», δὲν ὑπάρχει οὔτε ὕλη οὔτε ἐνέργεια οὔτε χῶρος, ἄρα οὔτε χρόνος, μιλάμε δηλαδὴ γιὰ καταστάσεις, πού ὁ ἀνθρώπινος νοῦς δὲν μπορεῖ νὰ φανταστεῖ, ἄρα εἶναι ἄγνωστες γι' αὐτόν. Ἄρα ἡ κατάσταση τῆς τέλει ἀνυπαρξίας, ἡ ὑπαρξὴ δηλαδὴ τοῦ «τίποτα», εἶναι μιὰ ἀπόλυτα μὴ προσδιορίσιμη κατάσταση. Κάτι ἀντίστοιχο συμβαίνει καὶ στὴν ἐννοια τοῦ σύμπαντος ἢ στὴν ἐννοια «τὰ πάντα».

Τὸ σύμπαν (ὅπως μᾶς ἀποκαλύπτει καὶ ἡ ἴδια ἢ λέξη) περιέχει τὰ πάντα καὶ ἀκόμα περισσότερα, ἄρα ἓνα κύριο χαρακτηριστικὸ του εἶναι σίγουρα τὸ ἀπείρο, ἀφοῦ τὸ σύμπαν δὲν ἔχει πέρας. Ἡ ἀπόδειξη αὐτῆς τῆς ἀρχῆς εἶναι εὐκόλη. Ἐὰν κάποιος ὑποστηρίξει, ὅτι τὰ ἄκρα τοῦ σύμπαντος ὁρίζονται σὲ μία ἀπόσταση ἀπὸ τῆ γῆ, θὰ ἔχει κάνει λάθος, ἀφοῦ εἶναι πάντοτε δυνατόν, ἀκόμα καὶ τῇ στιγμῇ πού μιλάμε, ἓνα φωτόνιο νὰ περνᾷ τὰ φανταστικά σύνορα καὶ νὰ θγαίνει ἔξω ἀπ' αὐτά. Καὶ ἐφόσον τὸ σύμπαν περιλαμβάνει τὰ πάντα, θὰ περιλαμβάνει καὶ αὐτὸ τὸ φωτόνιο, πού ἔχει περάσει τὰ σύνορα, πού ὅρισε κάποιος ἐντελῶς αὐθαίρετα, καταλύοντάς τα τὴν ἴδια στιγμή.

Ἄρα ἓνα σίγουρο χαρακτηριστικὸ τοῦ σύμπαντος εἶναι ἡ ἀπειρία του. Ὅμως καὶ μπορεῖ νὰ εἶναι ἀπείρως μικρὸ ἢ μεγάλο, ἢ ἀντίστοιχα νὰ εἶναι «τίποτα» ἢ «τὰ πάντα». Ἡ ποιότητα τοῦ ἀπείρου μπορεῖ νὰ ἐξακριβωθεῖ μόνο μὲ τὴ σύγκριση ὡς πρὸς ἓνα ἀνεξάρτητο ἀπὸ αὐτὸ σύστημα ἀναφορᾶς, δηλαδὴ θὰ πρέπει νὰ φανταστοῦμε κάτι ἐκτὸς τοῦ σύμπαντος καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ νὰ τὸ συγκρίνουμε. Κάτι τέτοιο ὁμως εἶναι σαφῶς ἀδύνατο, γιατί τὸ σύμπαν περιλαμβάνει

κάθε τι, ἄρα θὰ περιλαμβάνει καὶ τὸ ὑποθετικὸ μέγεθος συγκρίσεως πού ὁρίσαμε. Φτάσαμε λοιπὸν στὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ σύμπαν («τὰ πάντα») μπορεῖ νὰ εἶναι ἀπείρως μικρὸ ἢ μεγάλο ἢ καὶ τὰ δύο ταυτόχρονα.

Ἡ Εὐκλείδεια Γεωμετρία μὲ τὴν σειρά τῆς ἔρχεται νὰ ἀποδείξει τὸ τρίτο ἀπὸ τὰ συμπεράσματα ὡς τὸ ὀρθὸ θάσει τοῦ 1ου ἀξιωματοῦ τῆς, («κάθε σημεῖο ἔχει μῆκος, πλάτος μηδὲν καὶ διάσταση μηδέν»). Ὅμως ἀπειρα σημεῖα δομοῦν μιὰ εὐθεῖα, καὶ ἐξαιτίας τοῦ μηδενικοῦ μήκους πού ἔχουν, τότε καὶ ἡ εὐθεῖα θὰ πρέπει νὰ ἔχει μῆκος μηδέν καὶ διάσταση μηδέν. Κι ὁμως ἡ εὐθεῖα ἔχει μῆκος ἀπείρο καὶ διάσταση 1. Καθ' ὅμοιο τρόπο ἀπειρες εὐθεῖες, ἢ μία τοποθετημένη δίπλα στὴν ἄλλη, δίνουν τὸ ἐπίπεδο, τὸ ὁποῖο ἀπαρτιζόμενο ἀπὸ ἀπειρες εὐθεῖες μηδενικοῦ μήκους πρέπει νὰ ἔχει ἐμβαδὸν μηδέν καὶ διάσταση μηδέν. Κι ὁμως τὸ ἐπίπεδο ἔχει ἀπείρο ἐμβαδὸν καὶ διάσταση 2. Κατ' ἐπέκτασιν ἀπειρα ἐπίπεδα, τὸ ἓνα τοποθετημένο δίπλα στὸ ἄλλο, ὁρίζουν τὸν χῶρο, ὁ ὁποῖος ἐξίσου πρέπει νὰ ἔχει μηδενικὸ ὄγκο ἢ διάσταση μηδέν, ὁμως ὁ χῶρος ἔχει ἀπειρὴ ἔκταση καὶ διάσταση 3. Φτάσαμε δηλαδὴ στὸ συμπέρασμα θάσει τοῦ 1ου ἀξιωματοῦ τῆς Εὐκλείδειας Γεωμετρίας, ὅτι ὁ χῶρος ταυτίζεται μὲ τὸ σημεῖο, ἀντίστοιχα δηλαδὴ τὸ σύμπαν (πού εἶναι ὁ ἀπείρος χῶρος) ταυτίζεται μὲ ἓνα ἀπειροελάχιστου μεγέθους σημεῖο ἢ ἄλλιως, ὅτι τὰ πάντα ταυτίζονται μὲ τὸ τίποτα ἢ ὅτι τὸ ∞ ταυτίζεται μὲ τὸ μηδέν καὶ ἀντίστροφα. Ἄρα τὸ σύμπαν καὶ τὸ σημεῖο εἶναι ἀπείρως μικρὸ καὶ ἀπείρως μεγάλο. Ἄρα ὄχι μόνο τὰ πάντα δὲν ἐγίναν ἀπὸ τὸ «τίποτα», ἀλλὰ τὰ πάντα εἶναι «τίποτα» τὴν ἴδια στιγμή.

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο δικαιολογοῦνται πολλὲς προτάσεις καὶ σχέσεις τοῦ Πυθαγόρα, ὅπως οἱ σχέσεις: $0 + \infty = 1$ ἢ: $1 + 2 + 3 + 4 = 10$ καὶ πολλὲς ἄλλες. Ἡ πρόταση αὐτὴ δὲν ἐκφράζει τίποτα ἄλλο, παρὰ τὴν ἀδυναμία τῆς κατανόησης τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ μέγιστα, ὅπως εἶναι τὸ σημεῖο, τὸ «τίποτα», τὰ «πάντα», φιλοσοφικά προβλήματα, πού ἀκόμα δὲν ἔχουν λυθεῖ.

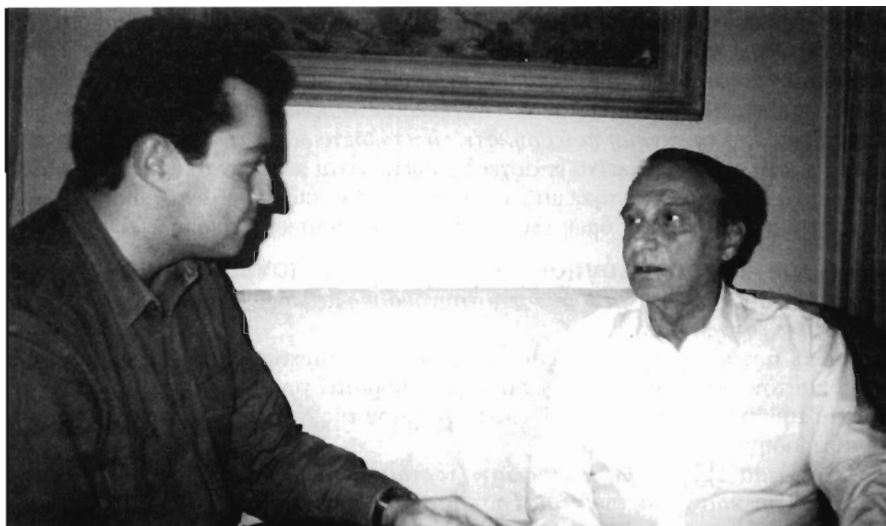
Εἶμαι εὐπρόσδεκτος πρὸς ὁποιαδήποτε κριτικὴ καὶ θὰ ἤμουν εὐτυχής, ἐὰν δημοσιεύατε τὴν ἀποψή μου.

Μετὰ τιμῆς
Γιώργος Χούσος

Ἀφροδίτης 31

Ν. Ἡράκλειο 141 21

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ κ. ΑΡΗ ΠΟΥΛΙΑΝΟΥ ΣΤΟΝ «Δ»
**Ἡ πρώτη εμφάνιση ἀνθρώπου ἔγινε
στὴ Μακεδονία πρὶν 11.000.000 χρόνια
Η ΚΝΗΜΗ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΗΝ ΤΡΙΓΛΙΑ**

**Ὁ διαπρεπὴς ἀνθρωπολόγος κ. Ἄρης Πουλιανός, ἐνῶ συνομιλεῖ
μὲ τὸν συνεργάτη τοῦ «Δαυλοῦ» κ. Μάριο Μαρανέα.**

[Ἡ συνταρακτικὴ ἀνακάλυψη ἀνθρώπινου λειψάνου (κνήμης) ἡλικίας 11.000.000 ἐτῶν, σύμφωνα μὲ τὴ χρονολόγηση τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Νότιας Καρολίνας (ΗΠΑ), στὴν Τρίγλια τῆς Μακεδονίας ἀποτελεῖ γεγονός μὲ τεράστιες συνέπειες στὶς ἰσχύουσες ἀντιλήψεις τῶν ἐπιστημῶν τῆς παλαιoανθρωπολογίας, τῆς ἀρχαιολογίας (εὐρέθησαν καὶ ὁμήλικα ἐργαλεῖα) ἀλλὰ κυρίως στὶς κρατούσες θεωρίες περὶ ἐμφάνισης τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰ ψευδοεπιστημονικὰ δόγματα, ὅπως ἐκεῖνο τοῦ «Ἀφροκεντρισμοῦ», ποῦ, ὡς γνωστόν, προήλθε καὶ ὑποστηρίζεται ἀπὸ τὸν σύγχρονο Διεθνή Ἐξουσιασμό. Ἡ ἀνακάλυψη διαλύει τὴν διεθνή μυθοπλασία, ποῦ καλλιεργεῖται γύρω ἀπὸ τοὺς ἐπιστημονικοὺς αὐτοὺς τομεῖς καὶ ἀναδεικνύει τὴν Ἑλληνικὴ Γῆ κοιτίδα τῆς ἐμφάνισης τοῦ εἴδους ἀνθρώπου.

Ὁ «Δαυλός» ἐκτιμώντας τὴν τεράστια ἐπιστημονικὴ (ἀλλὰ καὶ ἰδεολογικὴ) σημασία τοῦ εὐρήματος ἐζήτησε καὶ ἔλαβε ἀπὸ τὸν διαπρεπὴ ἀνθρωπολόγο Ἄρη Πουλιανὸ τὴν συνέντευξη ποῦ ἀκολουθεῖ, γιὰ νὰ ἐνημερώσῃ τὸ ἀναγνωστικὸ του κοινὸ κατὰ τὸν ἐγκυρότερο δυνατὸ τρόπο, ἐφ' ὅσον ὁ κ. Α. Πουλιανὸς εἶναι ὁ ἀνακαλύψας τὸ εὐρημα καὶ σ' αὐτὸν ἀνήκει ἡ τιμὴ τῆς τεράστιας αὐτῆς ἐπιστημονικῆς κατακτῆσεως].

ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΡΑΝΕΑΣ: Μετὰ τὸν ἀρχάνθρωπο Πετραλώνων Χαλκιδικῆς τῶν 750.000 ἐτῶν καὶ τοὺς κνηηγούς τῆς Πτολεμαίδας τῶν 3.000.000 ἐτῶν ἐπανερχεστε, κ. Πουλιανέ,

μὲ νέες παλαιοανθρωπολογικὲς ἀνακαλύψεις ἡλικίας 11.000.000 ἐτῶν. Ὁ ἀριθμὸς καὶ μόνο δημιουργεῖ πάταγο. Γιὰ τί ἀκριβῶς πρόκειται καὶ ποιά ἦταν ἡ προοπτικὴ τῶν ἐρευνῶν σας;

ΑΡΗΣ ΠΟΥΛΙΑΝΟΣ: Ἀναζητούσαμε καὶ ἀναζητοῦμε τὸν πρόγονο τοῦ ἀρχανθρώπου. Μὲ τὴν ἀναζήτησιν αὐτὴ καταλήγουμε στὸν Homo Erectus Trigliensis, δηλ. στὸν ἄνθρωπο τῆς Τρίγλιας, τὸν ἀρχαιότερο ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ ὁποῦοις βρήκαμε τὴν ἀπολιθωμένη κνήμη.

Μ.Μ.: Σὲ ποῖο στρώμα βρέθηκε καὶ σὲ ποιά περίοδο ἀντιστοιχεῖ;

Α.Π.: Βρέθηκε στὸ ἀνώτερο Μειόκαινο στρώμα, ποὺ σημαίνει 11 ἑκατομμύρια χρόνια (± 1 ἑκατ.). Δίπλα του βρέθηκαν τὰ ἐργαλεῖα ἀπὸ χαλαζία.

Μ.Μ.: Τὰ ἐργαλεῖα αὐτὰ εἶναι τῆς ἰδίας περιόδου;

Α.Π.: Ἀκριβῶς, τὰ χρησιμοποιοῦσε ὁ συγκεκριμένος ἄνθρωπος.

Μ.Μ.: Πέρα ἀπὸ τὴν κνήμη ποὺ βρήκατε, τὸ ὑπόλοιπο σῶμα τί μπορεῖ ν' ἀπέγινε;

Α.Π.: Ἐπειδὴ στὸ χῶρο ἐκεῖνο ὑπάρχει λατομεῖο, εἶναι πιθανὸν τὸ ὑπόλοιπο ἀπολιθωμένο σῶμα νὰ ἔσπασε, νὰ κόπηκε μαζὶ μὲ τὶς πέτρες καὶ ἀπὸ ἄγνοια νὰ χρησιμοποιήθηκε γιὰ οἰκοδομικὸ ὕλικό! Εἶναι ὅμως ἐξίσου πιθανὸν νὰ βρῖσκεται ἀκόμη ἐκεῖ θαμμένο.

Ἡ χρονολόγησις σὲ ἀμερικανικὸ πανεπιστήμιον

Μ.Μ.: Ποιά χρονολογικὴ μέθοδος ἢ ποῖο συνδυασμὸ μεθόδων χρησιμοποιήσατε, γιὰ νὰ ἐξακριβώσετε τὴν ἡλικία του;

Α.Π.: Κατ' ἀρχὰς τὴ στρωματογραφία, δηλαδή τὴν παρατήρησιν τῆς πανίδας στὸ κάθε στρώμα, καὶ τὸν παλαιομαγνητισμὸ, ποὺ εἶχε καθοριστῆ νωρίτερα ἀπὸ τὸν Ἄλεν Νάϊρν, διευθυντὴ τοῦ Ἰνστιτούτου Γῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Νότιας Καρολίνας. Ἡ διασταύρωση αὐτὴ ὁδήγησε στὸ πόρισμα.

Μ.Μ.: Ἀπὸ μιὰ ἀπλὴ κνήμη, κ. Πουλιάνέ, τί στοιχεῖα δύνανται νὰ ἐξαχθοῦν γιὰ τὸν τρόπο ζωῆς καὶ τὴν κοινωνικὴ συμπεριφορὰ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου;

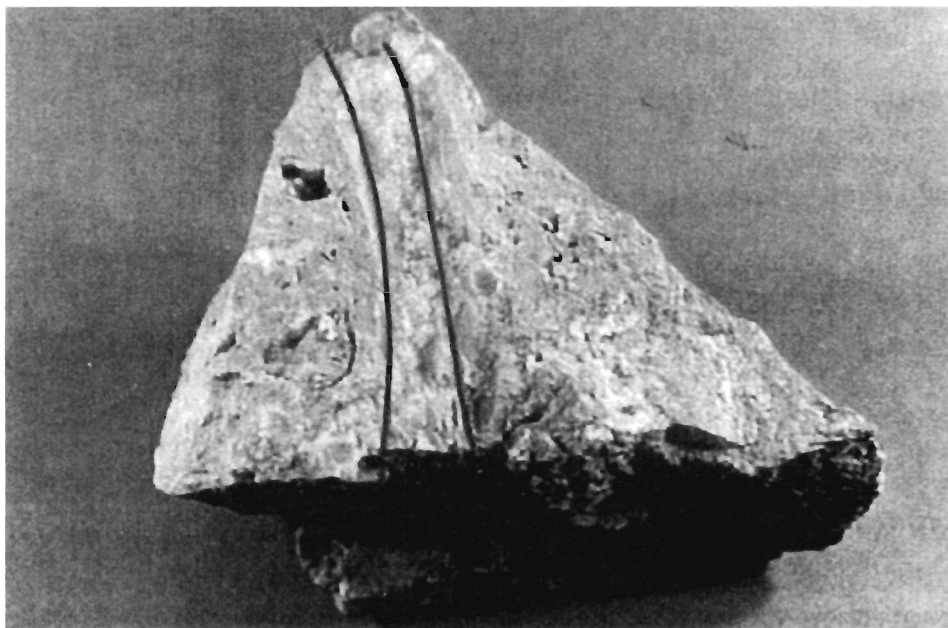
Α.Π.: Στὴν κνήμη αὐτὴ ἡ «γωνία στρέψεως» καθορίζει, ὅτι ἦταν ὄρθιος. Τὸ ὕψος του ἦταν γύρω στὸ 1.20 μ. καὶ ἦταν κυνηγός. Ζοῦσε σὲ καταυλισμὸ, καθὼς τὸ μέρος, ὅπου βρέθηκε, εἶναι γεμάτο ἀποφάγια προερχόμενα ἀπὸ ζῶα, λ.χ. ρινόκερους, τραγόκερους, πούλια καὶ ἱππάρια καὶ ἄλλα παρόμοια.

Μ.Μ.: Ἔως τώρα ἔχετε χρησιμοποιήσει τὸν ὄρο «κόκκινη κλωστή» πολλὰ φορὲς, γιὰ νὰ δηλώσετε τὴν ἀνθρωπολογικὴ καὶ ἀνθρωπομορφικὴ συνέχεια καὶ προοπτικὴ. Ἐὰν αὐτὴ ἡ προοπτικὴ ἐκταθεῖ πρὸς τὰ πίσω, περιλαμβάνει καὶ τὸν ἄνθρωπο τῆς Τρίγλιας;

Μιὰ ὁλόκληρη κοινωνία ἀνθρωποειδῶν

Α.Π.: Φυσικά, διότι ὁ «Τρίγλιανός» εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνθρωπότητος. Πρωτοεμφανίζεται στὴ Γῆ τῆς Μακεδονίας. Πιστεύω, ὅτι αὐτὸ δὲν συμβαίνει μόνο σ' ἓνα σημεῖο ἀλλὰ σὲ μιὰ μεγάλη ἔκτασιν, ποὺ καλύπτει τὴ ζώνη ἀπὸ τὴν Πίνδο ἕως τὴ Μ. Ἀσίαν. Ἐπηρεάζεται δὲ τρομερὰ ἀπὸ τὶς συνθήκες, ποὺ ἐπικρατοῦν στὸ Β. Αἰγαῖο κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς Νεώτερης Μειοκαίνου Περιόδου. Πρὶν ἀπὸ 15-20.000.000 χρόνια συνέβησαν τρομακτικὲς γεωλογικὲς ἀνακατατάξεις, ποὺ ἐπέφεραν ἀλλαγὴ τῆς οἰκολογίας τῶν ὄντων. Ἡ Γῆ δηλαδή «κοιλοπονοῦσε» καὶ προετοιμάζε τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ τοῦ τελειότερου ὄντος, ποὺ ὡς σήμερον θεωρεῖται καὶ εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Ἀποδείξεις τῆς οἰκολογικῆς αὐτῆς ἀλλαγῆς εἶναι τὰ ἀπολιθωμένα δάση τῆς Καστοριάς, τῆς Θράκης, τῆς Λέσβου κ.ο.κ. Παράλληλα μὲ τὸν ἄνθρωπο ζοῦσαν καὶ πολλὰ ἄλλα ἀνθρωποειδῆ. Δὲν ὑφίσταται δηλαδή ἓνα μόνο ζευγάρι, ποὺ ξαφνικὰ κατέβηκε ἀπὸ τὰ δέντρα, ἀλλὰ μιὰ ὁλόκληρη κοινωνία, ποὺ τὸν κάνει νὰ ξεχωρίζει ὡς «ἀνθρωπίδης» ἀπὸ τ' ἄλλα ἀνθρωποειδῆ καὶ ἀπὸ «κεῖ καὶ πέρα» πιά ἐξαπλώνεται ἐπὶ τῆς Γῆς, ἀπὸ τὴν Εὐρώπην εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικήν.

Μ.Μ.: Τὰ ἐργαλεῖα τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ὅσο ἀλλόκοτα ἢ χοντροκομμένα καὶ ἂν φαίνο-

Ἡ ἀνθρώπινη ἀπολιθωμένη κνήμη τῶν 11.000.000 ἐτῶν μέσα στοῦ πέτρωμα τοῦ λατομείου τῆς Τρίγλιας.

νται, προδίδουν ἓνα ἀξιόλογο διανοητικό ἐπίπεδο;

Α.Π.: Δέν εἶναι χοντροκομμένα, εἶναι ἀρκετά δουλεμένα, ὅπως αὐτά στον Περδίκκα Πτολεμαΐδας καί στοῦ σπήλαιο τῶν Πετραλώνων.

Μ.Μ.: Τὸν χαλαζία, ἀπὸ τὸν ὁποῖο αὐτὰ τὰ ἐργαλεῖα κατασκευάστηκαν, τὸν ἐπέλεξε τυχαία ἢ σκόπιμα;

Α.Π.: Τὸν θεωροῦσε ἐξ ἀρχῆς σκληρὸ καὶ κοφτερό, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει, ὅτι τὸν ἐξυπηρετοῦσε ἀπόλυτα στὶς ἐργασίες του. Αὐτὸ συνεχιζόταν μέχρι καὶ πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν.

Μ.Μ.: Τὸ ἐν λόγῳ εὔρημα κατὰ πόσον μπορεῖ, ἐὰν τεθεῖ κάτω ἀπὸ τὰ ἐπιστημονικὰ ὄργανα, νὰ δώσει ἀπάντηση στὰ ἐρωτήματα γιὰ τὴ γενετική ἰδιοσυστασία τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ;

Α.Π.: Αὐτὸ μπορεῖ νὰ συμβεῖ μόνο στοῦ μέλλον μετὰ τὴν πρόοδο τῆς γενετικῆς καὶ τῆς μοριακῆς βιολογίας. Πάντως εἶναι ἄτομο ἀρκετά ἀνεπτυγμένο, μετὰξὺ 20-30 ἐτῶν, ὅχι δηλαδὴ πολὺ ὥριμος.

Μ.Μ.: Ἡ κατοικία του ποῦ θὰ μποροῦσε νὰ ἐντοπιστεῖ, σὲ σπήλαιο ἢ σὲ ὑπαίθριο χώρο;

Α.Π.: Ὁχι σὲ σπήλαιο, μὲ καμμία δύναμη. Ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος «μπαίνει» κατὰ τὰ τελευταία 2 ἑκατομμύρια χρόνια. Ὁ Τρίγλιανὸς ἄνθρωπος ζεῖ σὲ ἀνοιχτὸν χώρο.

Τὸ τέλος τοῦ «Ἀφροκεντρισμοῦ»

Μ.Μ.: Θὰ χαρακτηρίζατε τὸ εὔρημα αὐτὸ ὡς ληξιαρχικὴ πράξη θανάτου τοῦ Ἀφροκεντρισμοῦ;

Α.Π.: Ναί... καλὰ τὸ θέτετε..., ἐγὼ ὥστόσο εἶμαι ἑτοιμὸς γιὰ πολὺ μεγάλο πόλεμο. Ἦδη κάποιος μέσω τοῦ Internet μοῦ σύρει ἓνα κατεβατὸ θροισιές, ἀπὸ τότε ποῦ ἀνεκοίνωσα, ὅτι κοιτίδα τοῦ ἀνθρωπίνου εἶδους εἶναι ἡ Μακεδονία. Αὐτὰ τὰ θέματα, θλέπετε, εἶναι κατὰ βάσιν ἰδεολογικά. Κατόπιν, ἐὰν οἱ πανεπιστημιακοὶ χώροι ἀρχίσουν ν' ἀποδέχονται τὰ νεώτερα πορίσματα, θὰ παύσουν οἱ ἐπιχορηγήσεις πρὸς τὴν Ἀφρική. Φανταστεῖτε, ὅτι μιὰ

Ἐργαλεῖα διαφόρων μεγεθῶν ἀπὸ χαλαζία, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦσε ὁ ἄνθρωπος τῆς Τρίγλιας.

γνωστὴ οἰκογένεια, πὺν κάνει ἔρευνες στὴν Κέννα, παίρνει 2,5 ἑκατ. δολλάρια ἐτησίως, τὰ ὁποῖα ἀναλίσκονται γιὰ τζιπ, ἀεροπλάνο, ταξίδια ἑκατοντάδων φοιτητῶν κ.ο.κ. Τὸ πρόβλημα γι' αὐτοὺς βέβαια εἶναι, ὅτι αὐτὸ πὺν ἐναγωνίως ψάχνουν νὰ βροῦν ἐκεῖ... βρίσκεται ἐδῶ!

Μ.Μ.: Τὸ ἐλληνικὸ κράτος πῶς δέχεται τὴ νέα σας ἀνακάλυψη;

Α.Π.: Δὲν γνωρίζω ἀκόμη, ἐὰν τὸ κράτος ἔχει ἀκούσει τὴν εἰδηση. Πάντως δὲν περιμένω τίποτα. Ἀλλωστε τριάντα χρόνια τώρα δὲν ἔχω συνηθίσει σὲ ἐπιδαψιλεύσεις.

Μ.Μ.: Πῶς ἐξηγεῖτε τὸ γεγονός, ὅτι πολλὰ μέσα τοῦ τύπου ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ θέμα, ἐνῶ παλαιότερα δὲν ἔδειχναν ἐνδιαφέρον γιὰ τίς παλαιοανθρωπολογικὲς ἔρευνες;

Α.Π.: Δὲν παρακολούθησα σχολαστικὰ τὸν τύπο τῶν ἡμερῶν. Ἐκεῖνο ὅμως πὺν γνωρίζω εἶναι, ὅτι ἡ ἐφημερίδα «Τὰ Νέα» ἔστειλε στὸ Μακεδονικὸ Πρακτορεῖο Εἰδήσεων μιὰ διαμαρτυρία τοῦ τύπου: «εἰδηση εἶναι αὐτή»; Ἀπὸ 'κεῖ καὶ πέρα σηκώνεις τὰ χέρια... Τουλάχιστον περιοδικό, πὺν ἐκδίδεται ἀπὸ τὸ ἴδιο συγκρότημα, ἀφιέρωσε 2 σελίδες στὸ θέμα.

Οἱ ἔρευνες θὰ συνεχισθοῦν

Μ.Μ.: Μετὰ τὴν ἀνακάλυψη τῆς κνήμης θὰ ἐξακολουθήσετε τίς ἀνατινάξεις στὸν ἴδιο χῶρο;

Α.Π.: Βέβαια. Ἡ δουλειὰ τώρα ἀρχίζει. Εὐχομαι, ὅλ' αὐτὰ νὰ γίνουν κατάκτηση τοῦ λαοῦ μας καὶ ἰδίως τῶν φοιτητῶν, διότι, καταλαβαίνετε, ὅτι πρόκειται γιὰ θέμα παιδείας τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι δείχνουν περισσότερο ἐνδιαφέρον γιὰ γνώση ἀπ' αὐτὴν πὺν τοὺς προσφέρεται.

Μ.Μ.: Ἀναφορικὰ ἐν τέλει μὲ τὸ σπήλαιο τῶν Πετραλώνων, πῶς ἔχουν τὰ πράγματα;

Α.Π.: Δὲ γνωρίζω, διότι ἀκόμα δὲν ἔχω μπεῖ μέσα...

Μ.Μ.: Παρὰ τὴ δικαίωσή σας ἀπὸ τὰ δικαστήρια;

Α.Π.: Ναί. Φαίνεται, ὅτι γιὰ μένα «ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης» εἶναι ἀκόμα... κρύος!

Μάριος Μαρανέας

Διεθνής οικονομική τυραννία

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν μεγαλοπόλεων (βλ. «Δαυλόν», τ. 179) δὲν ἦταν μόνον ἓνα παρεπόμενο φαινόμενο τῆς μεταφορᾶς τοῦ οἰκονομικοῦ κέντρου ἀπὸ τοὺς τόπους τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς στὰ ἐμπορικά-τραπεζικά κέντρα. Ἄν κάτι τέτοιο συνέβαινε, οἱ μεγαλοπόλεις δὲν θὰ εἶχαν γνωρίσει αὐτὴ τὴν ἐξωλογικὴ ἀνάπτυξιν μὲ τὰ μεγάλα προβλήματα. Προβλήματα, ποὺ εἶχαν ἐπισημανθῇ στὸ συνέδριο HABITAT I τὸ 1976 στὸν Καναδᾶ καὶ πού, ἀντὶ νὰ περιοριστοῦν, διογκώθηκαν, ὅπως ἐπισημάνθηκε στὸ συνέδριο HABITAT II, ποὺ ἐγίνε τὸν Ἰούνιο τοῦ 1996 στὴν Κωνσταντινούπολιν. Μία εἰκοσαετία χαμένη, γιατί ἔτσι τὸ ἠθέλησαν οἱ ἐξουσιαστές. Σ' ἓνα ἀπὸ τὰ φυλλάδια, ποὺ ἐκυκλοφόρησε ὁ ΟΗΕ (ἐλληνικὸ τμῆμα) σὲ συνεργασία μὲ τὸ ΥΠΕΧΩΔΕ γιὰ τὴν HABITAT II (διάσκεψις γιὰ τοὺς ἀνθρώπινους οἰκισμοὺς) διαβάσουμε: «Ἐπὶ πλέον ἓνας αὐξανόμενος ἀριθμὸς πόλεων παίζει σημαντικό ρόλο στὴ διεθνοποίηση τῆς οἰκονομίας συμμετέχοντας στὴν παγκόσμια ἀγορὰ καὶ τὸ ἐμπόριο». Δηλαδή χάριν τῆς διεθνοποίησης τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς παγκόσμιας ἀγορᾶς 600 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ζοῦνε σὲ τρῶγλες, μέσα σὲ ἄθλιες συνθήκες, δορὰ ἐγκληματικῶν ἐνεργειῶν (π.χ. τὰ ἀλητάκια τοῦ Ρίο ντὲ Ἰανέιρο στὴν Βραζιλία, ποὺ βρίσκονται καθημερινὰ νεκρὰ στοὺς δρόμους τῆς πόλεως) ἢ ἔχουν χιλιάδες θύματα ἀπὸ ἐπιδημίες ἐξ αἰτίας τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως. Ἡ αὐξανόμενη βία καὶ ἡ διάδοσις τῶν ναρκωτικῶν, ἡ σύστασις ὄλο καὶ πιὸ σκληρῶν συμμοριῶν ἐπιτείνει τὴν ἐφιαλτικὴν εἰκόνα. Τὰ προαναφερθέντα φυλλάδια τοῦ ΟΗΕ μᾶς βεβαιώνουν, πῶς: «Ἡ ἀνεπαρκὴς ἡγεσία, ἡ διαφθορὰ καὶ ἡ κακὴ διαχείριση ἔχουν ἐπιζήμιες ἐπιπτώσεις στὴ φυσικὴ, περιβαλλοντικὴ, κοινωνικὴ καὶ ἠθικὴ δομὴ τῶν πόλεων».

Μακάρι ὅμως νὰ ἦταν τόσο ἀπλὲς οἱ αἰτίες: θὰ εἶχε θεραπευθῇ τὸ κακό. Ἀποτελεῖ, ὅπως θὰ φανῇ, τὸ ζητούμενο ἀπὸ τοὺς ἐξουσιαστές. Ἄν ἡ ἀνεπαρκὴς ἡγεσία ἦταν ἓνα φαινόμενο παροδικόν, εὐκόλα θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀλλάξῃ. Ἀντίθετα βλέπουμε ἀνεπαρκεῖς ἡγεσίες, ὅτι διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλη. Μᾶς ἔλεγαν στὶς πρῶτες ἡμέρες τῆς μεταπολιτεύσεως, ὅτι ἡ οἰκονομία ἐδάδιζε κακῶς, γιατί οἱ στρατιωτικοί, ποὺ ἐκυβέρνην, ἦσαν ἀνίδεοι τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Μόνον ποὺ οἱ μετέπειτα πολιτικὲς ἡγεσίες, ἀντὶ νὰ διασώσουν τὴν οἰκονομία, τὴν προσέδεσαν περισσότερο στὸ ἄρμα τῆς ἐξαρτήσεως ἀπὸ ξένα κέντρα. Ἐφθάσαμε στὸ κατάντημα, γιὰ τὴν τύπωσιν χαρτονομισμάτων ὑπεύθυνες νὰ εἶναι οἱ Βρυξέλλες καὶ ὄχι νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ ἀποθέματα σὲ χρυσὸ καὶ συνάλλαγμα. Στὶς ΗΠΑ ἡ τύπωσις χαρτονομισμάτων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις τοῦ διατραπεζικοῦ κεφαλαίου. Ἄλλωστε τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴ δὲν τὴν καθορίζουν οἱ κυβερνήσεις ἀλλὰ οἱ τράπεζες. Οἱ ὅροι συγκλίσεως, ποὺ ἀπορροεῖν ἀπὸ τὴν συνθήκην τοῦ Μάαστριχτ, ἔχουν καθορισθῇ ἀπὸ τὴν Γερμανικὴν Κεντρικὴν Τράπεζα. Μὲ τὴν σειρὰ τους δὲ οἱ ἐθνικὲς κεντρικὲς τράπεζες χειραγωγοῦν τὶς ἐθνικὲς οἰκονομίες. Ἄν διαδάσουμε τὴν ὁμιλίαν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος στὴν ἐτήσια συνέλευσιν ἀπολογισμοῦ, θὰ εὔρουμε ὅλα τὰ στοιχεῖα, ποὺ θὰ συνθέσουν τὸν κυβερνητικὸ προϋπολογισμό. Στὶς Ἰνδίες μία ἐπιδημία χολέρας ἐστοίχισε πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅ,τι θὰ ἐστοίχιζαν τὰ μέτρα προλήψεώς της: ἀπλῶς τέτοια δαπάνη δὲν προεβλέπετο στὸν προϋπολογισμό. Μὲ δεδομένο, ὅτι οἱ ἐθνικὲς οἰκονομίες σχεδιάζονται πλέον στὸ διεθνὲς κέντρο ἐξουσίας, μᾶς κάνει νὰ ἀντιλαμβανό-

μαστε, ότι αυτό αποτελεί επιλογή του διεθνούς έξουσιασμού.

Φαινόμενα όπως η ανεργία και το ολιγώτερο κοινωνικό κράτος είναι φαινόμενα σχεδιασμένα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που εδόθησαν από τον ΟΗΕ τον περασμένο Ιούλιο, 1,6 δισεκατομμύρια άνθρωποι στον πλανήτη μας ζουν σήμερα σε συνθήκες χειρότερες απ' ό,τι πρό δεκαπενταετίας· ενώ 358 κροίσοι έχουν εισόδημα μεγαλύτερο από το συνολικό εισόδημα του 45% του πληθυσμού της γης. Στην Ευρώπη λαϊκές κατακτήσεις για καλύτερη παιδεία, για κοινωνικό κράτος κονιορτοποιούνται από τον όδοστρωτήρα των όρων συγκλίσεως. Το δικαίωμα στην εργασία για την εξοικονόμηση πόρων διαβιώσεως έχει αντικατασταθεί από την ανεργία ή την υποαπασχόληση. Η δέ πορεία συγκλίσεως αντίθετα εσοδά της από τις μειώσεις μισθών και την υπερβολική φορολόγηση των μεσαίων και μικρών εισοδημάτων. Όλα αυτά βεβαίως οδηγούν σε μία κατάσταση ανασφάλειας, που επιτείνεται από την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος, που με τις νέες μεθόδους του εύρισκεται σε συνάφεια με την έξουσία, όπως είχαμε θίξει σε σχετικό άρθρο («Δαυλός», τ. 166, σελ. 9897). Από το άλλο μέρος προς επιβολήν του ενιαίου οικονομικού συστήματος έχουν επιστρατευθεί ακόμα και οι μυστικές υπηρεσίες. Απαντώντας τον Ιούλιο ο διευθυντής της CIA Τζών Ντόιτς υπεγράμμισε μεταξύ άλλων: «Έχουμε πλέον σταθερούς δεσμούς με εκείνους τους φορείς, που ασχολούνται με τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις της χώρας μας, όπως τα Υπουργεία Οικονομικών και Έμπορίου, ή Εθνική Επιτροπή Οικονομίας και οι οικονομικοί σύμβουλοι του Λευκού Οίκου. Προς όλους αυτούς η CIA και οι υπόλοιπες κρατικές υπηρεσίες πληροφοριών διαθέτουν κάθε στοιχείο ή ανάλυση, που θα μπορούσε να τους είναι χρήσιμη» («Καθημερινή», 17 Αυγούστου 1996, πηγή πρακτορείο Ρώττερ).

Μέσα σ' αυτόν τον ασφυκτικό κλοιό, όπου τα πάντα καταρρέουν, έρχεται η έξουσία να επιβάλει την «μοναδική σκέψη», όπως την χαρακτηρίζει ο Ίναιτο Ραμονέ στο άρθρο του «Νέα ιδεολογικά δόγματα με οικονομικές αξιώσεις» στην ελληνική έκδοση του «Manière de Voir» (τ. 8, 'Απρίλιος 1996). Γράφει: «Το δόγμα αυτό είναι αυτό που αποκαλούμε "μοναδική σκέψη", ή μόνη δηλαδή επιτρεπόμενη από μία άορατη και πανταχού παρούσα αστυνομία της γνώμης». Οί λαοί, αν θέλουν να σωθούν, πρέπει να υπακούσουν σ' αυτή την νέα «μωσαϊκή νομοθεσία» (χαρακτηρισμός του Ραμονέ). Πρέπει να κάνουν αίματηρές οικονομίες, να ξεχάσουν τις κοινωνικές παροχές, να ζήσουν φοβισμένοι, να ανεχθούν αυτή την κατάρρευση. Αν υπήρχαν ακόμη κομμουνιστικά καθεστώτα, οι θεωρητικοί τους θα μάς έδομδάρδιζαν με τον ιστορικό υλισμό τους, λέγοντας, ότι αυτό αποτελεί αναγκαίον κακό, για να προχωρήσουν στην ευτυχία. Τα ίδια όμως υπόσχονται και οι μοναδικοί πλέον έξουσιαστές, οι καπιταλιστές. Μάλιστα επισείουν τον κίνδυνο του λαϊκισμού, που οδηγεί κατ' ευθείαν στον φασισμό. Δηλαδή όποιος θελήσει να υπερασπισθεί τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσα στον ορυμαγδό καταπατησέως τους είναι λαϊκιστής και θυμίζει τον Χίτλερ. Δεν είναι άμοιρο, ότι μετά την πτώση του κομμουνισμού έχουμε μίαν έξαρση προβολής των ναζιστικών εγκλημάτων σε βάρος των Εβραίων. Έκμεταλλεζόμενοι οι έξουσιαστές την σιωνιστική προπαγάνδα, που σκοπόν είχε την δημιουργία του κράτους του Ισραήλ, ανέκαλυψαν στον αντιεβραϊσμό το «πύρ το εξώτερον», όπου θα ρίχνεται ο κάθε διαφωνών ή διαμαρτυρούμενος για την νέα τάξιν πραγμάτων. Για τον λόγο αυτόν

περιεχαράκωσαν τὸ νέο «ταμποῦ» μὲ ἓνα πλέγμα νόμων, ποὺ ἀπαγορεύει ὄχι τὴν ἀμφισβήτησίν του (πρᾶγμα ἀδύνατον, ἀφοῦ τὰ ἐγκλήματα ἐτελέσθησαν), ἀλλὰ τὴν ἔκτασίν του. Τὸ πιὸ πρόσφατο παράδειγμα εἶναι ἡ δίωξις τοῦ Ροζέ Γκαρωντῦ γιὰ τὸ διβλίον του «*Οἱ θεμελιώδεις μῦθοι τῆς Ἰσραηλινῆς πολιτικῆς*». Χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρονται οἱ ἐξουσιαστὲς γιὰ τὸν πραγματικὸ ἀριθμὸ τῶν θυμάτων, θέλουν νὰ τὸν συντηροῦν στὰ ὑψηλά του μεγέθη, γιὰ νὰ κάνουν πιὸ ἀποτρόπαιο τὸ πρόσωπο τοῦ «μπαμπούλα» καὶ νὰ ἐπιβάλλουν πιὸ εὐκολα τὴν μοναδική σκέψιν, ἀστυνομεύοντας τὴν γνώμη.

Στὸ ἴδιο ἄρθρο ὁ Ραμονέ σημειώνει: «*Λίγο πολὺ παντοῦ οἰκονομικὲς σχολὲς τῶν πανεπιστημίων, δημοσιογράφοι, δοκιμιογράφοι καὶ πολιτικοὶ ὑποδέχονται τὶς βασικὰς ἐντολὰς τῆς νέας αὐτῆς “μωσαϊκῆς νομοθεσίας” καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῶν μεγάλων μέσων μαζικῆς ἐνημέρωσης τὶς ἐπαναλαμβάνουν μέχρι κορεσμοῦ, γνωρίζοντας καλά, ὅτι στίς μεντιοκρατούμενες κοινωνίες μας ἐπανάληψη σημαίνει ἀπόδειξη*». Δηλαδή ὁ Διεθνὴς Ἐξουσιασμὸς ὑπερέβη καὶ αὐτὸν τὸν Γκαϊμπελς, ποὺ ἐπεξήτει μὲ τὴν ἐπανάληψιν νὰ μείνῃ κάτι. Γράφει πιὸ κάτω ὁ Ραμονέ: «*Ἡ συνεχὴς ἐπανάληψις αὐτῆς τῆς “νέας κατήχησης” ἐκ μέρους ὅλων σχεδὸν τῶν πολιτικῶν, δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ἀπὸ τὸ ὅμμα ὅλων τῶν μέσων ἐνημέρωσης τῆς προσδίδει μίαν τέτοια δύναμιν ἐκφοβισμοῦ, ποὺ καταπνίγει κάθε προσπάθεια ἐλεύθερης σκέψεως καὶ καθιστᾷ πολὺ δύσκολη τὴν ἀντίστασιν στὸ νέο αὐτὸ σκοταδισμό*». Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ οἱ ἐξουσιαστὲς προσπαθοῦν καὶ ἔχουν καταφέρει νὰ ἐλέγχουν ἀπόλυτα τὰ μεγάλα μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον εἶναι ἰδιοκτησίαις δικῶν τους ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὰ συγκεντρώνουν καὶ σὲ ὀλιγώτερα χέρια, ἀφ' ἑνὸς γιὰ νὰ τὰ ἐλέγχουν καλύτερα, ἀφ' ἑτέρου δὲ γιὰ νὰ περνᾷ πιὸ γνήσια ἢ πολιτικὴ τους. Τὸ NBC ἀνήκει στὴν ἰδιοκτησίαν τῆς «Τζένεραλ Ἐλέκτρικ», μεγάλης ἐταιρείας στρατιωτικῶν προμηθειῶν στὶς ΗΠΑ. Ἡ γαλλικὴ «Ματρά», μεγάλη κατασκευάστρια ὀπλικῶν συστημάτων, συνδέεται μὲ τὸν ἐκδοτικὸ οἶκον «Ἀσέτ», ποὺ ἐλέγχει τὸν τηλεοπτικὸ σταθμὸν «Europe 1». Ἔτσι στὰ «φιλά» ἐπέρασαν οἱ εἰδήσεις, ὅτι τὸν ἐξοπλισμὸ τοῦ ἱρακικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ Σαντάμ Χουσεῖν εἶχαν φροντίσει (πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦ Κόλπου) οἱ κυβερνήσεις Ρῆγκαν καὶ Μπούς· ἐνῶ τὰ βακτηρίδια γιὰ τὴν κατασκευὴ ὀπλῶν εἶχαν πουλήσει ἀμερικανικὲς ἐταιρεῖες μὲ τὴν ἄδεια φυσικῶν τῶν ἀρχῶν. Ἀλλὰ τὰ Μ.Μ.Ε. δὲν ἀποκρύπτουν μόνον εἰδήσεις. Δὲν εἶναι λίγα τὰ γεγονότα, ποὺ ἔχουν «κατασκευασθῇ». Στὰ γεγονότα τῆς Ρουμανίας οἱ ὁμαδικοὶ τάφοι στὴν Τιμισοάρα εἶχαν παραχθῇ σὲ στούντιο μοντάζ. Ἡ εἰκόνα τῆς νεαρῆς κουβέιτιανῆς, ποὺ ἐσπάραιζε στὸ κλάμα, γιὰ τὴν οἱ κακοὶ ἱρακινοὶ εἶχαν κλέψει ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο φάρμακα ἀκόμη καὶ τὶς θερμοκοιτίδες μὲ πάμπολλα ὑρέφῃ θύματα, ἦταν κατασκευασμένη. Ἐπρόκειτο γιὰ τὴν κόρη τοῦ πρέσβους τοῦ Κουβέιτ στὴν Οὐάσιγκτον, καὶ ἐκεῖ ἐγυρίσθηκε τὸ φιλμ. Οὐτὲ πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ, ὅτι χιλιάδες περιοδικὰ μὲ φωτομοντάζ εἶχαν μικρύνει τὸ μoustάκι τοῦ Σαντάμ, κάνοντάς τον νὰ ὁμοιάζῃ περισσότερο μὲ τὸν Χίτλερ.

Ὅμως τὰ ΜΜΕ ἐπιτελοῦν ἄλλή μίαν «ἀποστολήν»: ἐρμηνεύουν κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ διάφορα γεγονότα. Ἔτσι λίγον πρὶν τὴν ἐναρξιν τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τῆς Ἀτλάντας ἡ πτώσις τοῦ ἐπιβατηγοῦ ἀεροπλάνου ἀπεδόθη σὲ τρομοκρατικὴ ἐνέργεια. Ἀλλὰ τὸ ὀριστικὸ πόρισμα τῶν ἐμπεριγνωμόνων κατέληξε στὴν τυχαίαν ἐκρηξιν τῶν δεξαμενῶν καυσίμων, γιὰ νὰ ἐρθῇ σύμβουλος τοῦ ἀμερικανοῦ προέδρου νὰ δηλώσῃ, ὅτι τὸ μοιραῖο ἀεροπλάνο ἐβλήθη

κατὰ λάθος ἀπὸ πυρὰ τοῦ ἀμερικανικοῦ ναυτικοῦ. Μέσα λοιπὸν σ' αὐτὸ τὸ κλῖμα ἀποκρύψεως, κατασκευῆς καὶ διαστροφῆς εἰδήσεων οἱ ἔξουσιαστές ἐπιβάλλουν τὴν μονοκρατορίαν τους. Ἀλλὰ δὲν φθάνει αὐτό. Ἀφοῦ ὁ Διεθνὴς Ἐξουσιασμός ἐλέγχει ἀπόλυτα τὴν παραγωγὴν τῶν μέσων ἐπικοινωνίας καὶ τὰ κέντρα ἐκπομπῆς πληροφοριῶν, προβαίνει σὲ μία ὁλομέτωπη ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ πολιτισμοῦ, προσπαθώντας νὰ ἐπιβάλῃ ἓνα οἰκουμενικὸ πρότυπο ἔσχατης παρακμῆς. Ὁ Ντὸν Φορεστά σημειώνει στὴν ἑλληνικὴ ἔκδοσιν τοῦ "Manière de Voir": «Γνωρίζουμε ἤδη, ὅτι ἡ "θεμελιώδης φιλοσοφία" τῆς τηλεόρασης εἶναι ἡ διασκέδαση. Χρόνια ὁλόκληρα "διασκεδαστικῶν" προγραμμάτων ἀρχίζουν τώρα νὰ δείχνουν τὰ ὁλέθρια ἀποτελέσματά τους κι ἐμεῖς ἀρχίζουμε ν' ἀναλογιζόμαστε, πῶς ἡ πολιτιστικὴ καλλιέργεια, ἡ δική μας καὶ τῶν παιδιῶν μας, ἀπειλεῖται σιγά-σιγά μὲ ἀφανισμό» (τ. 1, Μάιος 1993). Ἐνῶ στὸ ἴδιο τεῦχος ὁ Χέμπερτ Σίλερ γράφει: «Ἡ οἰκονομικὴ δύναμις τῶν ΗΠΑ δὲν εἶναι πλέον ἀδιαμφισβήτητη. Ὁλόκληρα τμήματα τοῦ βιομηχανικοῦ τους τομέα ὁδηγοῦνται σὲ παρακμή. Καὶ ὅμως οἱ ἀμερικανικὲς βιομηχανίες πολιτιστικῶν ἀγαθῶν ἐξακολουθοῦν νὰ κατακλύζουν τὸν κόσμον καὶ νὰ τὸν ὑποτάσσουν στὴν κυριαρχία τους». Μάλιστα στίς σπασμωδικὲς κινήσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως νὰ ἀποδεδεσμευθῇ ἀπὸ τὸν στραγγαλισμὸ τῆς «ἀμερικανικῆς κουλτούρας» μὲ σειρὰ μέτρων, οἱ ΗΠΑ ἀπειλοῦν μὲ οἰκονομικὰ ἀντίμετρα, ἐπισείοντας τὸ κείμενο τῆς ΓΚΑΤΤ γιὰ τὴν ἐλευθερία διακινήσεως τῶν ἀγαθῶν.

Νὰ λοιπὸν ποὺ οἱ οἰκονομικοὶ στόχοι δὲν εἶναι τὸ πρωτεῦον. Πίσω ἀπὸ αὐτοὺς προβάλλουν πολιτιστικοὶ καὶ πολιτικοὶ στόχοι. Αὐτὰ τὰ σκουπίδια τῆς ὑποκουλτούρας τείνουν νὰ γίνουν τὸ πολιτιστικὸ μας πρότυπο· ἐνῶ τὸ κοινοβουλευτικὸ σύστημα ἀποτελεῖ τὴν πεμπτουσία τῆς δημοκρατίας. Αὐτὸ ἐξυπηρετεῖ τοὺς ἔξουσιαστές καὶ γι' αὐτὸ ἐπιβάλλουν καὶ τοὺς ὅρους λειτουργίας του. Προκειμένου νὰ ἔχουν ἐλεγχόμενες κυβερνήσεις, δὲν διστάζουν νὰ καταρρακώνουν τὸν πολιτικὸν κόσμον, προκαλώντας ἔτσι τὴν ἀδιαφορία τῶν πολιτῶν πρὸς τὰ τεκταινόμενα. Ἐτσι ποσοστὰ ἀποχῆς στίς ἐκλογές τῆς τάξεως τοῦ 40% ἢ τοῦ 50% ἢ ἀκόμα τοῦ 60% ἔκαναν τὴν ἐμφάνισίν τους. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ κοινοβουλευτικὴ πλειοψηφία δὲν ἀντιπροσωπεύει παρὰ τὴν μειοψηφία τῶν πολιτῶν. Ἡ δὲ ἀδιαφορία τῶν πολιτῶν πρὸς τὰ κοινὰ ἔχει ἐπηρεάσει καὶ τοὺς ἴδιους τοὺς βουλευτές. Ἐχουμε γίνει μάρτυρες, νὰ ψηφίζονται νόμοι παρουσίᾳ μιᾶς δράκας βουλευτῶν μὲ συνοπτικὲς διαδικασίες.

Σ' αὐτὴ τὴν ζοφερὴν κατάστασιν οἱ λαοὶ δὲν ἀντιδροῦν. Οἱ φωνές τῶν διανοουμένων, ποὺ διαμαρτύρονται, συνεχῶς μειώνονται, εἴτε γιὰτὶ ἐξαγοράζονται μὲ ἀντιπαροχὴ τὴν ἀνετη ζωὴ, εἴτε γιὰτὶ ἡ παρεχόμενη παιδεία δὲν δημιουργεῖ πλέον διανοούμενους, ἀλλὰ ἐξαρτήματα τῆς ἔξουσιαστικῆς μηχανῆς. Σ' αὐτὴ τὴν ζοφερὴν κατάστασιν μία ὁδὸς ὑπάρχει ἀντιστάσεως: Οἱ λαοὶ μὲ ἐπιμονὴ καὶ ἀγάπην νὰ σκύψουν πάνω ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τους καὶ ν' ἀνακαλύψουν ἀπὸ ποῦ ἐξεκίνησαν καὶ σὲ ποῖον γκρεμὸ ὁδηγοῦνται. Πίσω ἀπὸ τὴν πολιτιστικὴν ἱστορίαν, ποὺ ὑπηρετεῖ τὸν ἄνθρωπον, λάμπει ἀκόμα ὁ ἥλιος τῆς ἑλληνικῆς κληρονομιάς, ποὺ δὲν ἀποτελεῖ πλέον ἓνα τοπικὸ φαινόμενο, ἀλλὰ τὸ αἶτημα τῶν λαῶν. Καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν παρατηροῦμε, ὅτι στὴν ἐπίθεσιν τῶν ἔξουσιαστῶν οἱ λαοὶ ἐπαναφέρουν, ὅσον τοὺς ἐπιτρέπεται, τὶς κλασσικὲς ἑλληνικὲς σπουδές.

Ἀθανάσιος Κουκοβίστας

ΜΑΡΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ-ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ

Τὸ Ὄν στὴν κοσμολογία τοῦ Ὀρφέως

Τὸ Ὄν στοὺς Ὀρφικοὺς συμβολίζει τὴν ἀρχικὴ περίοδο τοῦ σύμπαντος πρὸ τῆς μεγάλης ἐκρήξεως*. Κατὰ τὴ γνώμη μου βασικὴ θέσι στὴν κοσμογονικὴ ἀντίληψι τῶν Ὀρφικῶν εἶχε τὸ Ὄν, διότι μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἤθελαν νὰ δηλώσουν τὶς πεπερασμένες διαστάσεις τοῦ σύμπαντος. Σημειωθῆτω, ὅτι σύμφωνα μὲ τὶς σύγχρονες θεωρίες οἱ διαστάσεις τοῦ σύμπαντος εἶναι πεπερασμένες. Οἱ Ὀρφικοὶ παρουσίαζαν τὸ σύμπαν σφαιρικό, ἐφ' ὅσον σφαιρικό εἶναι καὶ τὸ κοσμικὸν Ὄν, πού ἔχει συμπεριλάβει τὴν πρωτοῦλη τοῦ σύμπαντος στὴν ἀρχικὴ του κατάσταση («σφαιροειδὲς πανταχόθεν συνειλήθη κύτος... ὥσπερ φὸν τὰ πάντα περιέχοντα σφαιροειδῇ ἀπεκύησεν οὐρανόν»: Ἀπίων, Ὀμιλ. VI 4,5). Ὁ Ἀριστοτέλης λοιπὸν ἐρχεται δεῦτερος, ὅταν δηλώνῃ, ὅτι τὸ σύμπαν: «ἀνάγκη καὶ διὰ ταῦτα σφαιροειδὲς εἶναι...» (Περὶ Οὐρανοῦ Β' 4), ὅπως καὶ ὁ Πλάτων, ὅταν γράφῃ, ὅτι τὸ σύμπαν ἔχει: «σῆμα... σφαιροειδὲς» (Τίμαιος 33b). Μὲ βάση τὰ στοιχεῖα μπορεῖ νὰ κρίνῃ κανεὶς τὴν ἀβασιμότητα τῶν ἰσχυρισμῶν διαφόρων προκατειλημμένων συγγραφέων, ὅπως: «ἡ ἀρχαία κοσμολογία καὶ κοσμογονία δὲν ἐδράζεται ἐπιστημονικὰ καὶ οἱ ἀντιλήψεις τῶν προσωκρατικῶν εἶναι φαντασίες», ἀποψι πού ἀναφέρει D.R. Ricks στὴ σελίδα 7 τοῦ βιβλίου του «Ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ Ἀστρονομία» (ἐκδ. 1991), ἐνῶ στὴ σελίδα 38 τοῦ ἴδιου βιβλίου γράφει: «δὲν ξέρουμε τίποτα γιὰ τὴν κατάσταση τῆς ἀστρονομικῆς γνώσης στοὺς μινωϊκοὺς καὶ μυκηναϊκοὺς χρόνους...»!

* Βλ. «Δαυλόν», τ. 175, σελ. 10663.

Ἀντιλήψεις τῶν Ὀρφικῶν γιὰ τὸ Σύμπαν

Ἀγαπητὲ κ. διευθυντά,

Διαβάζοντας κείμενα ἀρχαίων συγγραφέων καὶ ἔχοντας ὑπ' ὄψη τὴ σύγχρονη ἐπιστήμη καὶ ἰδίως τὴν ἀστροφυσικὴ μένουμε ἐκπληκτοί, καθὼς διαπιστώνουμε, ὅτι πολλὲς ἀπὸ τὶς σύγχρονες αὐτὲς γνώσεις ἦταν γνωστὲς καὶ εἶχαν διατυπωθεῖ μερικὲς χιλιετίες παλαιότερα. Πρὶν ἐμφανισθοῦν οἱ Αἰγύπτιοι, Χαλδαῖοι καὶ Βαβυλώνιοι, οἱ Ὀρφικοὶ εἶχαν διατυπώσει τὶς θεωρίες τους γιὰ τὸ Σύμπαν, τὴ Φύση, τὴ Ζωή, τὸ Μονοθεϊσμὸ (δαίμων - δημιουργὸς) κ.λπ. Ἦταν ἡ ἐποχὴ, πού ἡ γνώση ἦταν αὐτοσκοπός.

Ἀπὸ τὶς γνώσεις καὶ θεωρίες τῶν Ὀρφικῶν προήλθαν οἱ πρῶτες ἀρχὲς τῆς κοσμολογίας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς φυσιολογίας, τῆς θεολογίας, πού διετύπωσαν ἀργότερα οἱ γίγαντες τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, Θράκες σοφοὶ καὶ προσωκρατικοὶ διανοητές, πού ἦταν πολυγλωσσότατοι (οἱ ἀρχαῖοι Θράκες ἔγραφαν σὲ ξύλινες πινακίδες), ἀλλὰ τὰ περισσότερα κείμενά τους κήκαν καὶ καταστράφηκαν κατὰ τὴν ἐπέλαση τῶν ἐσχατολογικῶν θρησκειῶν. Διασώθηκαν ἐλάχιστα ἀποσπασμάτια σὲ ἔργα μεταγενέστερων συγγραφέων (Σμπλίκιος, Ἀέτιος, Ἑρμείας, Κικέρων, Πλίνιος, Τάτιος, Θέων Σμυρναῖος, Πλούταρχος, Διογένης Λαέρτιος, Σουΐδας, Πρόκλος, Συριανός, Λαμάσκιος), πού εἶναι ἐκπληκτικῆς σαφήνειας ὡς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴ δια-

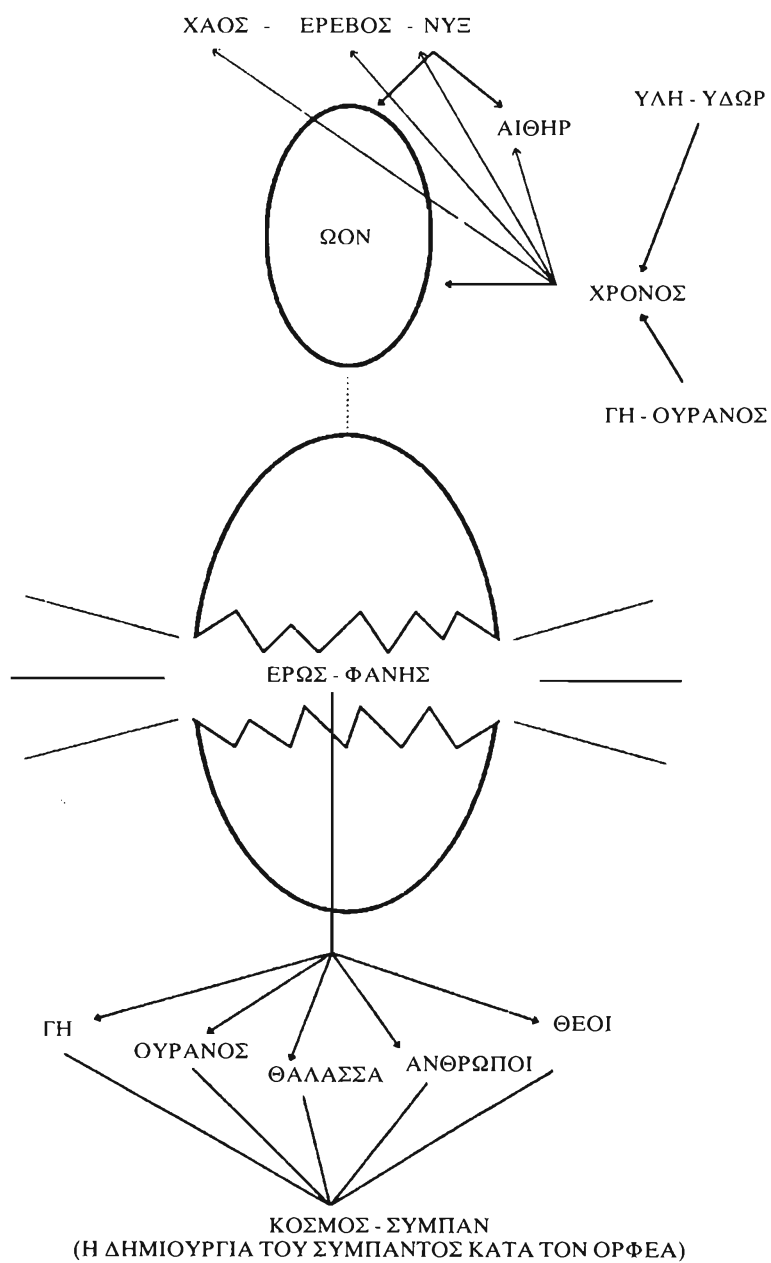
Ἡ ὕλη τοῦ σύμπαντος, πού περιέχεται στοῦ Ὡόν, εἶναι φυσικό νά μὴν εἶναι ἀπειρη ἀλλὰ πεπερασμένη, διότι τὸ Ὡόν εἶναι στρογγυλὸ καὶ χαρακτηρίζεται «ὑπερμέγεθες» καὶ ὄχι ἀπειρο. Μὰ καὶ ἡ σύγχρονη ἀστρονομία δέχεται, ὅτι ἡ μέση τιμὴ τῆς ὕλης εἶναι $1,7 \cdot 10^{24}$ μᾶζες ἡλίου, δίδει δηλαδή ἓναν πεπερασμένο ἀριθμό. Ἀσφαλῶς οἱ Ὀρφικοὶ δὲν θὰ ἐγνώριζαν τὸν ἀριθμὸν αὐτόν, ἀλλὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἐδέχοντο θεωρίες, πού συνάδουν μὲ τὶς σύγχρονες ἀντιλήψεις, πρέπει νὰ δάλλῃ σὲ ἰδιαίτερη σκέψι τοὺς εἰδικοὺς προῖστοριολόγους καὶ κοσμολόγους. Μήπως λοιπὸν ὑπῆρξε ὁ προκατακλυσμιαῖος οἰκουμενικὸς πολιτισμὸς τοῦ Διός, ὅπως καὶ τὰ «Μουσεῖα» λόγου καὶ πολιτισμοῦ, ὅπου ἐκεῖ ἐναποτίθεντο οἱ χαμένες γνώσεις τῆς ἀρχαίας σοφίας; Πάντως τὸ γεγονός, ὅτι οἱ Ὀρφικοὶ ἐδέχοντο πεπερασμένες τὶς διαστάσεις τοῦ σύμπαντος, ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπ' τὸν Ὑμνο 10, ὅπου ἡ Φύσι (δηλαδή τὸ σύμπαν) καλεῖται «μεγίστη» καὶ ὄχι «ἀπειρη».

Ἐνας ἄλλος λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο οἱ Ὀρφικοὶ ἐδέχοντο τὴν ὑπαρξί τοῦ Ὡοῦ στὴν κοσμογονία των, ἦταν, γιὰ νὰ δηλώσουν, ὅτι, ὅπως τὸ κοινὸ αὐγὸ ἐγκλείει ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ ζώου, πού θὰ γεννηθῇ, ἀνάμικτα καὶ χωρὶς ἀτομικὴ δομὴ, ἔτσι καὶ τὸ Ὡόν ἐγκλείει ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ὕλης τοῦ σύμπαντος, πού πρόκειται νὰ σχηματισθῇ καὶ μάλιστα ἀναμειγμένα, χωρὶς νὰ δύναται κανεὶς νὰ διακρίνῃ τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἀλλὰ καὶ ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἔλεγε, ὅτι: «Ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἦσαν ἀναμειγμένα σ' ἓνα σύνολο». Συνεπῶς ὅλα τὰ στοιχεῖα, πού εὐρίσκοντο ἐντὸς τοῦ Ὡοῦ, ἦσαν ἀδιαμόρφωτα καὶ σὲ χαοτικὴ κατάστασι, ὅπως δηλαδή συνέβαινε καὶ μὲ τὸ Χάος. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι Χάος καὶ Ὡόν εἶναι οὐσιαστικὰ τὸ ἴδιο πρᾶγμα καὶ ὅτι ὁ Ὀρφεὺς ἐχρησιμοποίησε τὸν ὄρο Ὡόν, προκειμένου νὰ δηλώσῃ τὶς πεπερασμένες διαστάσεις τοῦ σύμπαντος. Ἀσφαλῶς ἡ ἀνωτέρω σκέψι γιὰ τὴν αἰτία πού ἐχρησιμοποίησε ὁ Ὀρφεὺς στὴν κοσμογονία του τὸ Ὡόν ἀποτελεῖ δική μου ἄποψι, ἀλλὰ τὴν ταύτισι ἢ τὴν ὁμοιότητα Χάους

τύπωση. Νὰ σημειώσουμε ἐδῶ, ὅτι οἱ Δαμάσκιος, Συμπλίκιος, Πρόκλος, Πλούταρχος ὁ Ἀθηναῖος, Συριανός, εἶναι οἱ τελευταῖοι διδάσκαλοι τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνα, πού ἔπαινε θιαίως ὁ Ἰουστινιανός, οἱ ὁποῖοι διωκόμενοι καὶ γιὰ νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τους, ζητοῦν καὶ τοὺς δίδεται ἄσυλο ἀπὸ τὸν βασιλέα Χοσρόη Νουδισάν τῆς Περσίας...

Πρῶτοι οἱ Ὀρφικοὶ εἶχαν διατυπώσει τὴν ἔννοια τοῦ ἡλιο-κεντρικοῦ συστήματος (πρὸ τοῦ Ἀρίσταρχου), τὴν ὁποία, ὅταν τὰ περισωθέντα στὴ Λειψία ἀρχαῖα κείμενα μεταφράστηκαν, ἐπαναδιετύπωσε ὁ Κοπέρνικος. (Ὁ ἀστρονόμος Ἀντωνιάδης ὁμιλεῖ γιὰ κλοπὴ τοῦ Κοπέρνικου). Πέρα ἀπὸ τὸ «ἡλιοκεντρικὸ» εἶχαν διατυπώσει καὶ τὴν ἔννοια τοῦ *συμπαντοκεντρικοῦ* συστήματος. Ὁ Θέων ὁ Συμυρναῖος (p. 198, 18 Hill) γράφει: «Ἀναξίμανδρος ἀπεφάνητο ὅτι ἐστὶν ἡ Γῆ μετέωρος· κινεῖται δὲ περὶ τοῦ κόσμου μέσον». Σήμερα οἱ ἀστροφυσικοὶ γνωρίζουν, ὅτι πέρα ἀπὸ τὴν κίνησιν περὶ τὸν ἥλιο, ἔχουμε κίνησιν περὶ τὸν ἄξονα τοῦ Γαλαξία μας (ἡ ἡλικία τῆς Γῆς εἶναι 25 γαλαξιακὰ ἔτη), καὶ μαζὶ μὲ τὸν Γαλαξία, περὶ τὸ κέντρο τοῦ «Σμήνου» τῶν Γαλαξιών».

Στὸν 6ο ὀρφικὸ ὕμνο διαβάζουμε: «Πρωτόγονον καλέω διφνῆ, μέγαν, αἰθερόπλαγχτον, ῥογενῆ... γένεσιν μακάρων θνητῶν τ' ἀνθρώπων... ἀρορηκτον, κρύφιον, ροιζήτορα, ὅσων ὡς σκοτόεσσαν ἀπημαύρωσας ὁμίχλην, πάντη δινηθείς περὶ γῶν ῥιπαῖς κατὰ κόσμον...». Δηλαδή: «Τὸν Πρωτόγονο προσκαλῶ τὸν δίμορφο, τὸν μέγα,

(Σχέδιο-ιδέα: Μ.Δ. Δημόπουλου)

καὶ Ὡοῦ τὴν ἐδέχετο καὶ ὁ Ὀρφεύς, ὅπως παραδίδει ὁ Ἀπίων: «Ὀρφεὺς δὲ τὸ Χάος ὡς παρεικάζει, ἐν ᾧ τῶν πρώτων στοιχείων ἦν ἡ σύγχυσις» (Ὁμιλ. VI 3). [Ὁ Ὀρφεύς παρομοιάζει τὸ Χάος μὲ τὸ Ὠόν, μέσα στὸ ὁποῖο τὰ πρώτα στοιχεῖα ἦσαν ἀναμεμιγμένα - συγκεχυμένα]. Τὸ ὅτι οἱ Ὀρφικοὶ ἐδέχοντο τὴν θεωρίαν τῆς μεγάλης ἐκρήξεως ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπ' τὸν Ὑμνο 4, ὅπου ἐκεῖ τὸ σύμπαν καλεῖται «πρωτογεννημένο» (πρεσβυγένεθλος). Συνεπῶς οἱ Ὀρφικοὶ ἐδέχοντο, ὅτι ὁ κόσμος ἔχει ἀρχή.

Τὸ σύμπαν καλεῖται ἐπίσης ἄφθαρτο (ἄφθιτος: Ὑμνος 10, στ. 5) καὶ αἰώνιο (αἰδή: Ὑμνος 10, στ. 21) καὶ μάλιστα στοὺς στίχους 8-9 τοῦ ἴδιου Ὑμνου ἀναφέρεται ὅτι: «ἀκοινώνητος δὲ μούνη τελευτῆς», δηλαδὴ ὅτι τὸ σύμπαν εἶναι τὸ μόνον ποῦ δὲ συμμετέχει στὸν θάνατο, καὶ συνεπῶς εἶναι αἰώνιο καὶ ἄφθαρτο. Ἡ θεωρία αὕτῃ συνάδει μὲ τὶς σύγχρονες, ἐφ' ὅσον σήμερα οἱ κοσμολόγοι δέχονται, ὅτι τὸ σύμπαν διαστέλλεται ἐπ' ἄπειρον, ἐνῶ οἱ παλαιότερες θεωρίες, σύμφωνα μὲ τὶς ὁποῖες τὸ σύμπαν διαστέλλεται (οἱ γαλαξίες ἀπομακρύνονται ἀλλήλων) καὶ ὅτι σὲ κάποια στιγμή ἡ τάσι αὕτῃ τῆς διαστολῆς σταματᾷ, τὸ σύμπαν συστέλλεται καὶ ἡ ἀκτίνα του ἐπανέρχεται στὶς ἀρχικὲς διαστάσεις, ποῦ εἶχε κατὰ τὴν στιγμή τῆς μεγάλης ἐκρήξεως, δὲν γίνονται ἀποδεκτὲς ἀπ' τοὺς περισσότερους σύγχρονους ἀστρονόμους. Σημειωτέον, ὅτι τὴν θεωρίαν αὕτῃ γιὰ τὴν περιοδικὴν καταστροφὴ καὶ ἀναδημιουργία τοῦ κόσμου εἶχε διατυπώσει στὴν ἀρχαιότητα ὁ Ἡράκλειτος, ὁ ὁποῖος, ὅπως ἀναφέρει καὶ ὁ μαθηματικὸς Β. Σπανδάγος στὴ σελίδα 73 τοῦ βιβλίου του «Οἱ Ἀστρονόμοι τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας», ἐδίδασκε, ὅτι κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ «Μεγάλου Ἐνιαυτοῦ» καὶ κατὰ περιόδους ἐπέρχεται παγκόσμιος πύρινος κατακλυσμὸς καὶ μετὰ ἀναδημιουργία τοῦ σύμπαντος. Ἐνῶ ὅμως οἱ Ἕλληνες προσπαθοῦσαν νὰ ἐρμηνεύσουν διὰ τῆς λογικῆς τὴ δημιουργία τοῦ σύμπαντος, οἱ Ἰουδαῖοι ἐπρέσβευαν, ὅτι κάποτε θὰ ἔλθῃ ὁ ἔξω-

ποῦ πλανᾶται στὸν αἰθέρα, ποῦ γεννήθηκε ἀπὸ τὸ αὐγὸ, ποῦ γέννησε τοὺς μακάριους θεοὺς καὶ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους, τὸν ἀπόρρητο, τὸν ἀπόκρυφο, τὸν ὀρμητικό, ποῦ ἀφήρεσες τὴν σκοτεινὴν ὁμίχλη (χάος), ποῦ παντοῦ στὸ Σύμπαν περιδινηθήκες μὲ ὀρμητικὲς κινήσεις...». Οἱ σύγχρονοι ἀστροφυσικοὶ μόλις τὰ τελευταῖα χρόνια μὲ τὴν ραδιοαστρονομία (ἀπὸ τὸ 1965) ἄρχισαν νὰ μιλοῦν γιὰ τὸ «**Κοσμικὸ Αὐγὸ**», τὸ «**Ἀρχέγονο Ἄτομο**», τὴν μεγάλη «**Κοσμικὴ Ἐκρηξή**», τὸ «**Μπίγκ - Μπάγκ**», τῆς Ἀρχῆς τῆς δημιουργίας τοῦ Σύμπαντος.

Ἡ ποιοτικὴ περιγραφή τοῦ χοροῦ τῆς Γαίας μέσα σὲ λευκὰ πέπλα, στροβιλιζομένης καὶ σβουροειδῶς περιδινουμένης («**...ρόμβου δίνῃσιν ὁδεύων...**»), δὲν εἶναι παρὰ ἡ περιγραφή **ἀστρογένεσης** ἀπὸ ἀστρική σκόνῃ καὶ νεφελώματα σύμφωνα καὶ μὲ τοὺς σύγχρονους ἀστροφυσικοὺς, ποῦ χειρίζονται τηλεσκόπια φωτονίων. Μόλις πρόσφατα τὸ διαστημικὸ τηλεσκόπιο Χάμπλ ἔστειλε ἐκπληκτικὲς φωτογραφίες ἀστρογενέσεων ἐκτομμυρίων ἀστρῶν στὸ νεφέλωμα τοῦ Ἀετοῦ (M-16), σὲ ἀπόσταση 7.000 ἐτῶν φωτὸς ἀπὸ τὴ Γῆ, ποῦ ἐπιβεβαιώνουν τὴν παραπάνω πανάρχαια περιγραφή.

Ὁ 58ος ὀρφικὸς ὕμνος τὸν Πρωταρχικὸν **Ἔρωτα** (Χάος - Γαῖα - Ἔρως, ἡ Ἡσιόδια τριάδα) τὸν περιγράφει: «**...εὐπάλαμον, διφυῆ, πάντων κληίδας ἔχοντα, αἰθέρος οὐρανίου, πόντου, χθονός, ... μούνος γὰρ τούτων πάντων οἴηκα κρατύνεις...**». Δηλαδή: «**...τὸν ἐφευρετικὸν, μὲ τὶς δύο φύσεις, ποῦ κρατεῖ τὰ κλειδιά τῶν πάντων, τοῦ οὐρανίου αἰθέρα, τῆς θάλασσης καὶ τῆς Γῆς, ... διότι μόνον ἐσὺ εἶσαι κυρίαρχος ὅλων**

συμπαντικὸς Γιαχβὲ καὶ θὰ φέρῃ τὸ τέλος - τοῦ αἰώνιου ὅμως κατὰ τοὺς Ὁρφικοὺς κόσμους.

Οἱ Ὁρφικοὶ τέλος ἀναφέρουν στὸν Ὕμνο 4, ὅτι τὸ σύμπαν «κόσμον μέρος αἰὲν ἀτειρὲς», δηλαδὴ ὅτι εἶναι πάντοτε μέρος τοῦ κόσμου ἀκατάβλητο. Μὲ τὴ λέξι «ἀτειρὲς» οἱ Ὁρφικοὶ τονίζουν τὴν ἀθανασία τοῦ σύμπαντος, ἐνῶ μὲ τὴ φράσι «κόσμον μέρος» θέλουν νὰ δηλώσουν, ὅτι τὸ δικό μας ἡλιακὸ σύστημα εἶναι μέρος τοῦ κόσμου καὶ συνεπῶς ὑπάρχουν κι ἄλλα πλανητικὰ συστήματα ἢ γαλαξίες. Συνεπῶς ὁ Δημόκριτος ἔρχεται δεύτερος, ὅταν ὑποστηρίξῃ, ὅτι ὑπάρχουν ἄπειροι τὸ πλῆθος κόσμοι καί, σύμφωνα μὲ τὰ γραφόμενα τοῦ Β. Σπανδάγου στὴ σελίδα 115 τοῦ προαναφερθέντος βιβλίου του, ὁ Δημόκριτος ἐδῶ ἐννοεῖ πλανητικὰ συστήματα ἢ γαλαξίες, ἐνῶ κι ἄλλοι κοσμολόγοι καὶ ἀστρονόμοι τῆς ἀρχαιότητος ἐπίστευαν στὴν ὕπαρξι κι ἄλλων γαλαξιακῶν συστημάτων, πλὴν τοῦ δικοῦ μας, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζαν σύμπαντα».

Ἐνα ὅμως ἀπ' τὰ καίρια προβλήματα, ποὺ ἀπσχόλησαν τοὺς Ἑλλήνες ἀστρονόμους καὶ φιλοσόφους, ἦταν τὸ πῶς ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος. Ἡ συσσώρευσι τῶν γνώσεων ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ συνετέλεσε, ὥστε νὰ διατυπωθοῦν διάφορες ἀπόψεις γιὰ τὴν δημιουργία τοῦ κόσμου, ἀπόψεις οἱ ὁποῖες συνάδουν μὲ τὶς σύγχρονες κοσμολογικὲς ἀντιλήψεις μὲ μόνη διαφορὰ, ὅτι οἱ μὲν ἀρχαῖες διευτυπώνοντο μὲ ποιητικὸ τρόπο, οἱ δὲ νεώτερες διατυπώνονται ἐπιστημονικά, πολλὲς φορὲς δὲ καὶ μὲ μαθηματικοὺς τύπους.

Τὰ Ὁρφικὰ κείμενα ἐκφράζουν τὴν ἀπόπειρα τοῦ ἀνθρώπου νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀνώτερη δύναμι, ποὺ συνετέλεσε στὴ δημιουργία τοῦ κόσμου, καὶ πουθενὰ δὲν εἰσάγουν τὴν ἀντίληψι, ὅτι ἡ ἀνώτερη αὐτὴ δύναμι διδάσκει στοὺς ἀνθρώπους, πῶς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, διότι ἡ ἀνώτερη αὐτὴ δύναμι δὲν ἔχει λαλιά: εἶναι ὁ ἴδιος ὁ κοσμογονικὸς νόμος τοῦ σύμπαντος.

αὐτῶν...».

Στὰ τελευταῖα μόλις χρόνια ἡ Ἐπιστήμη ἔχει ἀποδεχθεῖ τὴν τρομερὴ κυριαρχία τῆς **Ἑλξης (= Ἐρωτα)**, τόσο στὸ μικρόκοσμον τοῦ ἀτόμου (ἠλεκτρόνια - πρωτόνια), ὅσο καὶ στὸ μακρόκοσμον, ὅπου ἡ συμπαντικὴ ἔλξη ἐλέγχει τὶς ἀσύλληπτες σὲ μέγεθος ταχύτητες τῆς περιφορᾶς τῶν Γαλαξιῶν στὸ Σύμπαν.

Οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ ἔφθαναν σὲ τέτοιες ἐκπληκτικὲς γνώσεις μόνο μὲ τὴ σκέψῃ, τὸν νοῦ, χρησιμοποιώντας πολὺ μεγάλο ποσοστὸ τῶν δυνατοτήτων τοῦ ἐγκεφάλου.

Οἱ σύγχρονοι παρ' ὅλη τὴν τεχνολογικὴ ὑποστήριξι καὶ πρόοδο ἐλάχιστο ποσοστὸ τῶν ἐγκεφαλικῶν δυνατοτήτων ἐκμεταλλεύονται (λέγεται, ὅτι ὁ Ἀἰνστάιν κατὰ τὴ σύλληψι τῆς θεωρίας τῆς σχετικότητος «χρησιμοποίησε» μόλις τὸ 3% τῶν δυνατοτήτων του). Μέχρι πρὶν 30 χρόνια εἴχαμε περιπτώσεις παιδιῶν, ποὺ ἦταν **ἀριθμομνήμονες** μὲ ἐκπληκτικὲς δυνατότητες ἀριθμητικῶν πράξεων. Τέτοια «φαινόμενα» δὲν ἐμφανίζονται πιά. Μὲ τὴν ἠλεκτρονικὴ τεχνολογία, τὴν τηλεόρασι, τὰ μαγνητικὰ κύματα καὶ κάθε εἶδους ἀκτινοβολία ἀποβλακώνουμε τὸν ἐγκέφαλον, καταστρέφοντας τὶς μεγάλες δυνατότητές του.

Μὲ πολλὴ ἐκτίμησι
Ἐλευθ. Κατσαβουνίδης
Τοπογράφος Μηχανικὸς ΕΜΠ
Μέλος Α.Σ. ΠΕΔΜΕΔΕ

Ἀρχαιολογικά

Ἐξαφανήστε τον! Νὰ χαθῇ γρήγορα ἀπὸ τὰ μάτια μου! Ἄχ, ποὺ τὸν ἐσπούδαξα στὴ φιλότῃ κι ἀλχημόνη Σοβιετία... Αὐτὰ τοῦ ἐμάθαιναν; Πάει, θὰ μοῦ στρίψῃ... Ἄτιμε Πουλιανέ, μὲ τὰ εὐρήματά σου. Ἀκοῦς ἐκεῖ, ἐπῆγε καὶ βρῆκε ἀπολιθωμένη ἀνθρώπινη κνήμη 11 ἑκατομμυρίων ἐτῶν καὶ ἰσχυρίζεται, ὅτι μαζί μὲ ἄλλα του εὐρήματα εἶναι σίγουρος, ὅτι ἡ Μακεδονία εἶναι ἡ κοιτίδα τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Ἡ Ἀφρική εἶναι ἡ Ἀφρική. Τὸ εἶπε κι ὁ Μάρτιν Μπερνάλ, ὁ ἀγαπητός, ὁ περιούσιος νιός μου. Βαρᾶτε τίς καραμουξές σας, ἄγγελοι. Βαρᾶτε, νὰ ξυπνήσουν ὁ Ντούμας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Γιατί, ἐνῶ ὁ Πουλιανὸς βρῖσκει κόκκαλα ὀρθίου ἀνθρώπου, αὐτοὶ κοιμούνται ὄρθιοι. Γρήγορα χαρτί καὶ μολύβι. Γρήγορα, νὰ συνταχθοῦν σοφὲς ἀνακοινώσεις, ὅτι πρόκειται γιὰ κόκκαλα Τούρκων ἀπὸ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους. Ἄντε, ἄς ποῦν, ὅτι εἶναι λίγο πιὸ παλιά. Ἔστω θυζαντινά. Ὑπουργέ τοῦ ἀ-πολιτισμοῦ, ξύπνα. Γρήγορα φέρε σχέδιο νόμου, νὰ περιέλθουν σὲ κρατικὸ ἔλεγχο τὰ εὐρήματα, ὅπως ἔγινε μὲ τὰ ὀστά τοῦ σπηλαίου τῶν Πετραλώνων. Νὰ καταχωνιαστοῦν σὲ καμμιὰ ἀποθήκη μαζί μὲ τὴν ἐπιγραφή τοῦ Διοσηλίου· νὰ ξεχαστοῦν νὰ ἡσυχάσω. Γρήγορα λοιπόν! Τί Μπενιζέλος εἶσαι;

Ἄν κι ἐδῶ ποῦ τὰ λέμε, σὲ περιμένει πολλὴ δουλειά. Πρέπει νὰ πιαστῇ τὸ χέρι σου νὰ ὑπογράψῃς ἀποφάσεις. Ἀλλὰ ὀφείλω νὰ σοῦ ἐπισημάνω, ὅτι δὲν κινεῖσαι μὲ τὴν ταχύτητα, ποῦ ἐκινεῖτο ὁ ἀγαπημένος μου Μικρούτσικος. Τί ὥραϊα ποῦ ἦταν ἡ ὑπουργικὴ του ἀπόφασις: ἀπαγορεύονται οἱ χρονολογήσεις προϊστορικῶν μνημείων. Μία ἀπόφασις, καὶ καθάρισε μιὰ κι ἔξω, συλλήβδην καὶ ἀθρόως.

Τὰ ἴδια νὰ κάνῃς κι ἐσὺ γιὰ τὰ ἀρχαῖα, ποῦ βρῖσκονται στὰ ἔργα τοῦ μετροῦ. Γι' αὐτὲς τίς παλιοπέτρες καὶ τὰ παλιοαγγεῖα, ποῦ στέκονται ἐμπόδιο στὴν πρόοδο. Δὲν παραδειγματίζεσαι ἀπὸ τοὺς ἐθνοπατέρες γιὰ τὸ ὑπόγειο γκαράζ, ποῦ θέλουν νὰ κάνουν γύρω ἀπὸ τὴν Βουλὴ; Κανέναν δὲν ρώτησαν. Κι ἄσε τοὺς ἀρχαιολόγους νὰ λένε, ὅτι εἶναι παράδοξο, ὅτι δὲν ἀνησύχησε κανεὶς, γιατί τὰ εὐρήματα τοῦ Συντάγματος πιστοποιοῦν, ὅτι καὶ κάτω ἀπὸ τὸ κτήριο ὑπάρχει πλούσιο κι ἐνδιαφέρον ἀρχαιολογικὸ ὕλικο. Ἀπόταξι τάχιστα τοὺς δαίμονες τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ συντάξον μὲ τὴν πρόοδο τῶν ἔργων. Μὴ σὲ παρασύρουν μερικοὶ κουφιοκεφαλᾶκηδες ρωμαντικοί, ὅτι τάχα τὸ μετροῦ δὲν πρέπει νὰ περάσῃ κάτω ἀπὸ τὸν Κεραμικό. Κι ἄσε τοὺς νὰ λένε, ὅτι στὸ Παρίσι τὸ μετροῦ παρέκαμψε τὴν Ἀψίδα τοῦ Θριάμβου. Αὐτὴ γιατί νὰ μὴ σωθῇ; Εἶναι μνημεῖο μεταχριστιανικό. Τὰ προχριστιανικά μ' ἐνοχλοῦν· καὶ ιδίως τὰ Ἑλληνικά. Τί κάθεςαι καὶ δὲν ὑπογράφεις τὴν ἀπόφασί, νὰ γίνουν μπάζα τὰ εὐρήματα τοῦ παλαιολιθικοῦ οἰκισμοῦ στὰ Σπάτα; Τὸ μεγαλύτερο ἀεροδρόμιο τῶν Βαλκανίων θὰ κατασκευαστῇ. Ξέρεις πόσο χαλίκι θὰ χρειαστοῦν γιὰ τὸ μπετόν; Πέταξε καὶ τὸ σύνθημα: Τὸ καλύτερο χαλίκι τὸ κάνουν τὰ προϊστορικὰ μνημεῖα. Ἔτσι νὰ ἔρθῃ κι ἡ καρδιά μου στὴ θέσιν της.

Καὶ κύτταξε, τί θὰ κάνῃς μ' αὐτὸν τὸν Σάντο Τίνε, τὸν Ἰταλό... Θέλει, λέει, ν' ἀναπαραστήσῃ σὲ φνισικὸ μῆγεθος τὴν ἀνακαλυφθεῖσα πόλιν Πολιόχνη στὴν Ἀἴμνο. Καὶ ποῦ; Στὴν Θεσσαλονίκη. Τοπάρχης εἶσαι. Κάνε κάτι. Θὰ τὸν ἀφήσῃς ν' ἀναπαραστήσῃ καὶ τὸ Βουλευτήριο; Νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ 3000 π.Χ. λειτουργοῦσε ἡ Δημοκρατία στὸ Αἰγαῖο; Τέτοια συμφορὰ νὰ μὴ μᾶς τύχῃ. Πᾶνε στὸν ἀέρα ὅλες οἱ γραφές, ἅγιες καὶ μὴ. Λοιπὸν ἢ δᾶλε τὸν Ντούμα νὰ πῇ, ὅτι εἶναι τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς, ὅπως ἔκανε μὲ τίς πυραμίδες ἢ δᾶλε ἄλλῃ ὁμάδα ἀρχαιολόγων ν' ἀνακαλύψῃ κανένα θρόνο τοῦ Μωνοῦ, ὅπως στὴ Δῆλο. Συμβουλευέσου κι αὐτὸν τὸν Πίκουλα. Τὸ μυαλό του κόδει. Μόνον γρήγορα, γιατί μᾶς πλησιάζει τὸ

Σάρωθρον

‘Ο κατατρεγμός του Γκαρωντ

Παραθέτουμε χωρίς σχόλια, δύο αποσπάσματα από την συνέντευξη του Ροζέ Γκαρωντ στην εφημερίδα «Το Βήμα» της 24/11/96: α) «Οί Σλάβοι, που θυσίασαν 17 εκατομμύρια, γιατί δεν μιλούν για ‘Ολοκαύτωμα; Και ύστερα κνιτάξετε τις υπερβολές στα νούμερα. Πρόσφατα ή πινακίδα έξω από το ‘Αουσβιτς που έγραφε “Εδώ πέθαναν τέσσερα εκατομμύρια Έβραϊοί” αντικατεστάθη και μαζί της ή αλήθεια αποκατεστάθη! Τώρα ή πινακίδα γράφει: “Ένα εκατομμύριο Έβραϊοί”. Το νέο νούμερο προέκυψε από μελέτες της παγκόσμιας επιστημονικής κοινότητας. Σημειώστε: μέλη της είναι και πολλοί Έβραϊοι ιστορικοί. Γιατί να μην μιλήσω για όλα αυτά, αφού είναι γεγονότα;»... β) «Ο ιδιοκτήτης του οίκου που εκδίδει τους “Θεμελιώδεις μύθους της ‘Ισραηλινής Πολιτικής” στη Γαλλία υπέστη σοδαρότατους τραυματισμούς από ένοπλους σιωνιστές της ομάδας ΒΕΤΑ. Έδώ πάλι κάποιος έκαψαν το διβλιοπωλείο του κ. Γ. Σχοινά, που έχει τις εκδόσεις “Νέα Θέση”, από τις οποίες κυκλοφορεί το διβλίο μου. Θεωρώ, πως υπάρχει μια διεθνής σιωνιστική οργάνωση, που διαθέτει την εξουσία να επιβάλλει σε όλες τις χώρες του κόσμου την πολιτική του ‘Ισραήλ».

Ξέρετε, τί είπε ο γάλλος ραββίνος Σιτρούκ, όταν συνάντησε στο ‘Ισραήλ τον Γιτζάκ Σαμάρ; «Κάθε Γαλλοεβραϊός είναι συγχρόνως και εκπρόσωπος του ‘Ισραήλ».

Π.Α.Κ.

Καταδίκασαν τον ‘Αριστοφάνη

Σε δωδεκάμηνη φυλάκιση με άναστολή καταδικάστηκε ο γνωστός σκηνοθέτης Δημήτρης Κολλάτος και τρεις ήθοιοι από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Θεσσαλονίκης, επειδή σύμφωνα με το σκεπτικό της απόφασης μέσα από τους διαλόγους του έργου «‘Αριστοφάνης» (που «ανέυηκε» σε θέατρο της συμπρωτεύουσας το 1992) καθυύρίστηκε ή χριστιανική θρησκεία. Τη μήνυση έναντιόν τους είχε ύποβάλει ένας δικηγόρος.

Προφανώς ό κ. συνήγορος δεν βρήκε άλλο τρόπο, για να «σχωρεθούν τ’ αποθαμένα του...». Του διαφεύγει δέ, ότι το σκώμμα είναι βασικό στοιχείο τόσο του χαρκτηρος μας ως Έλλήνων όσο και των άρχαίων κωμωδιογράφων μας, οί όποιοι το χρησιμοποιούσαν, χωρίς να διώκονται από ψευτοηθικολόγους. Του διαφεύγει επίσης, ότι ή χριστιανική θρησκεία δεν κινδυνεύει να χάσει το κύρος της από άθωες εντραπέλειες αλλά κυρίως από την άρτηριοσκληρωτική δομή και τακτική της καθώς και από τους ταγούς της.

Πάντως το μεγάλο θύμα της ιστορίας είναι ό ίδιος ό ‘Αριστοφάνης. Ποιός άραγε θα πίστευε στην εποχή του, ότι 24 αιώνες μετά την συγγραφή των έργων του θα επικρατούσε στην άλλοτε ελεύθερη πνευματικά πατρίδα άπέραντος σκοταδισμός;

Μ.Μ.

Τιμωρία του ‘Αρχανθρώπου

Στις 15-19 ‘Οκτωδρίου πραγματοποιήθηκε το Β’ Παγκόσμιο (‘Ιστορικό - ‘Αρχαιολογικό) Συνέδριο για την Μακεδονία στο ‘Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο με την συμμετοχή πλήθους ντόπιων και ξένων εισηγητών. Καί, όπως ήταν άλλωστε αναμενόμενο, καμμία αναφορά ούτε στον ‘Αρχάνθρωπο των Πετραλώνων Χαλκιδικής ούτε στον προϊστορικό Λιμναίο Οίκισμό της Καστοριάς ούτε στην 7.500 έτων πινακίδα του Διοσηλιού ούτε στους πρό 3.000.000 έτων κνηγούς ελεφάντων του Περδίκχα Πτολεμαΐδας. Τουλάχιστον θα μπορούσαν να άμφισδητήσουν την χρονολόγηση των παραπάνω εύρημάτων. Ούτε αυτό τόλμησαν. Δεν μπορούν άλλωστε να παζαρεύουν τα «κεκτημένα» τους...

Ρατσιστή και άντισημίτη ‘Αρχάνθρωπε! Το μαύρο σκοτάδι θα είναι ή πραγματική τιμωρία σου!

Π.Α.Κ.

Οικόλογικές ‘Ερινύες

Οί παλιοί Έλληνες έτρεφαν άπέραντο σεβασμό προς την φύσι, την όποία λάτρευαν σαν μητέρα τους. Είναι αξιοπαρατηρητο, ότι ένας μεγάλος αριθμός θεών και θεοτήτων είχαν επιφορτισθεί το δαυτό έργο της προστασίας των δασών και των δένδρων ξεχωριστά, των θαλασσών και των ποταμών, των ψαριών και των ζώων. ‘Η Δημήτρα κι ό Ποσειδών, ή ‘Αρτεμις και ό Πάν, οί Νηρηΐ-

δες κι οί' Αμαδρυάδες έπαγρυνποῦσαν, προκειμένον νά διατηρηθοῦν ἡ φύσις καί τὰ οἰκοσυστήματα.

Σάν νά μὴν ἔφθαναν οἱ θεοί, ἔρχονταν καί οἱ μῦθοι νά συμβάλουν στήν ώραία αὐτὴ προσπάθεια. Ὁ μῦθος τοῦ Ἑρυσίχθονος, τοῦ ὕδριστοῦ βασιλέως τοῦ Δωτίου (Θεσσαλία), πὺν τόλμησε νά κόψῃ τὴν Ἱερὰν Δρυ τοῦ ἱεροῦ τῆς Δήμητρος, μ' ἀποτέλεσμα τὴν παραδειγματικὴ τιμωρία του, δὲν εἶχε ἄλλο νόημα. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὸν μῦθο ὁ Ἑρυσίχθων προσβλήθηκε ἀπὸ μανία ἀδηφαγίας καί ἀχορτασιάς, μ' ἀποτέλεσμα νά φάῃ τὰ πάντα, μέχρι καί τοὺς γονεῖς του ἀκόμη, καί τὰ τέκνα του, καί τὰ ἴδια τὰ μέλη τοῦ σώματός του.

Καί δέβαίνα... «τοὺς Λαιστρυνγόνας καί τοὺς Κύκλωπας, τὸν θυμωμένο Ποσειδῶνα... δὲν θά τοὺς θροῦν» οἱ ἐμπρηστὲς κι οἱ καταστροφεῖς τῶν δασῶν καί τῆς φύσεως, κατὰ πὺν λείει ὁ ποιητής, σίγουρα ὅμως θά τοὺς θροῦν οἱ Ἑρινύες, οἱ «Δίκης ἐπίκουροι» σύμφωνα μὲ τὸν Ἡράκλειτο· ἂν δὲν τοὺς δρῆκαν ἤδη. Γιατί οἱ πρόσφατες πλημμύρες κι οἱ καταστροφές πῶς νά ἐξημενευθοῦν;

Σ.Π.

Ἐπιστημονικὰ ναυάγια

Πρὸ δύο μηνῶν τὸ κοινὸν τόσον τοῦ Ἡρακλείου ὅσο καί τοῦ Ρεθύμνου εἶνε τὴν εὐκαιρία νά ἀκούσῃ διὰ ζωσῆς φωνῆς τίς φουνικιστικὲς καί ἰνδοευρωπαϊτικὲς πνευδοθεωρίες. «Εἶπαν καί ἐλάλησαν» οἱ ἀξιότιμοι καθηγητὲς κ.κ. Μαρωνίτης, Κακριδῆς, Χατζηνικολάου καί Ντούμας στίς κατὰ τόπους διαλέξεις τους, πὺν ξεχειλίζουν ἀπὸ ἀνακριθῆεις καί ἀντιεπιστημονικὴ συμπεριφορά, καθὼς οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν καταδέχτηκε ν' ἀπαντήσῃ σὲ ἐπίμονες ἐρωτήσεις καί ἐνστάσεις ἀκροατῶν.

Ἀναλυτικότερα οἱ δύο πρῶτοι, ὅπως καταγγέλλεται, ἐπέμειναν στίς γνωστὲς θέσεις τους περὶ ἀλφαθήτον. Ὁ κ. Κακριδῆς ἐπιπροσθέτως πέρα ἀπὸ τὴν ἐπίθεση κατὰ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσας στοῦ Ὁδείου τοῦ Ρεθύμνου χαρακτήρισε τὸν Μ. Ἀλέξανδρο «σφαγέα». Ὁ κ. Χατζηνικολάου κατὰ τὴν ὁμιλία του στοῦ Ἰνστιτοῦτο Μεσογειακῶν Σπονδῶν τῆς ἰδίας πόλεως ἐπεκαλεῖτο διαρκῶς τίς θεωρίες τοῦ Φαλμεράνερ. Τὸ «κρετσέντο» ὡστόσο τῆς ὑποθέσεως ὑπῆρξαν οἱ ἀπόψεις, πὺν ἐξέφρασε ὁ κύριος «Τὸ πιὸ ἡλίθιο περιοδικό» (κατὰ κόσμον Χρήστος Ντούμας), ὁ ὁποῖος ἀμφισβήτησε τὴν ὑπαρξὴ βασιλικοῦ πολιτεύματος στὴν Κρήτη, λέγοντας, ὅτι ὁ Μίνωας ἦταν ἀπλὸς ἀρχιερεὺς στοῦ ἱερατεῖο τῆς Κνωσοῦ. Εἶπε ἀκόμη, ὅτι ἡ Κρήτη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν χρειάστηκε ποτὲ νά γίνῃ ναυτικὴ δύναμις, καθὼς ἦταν αὐτάρκης.

Τὴν ἀπάντησιν στοὺς ἐν λόγω κυρίους ἀνέλαβαν καί ἔδωσαν μὲ συντριπτικὴ ἐπιτυχία ἐπιστήμονες ἀλλὰ καί ἄλλοι προβληματισμένοι παράγοντες ἀπ' ὅλο τὸ νησί. Ἰδίως δὲ ὁ Σύλλογος γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα τῶν Χανίων. Ὡς πρὸς τὸν τελευταῖο καθηγητὴ ἐκκρεμοῦν δύο ἐνστάσεις: ἐφ' ὅσον ὁ Μίνωας δὲν κατεῖχε τὸ ὑψηλὸ πολιτικὸ ἀξίωμα, πὺν ἡ ἱστορία παραδέχεται, πῶς ἐξηγεῖται ἡ ὑπαρξὴ ἀνακτόρων καί ἀνακτορικοῦ θρόνου σ' αὐτά; Ὅσον ἀφορᾷ δὲ στὴν κατ' αὐτὸν ἀνυπαρξία ναυτικῆς δυνάμεως τῶν Κρητῶν, πῶς ἐξηγεῖται ἡ κατὰ καιροὺς εὐρεση πληθῶρας μνημείων κρητικῆς τεχνολογίας ἀνὰ τὸν κόσμον; Φρονοῦμε, ὅτι τὰ ναυάγια τῶν μινωικῶν πλοίων, ὅσο βαθιά κι ἂν θροῖσκονται, δὲν μποροῦν σὲ καμμιὰ περίπτωσιν νά συγκριθοῦν μὲ τὸ δικό του ἐπιστημονικὸ ναυάγιο.

Μ.Μ.

Χάμπουργκερς καί Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες

Τὴν ἱστορία τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων παρουσιάζει ἡ γνωστὴ ἐταιρεία McDonald's ἀλλὰ μὲ δικό της, ἀμερικανικὸ τρόπο. Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς χρυσοῦς ὀλυμπιάδος στὴν Ἀτλάντα ἡ McDonald's τουλάχιστον στὴν Ἀυστραλία τύπωσε τὴν ἱστορία τῶν ἀγῶνων ἐπάνω στὰ καλύμματα τῶν δίσκων, μὲ τοὺς ὁποίους σερβίρει τὰ φαγητά της. Ἐκεῖ ἀναφέρεται, ὅτι στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα οἱ ἀγῶνες γίνονταν «στὸ οὐδέτερο ἔδαφος τοῦ Ὀλύμπου» καί οἱ προπονητὲς «μασίγιωναν τοὺς ἀθλητὲς νά μὴν κάνουν ἀταξίες». Ὅμογενεῖς διαμαρτυρήθηκαν γιὰ τοὺς ἐξωφρενικοὺς ἰσχυρισμοὺς καί ἡ McDonald's ἐπέρριψε τὴν εὐθύνη στὴν διαφημιστικὴ τῆς ἐταιρεία, ἡ ὁποία μὲ τὴν σειρά της εἶπε, ὅτι πῆρε τὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὸ βιβλίο «The Olympic Spirit» («Τὸ Ὀλυμπιακὸ Πνεῦμα»): 100 years of the games» («ἑκατὸν χρόνων ἀγῶνες») τῆς Σούζαν Γουέλς.

Τὸ πιὸ ἐντυπωσιακὸ εἶναι, ὅτι τὸ βιβλίο αὐτὸ ἐκδόθηκε ἀπὸ τὸν γιγαντιαῖο ἐκδοτικὸ οἶκο Collins Publishers καί εἶχε τὴν ἔγκρισιν τῆς ἐπιτροπῆς πὺν ὀργάνωσε τὴν ὀλυμπιάδα τῆς Ἀτλάντας.

Δ.Θ.

ANT. Θ. ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ

Στις Ἑλληνικὲς τοπικὲς διαλέκτους προσαρμόζονταν οἱ προϊστορικές γραφές

	^a 	^e 	ⁱ 	^{o/u}
y i				
w				
r				
m				
n				
p				
t				
d				
k				
q				
s				
z				
Syll. doubles: na u: ; nua:				

Φωνητικές αξίες τῶν κρητικῶν ἱερογλυφικῶν.

Διαβάζοντας τὴν ἐπιστολὴ τοῦ κ. Π. Χατζηγιάννου μὲ τίτλο «Δόλιες Φοινικιστικὲς παρεμβάσεις σὲ 3 μουσεῖα» καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς ἰσχυρισμοὺς γιὰ διήθεν ὑπαρξὴ Ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου στὸν «Κάλαθο τῶν Ἀχρήστων» τοῦ «Σαρῶθρου», ποὺ δημοσιεύονται στὸ τεῦχος ὑπ' ἀριθ. 179 τοῦ «Δαυλοῦ», ἀγανάκτησα μὲ αὐτά, γιὰ τὰ ὁποῖα μᾶς ἐνημερώνουν

οί συγγραφείς τους.

Ἀγανάκτησα συγκεκριμένα, όταν διάβασα, ὅτι στο Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Πειραιῶς, στὴν ἐπιγραφή ὑπ' ἀριθ. «3580» ἀναφέρεται, ὅτι «...Στὸ τύμπανο ὑπάρχει Φοινικικὴ ἐπιγραφή...», ἐνῶ εἶναι ἐπιγραφή Ἑλληνικῆς Γραμμικῆς Γραφῆς. Ἐπίσης, ὅτι στὴν προσφορὰ τῆς «Καθημερινῆς» μετὸν τίτλο «Παγκόσμιος Ἱστορικός Ἀτλας», στὴ σελίδα 53, ὅπου παραπέμπει τὸ «Σάρωθρον», ἀναφέρεται: «Τὰ αἰγυπτιακὰ ἱερογλυφικὰ ὀφείλουν τὴν ἀρχικὴ τους ἐμπνευση στὴ Μεσοποταμία, ἀλλὰ ἐπέδρασαν μετὰ τὴ σειρά τους στὶς γραφές τῶν ἀνακτορικῶν κέντρων τῆς Κρήτης, Γραμμικὴ Α καὶ Β». Στὸ δὲ σχεδιάγραμμα «φαίνεται», ὅτι ἀπὸ τὰ Αἰγυπτιακὰ ἱερογλυφικὰ προέρχονται οἱ Ἑλληνικὲς γραφές Γραμμικὴ Α καὶ Β καὶ ἀπὸ αὐτὲς τὰ φοινικικά. Ὅλα αὐτὰ μοῦ θυμίζουν καθηγητὴ ἀρχαιολογίας τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος σὲ πρόσφατη ὁμιλία του στο Ἡράκλειο Κρήτης μετὰ τὰ ὅσα «τρελλά» τῷ ὄντι εἶπε (γιά τίς σχέσεις Κρήτης - Αἰγαίου καὶ Αἰγύπτου) στο ἀγανακτισμένο ἀκροατήριο, τὸ ὁποῖο ἀκόμα παραμιλά, χαριτολογώντας πρόσθεσε: «Ἐγὼ αὐτὰ λέω, ἐσεῖς ἀποδείξετε τὸ ἀντίθετο». Ἐπειδὴ κανένας δὲν μίλησε, ὁ δῆμαρχος ἀπάντησε: «Ἐμεῖς σεβόμαστε τοὺς φιλοξενούμενους μας»... Ἴσως ὅμως ἐπειδὴ μέχρι σήμερα κανένας δὲν μπόρεσε νὰ συνεχίσει τὸ ἔργο τοῦ Μ. Βέντρις, ἴσως δὲν πρέπει νὰ τοὺς κατακρίνωμε, ἀφοῦ εἴτε λόγω ἀγνοίας, ὅ,τι θέλουν λένε, εἴτε θέλοντας νὰ γίνουν ἀρεστοὶ «στοὺς πυγμαίους τοῦ πνεύματος» (ὅπως γράφει ὁ ἐπιστολογράφος τοῦ «Δαυλοῦ» κ. Μ.Γ. Δανί-κας), γίνονται «παπαγάλοι» τους, γιὰ νὰ ἔχουν διεθνή ἀναγνώριση.

Ἀλλὰ ἂς ἔλθουμε στὴν οὐσία. Τὰ Ἑλληνικὰ ἱερογλυφικὰ ἀρχίσαν νὰ δημιουργοῦνται στὴν Κρήτη ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες τοῦ νησιοῦ, διότι ἀπὸ τίς γραφές αὐτὲς φαίνεται, ὅτι μόνο Ἑλληνες ἢ ἑλληνόφωνοι δημιούργησαν πολιτισμὸ στο νησί αὐτό. Σὲ ὅσους ὅμως μπορεῖ νὰ φέρουν ἀντίρρηση, τοὺς γνωστοποιῶ, ὅτι μόνο ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἀποτυπωμένη μετὰ ἱερογλυφικὰ καὶ τίς θυγατρικὲς τους Γραμμικὲς σὲ ὅλα τὰ γραπτά, ὅπως θὰ δοῦμε πιὸ κάτω. Οἱ Γραμμικὲς προήλθαν ἀπὸ τὰ ἱερογλυφικὰ ὅχι σὰν νέα γραφή, ἀλλὰ σὰν πιὸ ταχυγραφικὸς τύπος αὐτῶν. Τὰ Ἑλληνικὰ ἱερογλυφικὰ δὲν ἔχουν καμμία σχέση μετὰ τὰ Αἰγυπτιακὰ, διότι τὰ πρῶτα εἶναι αὐτόνομη ἐφεύρεση ἐλληνόφωνου προσηγμένου πνεύματος καὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν πιὸ πλούσια γλῶσσα στὸν κόσμον· τὰ Αἰγυπτιακὰ εἶναι προϊόν εἰσαγωγῆς ἀπὸ πολιτισμὸ κατώτερου τοῦ Ἑλληνικοῦ Μινωικοῦ τῆς Κρήτης. Τὰ Ἑλληνικὰ ἔχουν ταυτόχρονα εἰκονογραφικὸ καὶ φωνητικὸ χαρακτήρα. Κάθε Ἑλληνικὸ ἱερογλυφικὸ παριστάνει ἓνα ἀντικείμενο καὶ ἔχει φωνητικὴ ἀξία τὴν πρώτη συλλαβὴ τῆς ὀνομασίας τοῦ ἀντικειμένου τῆς εἰκόνας. Λόγω ὅμως τοῦ ὅτι καταγράφουν μία τέτοια πλούσια γλῶσσα καὶ κάθε ἀντικείμενο ἔχει σὲ ὀρισμένες Ἑλληνικὲς διαλέκτους ἄλλη ὀνομασία, ἢ ἴδια εἰκόνα ἔχει στὴν κάθε διάλεκτο διαφορετικὴ φωνητικὴ ἀξία σὰν συλλαβόγραμμα. Αὕτη ἀκριβῶς ἡ ἰδιομορφία τῶν Ἑλληνικῶν διαλέκτων δημιούργησε τὴ διαφορὰ μεταξὺ Γραμμικῆς Α καὶ Γραμμικῆς Β, οἱ ὁποῖες ἐμφανίζονται πρὸς τὸ παρόν νὰ ἀντιπροσωπεύουν τίς κυριώτερες διαλέκτους στὸν «προϊστορικὸ» Ἑλληνικὸ χῶρο. Τὸ ἴδιο βέβαια ἔχομε καὶ στὰ ἱερογλυφικά, δηλαδὴ ἱερογλυφικὴ Α, Β κ.λπ. Δὲν θὰ μοῦ φανεῖ παράξενο, ἐάν στὴν Θεσσαλία συναντήσομε ἱερογλυφικά ἢ τὰ ἀπλούστερά τους γραμμικά μετὰ ἄλλη φωνητικὴ ἀξία, ἢ ὁποία ὅμως ἀναφέρεται στὴν ὀνομασία τοῦ ἴδιου ἀντικειμένου στὸ τοπικὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα. Τὴν Γραμμικὴν δημιούργησαν, γιὰ νὰ ἔχουν τὴ γραμμικὴ παράσταση τοῦ ἀντικειμένου καὶ ὅχι τὴν εἰκόνα, διότι ἡ δευτέρη ἤθελε ὅπως-δήποτε «καλλιτεχνικὸ χέρι» καὶ εἶναι πιὸ χρονοβόρα. Δὲν ἔχομε δηλαδὴ διαφορετικὸ σύστημα γραφῆς στίς Γραμμικὲς ἀπ' ὅ,τι στὰ ἱερογλυφικά. Ἡ στασιμότης στὴν ἐρευνα τῶν Ἑλληνικῶν προϊστορικῶν γραφῶν ὀφείλεται, στὸ ὅτι καμμιὰ ἀλλοδαπὴ αὐθεντία δὲν ἀντιλήφθηκε, ὅτι οἱ φωνητικὲς ἀξίες τῶν συλλαβογραμμάτων ἀκολουθοῦν τὰ τοπικὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα καὶ ὅτι κάθε μετάφραση λέξεων πρέπει νὰ ἀκολουθεῖ πάλι τὸ τοπικὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα, τὸ ὁποῖο ὁμιλεῖται ἀκόμα καὶ σήμερα στὸ κάθε γεωγραφικὸ διαμέρισμα τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου, μετὰ τὶς ἐννοίες, πού εἶχε κάθε λέξη στὴν Μινωικὴ καὶ στὴν Μυκηναϊκὴ ἐποχὴ.

	a	e	i /	o/u
	𐀀; 𐀁	* 𐀂	𐀃	𐀄; 𐀅
y j	𐀆	𐀇		* 𐀈; * 𐀉
w	𐀊	s	* 𐀋	* 𐀌, R
r	𐀍; 𐀎	𐀏	* 𐀐	+; 𐀑
m	𐀒	𐀓, 𐀔	𐀕	* 𐀖; * 𐀗
n	𐀘, 𐀙, 𐀚	𐀛	* 𐀜	𐀝; H
p	𐀟; 𐀠	* 𐀡 (!)	𐀢, 𐀣, 𐀤, 𐀥	𐀦; 𐀧; 𐀨
t	𐀩; * 𐀪	𐀫	𐀬, 𐀭	𐀮; 𐀯; * 𐀰
d	𐀲	𐀳	𐀴	𐀵, 𐀶; * 𐀷
k	𐀹, 𐀺	* 𐀻, 𐀼, 𐀽, 𐀾	𐀿	𐁀; 𐁁
q	𐁃	𐁄	𐁅	𐁆(!)
s	𐁇	𐁈, 𐁉, 𐁊	* 𐁋	* 𐁌, 𐁍, 𐁎; 𐁏
z	𐁑	𐁒		𐁓

Συλλαβάριο της Γραμμικής Γραφής Α.

Τα αιγυπτιακά ιερογλυφικά έχουν δύο βασικά γνωρίσματα, τα όποια είναι και μειονεκτήματα: πρώτον, τα αντικείμενα που μπορούν να αποτυπωθούν, απεικονίζονται σάν «ζωγραφιές» και δεύτερον, τα εικονογραφικά σημεία παίρνουν την φωνητική αξία των λέξεων, οι οποίες δηλώνουν τα αποτυπωμένα αντικείμενα.

Ταυτόχρονα τα σημεία αυτά γράφονται και για να δηλώσουν όμνυμα, λέξεις όμνηχες. Η γραφή αυτή άγνοει τα φωνήεντα και παλαιότερα άγνοούσε και τα ήμιφωνα i, y και w, προσφέροντας έτσι περισσότερες δυνατότητες για τη μεταφορά των σημείων σε λέξεις με τους ίδιους ακριδώς συνδυασμούς συμφώνων. Το σύστημα αυτό ήταν αδύνατο να αποτυπώσει έστω και μέρος της Έλληνικής γλώσσας, λόγω του ότι ούδέποτε απομακρύνθηκε από την ιδεογραφική δομή του. Κάθε αιγυπτιακή λέξη είχε τη δική της γραπτή εικόνα, με την όποια συνδεόταν άρρηκτα, και έχομε ένα πλήρες σύστημα γραφής, το όποιο μπορούσε να όρίσει οποιαδήποτε λέξη μαζί με όλα της τα παράγωγα και όλους τους γραμματικούς τύπους, σ' αυτήν όμως μόνο την μικρή γλώσσα σε σχέση με την Έλληνική. Έτσι είναι αδύνατο, ή αιγυπτιακή γραφή να άντεχε στην πληθώρα των γλωσσικών ιδιωμάτων του Αίγαιου και της ήπειρωτικής Ελλάδας.

Ἐπειδὴ ἔχω ἤδη μελετήσει ἑβδομήντα συλλαβογράμματα τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς, καὶ ἀπαιτοῦνται πολλές σελίδες γιὰ νὰ γραφοῦν, θὰ ἀναφέρω, πῶς δημιουργήθηκαν μόνο μερικά ἀπὸ αὐτά, καθὼς καὶ πῶς δόθηκε ἡ ἀφορμὴ νὰ βρεθεῖ ἡ ἀρχὴ τοῦ μίτου, ποὺ με ὀδηγοῦσε στοὺς προγόνους μας.

Μὲ ἀφορμὴ τὴν ἀνάγνωση καὶ μετάφραση τῆς ἱερογλυφικῆς ἐπιγραφῆς, ποὺ ὑπάρχει στὸ μικρότερο ἀπὸ τὰ δύο δακτυλίδια τοῦ θησαυροῦ τῶν Ἀηδονίων, τὶς φωτογραφίες τῶν ὁποίων δημοσίευσε ἡ «Κυριακάτικη Καθημερινή» τῆς 28/1/1996, ἀντιλήφθηκα τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο γράφονταν τὰ Ἑλληνικά Ἱερογλυφικά καὶ ἡ Α καὶ Β Γραμμικὲς Γραφές. Διαβάζοντας τὴν ἐπιγραφὴ αὐτὴ καὶ πρὶν ἀντιληφθῶ, ὅτι ἐνδιάμεσα τῶν δύο γυναικῶν στὴν παράσταση τῆς σφενδόνης ὑπῆρχε ἱερογλυφικό, εἶχα τὴν λέξη *sa-re*. Ἡ λέξη προέρχεται ἀπὸ τὴν λέξη «*σάρις*», ποὺ εἶναι ἓνα εἶδος φοῖνικα. Πράγματι τὸ πρῶτο ἱερογλυφικό *sa* βρίσκεται καὶ σχηματίζεται ἀπὸ τὰ φύλλα στὴν κορυφὴ ἐνὸς κλαδιοῦ φοῖνικα, τὸν ὁποῖο κρατᾷ ἡ ἀριστερὴ, ὅπως κυττάζομε τὸ δακτυλίδι, γυναικα.

Ἐχομε λοιπὸν χρῆση τῆς πρώτης συλλαβῆς τῆς λέξης, ποὺ χαρακτηρίζει τὸν φοῖνικα, καὶ μὲ τὴν εἰκόνα του νὰ παριστάνεται σ' αὐτὴν τὴν περίπτωσιν τὸ συλλαβόγραμμα *sa*. Ἀργότερα, βλέποντας καὶ τὸ τρίτο ἱερογλυφικό, διάβασα τὴν λέξη *sa-ko-re* ἢ *ζά-κο-ρε*. Ζάκορος ὅμως λέγεται αὐτὴ ποὺ φροντίζει τὸν ναό, καὶ ἐδῶ σὲ δυνικὸ ἀριθμὸ χαρακτηρίζεται τὶς δύο γυναῖκες τοῦ δακτυλιδιοῦ.

Ἐχοντας αὐτὴ τὴν ἐμπειρία ἀπὸ αὐτὸ τὸ δακτυλίδι καὶ ἀφοῦ ἤδη εἶχα διαβάσει καὶ μεταφράσει πάρα πολλές πινακίδες ἀδιάβαστες καὶ ἀμετάφρασες μέχρι τώρα, Γραμμικῆς Α καὶ Β, τὸν δίσκο τῆς Φαιστοῦ μὲ τὴν διὰ τεχνάσματος ἀποτυπωμένη Κρητικὴ γραφὴ τοῦ 5-3 π.Χ. αἰῶνα πᾶνω στὶς εἰκόνες, τὶς Πελασγικὲς ἐπιγραφές ἀπὸ τὴ Λήμνο καὶ τὴν Πραιοὺ καὶ τὰ ἱερογλυφικά σὲ δεκάδες σφραγίδες, σφραγίσματα καὶ ἀντικείμενα προερχόμενα ἀπὸ τὴν Κρήτη, τὴν Πελοπόννησο, τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ τὸ Αἶγαῖο, ἀρχισα νὰ κάνω διάφορες σκέψεις γιὰ τὴν προέλευση τῶν ἱερογλυφικῶν τῆς Κρήτης καὶ τῆς Πελοποννήσου.

Γνωρίζοντας, ὅτι ὅλες αὐτὲς οἱ γραφές ἀποτυπώνουν τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ στὶς κατὰ τόπους διαλέκτους, ἀρχισα νὰ ἐξετάζω ἓνα ἓνα τὰ ἱερογλυφικά καὶ κατ' ἐπέκταση τὰ συλλαβογράμματα τῆς Γραμμικῆς Α καὶ Β. Παρατήρησα, ὅτι χωρὶς τὴν ὑπαρξὴ τῆς Ἀρχαϊκῆς Ἑλληνικῆς δὲν θὰ ὑπῆρχε καμμία ἀπὸ αὐτὲς τὶς γραφές, ὅπως τὶς βλέπομε, οἱ ὁποῖες μάλιστα χρησιμοποιοῦνταν ὅλες μέχρι καὶ τοὺς Ἑλληνιστικούς χρόνους.

Ἔτσι στὴν Γραμμικὴ Β ἐγίναν γνωστὰ ἀπὸ τὸν Βέντρης, καὶ μὲ ἄλλο τρόπο, μόνο αὐτὰ τὰ συλλαβογράμματα, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ λέξεις Ἑλληνικές, κοινὲς στὶς διάφορες Ἑλληνικὲς διαλέκτους. Αὐτὸ μὲ κάνει νὰ συμπεράνω, ὅτι τὰ ἱερογλυφικά εἶναι χιλιάδες, ὅσα καὶ τὰ ἀντικείμενα ποὺ βλέπει τὸ ἀνθρώπινο μάτι· καὶ ἂν ὑπολογίσω καὶ τὶς διαλέκτους, τότε ἡ φωνητικὴ ἀξία κάθε συλλαβογράμματος εἶναι πολλαπλάσια, ἀφοῦ μὲ τὴν ἴδια εἰκόνα ἀποδίδονται ἀρκετὲς φωνητικὲς ἀξίες. Ἐπίσης ἔχομε καὶ τὸ ἀντίστροφο, ὅτι ἓνα συλλαβόγραμμα παριστάνεται μὲ ἀρκετὲς εἰκόνες λόγω τῆς πληθώρας τῶν ὀνομασιῶν τῶν ἀντικειμένων, ποὺ ἀρχίζουν μὲ τὸ ἴδιο συλλαβόγραμμα. Ἐχοντας λοιπὸν μπροστά μας τὴν πλουσιώτερη σὲ λέξεις γλῶσσα τοῦ κόσμου, εἶναι ἀδύνατο νὰ βροῦμε, πόσες χιλιάδες εἶναι τὰ ἱερογλυφικά καὶ τὰ συλλαβογράμματα Γραμμικῆς Α καὶ Β. Τὸ μεγάλο πρόβλημα βρίσκεται στὰ Κυπριακὰ συλλαβογράμματα, τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τῶν καθαρὰ Ἑλληνικῶν λέξεων προέρχονται καὶ ἀπὸ λέξεις ἄλλων γλωσσῶν τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου, τὶς ὁποῖες ἔχει ἀφομοιώσει ἡ Κυπριακὴ Ἑλληνικὴ Διάλεκτος λόγω τῆς μεγαλύτερης ἐπικοινωνίας τῶν Κυπρίων μὲ χῶρες καὶ λαοὺς γειτονικοὺς πρὸς αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ λόγω τῶν κατακτητῶν, ποὺ θρῖσκόταν σὲ διάφορες περιόδους τῶν προϊστορικῶν χρόνων στὸ νησί.

Μερικὲς ἀπὸ τὶς προελεύσεις τῶν συλλαβογραμμάτων βλέπομε παρακάτω. Γράφω πρῶτα τὸ συλλαβόγραμμα μὲ τὸ λατινικὸ ἀλφάβητο, ἀκολουθεῖ τὸ σχέδιό του στὰ ἱερογλυφικά ἢ στὶς Γραμμικές, στὶς ὁποῖες τὸ συναντοῦμε, μετὰ ἡ λέξη τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τὴν πρώτη συλλαβή, καὶ ἡ μετάφραση στὰ νέα Ἑλληνικά.

1 𐀀 𐀁	16 𐀀 𐀁	31 𐀀 𐀁	46 𐀀 𐀁	61 𐀀 𐀁	76 𐀀 𐀁
2 𐀀 𐀁	17 𐀀 𐀁	32 𐀀 𐀁	47 𐀀 𐀁	62 𐀀 𐀁	77 𐀀 𐀁
3 𐀀 𐀁	18 𐀀 𐀁	33 𐀀 𐀁	48 𐀀 𐀁	63 𐀀 𐀁	78 𐀀 𐀁
4 𐀀 𐀁	19 𐀀 𐀁	34 𐀀 𐀁	49 𐀀 𐀁	64 𐀀 𐀁	79 𐀀 𐀁
5 𐀀 𐀁	20 𐀀 𐀁	35 𐀀 𐀁	50 𐀀 𐀁	65 𐀀 𐀁	80 𐀀 𐀁
6 𐀀 𐀁	21 𐀀 𐀁	36 𐀀 𐀁	51 𐀀 𐀁	66 𐀀 𐀁	81 𐀀 𐀁
7 𐀀 𐀁	22 𐀀 𐀁	37 𐀀 𐀁	52 𐀀 𐀁	67 𐀀 𐀁	82 𐀀 𐀁
8 𐀀 𐀁	23 𐀀 𐀁	38 𐀀 𐀁	53 𐀀 𐀁	68 𐀀 𐀁	83 𐀀 𐀁
9 𐀀 𐀁	24 𐀀 𐀁	39 𐀀 𐀁	54 𐀀 𐀁	69 𐀀 𐀁	84 𐀀 𐀁
10 𐀀 𐀁	25 𐀀 𐀁	40 𐀀 𐀁	55 𐀀 𐀁	70 𐀀 𐀁	85 𐀀 𐀁
11 𐀀 𐀁	26 𐀀 𐀁	41 𐀀 𐀁	56 𐀀 𐀁	71 𐀀 𐀁	86 𐀀 𐀁
12 𐀀 𐀁	27 𐀀 𐀁	42 𐀀 𐀁	57 𐀀 𐀁	72 𐀀 𐀁	87 𐀀 𐀁
13 𐀀 𐀁	28 𐀀 𐀁	43 𐀀 𐀁	58 𐀀 𐀁	73 𐀀 𐀁	88 𐀀 𐀁
14 𐀀 𐀁	29 𐀀 𐀁	44 𐀀 𐀁	59 𐀀 𐀁	74 𐀀 𐀁	89 𐀀 𐀁
15 𐀀 𐀁	30 𐀀 𐀁	45 𐀀 𐀁	60 𐀀 𐀁	75 𐀀 𐀁	90 𐀀 𐀁

Συλλαβάριο σέ Γραμμική Γραφή Β τῆς Κνωσοῦ (1300 π.Χ.).

(Κάθε λέξη τοῦ κειμένου πού ἀκολουθεῖ ἔχει ἀντιγραφεῖ ἀπό λεξικά. Προσωπικά διέθεσα μόνο τὸν χρόνο πού ἀπαιτεῖται, γιὰ νὰ ἐντοπίσω αὐτὲς μέσα στὶς σελίδες τους).

1) mo = στὰ ἱερογλυφικά: χέρι σὲ κίνηση. > *Μορφασμός* = μορφασμός = χέρι σὲ κίνηση.

2) ko = N70: στὴ Γραμμική Β, βλέπομε τὸν καρπὸ τοῦ *κολιάνδρου* = κό-λιανδρo.

3) ja = N57: στὴ Β καὶ σχέδιο πόρτας ἢ σκαλοπατιῶν στὰ ἱερογλυφικά > *ζά-δατος* = διαβατός, ἢ διάβαση, τὰ σκαλοπάτια.

4) ke = σχέδιο σφυροπέλεκυ: στὰ ἱερογλυφικά > *κέ-αρνον* = ἐργαλεῖο τοῦ ξυλουργοῦ καὶ τοῦ θυροδόξη. Ἐπίσης τὸ συναντοῦμε στὴν Γραμμική Β μὲ τὸ N19.

5) sa = N31: στὴ Β κλαδί μὲ καρποὺς σησαμοῦ > *σά-αμον* = λακωνικὸς τύπος τοῦ *σή-αμον*.

6) ki = N67: στὴ Β σχέδιο κανάτα > *κύ-λιξ* = κατὰ τὸν Ἡσύχιo 1. στάμνα. 2. δόδι μὲ ἀνε-

στραμμένο τὸ ἓνα κέρατο.

7) ni = N30: στὴ Β σχέδιο σύκου > *νι-κύλεα* = στὴν Κρήτη εἶδος σύκων.

8) i = σύμβολο, πόδι: στὰ ἱερογλυφικά > *ἰ-θμα* = τὰ πόδια, ἵχνη, πατήματα, δῆματα.

9) ga = σχέδιο πουλιού σάν πελεκάνος: στὰ ἱερογλυφικά > *ρά-μφιος* = ὁ πελεκάνος, ἀλλὰ καὶ (κατὰ τὸν Ἡσύχιον) *ράφοι* = ὄρνεις τινές. Ἐπίσης *λα-ιός* = τὸ πουλί πετροκότυφας.

10) ra καὶ la = N60: στὴ Β. Στὴ Γραμμικὴ Α ἔχομε τὸ σχέδιο ἀρότρου. Ἔτσι τὸ συλλαβόγραμμα -la- προέρχεται ἀπὸ τὴ λέξη *λα-ῖον* = τὸ ὕνι τοῦ ἀρότρου. Μὲ τὸ ἴδιο σχέδιο παριστάνεται τὸ ὄσπριο λαθούρι, τὸ ὁποῖο στὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά λέγεται *λά-θυρος*. Δίνει δηλαδὴ τὰ δύο πρῶτα γράμματα τῆς λέξης στὸ συλλαβόγραμμα la.

11) te = N4: στὴ Β σχέδιο κλαδικοῦ φτέρης ἢ δικότυλου τεύκριου > *τε-ύκριον* = τὸ φυτὸ χαμαίρωψ. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτὰ δυνατόν νὰ προέρχεται καὶ ἀπὸ τὴν λέξη *τε-ρέθινθος* = (κατὰ τὸν Ἡσύχ.) φυτὸ ὅμοιο μὲ τὸ λινάρι, ἀπὸ τὸ ὁποῖο κατασκευάζαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀλιευτικὰς ὀρμῆς. Τὸ τεύκριον ὡς φαρμακευτικὸ πολυετές φυτὸ ἀποκαλεῖται καὶ κρητικό, ἔχει ὅμως ἄλλη ὀνομασία: «*πόλιον*», λόγῳ τοῦ χρώματος τοῦ ἀνθους του, δηλαδὴ τὸ λευκὸ ἢ ὑπόλευκο. Τὸ ἴδιο σχέδιο συναντοῦμε στὴν Γραμμικὴ Α καὶ στὰ ἱερογλυφικά, στὰ ὁποῖα παριστάνει τὸ ὄσπριο λουπίνι. Τὸ ὄσπριο αὐτὸ στὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά λέγεται *θέ-ρμος* (τέρμος) καὶ δίνει στὸ συλλαβόγραμμα τὴν πρώτη συλλαβὴ ἀπὸ τὸ ὄνομά του. *Θέ-ρμος* = εἶδος ὄσπριου, χρησίμευε ὡς ἀντίδοτο κατὰ τῆς μέθης. Βλέπομε, ὅτι τὸ συλλαβόγραμμα ἔχει προέλθει ἀπὸ ὅμοια φυτὰ, τὰ ὁποῖα μπορεῖ νὰ παραστήσει σάν εἰκόνα.

12) ta = σχέδιο ζυγαριᾶς στὴ Γραμμικὴ Α καὶ μαστάρια στὰ ἱερογλυφικά > *τά-λα-ντον* = ζυγαριά, πλάστιγγα, οἱ δίσκοι τῆς ζυγαριᾶς.

13) ma = στὰ ἱερογλυφικά: σχῆμα κεφαλῆς γάτας ἢ σκύλου ἢ ὀχτώσχημης ἀσπίδας > *μά-γιν* = (κατὰ τὸν Ἡσύχ.) ἀσπίδα.

14) ma = Τὸ σχέδιο σκύλου: στὰ ἱερογλυφικά πρέπει νὰ ἀναφέρεται στὴ λέξη *Μα-ίρα* = προσωνυμία τῆς Ἑκάτης, πού μεταμορφώθηκε σὲ σκύλο.

15) ku = N81 στὴ Β: σχέδιο στίς Γραμμικὲς Α καὶ Β πουλιού, πού πετᾷ > *κυ-κνίας* = εἶδος ἀετοῦ ὅμοιου στὴ λευκότητά μὲ τὸν κύκνο. Τὸ ἴδιο σχέδιο δίνεται στὸ ὄσπριο κουκκιά ἄσπρα. Στὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικά τὸ κουκκί λέγεται *κύ-αμος*, καὶ τὸ συλλαβόγραμμα προέρχεται ἀπὸ τὴν πρώτη συλλαβὴ αὐτῆς τῆς λέξης.

16) ro = N68: σχέδιο σάν τὸ μουσικὸ ὄργανο στὴν Γραμμικὴ Β, τὸ ὁποῖο περιγράφεται πρὶν κατὰ τὸν Πλούταρχο > *ρό-πτρον* = μουσικὸ ὄργανο τῶν Κορυθάντων, *ρόμβος* («*ρόπτρα θυρσopaγῆ καὶ κοῖλα περιτείνοντες ἡχείους χαλκοῖς*», Πλούτ.).

17) ma = N80: τὸ σχέδιο πού στὴ Γραμμικὴ παριστάνει τὸ μαλλί (προβάτου), ἀλλὰ μᾶλλον εἶναι ἔμμεση ἀναφορὰ, ἀφοῦ στὴν πραγματικότητα εἶναι σχέδιο ἀπὸ δύο κοτσίδες μαλλιών > *μά-λιον* = κοτσίδα, βόστρυχος. Φυσικὰ ἔχουν χαρακτηρισεῖς τὸ σχέδιο ὡς μαλλί, ἐπειδὴ ἀναφέρεται σὲ πινακίδες προβάτων, πού εἶναι τὸ ἔριον, τὸ τρίχωμα, καὶ εἰδικὰ τῶν προβάτων.

18) qi = N21: χ = ἓνα σχῆμα πού μοιάζει μὲ τὸ χαρακτηρισζόμενο στὴν Γραμμικὴ καὶ στὰ ἱερογλυφικά ὡς κατσίκα. > *χί-μαιρα* = 1. γίδα, κατσίκα. 2. (εἰδικά) χρονιάρικη γίδα, βετούλα, πού προσφερόταν πρὶν ἀπὸ τὴν μάχη ὡς θυσία στὴν Ἀγροτέρα Ἀρτεμι. 3. ἄγρια γίδα, ἄγριοκάτσικο κ.λπ.

19) tu = N69: στὴ Β τσαμπιού σταφυλίου καὶ στὰ ἱερογλυφικά μὲ τὸ σχέδιο τοῦ κρασιοῦ. Προέρχεται ἔμμεσα ἀπὸ λέξη, πού ἀφορᾷ τὸν Διόνυσον, ὅπως π.χ. α) *θυ-ῖα* = γιορτὴ τοῦ Διονύσου β) *θυ-νάται* = (κατὰ τὸν Ἡσύχ.) εὐωχεῖται. Ὑπάρχουν καὶ πολλὲς ἄλλες λέξεις μὲ τὸν θύρσον, πού ἐνθυμίζει Διονυσιακὰς τελετές. Ἐπίσης στὴν Κρήτη καλλιεργείται ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων εἶδος κρασοστάφυλου μὲ τὴν ὀνομασία «*ἀθύρι*», ἀπὸ τὴν ὁποία τὸ πιθανώτερο προέρχεται τὸ συλλαβόγραμμα.

20) ru = N29: σχέδιο κουκκιάς ἀνθισμένης στίς γραμμικὲς > *ρύ-αμος* καὶ λακων. τύπος *πού-ανος* = οἱ κύαμοι, τὰ κουκκιά.

21) i = N28 στὴ Β: στίς Γραμμικὲς σχῆμα ρόκας > *ή-λακάτη* = ἡ ρόκα = τὸ ὄργανο, μὲ τὸ

Lc 61 	Πλούστα δημητριακά (σπάρη, κριθάρι)
Lc 62 	Λάδια
Lc 67 	Ὀσπρία (μπιζέλια, κουκκιά, φακές) ¹
Lc 69 	Ἑλιές
Lc 60 	Σύκα
Lc 71 	Πτωχὰ δημητριακά (κεχρί;)
Lc 6 	Ἑλαιώδη (;)
Lc 62 	Κρασί
Lc 66 	Μαλλί
Lc 6 1/2 	Ὑφασμα
Lc 63 	Δοχεῖο
Lc 64 	Πίθος
Lc 45 	Χύτρο
Lc 99 	Ἄνθρωπος
Lc 27 	Βόδι
Lc 96 	Τράγος
Lc 160 	Κατσίκα
Lc 93 	Κριδάρη
Lc 116 	Πρόβατα
Lc 113 	Χοῖρος

Ἀπλᾶ ιδεογράμματα τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Α τῆς Ἀγίας Τριάδας (1450 π.Χ.).

ὁποῖο κλώθουν τὸ μαλλί, τὸ μπαμπάκι, καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ εἶδη τῆς ἔχει τρία ἢ τέσσερα διχάλια στὴν κορυφή. Μὲ τὸ ἴδιο σχῆμα παριστάνεται τὸ ὄσπριο παπούλες, ποὺ στὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά λέγεται ἰ-άλιον, καὶ δίνει στὸ συλλαβόγραμμα τὸ πρῶτο γράμμα τῆς ὀνομασίας.

22) i = σχέδιο καρφιοῦ: στὰ ἱερογλυφικά > ἡ-λάριον = μικρὸ καρφί, καρφάκι.

23) wu = στὰ ἱερογλυφικά: σχέδιο ἀνθρώπου, ποὺ σκύβει καὶ κάνει κάτω μετ' ἀξίνα, φυτευτῆς = αὐτὸς ποὺ σκαλίζει ἰδίως λαχανικά ἢ σπαρτά, σκαλεὺς.

24) e = N38 στὴ Β: στὰ ἱερογλυφικά σχέδιο μυτερῆς γραφίδας ἢ μυτερὸ σίδερο, ποὺ ἐφαρμόζεται στὸ πόδι καὶ διευκολύνει τὴν ἀναρρίχηση > ἐ-γκεντροῖς = 1. εἶδος γραφίδας, ποὺ κατέληγε σὲ αἰχμηρὴ ἄκρη. 2. κομμάτι σίδερο μετ' ἀκρῆς, ποὺ ἐφαρμόζονταν στὸ

πόδι και διευκόλυνε τὴν ἀναρρίχηση.

25) wa = N54 στὶς Γραμμικὲς καὶ στὰ ἱερογλυφικά: παριστάνεται μὲ σχέδιο, ποὺ λένε ὅτι εἶναι ὕφασμα, καὶ πράγματι ἔτσι εἶναι > φα-ρεός ἢ φά-ρος = μεγάλο κομμάτι ὕφασματος, ἀλλὰ καὶ ὕφασμα, μὲ τὸ ὁποῖο κάλυπταν τοὺς νεκροὺς, σάβανο.

26) u = τὸ N10: στὶς Γραμμικὲς παριστάνει πηδάλιο πλοίου καὶ στὰ ἱερογλυφικά κυρτὴ βέργα, ὅπως τὸ μπαστούνι. Ἔτσι ἔχομε στὶς Γραμμικὲς: ὕ-αξ = (κατὰ τὸν Ἡσύχι.) τὸ πηδάλιο. Στὰ ἱερογλυφικά: ὕ-θος = κυφός, καμπούρης καὶ ὕ-θωσις = κύρτωση, καμπούριασμα.

27) nau = στὰ ἱερογλυφικά: πλοῖο, τοῦ ὁποῖου τὸ μισό ὑπάρχει στὴ Γραμμικὴ Α καὶ Β μὲ N86 καὶ πιθανὴ τὴν ἴδια συλλαβικὴ ἀξία. Ναῦ-ς = (γενικὰ) πολεμικὸ πλοῖο, ἔμβλημα στὸν θυρεό, ποὺ εἰκόνιζε ἀρχαῖο πλοῖο.

28) ti = N37 στὴ Β: στὶς Γραμμικὲς καὶ στὰ ἱερογλυφικά σχέδιο τρίποδα > τι-θῆν = ὁ τρίποδας. Τίθηνος = (κατὰ τὸν Ἡσύχιο) λέδης, τρίπους.

29) nu = στὶς Γραμμικὲς καὶ εἰδικὰ στὴ Γραμμικὴ Β: σχέδιο ὅμοιο μὲ ἔσοχη στὸν τοῖχο, ποὺ περιεῖχε ἄγαλμα > νύ-φη ἢ νύ-μφη = ἔσοχη σὲ σχῆμα ἀχιβάδας, ἡ ὁποία περιεῖχε ἄγαλμα ἢ τρίποδο ἢ κάτι παρόμοιο καὶ ἡ ὁποία ὑπῆρχε στὸν τοῖχο τοῦ ναοῦ ἢ οἰκίας, θύρωμα.

30) ai = ἓνα σχέδιο, τὸ N43, τῆς Γραμμικῆς Β, ποῦ, ἂν τὸ προσέξομε, ἀποτελεῖται ἀπὸ θρινί ποὺ λιχνίζει > αἰ-νω = κοσκινίζω, λιχνίζω, ξεχωρίζω τὴν ἡρα ἀπὸ τὸ σιτάρι.

31) ru = N26: στὴ Γραμμικὴ Β, ἀλλὰ συναντᾶται στὰ ἱερογλυφικά καὶ στὴ Γραμμικὴ Α. Γραμμικὸ σχέδιο ρυτοῦ σὲ σχῆμα κεφαλῆς ταύρου > ρυ-τόν = 1. εἶδος ποτηριοῦ ἢ ἀγγείου σὲ σχῆμα ζώου, ὅπως λ.χ. βοδιοῦ, ἐλέφαντα ἢ καὶ προσώπου. 2. μινωϊκὸ ἢ μυκηναϊκὸ ἀγγεῖο μὲ παρόμοια χαρακτηριστικά.

32) qa = στὴ Γραμμικὴ Α: ἔχει σχῆμα κουρουπωτοῦ ποτηριοῦ σαμπάνιας μὲ δύο αὐτιά καὶ ψηλὸ πόδι μὲ βάση > κά-νθαρος = εἶδος ποτηριοῦ, ποὺ μοιάζει μὲ κάρabo, ἐπειδὴ φέρει τὰ αὐτιά = κερασφόρος κάνθαρος.

33) me = τὸ N13 τῆς Γραμμικῆς Β, τὸ ὁποῖο συναντοῦμε μὲ παρόμοιο σχέδιο στὴν Γραμμικὴ Α καὶ στὰ κρητικὰ ἱερογλυφικά μὲ κεφάλι κριοῦ, ποὺ φέρει κέρατο καὶ γένι κάτω ἀπὸ τὸ σαγόνι > μέ-θλην = (κατὰ τὸν Ἡσύχι.) «τὸν ἄρνα». Ἄρνος = ἀρνί, ἀμνός (ἄρην ἢ θῆλυς), γενικὰ πρόβατο καὶ, ὅπως μεταφράζει ὁ Ἡσύχιος, ἀρσενικό. Δηλαδὴ κριάρι.

34) re = τὸ N72 τῆς Γραμμικῆς Β, μὲ σχῆμα τριγώνου, ποὺ ἔχει ὅλη στὴ μέση > πε-ρι-γώνιον = (στὸν πληθ.) τὰ περιγώνια, τὰ ἐργαλεῖα τοῦ κτίστη.

35) ra = τὸ N3 τῆς Γραμμικῆς Β, τὸ ὁποῖο συναντοῦμε καὶ στὶς δύο ἄλλες γραφές. Ἔχει σχῆμα γραμμῆς μὲ δύο καθέτους ἐπ' αὐτῆς σὰν διπλὸς σταυρός, μὲ τὸ ὁποῖο παριστάνεται τὸ ὄσπριο φακῆ, ποὺ λέγεται φά-κος. Φάκος = τὸ φυτὸ καὶ ὁ καρπός, «ὅστις ἐτρῶγετο κατὰ τὰς κηδείας».

Βιβλιογραφία

1. Ἑγκυκλοπαίδεια «Πάπυρος - Λαρούς - Μπριτάννικα».
2. Ἑγκυκλοπαίδεια «Νέα Δομή».
3. Λεξικά Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς: α. Ι. Σταματάκου, β. Π. Δορμπαράκη, γ. Liddell - Scott.
4. Ι. Πανταζίδου: «Ὀμηρικὸν Λεξικόν».
5. Jan de Groot, «Ὀμηρικὸ Λεξιλόγιο».
6. Ι. Κονδυλάκη, «Κρητικὸν Λεξιλόγιο», ἔκδοση Βικελαίας.
7. Μ. Πιτυκάκη, «Τὸ γλωσσικὸ ἰδιῶμα τῆς ἀνατολικῆς Κρήτης», ἔκδοση Πολιτιστικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρείας. Ἀπάνω Μεραμπέλου, Νεάπολις Κρήτης.
8. Ἀντ. Ξανθικάκη, «Τὸ Γλωσσικὸ ἰδιῶμα τῆς Δυτικῆς Κρήτης», ἔκδοση Δημοτικῆ Πολιτιστικῆ Ἐπιχείρηση Χανίων.
9. Π. Κουσαθανᾶς, «Χρηστικὸ Λεξικὸ τοῦ ἰδιώματος τῆς Μυκόνου», ἔκδοση Πανεπιστημιακῆς ἐκδόσεως Κρήτης.
10. J. Chadwick, «Γραμμικὴ Β καὶ Συγγενεῖς Γραφές».
11. J.T. Hooker, «Εἰσαγωγή στὴ Γραμμικὴ Β».

Τὸ χαλασμένο ρολόι

Μπορεῖ ὅλοι σχεδὸν οἱ λαοὶ τῆς γῆς νὰ χρησιμοποιοῦν τὸ ἑλληνικὸ κοσμοεἶδωλο (= τὴν ἑλληνικὴ ἐπιστημονικὴ θεώρηση τοῦ κόσμου), ἐλάχιστοι ὥστόσο τὸ ὁμολογοῦν καὶ πολὺ λιγώτεροι τὸ κατανοοῦν, ἐξαιτίας τῶν βραχυκυκλωμάτων, ποὺ τοὺς δημιουργοῦν τὰ λογοκρατικὰ δόγματα· βραχυκυκλώματα, ποὺ προκαλοῦν ἀσυνέχεια στὴν ἀντίληψι τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, μ' ἀποτέλεσμα νὰ ὁδηγοῦνται οἱ ἄνθρωποι στὴν πολιτικὴ, κοινωνικὴ, ἐπιστημονικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἀφασία. Ποιὸ εἶναι τὸ ἑλληνικὸ - ἄρα πραγματικὸ - κοσμοεἶδωλο καὶ ποιά ἡ φιλοσοφικο-ἐπιστημονικὴ ἀντίληψις γιὰ τὴν ζωὴ καὶ τὸν κόσμον;

Συνοπτικὰ θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὸ περιγράψῃ ὡς ἐξῆς: Τὸ Σύμπαν εἶναι ἓνα καὶ μοναδικό, «ξυνόν» γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὅλα, ἀπειρο στὸν χώρο καὶ «αἰεὶ ἔόν». Εἶναι ἀνυπόπαρκτο καὶ αὐτογέννητο, αὐτοσυντηρούμενο καὶ αὐτόζωο, αὐτοκίνητο καὶ αὐτορρυθμιζόμενο. Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἔξω καὶ πέραν, πρὶν καὶ μετὰ ἀπ' αὐτό. Μιὰ ἀτέρμονη συνέχεια τὸ χαρακτηρίζει ὡς ὅλον, μιὰ ιδιότητα ποὺ χαρακτηρίζει καὶ ὅλα τὰ ὑποσύνολα καὶ στοιχεῖα τῶν ὑποσυνόλων, ὅπως ὁ ἄνθρωπος. Μιὰ ἀπέραντη σκηνὴ τραγικοῦ θεάτρου εἶναι ὁ κόσμος μας, ὅπου οἱ ἥθριοι - ἀστέρια, ἄνθρωποι, ζῶα, φυτὰ, νερὰ καὶ ἄνεμοι - ἐναλλάσσουν μὲ μέτρο τοὺς ρόλους τους, ἐξαιτίας δὲ τῆς συνεχοῦς ἐμφανίσεώς τους στὴν σκηνὴ ταυτίζονται μ' αὐτὴν ἐν τέλει. Οὐτε γένεσις τοῦ ὄντος καὶ τῶν ὄντων οὐτε ἀφανισμὸς δύνатаι νὰ ὑπάρξῃ· τὸ παίγνιο τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων, τῶν μεταμορφώσεων καὶ τῶν μεταβολῶν, ποὺ ὁ «αἰὼν παίζει» ἀδιάκοπα, ἐξασφαλίζει τὴν αἰώνια νεότητα τοῦ κόσμου.

Ἡ κατανόησις τοῦ ἀπλοῦ σχεδίου αὐτοῦ - καὶ ἀπλοῦν τὸ σοφόν, ἔλεγαν οἱ παλαιοὶ - μεταφράζεται σὲ σωφροσύνη καὶ χαράσσει τὰ ὅρια μεταξὺ ἐλευθερίας καὶ ἀνάγκης, ὅρια ποὺ εἶναι ἀπαραδίαστα καὶ ἱερά, ὅσο ἱερά εἶναι καὶ τὰ «ἄλλα» ὄντα, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν συνέχειά μας στὸν χώρο καὶ στὸν χρόνο. Συνέχεια στὸν χώρο, ἀφοῦ ὅλα συνέχονται, καὶ ἀλληλεπιδροῦν, καὶ ἀλληλεπηρεάζονται· συνέχεια καὶ στὸν χρόνο, ἀφοῦ τὰ πάντα μεταβάλλονται καὶ μεταμορφώνονται τὸ ἓνα στ' ἄλλο, γιγνόμενα «κουροὶ τε καὶ κόραι, θάμνοι τ' οἰωνοὶ τε καὶ ἔξαλοι ἔλλοποι ἰχθεῖς», σύμφωνα μὲ τὸν σοφὸ τοῦ Ἀκράγαντος.

Οἱ Ἕλληνες, ὅσοι εἶχαν κατανοήσῃ τὸ κοσμικὸ αὐτὸ σχέδιο, ἔζησαν ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ ἀρετῇ, δημιουργώντας ὅλες τὶς ἐπιστῆμες καὶ τὶς τέχνες, ποὺ ἀποτελοῦν ἐκφράσεις καὶ ἐκδηλώσεις τῆς φύσεως. Οἱ ἐπιστῆμες τους φέρονται τὴν σφραγίδα τῆς ἐγκυρότητος καὶ τὰ καλλιτεχνήματά τους ἀπεικονίζουν τὴν ἀπέραντη ὁμορφιὰ τῆς συνεχοῦς νέας φύσεως, ποὺ, ἂν καὶ «κρύπτεσθαι φιλεῖ», ἀποκαλύπτει τὴν ἁρμονία καὶ τὴν νομοθεσίᾳ της, σ' ὅσους «ἔχουν ἀνοικτὰ καὶ ἄγρυπνα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τους».

Ἡ βαθειὰ κατανόησις τοῦ φυσικοῦ νόμου καὶ τῆς μαθηματικῆς συνέχειας, ποὺ χαρακτηρίζει τὰ πάντα, καθιστοῦσε τοὺς Ἕλληνες ἐμπεδους στὴ ζωὴ· ὄντας καλορρυθμισμένο ρολοὶ ἢ φύσις, ἦσαν καλορρυθμισμένα ρολόγια καὶ αὐτοὶ ὡς συνέχειά της. Οὐδεμία τάσις φυγῆς, οὐδεμία ἐξεναντίωσις, οὐδεμία ἐπιθετικότης. Γνωρίζοντας τὴν σημασίᾳ τῆς ἐριδος καὶ τῆς φιλότητος, τῆς ἁρμονίας τῶν ἀντιθέτων, τῶν διαρκῶν ἀλληλεπιδράσεων καὶ μεταβολῶν, τῆς αἰωνίας διατηρήσεως τῶν εἰδῶν καὶ μορφῶν, τηροῦσαν στάσι ἀνδρική καὶ φιλοσοφική. Καμμιὰ μαγία ἢ ἀγανάκτησις, κανένας φόβος ἢ θρηῆνος, τίποτε τὸ ἄρρυθμο ἢ παράλογο. Ἐρως ζωῆς τοὺς χαρακτήριζε καὶ θαυμασμὸς τοῦ κόσμου τοὺς συνεῖχε. Δὲν νοι-

άζονταν για τίποτε ἄλλο, παρὰ για τὸ πῶς θὰ βελτιώσουν τὶς συνθήκες ζωῆς τῶν μελλομένων γενεῶν - τῆς συνέχειάς τους - καὶ πῶς θὰ δημιουργήσουν ἔργα «θαυμαστὰ καὶ μεγάλα» - γνωρίζοντας, ὅτι δημιουργώντας φυσιοποιοῦνται.

Σήμερα τὰ «ρολόγια» - ἄνθρωποι ἀπορρυθμίσθηκαν καὶ ἡ θαλπωρὴ τῆς ἡρεμίας αὐτάρκειας τοῦ μέτρου χάθηκε. Ἡ ρωγμὴ στὴν ἀντίληψι τῆς συνέχειας τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου προκαλεῖ ψυχο-πνευματικὰ κενὰ καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἰδιαιτερότητας καὶ τῆς μοναξιάς συνθλίβει τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ ἐξ-ουσιαστὲς πέτυχαν νὰ ἀποσπᾶσουν τὴν ἀνθρωπότητα ἀπ' τὴν Ὀλότητα καὶ νὰ τὴν διασκορπίσουν σ' ἀπειράριθμα κονιορτοποιημένα ὄντα μὲ ἰδιαίτερους τάχα σκοποὺς καὶ ἐπιδιώξεις. Τὸ δόγμα τῶν ἐκλεκτῶν ὄντων τοῦ θεοῦ τοὺς διαχώρισε ἀπ' τὰ ὑπόλοιπα ὄντα, ἐνῶ ἡ λαχτάρα «τῆς αἰωνίας ζωῆς τοῦ ἄλλου κόσμου» τοὺς κατέστησε ἀλαζονικοὺς καὶ ἀφύσικους, ἀνίκανους νὰ ἐννοήσουν τὴν ταύτιση τῶν ἐννοιῶν τοῦ πρόσκαιρου καὶ παντοτεινοῦ. Μέσα στὴν μοναξιά καὶ τὴν σύγχυσι τους ἡ ἀγωνία τους μεγαλώνει· προσωπικὲς ἀτυχίες ἐν τῷ μεταξύ, ἐνταφιασμένες ἐλπίδες, ἀπογοητεύσεις καὶ θάνατος καθιστοῦν ζοφερὴ τὴν ζωὴ τους καὶ τὸν δίο ἀδίοτω. Οἱ ἀντιφάσεις, ἡ ἀστάθεια δίων καὶ οἱ ἀνακολουθίες τῶν κλασματικῶν ἡγετῶν προκαλοῦν ἀναξιοπιστία ἐναντι τῶν πνευματικῶν ταγῶν, δυοπιστία ἐναντι τῶν πολιτικῶν, κακοπιστία ἐναντι τῶν συνανθρώπων τους. Κι ἐνῶ θησαυρίζουν, λὲς καὶ εἶναι ἀθάνατοι, ἐνδιαφέρονται ἐλάχιστα γιὰ τὸν κόσμον, λὲς καὶ θὰ πεθάνουν αὔριο. Σήμερα τὰ «ρολόγια» - ἄνθρωποι ἀπορρυθμίσθηκαν καὶ «οἱ πολλοὶ ζῶουσιν ὡς ἰδίαν ἔχοντες φρόνησιν». Ὁ συνδυετικὸς κρίκος, ποὺ συνέδεε τοὺς ἀνθρώπους μεταξύ τους, χαλάρωσε καὶ οἱ σχέσεις τους βασίζονται στὰ ψυχρὰ συμφέροντα. Οὐδεὶς δημιουργεῖ πλέον γιὰ τὸ μέλλον καὶ οὐδεὶς ἐνδιαφέρεται νὰ ἐντάξῃ τὸ ἔργο του μέσα στὰ πλαίσια κάποιου σχεδίου. Οἱ διανοούμενοι φτιάχνουν ἰδεολογήματα, οἱ καλλιτέχνες προβάλλουν αἰσθητικολογήματα, οἱ πολιτικοὶ δημαγωγοῦνε καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι ἐξαπατοῦν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, μιμνόμενοι τοὺς ἡγέτες τους. Οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ τὴν μεγάλη κρίσι τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν ἐκπτώσι τῶν ἀξιῶν, τὴν ἐξαχρείωσι τῶν ἀνθρώπων, ποὺ μὲ ἐπιτάχυνσι ὁδεύουν πρὸς τὴν βαρβαρότητα. Ὅλοι ἀνησυχοῦν καὶ τρέμουν γιὰ τὸν ξέφρενο ἀνταγωνισμό τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, γιὰ τὸν ἄκρατο καταναλωτισμό, γιὰ τὴν ἀναρχία καὶ τὴν κακιά πίστη, ποὺ βασιλεύουν.

Ἡ πολιτιστικὴ καὶ ψυχο-πνευματικὴ νόσος, ποὺ περιγράψαμε, ὁδηγεῖ στὴν ἀνάγκη διαγνώσεως τῶν αἰτίων καὶ στὴν μελέτη καὶ κατανόησι τῶν δομῶν τοῦ πολιτισμοῦ, οἱ ὁποῖες, ἂν καὶ προέρχονται ἀπ' τὴν Ἑλλάδα, φέρουν ἔντονα τὰ σημάδια τῆς ἐπικτήτης ἀνελληνικότητός τους. Ὅτι προέχει λοιπὸν εἶναι ἡ μελέτη τοῦ κοσμοειδώλου μας σὲ βάθος καὶ τὸ κλείσιμο τῆς ρωγμῆς, ποὺ ἀσυναίσθητα προκάλεσαν οἱ διανοούμενοι, παρασυρμένοι προφανῶς ἀπ' τοὺς ἐξουσιαστὲς. Τὸ «ρολόι», ποὺ χάλασε καὶ ἐμφανίζει κενὰ στὸ συνεχές τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπισκευασθῇ καὶ νὰ ῥυθμισθῇ σύμφωνα μὲ τὶς προδιαγραφὰς τῶν κατασκευαστῶν του· πράγμα ποὺ σημαίνει ἐπιστροφή στὴν Ἑλληνικότητα καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ ρωγμὴ ἐξαφανίζεται καὶ τὸ τεῖχος χαμηλώνει ἔτσι, ὥστε νὰ γίνεται δυνατὴ ἡ θέασι τοῦ ἐνὸς καὶ ἀδιαιρέτου σύμπαντος καὶ κατανοητοὶ οἱ νόμοι τοῦ χωρο-χρονικοῦ συνεχοῦς. Δεδομένου ὅτι τὴν εὐθύνη τῆς κακοδαιμονίας τῆς ἀνθρωπότητος φέρουν οἱ διανοούμενοι, ὑποχρεώσι τους εἶναι νὰ ἀγωνισθοῦν γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς τάξεως καὶ τὴν θεραπεία τῆς νόσου, γνωστοῦ ὄντος ὅτι «ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται».

Πάν - Αἶολος

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΡΑΣ

ΛΙΝΟΣ ΚΑΡΖΗΣ: Ένας όραματιστής του Έλληνισμού

Το πολιτικό και πνευματικό κατεστημένο –ειδικότερα της τελευταίας 20ετίας– δέν άφησε χώρο για την προβολή του έργου και των ιδεών κορυφαίων Έλλήνων φωτιστών. Αντιθέτως ευνόησε την αναγόρευση σε πνευματικούς ταγούς διαφόρων τυχάρπαστων και ιδιόρρυθμων τύπων. Με το παρόν κείμενο ερχόμαστε να σκιαγραφήσουμε όρισμένες πτυχές του έργου του και να τιμήσουμε τόν πρωτοπόρο εργάτη του Νεοελληνικού πνεύματος, τόν Λίνο Καρζί.

Βαθύς γνώστης του αρχαίου ελληνικού πνεύματος, της ιστορίας μας και των συγχρόνων παγκοσμίων προβλημάτων υπήρξε ό άναδιωτής του Άρχαίου Άττικού Δράματος. Χρησιμοποίησε και δίδαξε τό Άρχαίο Θέατρο όχι ως αὐτοσκοπό αλλά ως μέσο, για να όδηγηθούν οί Έλληνες στην πνευματική τους Αναγέννηση. Φανατικός ενός οικουμενικού έλληνοκεντρισμού προσπάθησε –όπως σημειώνει ό καθηγητής Δ. Τσάκωνας– να συνδέσει τό μήνυμα του Περικλή Γιαννόπουλου με την Δελφική Ίδέα του Σικελιανού και την Κοινοτική Πολιτεία του Καραβίδα, για να δώσει ζωντανότερη έκφραση στη διαχρονική ένότητα του Έλληνισμού. Έπιζητούσε δε μία νέα άρμονία ανάμεσα στη χριστιανική και αρχαιοελληνική αντίληψη με την παρεμβολή της δημοτικής παράδοσης, που θά μπορούσε ν' αποδιώξει την άλληλοσύγκρουση των δύο πρώτων. Μέσα άπ' τη ζωή, την ποίηση, τά κείμενα και την άφιέρωσή του στην αναστήλωση του αρχαίου Έλληνικού Θεάτρου διακρίνονται ή ελληνική διοθεωρία και κοσμοθεωρία με τέτοιο τρόπο, ώστε να κατατάσσεται δικαίως στους θεωρητικούς του νέου Έλληνισμού.

Ό Λίνος Καρζής γεννήθηκε τό 1894 στην Άθήνα και άπό νεαρή ήλικία θά έκδηλωθε ή πνευματική αναζήτηση και ευαισθησία του. Ήδη ως μαθητής γυμνασίου στό Βαρβάκειο θά έκδώσει την πρώτη του ποιητική συλλογή «*Συμφωνίες*» με τό ψευδώνυμο Λίνος Άττις. Θά άκολουθήσουν νομικές σπουδές στην Άθήνα, παγκόσμιας λογοτεχνίας στη Σορβόνη και ή στράτευσή του τό 1914. Την δικηγορία θά την άσκήσει έπί 35 χρόνια, ενώ τό 1928 παντρεύεται με την Άννα Λέκα. Τό 1919 θά έκδώσει μόνος του τό μηνιαίο περιοδικό «Δελτίο» με ύπότιτλο «Όδηγητής» σε μία προσπάθεια πνευματικού συναγερμού και άνθοφορίας της νέας γενιάς. Τό 1920 δίνει διάλεξη στό θέατρο «Κοτοπούλη» για τόν Περικλή Γιαννόπουλο στην έπέτειο των δέκα χρόνων άπό τόν καλπασμό του προς τά Ήλύσια Πεδία, άφου είχε ρίξει τόν σπόρο στην ύπόθεση της έθνικής αναγεννήσεως. Ό Καρζής θά μείνει πάντα πιστός στο μήνυμα του Π. Γιαννόπουλου, ότι «*προορισμός του Έλληνας εις τόν κόσμον αυτόν ήταν και θά είναι ό έξανθρωπισμός της οίκουμένης*».

ΤΟ «ΔΕΛΤΙΟ»

Τά τέσσερα φύλλα άπό τό περιοδικό «Δελτίο» έκδόθηκαν τό 1919 σε μία έποχή έθνικής έξάρσεως, άφου ό στρατός μας ξαναπατούσε την Άνατολίτισσα γή μας και τά σύνορά μας εύρίσκοντο στον Αίμο, στην Πόλη και στον Μαίανδρο.

Ό Λ. Καρζής ζητούσε μέσω του «Δελτίου» τή σύσταση Πνευματικής Έστίας, που θά καθώριζε τά βασικά στοιχεία του Έλληνα και θά υπέδειχνε τόν καταλληλότερο τρόπο ανασυνθέσεως της νεοελληνικής πνευματικής και κοινωνικής όντότητας. Ή πνευματική αυτή έστία θά μόρφωνε μία όμάδα όδηγητών, που σκορπι-

σμένοι μέσα στην Ελλάδα θα βοηθούσαν το λαό να αποκτήσει πλήρη συνείδηση του έαυτού του –σέ κριτική αντιπαραβολή με τις Δυτικές αντιλήψεις ζωής– και ύστερα να φτάσει ως τη σύνθεση του ελληνικού του εγώ. Θα έπρεπε γρήγορα να συνειδητοποιηθεί ή διαφορά μεταξύ της Έλληνικής και της Δυτικής υποστάσεως σε όλες τις πλευρές, γεωοικονομική, ήθικη-πνευματική και πολιτική.

Η απομάκρυνση από την δυτικόστροφη αντίληψη της ζωής θα βοηθούσε τους Έλληνες να αποκτήσουν την καθαρή γνώση των ζωικών στοιχείων και των δυνατοτήτων τους, για να προχωρήσουν έτσι στη σύνθεση του Έλληνικού τους έαυτού. Δεν ζητούσε ο Καρζής το γυρισμό των Ελλήνων σε παλαιότερα καλούπια ή μιμήσεις. Όμως τα θαυμαστά παρελθόντα του ελληνισμού σίγουρα θα ήταν χρήσιμα έτσι, ώστε μέσα στο δικό μας εργαστήριο, που είναι η Ελλάδα, να συνθέσουμε με τα ίδια υλικά και την ίδια τεχνική καινούργιο δημιούργημα.

Το «Δελτίο» του Λίνου Καρζή αποτελούσε μία κραυγή απογνώσεως. Εάν δεν γινόταν ή σύνθεση των ελληνικών μας στοιχείων, θα κινδυνεύαμε, έλεγε, να δούμε, όσα έως την μεγάλη εκείνη στιγμή είχαν συντελεστεί, σωριασμένα από ανεπανόρθωτο όλεθρο.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Μέσα από την ποίηση του Λίνου Καρζή αναδύονται η πνευματική και ψυχική δύναμη των Ελλήνων, η όποια αντλείται από την μοναδική ελληνική Φύση και Γη. Στα ποιήματά του συνδέονται ο φυσιοκρατικός μύθος των Ελλήνων με σύγχρονα έπη, όπως το ξέσπασμα της φυλής μας το 1940. Διαβάζοντας κανείς την λυρική αυτή ποίηση –με τις σύνθετες και μερικές φορές πρωτάκουστες λέξεις– αισθάνεται δίπλα του φανερές και κρυφές προσωποποιημένες δυνάμεις της ελληνικής φύσεως και ζωής.

Το ποιητικό έργο του Καρζή αποτελείται –έκτος από τις «Συμφωνίες» του 1912– από πέντε ποιητικά έργα, τα όποια γράφτηκαν και κυκλοφόρησαν σε διάφορες στιγμές, έως ότου τα συνέδεσε υπό τον γενικό τίτλο «*Αρχικός*». Ακολουθούν τα «*Προοίμια*». Αποτελούν την όριστική μορφή στα «*Προλεγόμενα*» του 1916. Έχουν δέ την αφιέρωση: «*Στίς γονικές μου ψυχές και σ' αυτόν, που μ' απέραντη στοργή μου παραστέκεται*».

Ο «*Νάρθηκας*» είναι ο συνδετικός κρίκος των νεανικών στοχασμών του Καρζή του 1917 με την ώριμότητα του 1945 στον απόηχο του έπους του '40. «*Η νύχτα των προφητών-Ζωφόρος*», εκδίδεται το 1959. Το ελληνικό πνεύμα ενάντια στον υλισμό. Με την θυσία της Λιθαθώς, της προσωποποίησης της Γης, ο Ζωφόρος, το πνεύμα του αγαθού, νικά ένα Άττικό απόγευμα τους σύγχρονους ψευδοπροφήτες:

*Αὐτὸς ποὺ πὰ στὸ γόνιμον, ἀντρίκιο μέστωμά του
τὸν ἔφαγε ἢ κατάρατη διχόνοια τους καὶ τάφο
λατρευτικὸ τοῦ ὑψώσανε σ' ἀνέσπερο ἅγιο τόπο
τρισακριδὸ τῆς μνήμης τους, ὁ φημιστὸς Ζωφόρος.*

«*Οἱ θυγατέρες τῆς γῆς μας*» γράφτηκαν μεταξύ του 1940-'45. Ἐδῶ ἐκφράζεται ποιητικὰ ὅλο τὸ ἔπος καὶ ὁ ρόλος τῶν Ελλήνων κατὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον. Ὁ ξεσηκωμὸς ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς ἐλληνικῆς γῆς καὶ φυλῆς. Ξυπνοῦν οἱ καλὲς δυνάμεις τῆς Δημοτικῆς μας παραδόσεως, οἱ μνῆμες παλαιῶν ἀγώνων καὶ συμβόλων. Παίρνουν μορφή ὡς λάμιες, παγανά, Ζωφόρος, Ἐλευθώ... Ἡ ζωντανὴ δύναμη καὶ τὸ πνεῦμα τῆς φυλῆς στὸ τέλος θριαμβεύουν.

Σὲ λάμψη ὀλέθριου κερανοῦ φωτίστη ὁ ἐαυτὸς μας.

Δελφοί, 18-6-1962. Ο Λίνος Καρζής μέσα στο άρχαιο θέατρο και μπροστά στο σκηνικό της παράστασης...

*Κι' ανάλαφροι πᾶμε γαλήνιοι
στο μὲ μύριους ἀντιλάλους μπρούτζινο λόγγο
τῆς Μοίρας τῆς Γῆς
βοηθοί, νὰ κλωσσήσει καινούργια τοῦ Κόσμου
Εἰμαρμένη.*

Ἡ «Ἐλευθώ» ἐκδόθηκε τὸ 1967, ἀλλὰ ἡ συγγραφή της εἶχε ἀρχίσει πολλὰ χρόνια ἐνωρίτερα. Ἡ Ἐλευθώ εἶναι ἡ Προμάννα Μοίρα, ποὺ συμπαραστέκεται στὴν Ἀττικὴ Γῆ ἐνάντια στὸν Δυτικὸ Αἰῶνα καὶ τὴν πνευματικὴ σκλαδιά. Ὁ ἴδιος ὁ Καρζῆς σημειώνει: «Ἐμεῖς, τὰ παιδιά τῆς ἐλληνικῆς μας γῆς, ὑπῆρξαμε δυνάμει χιλιάδες χρόνια πνευματικοὶ ἄρχοι καὶ ταγοὶ τῆς λευκῆς φυλῆς. Τὸ μῖσος τῶν Δυτικῶν μᾶς ἔρριξε στὴν ὀθωμανικὴ σκλαδιά. Καὶ σ' ἀντάλλαγμα τοὺς δώσαμε τὴ Δυτικὴ Ἀναγέννηση καὶ γκρεμισμένοι ἀπὸ τὸν ἡγετικὸ μας θῶκο μας ἀρχίσαμε νὰ τονώνουμε τὰ αἰῶνια ζώπυρά μας· νὰ δημιουργοῦμε νέο καὶ ὅμως πανάρχαιο κανόνα ζωῆς καθαρὰ ἐλληνικό· καὶ μόνοι ξεσκλησθῆκαμε. Εἶναι πιὰ ἔμπρακτα ὥριμος ὁ Μύθος τοῦ Ἀρχικοῦ, νὰ ξανοιχτεῖ στὸν ἀγῶνα γιὰ τὸ ξανακέρδισμα τοῦ ἡγετικοῦ θῶκου τῆς λευκῆς φυλῆς. Ἀν δὲν κερδίσουμε τὸν ἀγῶνα, ἡ λευκὴ φυλὴ καὶ ἡ ἀνθρωπότης θὰ κυλίσει σὲ φοβερὴ καταστροφή».

Ο ΑΝΑΒΙΩΤΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Τὸ 1927 καὶ τὸ 1930 ὁ Ἀγγελος καὶ ἡ Εὐὰ Σικελιανοῦ ὁργανώνουν τὶς Δελφικὲς Ἑορτὲς προβάλλοντας παγκοσμίως τὴν διαιώνια Ἑλληνικὴ Ἰδέα. Μὲ τὶς παραστάσεις δὲ «Προμηθεὺς Δεσμώτης» καὶ «Ἰκέτιδες» τοῦ Αἰσχύλου ἀνοίγουν τὸ δρόμο στὸ Ἀρχαῖο Θέατρο καὶ μάλιστα στοὺς φυσικοὺς του χώρους.

Ὁ Λίνος Καρζῆς ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὴν Δελφικὴ Ἰδέα θὰ συνεχίσει σὲ μεγαλύτερη ἔκταση μὲ τὴν συνεργασία ἀνθρώπων τῆς Δελφικῆς προσπάθειας τὸ ἔργο τοῦ Ἀγγέλου καὶ τῆς Εὐᾶς Σικελιανοῦ. Τὸ 1931 ἰδρύει τὸν «Ὁργανισμὸ τοῦ Ἀρχαίου Δράματος», ὁ ὁποῖος τὸ 1939 θὰ μετονομαστεῖ σὲ «Θυμελικὸ Θίασο». Ἐπὶ σαρανταπέντε χρόνια θὰ ἀφιερῶθαι στὸ Ἀρχαῖο Θέατρο σὲ μία πορεία δύσκολη καὶ γεμάτη ἐμπόδια ἀπὸ τὸ ἄμουσο πολιτικὸ κατεστημένο. Καὶ ὅπως σημειώνει ἡ Δρ. Ἐλένη Γύζη, «ὁ Καρζῆς δὲν ἀσχολήθηκε μὲ τὴν ἀρχαία τραγωδία, γιὰ νὰ τὴν ριζοβολήσῃ μὲς στὸ παρόν καὶ νὰ ζήσουν οἱ νεώτεροι μὲ τὴν ἰδεατὴ μορφὴ της. Ἀλλὰ, ἀφοῦ πρῶτα θέλησε νὰ μᾶς δείξει, πῶς συντίθεται ἓνα πλήρες θανμαστό ὄλο, πῶς δημιουργεῖται ἡ κάθαρση καὶ πῶς εἰσρέει μέσα μας αὐτὴ ἡ πνευματικὴ συναίσθηση –καὶ γενικότερα ποιό εἶναι τὸ βαθύτερο νόημά της–, προσπάθησε νὰ μᾶς ὑποδείξῃ, πῶς θὰ φτιάξουμε ἐμεῖς πλέον τὴ σημερινὴ τραγωδία, ποὺ θὰ εἶναι σύμφωνη μὲ τὸ δημοτικὸ κανόνα τῆς ζωῆς μας. Δηλαδή τὴν καινούργια ἐλληνικὴ ἀντίληψη ζωῆς, ποὺ, ἐνῶ εἶναι παρόμοια μὲ τὴν ἀρχαία, δὲν μπορεῖ νὰ μπεῖ σὲ ἀρχαία καλούπια».

Τὸ ξεκίνημα γίνεται τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1931, ὅποτε ὁ Καρζῆς σκηνοθετεῖ καὶ παρουσιάζει τὸν «Προμηθεὺς Δεσμώτης» τοῦ Αἰσχύλου στὴ «Σφενδόνη» τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου. Τὸν Αὐγούστο τοῦ 1933 –γιὰ πρώτη φορὰ στὸν κόσμο– παρουσιάζει ὁμηρικὲς ραψωδίες μὲ συνοδεία μουσικῆς καὶ τραγουδιοῦ. Ραψωδὸς εἶναι ὁ πρωταγωνιστὴς τῶν Δελφικῶν Ἑορτῶν Γ. Μποῦρλος καὶ ἡ μουσικὴ εἶναι τοῦ διευθυντῆ τοῦ Βασιλικοῦ Ἀραβικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Καΐρου Γ. Κωστάκη. Θὰ ἀκολουθήσουν οἱ «Φοίνισσες» τοῦ Εὐριπίδη καὶ ἡ «Ἠλέκτρα» τοῦ Σοφοκλέους τὸ 1934.

Τὸ 1938 δίνει μεγαλειώδη παράσταση στὸ Ἡρώδειο μὲ τὶς «Φοίνισσες» καὶ τὸ

'39 παρουσιάζει για πρώτη φορά στον κόσμο τον «*Ίωνα*» του Εϋριπίδη. Τò 1941 τò 'Ηρώδειο σείεται ἀπò τὸν πατριωτικὸ ἐνθουσιασμὸ τῶν μαθητῶν, γιὰ τοὺς ὁποίους παρουσιάζει τὶς «*Φοίνισσες*», παίζοντας ὁ ἴδιος τὸ ρόλο τοῦ μάντη Τειρεσία.

Μεταπολεμικὰ θὰ παρουσιάσει τοὺς «*Πέρσες*» τοῦ Αἰσχύλου ('45) καὶ μετὰ ἀπὸ διετὴ ἀπουσία του στὴν Ἀμερικὴ θὰ ὁργανώσει στὸ «Κοῖλον» τοῦ Φιλοπάππου τὸ Θερινὸ Πανηγύρι τοῦ Διονύσου μὲ «*Φοίνισσες*», «*Ίωνα*» καὶ «*Προμηθεά*». Θὰ ἀκολουθήσουν παραστάσεις τοῦ «*Προμηθεά*» στὸ 'Ηρώδειο, τῶν «*Βακχῶν*» καὶ τοῦ «*Κύκλωπος*» τοῦ Εϋριπίδη· καὶ τὸ 1951 ἀνεβάζει τὴ «*Λυσιστράτη*» στὸ 'Ηρώδειο μὲ πρωταγωνίστρια τὴν Κυβέλη.

Τὸ 1952 ὁργανώνει τὰ εἰκοσιπεντάχρονα τῶν Δελφικῶν Ἑορτῶν μὲ ἀγῶνες ἀρχαίου δράματος. Μάλιστα τὸν ρόλο τοῦ Προμηθεά ἀναλαμβάνουν μὲ ἐναλλαγὴ τέσσερις ἡθοποιοί: ὁ Μάνος Κατράκης, ὁ Νορβηγὸς Χ.Γ. Νίλσεν, ὁ Ἀμερικανὸς Ν. Ρόλαντ καὶ ὁ Ἑλβετὸς Α. Λόνερ. Κορυφαῖες τοῦ χοροῦ θὰ εἶναι ἐναλλάξ ἡ Ἀγγλίδᾶ λαίδη Μαντελῆν Λύττον καὶ ἡ Μαλένα Ἀνουσάκη. Ἡ ἐπιτυχία εἶναι πολὺ μεγάλη καὶ σκιαζεται μόνον ἀπὸ τὸν θάνατο τῆς παρευρισκόμενης μεγάλης ἐλληνίστριας Εὐας Πάλμερ-Σικελιανοῦ. Ἐνα χρόνο πρὶν εἶχε πεθάνει κι ὁ κορυφαῖος νεοέλληνας ὁραματιστὴς Ἀγγελὸς Σικελιανός.

Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1955 ὁ Καρζῆς ἐπανερχεταὶ στοὺς Δελφοὺς ὁργανώνοντας τὶς Δεύτερες Δελφικὰς Ἑορτὰς τοῦ «Θυμελικοῦ Θιάσου», παρουσιάζοντας τοὺς «*Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας*» τοῦ Αἰσχύλου. Τò 1958 θὰ ξαναὁργανώσει στὸν ἴδιο χωρὸ καὶ τὶς Τρίτες Δελφικὰς Ἑορτὰς τοῦ θιάσου του.

Τò 1957 παρουσιάζει στὸ Παναθηναϊκὸ Στάδιο τὴ «*Λυσιστράτη*» μὲ πρωταγωνίστρια τὴ Γεωργία Βασιλειάδου καὶ τò 1958 διοργανώνει τὶς πρῶτες Παναρχαδικὰς Ἑορτὰς στὸ ἀρχαῖο θέατρο τῆς Μεγαλοπόλεως μὲ παράσταση τοῦ «*Προμηθεά Δεσμώτη*». Τò 1959 κατορθώνει ἐπιτέλους νὰ τοῦ παραχωρηθεῖ πάλι τὸ 'Ηρώδειο, ὥστε νὰ ὁργανώσει ἐκεῖ τὸ «Φεστιβάλ Ἀρχαίου Δράματος», δίνοντας τὸν Μάιο καὶ τὸν Ἰούνιο 19 παραστάσεις μὲ τὸν «*Προμηθεά Δεσμώτη*» καὶ τὸν «*Ίωνα*».

Τò 1955 ἰδρύεται τὸ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν, ἀλλὰ ἡ μὴ ἐντάξη τοῦ Καρζῆ στὰ «κατεστημένα κυκλώματα» λειτουργεῖ ἀποτρεπτικὰ γιὰ τὴν συμμετοχὴ του σὲ αὐτό. Ὁ ἀεικίνητος ὁμῶς καὶ ἀκούραστος ἐργάτης τοῦ θεάτρου καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἰδέας θὰ συνεχίσει νὰ δίνει κάθε χρόνο παραστάσεις στὸ 'Ηρώδειο, Μάιο καὶ Σεπτέμβριο, παρὰλληλα ὑέβαια μὲ ἐμφάνσεις σὲ ἄλλες πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Λίνος Καρζῆς ἐργάστηκε πρωτοποριακὰ στὸ Ἀρχαῖο Θέατρο ἐπὶ 45 χρόνια, προβάλλοντας μέσα ἀπὸ μία μοναδικὴ μυσταγωγικὴ ἀτμόσφαιρα τὴν Ἑλλάδα, τὸν ἄνθρωπο, τὸ ἥθος καὶ τὴν διαχρονικὴ ἐνότητα τῆς φυλῆς μας, στέλνοντας ὑψηλὰ μηνύματα, πνευματικὰ καὶ πανανθρώπινα, πρὸς ὅλη τὴν οἰκουμένη. Δίδαξε καὶ ἄφησε γιὰ τὶς ἐπόμενες γενεὲς ὀλοκληρωμένο καὶ αὐθεντικὸ τρόπο παρουσιάσεως τοῦ ἀρχαίου δράματος· ξεκινώντας ἀπὸ τὶς ποιότητες μεταφράσεις τους, εἰσάγοντας μάλιστα γιὰ πρώτη φορὰ τὰ μεταφρασμένα χορικά κάτω ἀπὸ τὴν μετρικὴ διευθέτηση, ὅπως παρουσιάζονται στὰ ἀρχαῖα· τονίζοντας τὴν σημασία τοῦ χοροῦ (διονυσιακός, διθυραμβικός) καὶ δίνοντάς του τὴν πραγματικὴ του ἀξία σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν Λόγο καὶ τὴν Μουσικὴ. Ἐπίσης στὰ πλαίσια τῆς πιστῆς ἀναπαραστάσεως ἐτόνισε τὴν τελετουργικὴ ἀμφίεση τῶν ἡρώων. Χρησιμοποίησε τοὺς καθόρνους γιὰ τὴν ἐξύψωση τοῦ ὑποκριτοῦ καὶ μὲ τὰ προσωπεῖα ἔδειξε τὴν μεταβολὴ τῆς ἀτομικότητος τοῦ ὑποκριτοῦ σὲ τύπο ἀνθρώπου ἀνωτέρων δυνάμεων,

που εκπροσωπεί τὸ ἀνθρώπινο γένος μέσα στὸ συμπαντικὸ γίγνεσθαι.

Στὸ ἔργο τοῦ Λίνου Καρζῆ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ποίηση καὶ τὸ Θέατρο συμπεριλαμβάνονται ἄρθρα, μελέτες, ὁμιλίες, θεατρικὲς κριτικὲς καὶ ξενόγλωσσα κείμενα. Ἐπίσης πεζὰ του, τὰ ὁποῖα ἐκδόθηκαν σὲ βιβλία ὅπως: «*Οἱ Ἕλληνες πλάθουν τὸ νέο τους μῦθο*» (Ν. Ὑόρκη, 1947· καὶ ἐπανέκδοση Ἀθήνα 1955, ἐκδόσεις Πελασγός), «*Δύο κοσμογονικοὶ ἄθλοι: Α' Τὸ γεγονὸς τῆς φιλοσοφίας τοῦ Σπύρου Κυριαζόπουλου, Β' Ἡ Ἀττικὴ ὁλοκλήρωση τοῦ ἀνθρώπου*», Ἀθ. 1970), «*Οὐίλλιαμ Σαίξπηρ – Ἐποπτικὴ ματιὰ στὸ ἔργο του*», Ἀθ. 1974.

Στὸ περιοδικὸ «Καλειδοσκόπιο» ἡ Δρ. Ἑλένη Γύζη παρουσίαζε τὸ 1978 μία μοναδική, ἐκτενὴ καὶ ἀξιολογώτατη μελέτη γιὰ τὸν Λίνου Καρζῆ. Ἀξιολογώντας τὸ ἔργο του σημειώνει χαρακτηριστικά: «*Ὁ Καρζῆς σὲ γενικὲς γραμμὲς δὲν ἔγραψε ποτὲ στίχους ἢ κείμενα ἐρωτικά, κοινωνικά, πολιτικά καθὼς καὶ πατριωτικά ἢ θρησκευτικά μὲ τὴν περιορισμένη ἔννοια τοῦ ὅρου. Τὰ πέντε ἐπικά του ἔργα, τὰ πεζὰ του, καθὼς κι ὅλες του οἱ μελέτες καὶ τ' ἄρθρα του βασίζονται: στὸ φυσιοκρατικὸ μῦθο τῶν Ἑλλήνων, πὺν εἶχε μέσα του διαμορφωθεῖ, στὴν ἀκλόνητη πίστη του στὴ μοναδικότητα τῆς Ἑλληνικῆς γῆς καὶ φύσεως καὶ στὶς ἀόρατες καὶ ὁρατὲς δυνάμεις τους, πὺν αὐτὸς τίς ἐνοιῶθε ὁλοζώντανες, ἀεικίνητες καὶ δημιουργικὲς, στὸ δογματισμὸ του στὴ μοναδικότητα τῆς πνευματικῆς καὶ φυσικῆς συγκροτήσεως τοῦ Ἑλλήνα, πὺν σὰν τέλειο δημιούργημα τῆς Φύσεως εἶναι προορισμένος γιὰ ὁδηγὸς τῆς λευκῆς φυλῆς [...]*».

»*Ὅσο κι ἂν ἀφιερῶθηκε στὸ Θέατρο ἢ καὶ ὑπηρέτησε σὲ διάφορες ἐποχὲς τὴν ποίηση, οὐσιαστικά ὁ Καρζῆς θὰ παραμένει πάντα ὁ βαθυστόχαστος θεωρητικὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πὺν ὁραματίστηκε νὰ γίνῃ ἓνας ἀπὸ τοὺς πνευματικούς του ὁδηγούς –καὶ ὄχι κυθερνῆτης– στὴν κακοτράχαλη πορεία τῆς καινούργιας του δημιουργίας. Συλλαμβάνοντας τίς δυσκολίες ὅλες μὲ μιὰ προφητικὴ διαίσθηση ἀρκέστηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ στὸ ν' ἀναζητήσῃ δέκα ἀνθρώπους –ὅπως συνήθιζε νὰ λέει–, πὺν μαθητεύοντας κοντὰ του θ' ἀφομοίωσαν, ὅ,τι αὐτὸς θὰ τοὺς ἐνστάλαξε στὸ πνεῦμα: τὴν πεμπτοσύα δηλαδὴ τῶν ἑλληνικῶν ἰδανικῶν. Δέκα ἀνθρώπους γίνευνε, μιὰ ὁμάδα Ἑλλήνων, πὺν θ' ἀποτελοῦσαν τὸ «Κρυφὸ Σχολεῖο» τοῦ 20οῦ αἰῶνα –ὅπως ἤθελε νὰ τ' ὀνομάσει. Καὶ θάτανε αὐτὸ ἓνα πνευματικὸ σχολεῖο, ἀπὸ ὅπου ἡ τρυφερὴ ἀνασεμιά τοῦ λύχνου του θὰ γινόταν ὁ ὁρμητικὸς ἀγέρας, πὺν θὰ ἐμπνοῦσε τὸν Φοῖνικα ἀπὸ τὸν λήθαργο».*

Δυστυχῶς ἡ πρόσβαση στὶς ιδέες καὶ τὸ ἔργο τοῦ σύγχρονου αὐτοῦ Προμηθέα τοῦ Ἑλληνισμοῦ παραμένει δυσκολώτατη. Τὰ βιβλία του εἶναι ἐξαντλημένα καὶ δὲν γνωρίζουμε ἄλλη ὁλοκληρωμένη μελέτη γιὰ τὸν Καρζῆ ἐκτὸς τῆς Δρ. Ἑ. Γύζη τοῦ 1978 (τὸ ἔτος πὺν ἀπεβίωσε ὁ Καρζῆς).

Ἀπὸ τὸ ἀνέκδοτο ἔργο τοῦ Λίνου Καρζῆ, τὸ ὁποῖο ἐπιβάλλεται νὰ ἐκδοθεῖ –καὶ τὸ ὁποῖο εὐχόμαστε νὰ μὴν ἔχει χαθεῖ– εἶναι καὶ τὰ πεζὰ του: «*Ἀνθοφορίες καὶ μαρσμοὶ τοῦ ζωικοῦ ἀγαθοῦ*», «*Διόνυσος ὁ θυμελικός*» (μελέτη γιὰ τίς ρίζες καὶ τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ), «*Ἐναγώνιος γοθτισμός*» (γιὰ τίς ρίζες καὶ τὴν ἐξέλιξη τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ) καὶ τὸ ἀτελείωτο μυθιστόρημά του «*Θαλλοί*». Στὸ μυθιστόρημα αὐτὸ ὁ Καρζῆς φαντάζεται νὰ στήνεται χορὸς ἀπὸ τοὺς νέους καὶ νέες –σύμβολα τῶν νέων δυνάμεων τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Γῆς γύρω ἀπὸ τὸ μνῆμα τοῦ Περικλῆ Γιαννόπουλου. Ἐκεῖ, στὴν Ἑλευσίνα, χορεύοντας καὶ πανηγυρίζοντας γιὰ τὸ μελλοντικὸ ξύπνημα τῆς Γῆς μας, καλοῦν τὸν Ἑλληνολάτρη νεκρὸ νὰ ἀναστηθεῖ, γιὰ νὰ ἀντικρύσει τὴ νέα Ἑλληνικὴ ἀνθοφορία...

Ε. ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ

Τὸ πρόβλημα τοῦ Θεοῦ

Με τὴν ἐπικράτηση τοῦ χριστιανισμοῦ ἢ σωστότερο τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ οὔτε λόγος γίνεται πιά περὶ Δία, περὶ Ὠγύγου, περὶ Δευκαλίωνα, περὶ Ὀρφέα, περὶ Διόνυσου, περὶ Φαέθοντος, περὶ Δελφῶν, περὶ Ἑλλήνων, περὶ σεβασμάτων των. Εὐτυχῶς ποὺ σήμερα ἐπιστημονικὲς προσωπικότητες, ποὺ ντρέπονται νὰ εἶναι ὑπηρέτες τῶν παγκόσμιων ἐξουσιαστῶν, σπᾶνε τὴν σιωπὴ τους, ἀποκαθιστῶντας ἔτσι τὴν ἀλήθεια μέσω ἐπίπονων ἐρευνῶν, διαλαλῶντας μεγαλοφώνως μὲ ἐπιστημονικὴ τεκμηρίωση, πὼς τ' ἀρχαιότερο βουνὸ στὸν κόσμον εἶναι ὁ Ὀλυμπος καὶ τὸ ἀληθινὰ θεοδάδιστο. Ἐμφανίστηκε πρὶν 145.000.000 χρόνια. Κάτω ἀπὸ τὴν θεία σκιά του, στὴν Αἰγυπία, πρῶτοεμφανίστηκε ὁ ἄνθρωπος, κοντὰ στὴν Ἑλλοπία λίμνη κατὰ τὸν Η. Τσατσόμοιρο, (*Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας*», ἐκδ. «Δαυλὸς» 1991), ὁ Ἑλλοψ θηρευτὴς. Ὁ ἄνθρωπος δηλαδὴ ποὺ ἐστερεῖτο τοῦ λόγου καὶ συνεννοεῖτο μὲ νοήματα. Κι ἦταν κυνηγὸς, *θοός*, (θηρευτὴς), γιὰ νὰ ἐπιδιώσκει. Τὸ *θοός* δγαίνει ἀπὸ τὸ ρῆμα *θάω*, ποὺ θὰ πεῖ βλέπω - παρατηρῶ. Ἀπὸ τὰ *θάω-θοός* δγαίνει τὸ *θεός*. Ἔτσι θεοὶ γιὰ τὸν Ἑλλοπα ἄνθρωπο ἦσαν οἱ ἀριστοὶ τῶν θηρευτῶν, ποὺ, γιὰ νὰ θηρεύσουν, ἔμεναν στὰ βουνὰ καὶ ἄρα στὸν Ὀλυμπο. Ἀπὸ τὴν Ἑλλοπία λίμνη ὁ «συγκάτοικός» τῆς πῆρε τὸ ὄνομα Ἑλλὸς ἢ Σελλός.

Συνεπῶς «Ἑλλὸς» εἶναι ὁ πανάρχαιος κάτοικος τῆς πρώτης γῆς, ποὺ πρωτο-βγήκε ἀπὸ τὴ θάλασσα. Μάλιστα ἀπολιθώματα, ποὺ χρονολογοῦνται ὡς ἀναγόμενα πρὶν ἀπὸ 100.000 χρόνια καὶ ποὺ βρέθηκαν στὴ Θεσσαλικὴ λεκάνη, βεβαιώνουν τὴν συμπίωση ζώων καὶ ἀνθρώπων. Κι εἶναι μιὰ κραυγαλέα ἀπόδειξη, διαλαλεῖ ὁ Τσατσόμοιρος, πὼς ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα εἶναι γέννημα καὶ ἀνάθρεμμα αὐτοῦ τοῦ χώρου, καὶ κανεὶς δὲν νομιμοποιεῖται νὰ διαστρεβλῶναι αὐτὴν τὴν ἀλήθεια, μὲ ὅσους τίτλους σπουδῶν καὶ ἂν διαθέτει. Νὰ γιατί λοιπὸν ὁ Δευκαλίων ὀνόμασε τὸν πρῶτο του γιὸ «Ἑλληνα». Διότι ὁ κατακλυσμὸς μετέτρεψε τὴν γῆ σὲ ἀπέραντη λίμνη καὶ οἱ διασωθέντες ἄνθρωποι θὰ ξεκινήσουν νὰ φτιάχνονται στὴν ζωὴ σὰν ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὅπως παλιὰ οἱ πρόγονοί τους «Ἑλλοπες» γύρω στὴν «Ἑλλοπία» λίμνη. Πραγματικὰ σὲ μάρμαρο ποὺ βρέθηκε στὴν Πάρο (*«Πάριον Μάρμαρον»*) ἀναφέρεται, πὼς τὸ ὄνομα «Ἑλληνες» δόθηκε, ὅταν στὶς Θερμοπύλες βασίλευε ὁ γιὸς τοῦ Δευκαλίωνα Ἀμφικτύων. Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρει, πὼς οἱ κάτοικοι γύρω στὴν Δωδώνη παλαιότερα ἐκαλοῦντο «Γραικοί», τώρα ὅμως «Ἑλληνες». Ὑστερα, ἀπὸ ὅλες τὶς ἀρχαῖες παραδόσεις λαῶν μόνο ἡ Ἑλληνικὴ παράδοση ἀναφέρει γιὰ δύο κατακλυσμούς, «Ὠγύγου» καὶ «Δευκαλίωνος». Αὐτὸς τοῦ «Ὠγύγου» ἔγινε σὲ πολὺ παρωχημένη ἐποχὴ καὶ φανερώνει τὴν ἀρχαιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἔναντι τῶν ἄλλων λαῶν. Μία ἄλλη πάσι μαρτυρία τοῦ Διογένη τοῦ Λαέρτιου βεβαιώνει τοῦτῃ τὴν πρωτιά, λέγοντας, πὼς οἱ Αἰγύπτιοι διδάχτηκαν τὴν φιλοσοφία ἀπὸ τὸν «Ἡφαιστο» καὶ πὼς ἀπὸ τότε μέχρι καὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου πέρασαν 48.863 χρόνια. Μὰ καὶ οἱ ἀνασκαφὲς τὸ βεβαιώνουν πιά, πὼς ἡ παρουσία τοῦ ἔλλογου ἀνθρώπου στὸν Ἑλλαδικὸν χώρον ἀνάγεται πρὶν ἀπὸ 800.000 χρόνια.

Ἔτσι ἀπὸ τὸ ρῆμα *θάω* δγαίνει τὸ *θοός* - *θεός*, ὁ εὐκίνητος θηρευτὴς τῶν ὀρέων, καὶ ἀπὸ τὸ ρῆμα *ἀναθρῶ*, ποὺ θὰ πεῖ «στοχάζομαι» - «παρατηρῶ» - «ἐξετάζω»,

ὥστε νὰ μὴ μοῦ φύγει τὸ θήραμα, βγαίνει τὸ «ἄνθρωπος» (Πλάτων, «Κρατύλος»). Ἡ λέξη «οὐρανός» εἶναι σύνθετη ἀπὸ τὸ «οὐρ», δηλαδή ὄρος καὶ «ἄναξ», δηλαδή βασιλείας τῶν κτηνοτρόφων ἐκείνης τῆς περιόδου. Καὶ δέβαια, γιατί μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου ὁ θηρευτὴς ἄνθρωπος ἐξελίχτηκε σὲ «Κύκλωπα», δηλαδή κτηνοτρόφο, ποὺ σταύλιζε τὰ ἐξημερωμένα πιά ζῶα του στὴν σπηλιά - κατοικία του, περικυκλώνοντάς την μὲ πελώριες πέτρες. Σ' αὐτὴν τὴν περίοδο ζοῦν οἱ «Κένταυροι», οἱ καθαλλάρηδες βουκόλοι, ποὺ δόσκουν τὰ κοπάδια τους, κεντρίζοντάς τα, γιὰ νὰ περπατοῦν στὴν βοσκή ἢ νὰ μαζεύονται τὰ βράδυα στὴν σπηλιά τους. Ἀρχηγὸς τους, ὅπως προείπαμε, ὁ «θεὸς παρατηρητὴς οὐρανός». Ζῶντας οἱ «Κένταυροι» - βουκόλοι μέσα στὴν φύση, εἶναι οἱ πρῶτοι ποὺ γνώρισαν τὶς φαρμακευτικὲς ιδιότητες τῶν βοτάνων. Τοῦ «Οὐρανοῦ» ὁ γιὸς «Κρόνος», θέλοντας νὰ πάρει τὴν ἀρχηγία, μαζεύει τοὺς μυϊκὰ δυνατοὺς καὶ κάμνει πρᾶξικόπημα κατὰ τοῦ πατέρα του. Εἶναι μία περίοδος παρακμῆς οἰκονομικῆς καὶ ἡθικῆς. Τότε ὁ «θεὸς οὐρανός» ζήτησε τὴν βοήθεια τοῦ μικροῦ του γιοῦ Δία. Ὁ Δίας παίρνοντας μαζί του τοὺς «μορφωμένους», νίκησε τοὺς πρᾶξικοπηματίες καὶ παίρνει τὴν βασιλεία στὰ χέρια του. Εἶναι, καὶ πάντα σύμφωνα μὲ τὸ διβλίο τοῦ Τσατσόμοιρου, ἡ πολιτιστικὴ ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν «κυκλωπικὴ» - κτηνοτροφικὴ ἐποχὴ στὴν ἀγροτική. Εἶναι ἡ Ἐποχὴ τοῦ Διὸς - πολιτισμοῦ. Ἡ βασιλεία του ὑπῆρξε ἡ πιὸ χρυσὴ πολιτιστικὴ περίοδος. Εἶχε κέντρο τοὺς Δελφοὺς καὶ ἀπλωνόταν μέχρι τὴν «Παγχαῖα» (Κεϋλάνη) ἀπὸ τὴ μία καὶ μέχρι τὸν «Κῆπο τῶν Ἑσπερίδων» (Ἀμερικὴ) ἀπὸ τὴν ἄλλη. Σημειώνουμε ἐδῶ, πῶς ἡ γλῶσσα τῶν πανάρχαιων κατοίκων τῆς Ἀμερικῆς, τῶν Ἰνδιάνων, μέχρι σήμερα διατηρεῖ κατὰ θαυμαστὸ τρόπο τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ γλωσσικά της ιδιώματα. Δυστυχῶς οἱ χριστιανοὶ πολιτισμένοι «ἐκπολιτιστές» της, ἀφοῦ μεταχειρίστηκαν χειρότερα καὶ ἀπὸ σκυλιὰ τοὺς κατοίκους της, ἐξαφάνισαν καὶ τὸν θαυμασιὸν πολιτισμὸν τους.

Τὰ πολιτιστικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ Διὸς - πολιτισμοῦ ἔμειναν ἀνεξίτηλα στὶς μνήμες τῶν ἀνθρώπων. Κι εἶναι νὰ θανατᾷ κανεὶς, τὸ πῶς γνώσεις τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης ἦσαν γνωστὲς στὸν προκατακλυσμαῖο ἄνθρωπο. Εἶναι διάσπαρτες στοὺς «Ὁρφικoὺς Ὑμνους», ποὺ ἀνάγονται σὲ προϊστορικοὺς χρόνους, στὴν «Θεογονία» τοῦ Ἡσίοδου, ποὺ μεταφέρει τοῦτες τὶς γνώσεις ὡς μαρτυρούμενες ἀπὸ τὰ κατάβαθα τοῦ χρόνου, στὰ Ὀμηρικὰ Ἔπη ἐπίσης, στὰ συγγράμματα τῶν Πυθαγορείων, στὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη καὶ σὲ πολλῶν ἄλλων σοφῶν Ἑλλήνων τῆς ἀρχαιότητος ἔργα, καὶ εἶναι γνώσεις γεωγραφικὲς, γεωλογικὲς, ιστορικὲς, πολιτιστικὲς, φυσικὲς, μαθηματικὲς, ἀστρονομικὲς καὶ ἄλλες. Δυστυχῶς τοῦτος ὁ Διὸς - πολιτισμὸς τάφηκε κυριολεκτικὰ στὴν λάσπη τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ «Δευκαλίωνος». Μαζί του τάφηκε στὴν πλημμύρα τοῦ Ὁκεανοῦ καὶ ἡ κοιτίδα τοῦ Διὸς - πολιτισμοῦ, ἡ Αἰγῆίδα, καὶ ἀπὸ ξηρὰ (μέσον τῆς γῆς - «μεσόγειος») ἔγινε θάλασσα. Ἐδῶ ἐπιβάλλεται νὰ σημειώσουμε, πῶς, ἐνῶ στὸν προκατακλυσμαῖο ἄνθρωπο ἡ λέξη «θεός» δὲν ἔχει σχέση μὲ τὴν θεότητα σὰν δύναμη, ποὺ δημιούργησε τὸν κόσμον, παρὰ μὲ ἄνθρωπο βασιλιὰ, στὸν μετακατακλυσμαῖο, λόγῳ παρωχημένων παραδόσεων, ὁ «Θεός» παύει νὰ ἔχει τὴν σημασία τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος ἀλλὰ τοῦ «θείου». Γιὰ τὸν «Ἑλλοπα» ἄνθρωπο ἀρχὴ γενέσεως τῶν ὄντων ἦταν ὁ Ὁκεανὸς καὶ γιὰ τὴν «Θεογονία» ἡ Φύση.

Ὁ τοῦ Διὸς λοιπὸν πολιτισμὸς ἐνταφιάζεται μαζί μὲ τὴν Αἰγῆίδα πρὶν 10.000 περίπου χρόνια· καὶ ἂν θυθίστηκε στὴν λάσπη τοῦ κατακλυσμοῦ, ἔμεινε ἀνεξίτη-

λος ἔστω καὶ παρωχημένα στὴν μνήμη τοῦ μετακατακλυσμαίου Ἑλληνα. Κι ἂν δὲν κατάκαιε ἀργότερα ὁ χριστιανισμὸς τὶς Ἑλληνικὲς βιβλιοθήκες, σήμερα θὰ γνωρίζαμε πιὸ πολλὰ κι ἡ ἐπιστήμη θὰ στεκόταν σὲ πιὸ ψηλὰ скаλοπάτια. Νὰ ζοῦμε στὸν εἰκοστὸ πρῶτο αἰῶνα, καὶ τὴν «Θεογονία» τοῦ Ἡσίοδου καὶ τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου νὰ τὰ θεωροῦμε ἀκόμα «μυθολογήματα» κι ἃς ἔχουμε τὸ ἀτράντακτο ἱστορικό ἀρχαῖο εὔρημα – ὁ τάφος τῆς Ἀλκμήνης, μητέρας τοῦ Ἡρακλῆ, ποὺ βρέθηκε στὴν Σπάρτη ἐπὶ βασιλείας Ἀγησιλάου (399 - 358 π.Χ.) μὲ τὶς πλάκες του καὶ τὴν ἐπιγραφή του καὶ ποὺ διαβάστηκε. Νὰ ζοῦμε στὴν καλπάζουσα ἐποχὴ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ μάνα τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς ἐρευνας, τῆς ἀναζήτησης καὶ τῆς ἀμφισβήτησης, ἡ Ἑλλάδα, νὰ πιστεῦει ἀκόμα, πὼς ἡ Ἑβραϊκὴ μυθολογία δὲν εἶναι μυθολογία ἀλλὰ τὸ πιὸ ἐγκυρο καὶ θεόπνευστο βιβλίον στὸν κόσμον καὶ νὰ τὸ θεωρεῖ ὡς τὸ πιὸ ὠφέλιμον βιβλίον στὰ σχολεῖα τῆς. Ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία ἀπὸ τὴν συγκρότηση τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους μέχρι σήμερα βρίσκεται ὑπὸ μόνιμη ἑβραϊκὴ κατάληψη. Κανένας κυβερνήτης δὲν θὰ τολμήσει νὰ προβῇ σὲ ἔξωση τοῦ Ἑβραϊσμοῦ ἀπὸ τὰ σχολεῖα μας. Πολλοὶ διερωτῶνται: Ἡ Ὁρθοδοξία δὲν θ' ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὸν Ἑβραϊσμό;

Ἱστορικά ἡ Ὁρθοδοξία ἀπὸ συγκροτήσεώς της μέχρι ποῦ ἔπεσε ἡ Πόλη στὰ χέρια τῶν Τούρκων καταπολέμησε μὲ μανία καθετὶ τὸ Ἑλληνικό, γράμματα, φιλοσοφία, τέχνη - θέατρο, ἱστορία, καὶ τῆς τὸ ἔφερε ἡ «τύχη» βολικά ἔνεκα πονηριᾶς τοῦ Σουλτάνου, μὲ τὸ νὰ τῆς ἀνατεθεῖ ἡ «φροντίδα» τῶν ραγιαδῶν, ποὺ βέβαια μιλοῦσαν Ἑλληνικά, γιὰ νὰ ταυτιστεῖ μὲ τὸν Ἑλληνισμό. Βέβαια Ἑλληνισμός δὲν εἶναι οὔτε γεωγραφικὸς ὅρος οὔτε δημογραφικὸς, εἶναι πολιτιστικὸς, εἶναι πολιτισμός, ποὺ χρόνια τώρα «σταυρωνότανε» καὶ μόλις λίγες τώρα δεκαετίες ἄρχισε νὰ ἀνασταίνεται δειλὰ - δειλὰ. Ἐπομένως, γιὰ νὰ μποῦμε στὸ θέμα μας, οἱ θεοί, ποὺ κατὰ καιροὺς οἱ ἄνθρωποι λάτρεψαν, ἦταν δικά τους δημιουργήματα καὶ εἶναι ἐπινοήματα ἐξαιτίας ἀγνοίας ἢ φόβου ἀπλοϊκῶν ἀνθρώπων ἢ ἐφευρήματα τῶν σοφῶν καὶ ἰσχυρῶν γιὰ κοινωνικοπολιτικὴ «παιδαγωγία» τῶν μαζῶν. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε, ὅτι ὅλοι οἱ νόμοι τῶν ἀρχαίων νομοθετῶν παρουσιάστηκαν ὡς συνταχθέντες καὶ παραδοθέντες ἀπὸ τὸν Θεό. Ὁ θεσμὸς τῆς νηστείας ὡς ἀναγκαιότατης στὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμό δὲν πέρασε καὶ περὶ ὡς νόμος τοῦ Θεοῦ μέχρι σήμερα;

Συνεπῶς κι ὁ Γιαχβὲ τῶν Ἑβραίων καὶ Θεὸς τῶν χριστιανῶν δὲν εἶναι ἐξαίρεση τοῦ κανόνα. Εἶναι ἐπινόημα καθαρὸ τοῦ Μωυσῆ. Κοσμεῖται μὲ τὰ πιὸ αἰμοβόρα ἀνθρώπινα ἔνστικτα. Ἀντιφεγγίζουν πάνω του ὅλες οἱ ἐπεκτατικὲς βουλὲς τοῦ ἄκρατου Ἑβραϊσμοῦ. Δὲν ἦταν ποτὲ μπορετὸ νὰ συγκριθεῖ μὲ τὸν Δία. Πὼς νὰ συγκριθεῖ ἡ βαρβαρότητα μὲ τὸν πολιτισμό; Ὁ Γιαχβὲ δεχόταν θυσίες, γιὰ νὰ μαλακώσει ὁ θυμὸς του, ὁ Δίας ὡς εὐχαριστία, γιὰ τὰ ὅσα πρόσφερε. «*Ζεῦ φίλε, θανμάζω σε*», ἀναφωνοῦσε ὁ θυσιάζων. Ὁ Δίας δὲν ἦταν ποτὲ ρατσιστῆς οὔτε πολεμοχαρὴς οὔτε ἱμπεριαλιστῆς. Δὲν διατάζει, οὔτε φοβερίζει, μόνον συμβουλεύει, εἶναι ὁ πατέρας τοῦ ὠραίου, τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ ἀληθινοῦ. Ὅμως ὁ Γιαχβὲ δὲν διστάζει νὰ ἐξολοθρεῦσει λαοὺς ὀλάκερους, ὥσπου ὁ λαὸς του νὰ μπεῖ στὴ «Γῇ τῆς Ἐπαγγελίας». Μπορεῖ ἡ παρουσία τοῦ Δία νὰ ἀπεικονιζόταν μὲ κάποιον ἄγαλμα, μὰ καὶ ὁ Γιαχβὲ ἀπεικονιζόταν μὲ τὴν «Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης». Ποιὸς Ἑβραῖος θὰ τολμοῦσε νὰ μὴν παραδεχθεῖ, πὼς ὁ Γιαχβὲ δὲν ἦταν παρὼν, μὲ αὐτὸ τὸ ἱερὸ κιβώτιο.

Ὡστόσο θὰ μπορούσε νὰ μᾶς πεῖ κάποιος, ὅτι ὁ Δίας ἦταν «σεξομανής». Ἐγι-

νε όμως προσπάθεια να ερμηνευτούν οι «Όρφικοί Ύμνοι», τ' «Αργοναυτικά», ή «Θεογονία», ή λειτουργία των «Μαντείων» μας ή των «μυστηριακών τελετών» μας; Βλέπετε, οι θεολογικές σχολές λειτουργούν και χρηματοδοτούνται σε όλο τον κόσμο, για να μάς μπάσουν στο πνεύμα και στο θέλημα του Γιαχβέ. Μάλιστα τούτες οι σχολές διαθέτουν και έδρες «Ερμηνείας Παλαιάς και Καινής Διαθήκης», που πολλές από αυτές χρησιμοποιούν είτε την κατά γράμμα μέθοδο είτε την αλληγορική. Δόθηκε άραγε ποτέ καμιά τέτοια προσπάθεια για τα άθανάτα έργα των Ελλήνων προγόνων μας; Όχι. Να περνιέται ως κομμάτι της αγίας γραφής το σεξουαλικό έγχειρίδιο «Άσμα Ύμνων» και οι «Όρφικοί Ύμνοι» και η «Θεογονία» ως άμαρτωλά, καταραμένα παραμύθια; Αποτελεί ιστορικό θαύμα το πως διασώθηκαν κι αυτά ύστερα από τον άνηλεη και μακροχρόνιο διωγμό, που υπέστησαν από τον Έβραιοχριστιανισμό. Ο Δίας λοιπόν δεν ήταν «σεξομανής». Ο «Έρωτας» για τον Έλληνα περικλείει μέσα του την υπέρτατη χαρά, όχι ως βορά κορεσμού ταπεινών ένστικτων, αλλά ως πληρότητα της ζωής. Γεμίζει το σύμπαν όλάκερο ως αναντικατάστατη άρμονική θεϊκή ένδελέχεια, όρατη ως φαινόμενο, νοητή ως πάνσοφη άόρατη δύναμη, θαυμαστή ως μυστηριακή τελετουργία, σεβαστή ως αίτιο ζωής. Είναι όρατος στα φυτά, στα έντομα, στα ζώα, στον άνθρωπο, στα φυσικά φαινόμενα, στο ήλιακό σύστημα, στ' άτομα της ύλης, στα μαγνητικά κι ηλεκτρικά πεδία, στην «ψυχολογία» του Σύμπαντος. Συνεπώς οι «έρωτικές» παραλλαγές του Δία μας θέλουν να πουν, πως ό,τι υψηλό και ωραίο έχει επιτευχθεί στην ανθρωπότητα προέρχεται από θεϊκή γονιμοποίηση, από θεϊκό σπόρο, που από έναν τέτοιο σπόρο του Διός, ως μη ξεχνάμε, ξεφύτρωσε η Εύρώπη.

Όστόσο ο αυστηρότατος, «ήθικότατος» Γιαχβέ εύλογει τον Άβραάμ, που κάμνει «πάσσα» τη γυναίκα του, για να τα οίκονομήσει, εύλογει τις άπάτες του Ιακώβ και την «πάσσα» της Ρεδέκας του για το κέρδος, δεν ξέρει τίποτα για τις «όμορφες» κόρες του Λώτ - άνεπιές του Άβραάμ - που τις άφησε έγκυες ο πατέρας τους, δεν θέλει να ξέρει για τον πατριάρχη του Ιούδα, που άφησε έγκυο την νύφη του, ούτε «καρφί του καίγεται» για τα χαρέμια των «χριστών» του βασιλιάδων. Όμως, θα μου πείτε, ότι έξολόθρεψε τα Σόδομα και τα Γόμορα για τις σεξουαλικές διαστροφές των κατοίκων τους. Μά όταν στους καιρούς μας η διαστροφή έγινε το «ψωμοτύρι» όλων των εκφάνσεων της κοινωνικής μας ζωής, που είναι η παρουσία του; Που ήταν, όταν οι Τουρκοί έπαιρναν την όρθόδοξη Κωνσταντινούπολη; Που ήταν, όταν από το 1492 ως το 1540 οι Ευρωπαίοι χριστιανοί εξόντωναν στο όνομά του με φωτιά και αίμα τους ίθαγενείς της Αμερικής και με τα κομμάτια της σάρκας των τάζαν τα σκυλιά τους; Που ήταν, όταν οι χριστιανοί της Εύρώπης επί μισόν αιώνα, από το 1204, ξερρίζωναν τον Έλληνισμό, γκρέμιζαν εκκλησίες κι έβίαζαν τις γυναίκες μας; Που ήταν, να δει τους Έλληνες στα τετρακόσια χρόνια σκλαβωμένους; Που ήταν, για να σταματήσει τον πρώτο και τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο; Η παρέμβασή του δεν θα έσωζε τα εκατομμύρια των θυμάτων του; Που ήταν, όταν οι Αμερικανοί δοκίμαζαν την άτομική τους δόμβα στο Ναγκασάκι και στη Χιροσίμα; Που ήταν, όταν οι Τουρκοί στην Κύπρο μπροστά στη μάνα και στον πατέρα βίαζαν τις κόρες τους και στους συζύγους τις γυναίκες τους; Δεν βλέπει τα πεινασμένα παιδιά του Τρίτου Κόσμου; Δεν βλέπει, όσους λαούς υποφέρουν κάτω από δυσβάστακτες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες; Που ήταν, όταν ο Χίτλερ έδωσε τους Έβραί-

ους; Δὲν ξέρει τίποτα γιὰ τὴν γενοκτονία τῶν Ἀρμενίων; Ποῦ εἶναι, γιὰ νὰ δεῖ τοὺς Ἑβραίους, ποῦ καταπιέζουν τοὺς Παλαιστίνιους; Ποῦ ἦταν, γιὰ νὰ μᾶς προστατέψει ἀπὸ αὐτοὺς, ποῦ μᾶς ἐσπειραν τὸν ἐμφύλιο; Ποῦ εἶναι, γιὰ νὰ δεῖ τὸ χιλιοκομμάτισμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Υἱοῦ του; Τοῦ λείπει ἡ ὄραση, γιὰ νὰ δεῖ τὸ μακελλεῖο στὴν πρῶην Γιουγκοσλαβία;

Ἔχει λοιπὸν δίκιο ἀπόλυτο, ὅταν ὁ Πρωταγόρας μᾶς φωνάζει, πῶς «ὅλα τὰ πράγματα καθορίζονται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο». Ὁμοίωση τοῦ ἀνθρώπου ὁ Θεός. Μέσα στὴν ιδέα τούτης τῆς ἐφεύρεσης μαντρώνεται, φανατίζεται καὶ καθοδηγεῖται κάθε λαός. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη «ἐτάισε» τὸν φανατισμένο ἐπεκτατισμὸ στοὺς Ἑβραίους μὲ στήριγμα τὶς «πλάτες» τοῦ Γιαχβὲ καὶ τὸν πέτυχε ἡ Καινὴ Διαθήκη. Ὁ Γιαχβὲ μέσω τοῦ βασιλιᾶ τοὺς θὰ κατακτήσει τὴν οἰκουμένη. Τὸν ὄρο «Υἱὸς ἀνθρώπου» τὸν χρησιμοποιεῖ ὁ Δανιὴλ στὸ διβλίο του μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα. Θὰ ἔρθει μέρα, λέγει, ποῦ ὁ θεὸς τοὺς θὰ συντρίψει ὅλες τὶς παγκόσμιες δυνάμεις, καὶ θὰ δικαστοῦν ἀπὸ τὸν «Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου», δηλαδὴ τὸν Ἑβραῖο βασιλιᾶ. Ἄν ὁ Ἰησοῦς στ' ἀλήθεια ἔβαζε συχνὰ στὸ στόμα του αὐτὸν τὸν ὄρο, λυπᾶμαι, γιὰ αὐτὸ τὸ νόημα ἔχει. Ἀλλωστε τὸ βεβαιώνει καὶ ὁ ἴδιος, ὅταν λέγει: «Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνον δόξης αὐτοῦ. Καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθαῖος 25, 31).

Βέβαια ἡ ἐκκλησία ἐρμηνεύοντάς το, τὸ τοποθετεῖ στὴν «Δευτέρα Παρουσία» τοῦ Ἰησοῦ. Μὰ θὰ κουραστοῦμε νὰ τὴν περιμένουμε. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ τὴν περίμεναν τὸν πρῶτο κι ὅλας χρόνος μετὰ τὴν Σταύρωση, μετὰ ἔδωσαν παράταση, μετὰ γράφοντας τὰ εὐαγγέλια «ἔβαλαν» στὸ στόμα τοῦ Ἰησοῦ νὰ λέγει, πῶς κι ὁ ἴδιος ἀκόμα δὲν ξέρει πότε θάρθει. Ἦδη πέρασαν δύο χιλιάδες χρόνια κι ὁμως σὲ κάθε θεία λειτουργία ἐπαναλαμβάνουμε: *Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης...*. Οἱ δὲ «Γιαχωδάδες» ρεζιλεύονται κάθε τόσο ἀνανεώνοντας τὸν ἐρχομὸ του.

Κι ὁμως ὁ Ἰησοῦς δὲν φαίνεται ἀπὸ πουθενὰ πῶς ἦλθε, γιὰ νὰ ιδρύσει νέα θρησκεία κι οὔτε ποτὲ ἀνακήρυξε τὸν ἑαυτὸ του ἀρχηγὸ μᾶς κάποιας θρησκείας. Μόνο σὰν «Υἱὸς τοῦ Θεοῦ» καὶ σὰν «Υἱὸς Ἀνθρώπου» αὐτοονομάστηκε. Δηλαδὴ βασιλείας τῶν Ἑβραίων καὶ ὅλων τῶν λαῶν. Βλέπετε, πίστευαν στὴν δύναμη τοῦ Θεοῦ των οἱ Ἑβραῖοι, ποῦ, ἂν ἔφευγαν μὲ τὴν βοήθειά του οἱ Ρωμαῖοι, ὄχι μόνο ἐλεύθεροι θὰ ἐγίνονταν, ἀλλὰ καὶ στὸν κόσμον θὰ κυριαρχοῦσαν.

Καὶ τὰ κατάφεραν. Ὁ Θεὸς τοὺς μὲ τὸν χριστιανικὸ μανδῦα κατεξουσιάζει κοινωνικοθρησκευτικὰ ὅλη τὴν οἰκουμένη, ἐπηρεάζοντας ἀναπόφευκτα καὶ τὴν παγκόσμια πολιτική. Μόνο ἡ στρατιωτικὴ Ἑβραϊκὴ παρουσία λείπει, κατὰ τὰ ἄλλα τὰ «πάντα καὶ ἐν πᾶσι» Ἑβραϊσμός. Ὅχι μόνο πάνω στὴ γῆ ἀλλὰ καὶ στὸν «ἐπουράνιο» παράδεισο τὰ πόστα τὰ ἔχουν οἱ Ἑβραῖοι ἐκλεκτοί. Σὲ κάθε κηδεῖα δὲν ἀραδιάζουμε ἐκεῖνο τὸ «ἐν κόλποις Ἀβραάμ ἀναπαῦσαι»; Παντοῦ τὸ Ἑβραϊκὸ ἱμπεριουμ. Ὡστόσο, ἂν ρωτήσουμε ἄλλους λαούς, κι ἐκεῖνοι θὰ μᾶς ποῦν, πῶς ὁ δικὸς τους Θεὸς εἶναι ὁ μόνος ἀληθινὸς καὶ τὰ ἱερά τους διβλία τὰ μόνα ἀληθινά. Γιατί νὰ μὴ πιστεύουν τὸ ἴδιο κι οἱ Ἑβραῖοι; Μόνο ποῦ κατάφεραν νὰ τὸ πιστεύουμε κι ἐμεῖς.

Ὡστόσο μπορεῖ κάποιος νὰ πεῖ, πῶς, ὅταν λέμε Θεός, ἐννοοῦμε μιὰ γενικὴ ἔννοια, ποῦ τὸ ὄνομα ἀλλάζει σὲ κάθε λαὸ καὶ ποῦ στὴν οὐσία εἶναι ὁ ἓνας Θεός. Ἐτοί ἴσως πλανᾶται τούτη ἡ ἀποψη στοὺς πιὸ πολλούς. Ὅμως, ὅταν τὰ εὐαγγέλια μιλοῦν γιὰ Θεό, ἐννοοῦν τὸν Ἑβραϊκὸ Θεό. Ἀκόμα κι αὐτὸ τὸ Κοράνιο,

ὅταν μιᾷ γιὰ τὸν Ἀλλάχ, ἐννοεῖ τὸν Ἑβραϊκὸ Θεό, πού ὅμως οἱ Ἑβραῖοι τὸν παρὰνόησαν. Ὅταν σήμερα οἱ Χριστιανοί, πού μετροῦνται σὲ ἑκατομμύρια, γιορτάζοντας τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ τιμοῦν τὸ Υἱὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Θεοῦ. Ὡστόσο ἔχουμε τὴν πεποίθησι, πὼς ὁ Ἑβραϊκὸς Θεὸς εἶναι ἐπινοημένος. Κι ἀφοῦ εἶναι ἐπινοημένος, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ Δημιουργὸς τοῦ Σύμπαντος. Κι ὁ Δίας κι ὁ Ἀχουρα Μάσδα κι ὁ Μαρδούκ γιὰ τοὺς πιστοὺς τῶν ἡσάν ἀληθινοί. Δὲν ξέρω, γιὰτί πιά ὁ Ἑβραϊκὸς νὰ τοὺς βγάξει ὅλους αὐτοὺς «σκάρτους». Αὐτοὺς ἀνύπαρκτους, ἐνῶ αὐτὸς ἀληθινός. Πιὸ πιστευτὸς δηλαδὴ εἶναι ὁ Ἑβραῖος Μωυσῆς παρὰ ὁ δικὸς μας ὁ Ὅμηρος ἢ ὁ Ἡσίοδος; Ἐνὸς δηλαδὴ καταπιεστῆ ἐνὸς λαοῦ καὶ κατακτητῆ λαῶν ἢ κατὰθεσι εἶναι πιστευτὴ ὡς ἀληθινή, ἐνῶ ἐνὸς Ὀμήρου ἢ Ἡσιόδου, θείου ποιητῆ, ἀπίστευτη. Δηλαδὴ τὰ σπουργίτια νὰ ξαμῶννται μὲ τοὺς ἀετούς, οἱ λόφοι μὲ τὸν Ὀλυμπο.

Βέβαια οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ πολὺ παλιά, μὰ καὶ μέχρι σήμερα, βλέπουν μιὰ διάχυτη σοφία σ' ὁλόκληρη τὴν πλάσι. Οἱ διάφοροι μάλιστα σοφοὶ τὴν ἀόρατη δύναμη, πού συνέχει καὶ διέπει τὸ Σύμπαν, ἄλλοι τὴν ὀνόμασαν «Ταὸ», ἄλλοι «Λόγο», πού τὸν εἶπαν ἀπόρροια τοῦ Θεοῦ ἢ τὸν ταύτισαν μὲ τὸν Θεό. Σήμερα, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, οἱ ὅροι «Ταὸ» καὶ «Λόγος» δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἡλεκτρομαγνητικὴ δύναμη, πού συνέχει τὸ Σύμπαν. Βέβαια γιὰ ἕνα θρησκευόμενον εἶναι οἱ φυσικοὶ Νόμοι τοῦ Δημιουργοῦ του. Ποιανοῦ ὅμως Δημιουργοῦ; Τοῦ Γιαχβέ; Μὰ αὐτὸς εἶναι δοτός. Εἶναι τοῦ Μωυσῆ ἐπινόηση. Ἄν ἀποκλείσουμε τὸν Γιαχβέ καὶ παραδεχτοῦμε τὴν ὑπαρξὴ ἄλλου, καὶ μάλιστα ἀληθινοῦ, τότε, γιὰ τὸ ὅτι μᾶς ἔμεινε ἄγνωστος, εὐθύνεται γι' αὐτὸ ὁ Ἑβραϊσμός, γιὰτί μᾶς ἐμπόδιζε νὰ τὸν πλησιάσουμε ἢ νὰ μᾶς πλησιάσει.

Πάνω στὸν Γιαχβέ σήμερα εἶναι «γαντζωμένο» ἕνα παντοδύναμο παγκόσμιον ἐκκλησιαστικὸ κατεστημένο - Ρωμαιοκαθολικὸ, Προτεστάντικὸ, Ὁρθόδοξο. Πᾶσα ἄποψη ἢ κριτικὴ γι' αὐτὸ τὸ κατεστημένο καὶ γιὰ τὸν Θεό του, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὴν, πού αὐτὸ δογματίσει, φέρνει ἀφορισμό.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Ὁ ἄνθρωπος εἶναι κάτι μεγάλο καὶ πολὺτιμο. Εἶναι ἀρκετός, γιὰ νὰ φτιάξει τὴν εὐτυχία του, φτάνει νὰ λείψουν οἱ φόβοι. Φόβοι ἀπὸ θεοῦς, ἀπὸ οὐράνια φαινόμενα, ἀπὸ προλήψεις, ἀπὸ δεισιδαιμονίες, ἀπὸ ἀμάθεια. Μόνο ἡ γνώσι μᾶς βοηθᾷ, νὰ κάνουμε τὴν φύσι συντελεστὴ τῆς εὐδαιμονίας μας.

Βιβλιογραφία

1. Ἡ Παλαιὰ καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη.
2. Προκοπίου Βλ. Νικόλη - Κονιστρίου, «Τὸ τῶν σοφῶν ἐντρύφημα», 1939.
3. Ν. Τσιφόρου, «Ἑλληνικὴ Μυθολογία».
4. Εὐαγγέλου Σδράκα, «Ἱστορία τῶν Θρησκευμάτων», 1964.
5. Χρήστου Παναγιώτου, «Πατρολογία».
6. Ἀναστασίου, «Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία».
7. Σάββα Ἀγουρίδη, «Ἱστορία τῶν χρόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης», 1962.
8. Ἡθικὴ καὶ Θρησκευτικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια.
9. Χρήστου Ζαλοκώστα, «Σωκράτης, ὁ προφήτης τῆς ἀρχαιότητος».
10. Georg Ostrogorsky, «Ἱστορία τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους».
11. H.G. Wells, «Παγκόσμιος Ἱστορία».

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΟ: Στὸ τεῦχος 175, σελ. 10641, στὴ λεζάντα τῆς φωτογραφίας, 1η σειρὰ, τὸ «18ος αἰῶνας» νὰ διορθωθῇ «19ος αἰῶνας». Στὴν ἴδια λεζάντα, στὴν προτελευταία σειρὰ, νὰ διαγραφοῦν οἱ λέξεις «ὡς φυλακτό».

κη. Ἡλίας

Μέγας προπάτοράς «μας». Ἡλίας ὁ Θεσβίτης. Κι αὐτὸς ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀγγελιαφόρους τοῦ Γιαχβέ. Εἶχε βέβαια κι' αὐτὸς τὸ ψώνιο του. Τὴν ἔδρισκε νὰ ἀνεβαίνει στὶς κορφές τῶν δουνῶν.

Κυτταρική μνήμη ἢ αὐτογνωσία, κανεὶς ποτὲ δὲν ἔμαθε. Τὸ γεγονὸς πάντως εἶναι, πὼς ἔκανε στὰ ἀγριοκάτσικα παρέα. Ὅπως λοιπὸν μᾶς λέει τὸ ἱερό «μας» βιβλίο τοῦ Γιαχβέ, ὁ Ὁχοζίας, ὁ βασιλιάς τοῦ Ἰσραήλ, μιὰ μέρα ἔπασε ἀπὸ τὸ ὑπερῶ του καὶ τραυματίστηκε. Στὴν συνέχεια δὲ ἔστειλε δικούς του ἀγγελιαφόρους στὸν Βεέλ - ξεβούλ, τὸν θεὸ τῆς Ἀκκαρῶν, γιατί ἦταν μιὰ ἐποχή, πού οἱ Ἰσραηλίτες τὰ εἶχαν τσουγκρίσει μὲ τὸν Γιαχβέ, γιὰ νὰ μάθῃ, πὼς θὰ θεραπευθῇ. Τῷμαθε ὁ Γιαχβέ καὶ ἐγίνε εἰδωλολάτρης, ἐκτὸς ἑαυτοῦ (τότε δὲν ὑπῆρχαν Τοῦρκοι).

Στέλνει λοιπὸν ἀγγελιαφόρο ἱπτάμενο καὶ παραγγέλλει στὸν Ἡλία: «Σηκώ-
θητι, ἀνάβα εἰς συνάντησιν τῶν μηνυτῶν τοῦ βασιλέως τῆς Σαμαρείας, καὶ εἰπε πρὸς αὐτούς: ἐπειδὴ δὲν εἶναι Θεὸς ἐν τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ὑπάγετε εἰς τὸν Βεέλ-ξεβούλ, τὸν θεὸν τῆς Ἀκκαρῶν. Τώρα λοιπὸν οὕτω λέγει Κύριος· δὲν θέλεις καταβῇ ἀπὸ τῆς κλίνης, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέδης, ἀλλ' ἐξάπαντος θέλεις ἀποθάνει. Καὶ ἀνεχώρησεν ὁ Ἡλίας» (Βασιλέων - Β' αζ - 4). Τώρα ποιὸς κάνει βουντοῦ, ὁ Βεέλ-ξεβούλ ἢ ὁ Γιαχβέ; Δὲν φτάνει πού τὴν εἶχε κοπανήσει ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ, τώρα ζητάει καὶ τὰ ρέστα; Τί νὰ κάνουν οἱ ἄνθρωποι; Νάτανε ἢ ζήλεια ψώρα. Τσακῶνονταν ὁ Βεέλ - ξεβούλ μὲ τὸν Γιαχβέ, γιὰ τὸ ποιὸς ἦταν ὁ καλύτερος θεός. Τελικὰ ὁ Γιαχβέ, ὅπως ἀνεμένετο ἄλλωστε, καὶ πάντα σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόλυτη ἀμεροληψία, πού τηρεῖ τὸ ἱερό «μας» βιβλίο σὲ παρόμοια θέματα, ἦταν καὶ πάλι ὁ νικητῆς, ὁ καλύτερος θεός. Ἔτσι ὁ Ὁχοζίας «καὶ ἀπέθανε, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, τὸν ὁποῖον ἐλάλησεν ὁ Ἡλίας» (Βασιλ. Β' α' 17). Πάει, τὸν ἔφαγε τὸν ἄνθρωπο. Γιαχβέ - Βεέλ - ξεβούλ, σημειώσατε ἓνα. Ἐπαιξε καὶ ἐντὸς ἑδρας ἄλλωστε.

Καὶ νὰ ποῦμε, πὼς δὲν προσπάθησε ὁ ἔρημος ὁ Ὁχοζίας; Τὸ πρῶτο πού ἔκανε, μόλις πληροφορήθηκε, ὅτι ὁ Γιαχβέ τοῦ τὴν εἶχε στημένη, ἦταν νὰ μάθῃ, ποιὸς τοὺς τὸ εἶπε. Τότε οἱ ἀγγελιαφόροι «καὶ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· ἄνθρωπος δασύτριχος καὶ περιεζωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ μὲ ζώνην δερματίνην. Καὶ εἶπεν, Ἡλίας ὁ Θεσβίτης εἶναι» (Βασιλ. Β' α' 8). Οὐτε δευτερόλεπτο δὲν σκέφτηκε ὁ Ὁχοζίας. Ἕνας ὁ Ἡσαῦ κι' ἄλλος ἓνας ὁ προπάτορας. Βέβαια ὑπῆρχαν καὶ ἄλλα γοριλλάκια, ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι τότε μόνο ὁ προπάτορας πρέπει νὰ τῷχε σκάσει καὶ γύριναγε ἐλεύθερος καὶ τριχωτὸς μὲ τὸ λουράκι, πού τὸν βγάζανε βόλτα, νὰ κρέμεται ἀπὸ τὴν ὀσφὺν του. Κυνηγημένος λοιπὸν ὁ προπάτορας πού ἄλλοι θὰ πηγαινε; «Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν πεντηκόνταρχον, μετὰ τῶν πεντήκοντα αὐτοῦ. Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοὺ. Ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν. Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ὁ βασιλεὺς εἶπε, Κατέβα. Καὶ ἀποκρυβεῖς ὁ Ἡλίας εἶπε πρὸς τὸν πεντηκόνταρχον. Ἐὰν ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἅς κατεβῇ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἅς καταφάγῃ σὲ καὶ τοὺς πεντήκοντά σου. Καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτόν καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ» (Βασιλ. Β' α' 9-10). Ποῦ νὰ ξαναμπῇ στὸ κλονεὶ ὁ προπάτορας; Κορόϊδο ἦτανε; Οὔτε οἱ δράκοι τοῦ παραμυθιοῦ δὲν πέταγαν τέτοιες φωτιές. Συνολικὰ δὲ ἔκαψε ἑκατὸν δύο ἄτομα,

γιατί ξαναπήγαν, μήπως και τὸν καταφέρουν νὰ κατεβῇ ἀπ' τὴν κορφή.

Παράξενο πλᾶσμα αὐτὸς ὁ προπάτορας. Οὔτε κι ὁ ἴδιος ἤξερε, τί ἦτανε. Πλήρης σύγχυση προσωπικότητος. Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα, νὰ μὴν ἀνοίξη τὸ στόμα του. Δὲν καταλάβαινε, πότε μίλαγε καὶ πότε ἔκαιγε. Ἀφοῦ λοιπὸν πέθανε ὁ Ὁχοζίας μετὰ ἀπὸ τὸ θοῦντοῦ τοῦ Γιαχβέ, ὁ Ἡλίας κατέβηκε ἀπ' τὴν κορφή καὶ πῆγε στὴν Ἱεριχώ καὶ μετὰ στὸν Ἰορδάνη. Τότε ἦταν, πού ὁ Γιαχβέ ἀποφάσισε νὰ τὸν σώσει καὶ νὰ τὸν ἀνεβάσῃ στοὺς οὐρανούς γιὰ τὴν ἰδιωτικὴ του συλλογὴ. «Ὅτε δὲ ἔμελλεν ὁ Κύριος νὰ ἀναβιδάσῃ τὸν Ἡλίαν εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ ἀνεμοστρόβιλον ἀνεχώρησεν ὁ Ἡλίας μετὰ τοῦ Ἐλισσαίου ἀπὸ Γαλγάλων» (Βασιλ. Β' 6' 1). Καὶ ὅταν ἔφτασαν στὸν Ἰορδάνη, «καὶ ἔλαβεν ὁ Ἡλίας τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ, καὶ ἐδίπλωσεν αὐτήν, καὶ ἐκτύπησε τὰ ὕδατα, καὶ διηρέθησαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ διέδωσαν ἀμφότεροι διὰ ξηρᾶς» (Βασιλ. Β' 6' 8). Τὸ γνωστὸ τὸ ταχυδακτυλουργικόν. Ἀποφοίτησε κι αὐτὸς ἀπ' τὴν σχολὴ τοῦ Γιαχβέ. Βάραγε τὰ νερὰ καὶ πλατσοῦριζε, στὸ τέλος τὰ χώρισε. «Ὅταν δὲ πέρασαν, λέει ὁ προπάτορας στὸν Ἐλισσαί: «Ζήτησον τί νὰ σοὶ κάμω, πρὶν ἀναληφθῶ ἀπὸ σοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἐλισσαί. Διπλασία μερίς τοῦ πνεύματός σου ἄς εἶναι, παρακαλῶ, ἐπ' ἐμέ. Ὁ δὲ εἶπε, σκληρόν πρᾶγμα ἐζήτησας· πλὴν ἐὰν μὲ ἴδῃς ἀναλαμβάνοντα ἀπὸ σοῦ, θέλει γένειν εἰς σέ οὕτως· εἰ δὲ μὴ δὲν θέλει γένειν» (Βασιλ. Β' 9-10).

Δύσκολο ταχυδακτυλουργικὸ αὐτό. Δὲν πρέπει νάτανε καὶ πολὺ καλὸς μαθητὴς ὁ προπάτορας στὴν σχολὴ τοῦ Γιαχβέ. Ἄμα πετύχει, τοῦ λέει ἐντάξει, ἂν ὄχι, προσπάθησα. Καὶ τότε «ἐνῶ αὐτοὶ περιεπάτουν ἐτι λαλοῦντες, ἰδοὺ ἄμαξα πυρὸς καὶ ἵπποι πυρὸς καὶ διεχώρισαν αὐτοὺς ἀμφοτέρους· καὶ ἀνέβη ὁ Ἡλίας μὲ ἀνεμοστρόβιλον εἰς τὸν οὐρανὸν» (Βασιλ. Β' 6' 11). Αὐτὸ ἦταν. Ἦρθε τὸ οὐφο τοῦ Γιαχβέ καὶ τὸν πῆρε καὶ τὸν σήκωσε τὸν προπάτορα. Πέταγε φωτιὲς γύρω - γύρω, πέταγε φωτιὲς καὶ ὁ προπάτορας καὶ ὅλοι μαζί ἐξαφανίστηκαν. Τότε ὁ Ἐλισσαί, πού ἔδλεπε, φωνάζει: «Πάτερ μου, πάτερ μου, ἄμαξα τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἵππικόν αὐτοῦ! Καὶ δὲν εἶδε αὐτὸν πλεόν» (Βασιλ. Β' 6' 12). Ἦρθε τὸ ἱππικὸ τοῦ Ἰσραὴλ μὲ σημαῖες καὶ μὲ ταμποῦρα καὶ ὁ Γιαχβέ ἔπαιζε τὴν κοραμούζα τῆς ἐπέλασης. Καὶ τότε ὁ Ἐλισσαί, ἀφοῦ σήκωσε τὴν μηλωτὴ τοῦ Ἡλίου, «ἐκτύπησε τὰ ὕδατα καὶ εἶπε. Ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς τοῦ Ἡλίου; Καὶ ὡς ἐκτύπησε καὶ αὐτὸς τὰ ὕδατα, διηρέθησαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν· καὶ διέβη ὁ Ἐλισσαί» (Βασιλ. Β' 6' 4).

Τὸ πέτυχε λοιπὸν καὶ τὸ ταχυδακτυλουργικὸ αὐτὸ ὁ προπάτορας. Ἐγινε μετεμψύχωση στὸν Ἐλισσαί. Ἔτσι «καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν, οἱ ἐν Ἱεριχῶ ἐκ τοῦ ἀπέναντι, εἶπον. Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἡλίου ἐπανεπαύθη ἐπὶ τὸν Ἐλισσαί. Καὶ ἦλθον εἰς συνάντησιν αὐτοῦ καὶ προσεκύνησαν αὐτὸν ἕως ἐδάφους» (Βασιλ. Β' 6' 15). Μεγάλε προπάτορα. Δίπορτο τόχεις. Πάνω - κάτω καὶ ἄσσανσέρ ὁ Γιαχβέ. Ὅ,τι θέλεις κάνεις καὶ γίνεσαι. Δράκος, ἀγγελιαφόρος, φλογοδόλο, οὐφο, δαλαί-λάμα, κρὶ - κρὶ, ἔχεις καὶ μπάρεμπα τὸν Γιαχβέ. Σπά-νιο πρᾶγματι εἶδος.

Μόνο πού ἀκόμα δὲν ἔχω καταλάβει κάποια ἐκκλησιάκια πρὸς τιμὴν σου, κτισμένα στὶς κορφὰς τῶν ἐλληνικῶν θουνῶν, σὲ ποιῆς ἀπὸ τίς εἰδικότητες σου αὐτὲς εἶναι ἀφιερωμένα. Δὲν ὑπάρχει ἓνα οὐφο καὶ γιὰ μένα, συναπόγονοι, πού νὰ μὴν εἶναι τοῦ Γιαχβέ, γιὰ νὰ μὲ πάρῃ ἀπὸ δῶ, μπὰς καὶ γλυτώσω; Τί θὰ δοῦν ἀκόμα τὰ μάτια μας!

Ὁ Ἀπόγονος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ

Πότε έγινε ή Ἀργοναυτική ἐκστρατεία;

Ι. Μυθολογία καὶ Ἱστορία

Ἡ Ἑλληνικὴ Μυθολογία δὲν εἶναι παρα-μυθολογία. Οἱ ἀναφερόμενοι σὲ ἱστορικὰ γεγονότα “μῦθοι” (=λόγοι) τῆς ἀφηγοῦνται μὲ τρόπο ποιητικὸ, ποὺ προσιδιάζει στὸν προφορικῶς μεταδιδόμενο λόγο, πραγματικὰ γεγονότα. Ἐπειδὴ ὁμως αὐτὰ περιβάλλονται ἀπὸ ποιητικὲς εἰκόνες, ποὺ ἔχουν ὑπερβολές, ὑπερφυσικὲς παρεμβάσεις κ.λπ., χρειάζεται ἐργασία γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς πραγματικῆς μορφῆς τους. Ὁ Πλάτων (“*Τίμαιος*”) μᾶς δείχνει τὴν μέθοδο, ἐξηγώντας ὅτι ὁ μῦθος τοῦ Φαέθοντος ἀφηγεῖται μίαν παράλλαξ τῆς τροχιάς τῶν οὐράνιων σωμάτων, ἡ ὁποία συνέβη πράγματι στὸ μακρινὸ παρελθόν. Ἡ σύγχρονη ἐπιστὴμὴ δέχεται, ὅτι πράγματι αὐτὸ συνέβη, ὀφειλόμενο σὲ μετακίνηση τοῦ γήινου ἄξονος.

Ὁ Θουκυδίδης ἐπίσης δέχεται ὡς ἀληθινὸ γεγονὸς τὸν Τρωϊκὸ πόλεμο, ἀφαιρώντας ἀπὸ τὶς σχετικὲς ἀφηγήσεις τὶς παρεμβάσεις θεῶν, τὰ ὑπερφυσικὰ γεγονότα (ἄλογα ποὺ μιλοῦν κ.ά.) καὶ τὸν Δούρειο Ἴπλο (ποὺ προφανῶς συμβολίζει ἰσχυρὴ πολιορκητικὴ μηχανὴ σὲ συνδυασμὸ μὲ μία «πέμπτη φάλαγγα», ποὺ ἔδρασε στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Τροίας). Παρόμοια μέθοδο ἐφάρμοσαν ὁ Πλούταρχος, ὁ Πανσανίας, ὁ Εὐῆμερος (λέγει, ὅτι οἱ “θεοὶ” ἦσαν ἡγέτες, ποὺ εὐεργέτησαν τοὺς ἀνθρώπους) κ.ά.

Αὐτὴ ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ἱστορικοῦ πυρήνους τῶν “μύθων” εἶναι σχετικῶς εὐκόλη. Προκύπτουν ὁμως δύο ἄλλες δυσκολίες: ἡ τοποθέτησις τοῦ ἀποκαλυπτόμενου γεγονότος στὸν χῶρο καὶ στὸν χρόνο. Στὸν χῶρο, ἐπειδὴ οἱ ὀνομασίαι τῶν τόπων ἄλλαξαν πολλὰ φορὲς, ἐνῶ ἡ ἴδια ὀνομασία ἀποδίδεται εἴτε ταυτοχρόνως εἴτε διαδοχικῶς σὲ διαφορετικοὺς τόπους. Καὶ στὸν χρόνο, ἐπειδὴ ἡ Μυθολογία εἶναι μὲν Ἱστορία, ἀλλὰ ἄχρονη.

Ἡ τοποθέτησις τῶν γεγονότων στὸν χῶρο ὁδηγεῖται ἀπὸ τὴν περιγραφή τῶν ἀναφερομένων τόπων καὶ ἀπὸ στοιχεῖα ποὺ δίδονται γιὰ τὰ ταξίδια ἢ τὶς ἐκστρατείες, ποὺ ἐξιστοροῦνται. Στὴν “*Ὀδύσσεια*” λ.χ. ὁ Ὀμηρὸς ἀναφέρει κατὰ κανόνα τὴν κατεύθυνση, ποὺ ἀκολουθεῖ ὁ ἥρωάς του (ὅπως “τὸν ἐσπρωχνε ὁ δυνατὸς ἄνεμος”) καὶ τὴν διάρκεια τοῦ πλοῦ. Ἐχοντας ὑπ’ ὄψιν μας τὴν μέση ταχύτητα τῶν ἱστιοφόρων τῆς ἐποχῆς, τὴν κατεύθυνσι καὶ τὴν διάρκεια τῆς συγκεκριμένης διαδρομῆς, ὀρίσκουμε, ποὺ περίπου πρέπει νὰ ἔφθασε κάθε φορὰ ὁ Ὀδυσσεύς. Μετά, μὲ βάση τὴν περιγραφή τοῦ τόπου, ἡ ὁποία κατὰ κανόνα εἶναι ἀκριβὴς καὶ λεπτομερὴς, προσδιορίζουμε ἀκριβέστερα τὸ σημεῖον ἀφίξεως.

Δυσχερέστερη εἶναι ἡ χρονολόγησις τῶν ἐξιστορουμένων. Ἐδῶ ὑπεισέρχονται πολλοὶ δυσμενεῖς παράγοντες. Ἐτσι ὑπάρχουν πολλοὶ ἥρωες μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα, ποὺ, ἐνῶ ζοῦν σὲ διαφορετικὲς ἐποχές, οἱ περιπέτειές τους συγχωνεύονται. Τὰ κατορθώματα τοῦ Ἡρακλέους ἀσφαλῶς ἀνήκουν σὲ περισσότερους ἥρωες μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὶς περιπέτειες τοῦ Διονύσου. Ἐπίσης εἶναι φανερό, ὅτι ἐξερευνητικὰ ταξίδια μὲ πλοῖα τύπου “Ἀργῶ” πραγματοποιήθηκαν πολλὰ, ἀλλὰ τελικῶς οἱ ἀφηγητὲς τὰ συγχώνευσαν σὲ μία ἐκστρατεία.

Ἐξ ἄλλου οἱ μεγάλες οἰκογένειες ἤθελαν νὰ ἔχουν ἡρωϊκοὺς προγόνους, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐντάσσουν κάποιους ἀπ’ αὐτοὺς σὲ γεγονότα, στὰ ὁποῖα ἴσως δὲν μετέσχαν. Π.χ. ὁλοι ἤθελαν νὰ ἔχουν κάποιον πρόγονο Ἀργοναῦτη, ἐνῶ ἄλλοι θεωροῦσαν πρόγονό τους τὸν Ἡρακλῆ (Ἡρακλεΐδες) ἢ τὸν Θησεά (Θησεΐδες).

Ἐτσι οἱ γενεαλογίαι μπερδεύονται καὶ δυσχεραίνουν τὴν χρονολογικὴ τοποθέτησι τῶν γεγονότων – ἰδοὺ μία αἰτία γιὰ τὶς τόσο διαφορετικὲς χρονολογήσεις τῶν Τρωϊκῶν.

Τὸ ἔργο αὐτῆς τῆς τοποθετήσεως διευκολύνεται, ἂν τὸ ἱστορικό γεγονός συμπίπτει μὲ κάποιο φυσικό φαινόμενο, τὸ ὁποῖο ἔχουμε χρονολογήσει, ὅπως π.χ. ἡ ἔκρηξις τοῦ ἡφαιστείου τῆς Θήρας.

II. “Ἀργὼ” καὶ Ἀργοναῦτες

Μὲ δάση τὰ παραπάνω προσπάθησα νὰ ἀποσαφηνίσω διάφορα σημεῖα τῆς “Ἀργοναυτικῆς Ἐκστρατείας”. Τὰ συμπεράσματά μου εἶναι:

α) Ἡ “Ἀργὼ” ἦταν ἓνας νέος τύπος πλοίου, ἄκρως ἐπαναστατικοῦ γιὰ τὴν ἐποχὴ τῆς. Πιθανώτατα πρόκειται γιὰ τὸ πλοῖο, ποὺ περιέγραψε ὁ κ. Π. Καρακατσάνης («Δαυλός», τ.174), τὸ ὁποῖο ἐκινεῖτο καὶ χωρὶς κωπηλάτες, ἐκμεταλλεύομενο τὴν ἐνέργεια τῶν ὠκεανείων κυμάτων. Συνεπῶς ἡ “Ἀργὼ” δὲν ἦταν μία.

β) Μὲ πλοῖα αὐτοῦ τοῦ τύπου πραγματοποιήθηκαν πολλὰ ταξίδια (ἐξερευνήσεις, ἐκστρατείες, ἐγκαταστάσεις ἀποικιῶν), τὰ ὁποῖα ἀργότερα συγχωνεύθηκαν σὲ μία ἐνιαία ἀφήγησι. Γι’ αὐτὸ βλέπουμε τὴν “Ἀργὼ” νὰ ταξιθεύει στὸν Εὐξεινο Πόντο, στὸν Δοῦναδι, στὰ ποτάμια τῆς Ρωσίας, στὴ Λευκίη, στὴ Βαλτική καὶ στὴ Βόρεια Θάλασσα, στὸν Ἀτλαντικό καὶ στὴν Μεσόγειο (“*Ορφικά*” καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος).

γ) Ἀξὼν τῆς ἀφήγησεως ἔγινε ἡ σημαντικώτερη ἀπὸ τὶς Ἀργοναυτικὰς ἐκστρατείες, ἡ ὁποία ἔγινε στὸν Ἀτλαντικό καὶ στὴν Ἀμερική. (Βλέπε σχετικὰ στοιχεῖα στὸ βιβλίο μου “*Η Προϊστορική Ἐξάπλωσις τῶν Αἰγαιῶν*”, κεφ. “Ἡ Ἀργοναυτική Ἐκστρατεία”).

Καὶ τώρα τὸ καίριο ἐρώτημα: Πότε ἔγινε αὕτη ἡ ἐκστρατεία; Γιὰ τὴν τοποθέτησίν της ἐν χρόνῳ ὑπάρχουν ἓνα πραγματικὸ στοιχεῖο (φυσικὸ φαινόμενο) καὶ τρία “μυθικά” – συμβολικά.

Ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος (“*Ἀργοναυτικά*” 4, 1694-1701) ἀφηγεῖται, ὅτι οἱ Ἀργοναῦτες, ἀφοῦ συγκρούσθηκαν στὴν ἀνατολικὴ παραλία τῆς Κρήτης μὲ τὸν Τάλω καὶ τὸν ἐξόντωσαν, ἀναχώρησαν πρὸς τὰ δόρεια: «Καὶ τότε ξαφνικά, καθὼς ἔπλεαν γοργὰ στὸ μεγάλο Κρητικὸ πέλαγος, τοὺς τρώμαζε νύχτα... Οὔτε ἀστέρια οὔτε ἀχτίδες φεγγαριοῦ διαπερνοῦσαν αὐτὸ τὸ θανάσιμο σκότος. Ἦταν μαῦρο χάος, ποὺ ἔπεφτε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἢ ἄλλον εἶδους σκοτάδι, ποὺ ἀνέβαινε ἀπὸ τὰ θαυύτερα ἐγκατα τῆς γῆς. Δὲν ἤξεραν, μήπως ταξίδευαν στὰ ὕδατα τοῦ Ἀδῆ. Ἀπελπισμένοι, ἐμπιστεύθηκαν τὸν γυρισμὸ τοὺς στὴ θάλασσα, νὰ τοὺς πάει, ὅπου ἤθελε». Τελικὰ τοὺς ἔσωσε ὁ Ἀπόλλων, ποὺ τοὺς ὁδήγησε στὴν Ἀνάφη.

Τί ἦταν αὐτὸ τὸ περίεργο σκότος, ποὺ τρώμαξε τοὺς Ἀργοναῦτες; Μία τέτοια περιέργη “νύχτα” παρατηρήθηκε τὸ 79 μ.Χ. ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐκρήξεως τοῦ Βεζουβίου καὶ τὸ 1883 ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἡφαιστείου τῆς Κρακατόα. Ὁφείλεται στὴν στάχτη, σκόνι καὶ τὰ ἄλλα σωματίδια, ποὺ ἐκτινάσσονται μὲ τὴν ἡφαιστειακὴ ἔκρηξι καὶ σχηματίζουν ἓνα ἀδιαπέραστο νέφος. Εἶναι λοιπὸν λογικὸ νὰ ὑποθέσουμε, ὅτι ἡ παράδοξη νύχτα, ποὺ κάλυψε τὴν “Ἀργὼ” βορείως τῆς Κρήτης, ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς γνωστῆς ἐκρήξεως τοῦ ἡφαιστείου τῆς Θήρας καὶ ὅτι ὁ πλοῦς τῶν Ἀργοναυτῶν στὸ Κρητικὸ πέλαγος συνέπεσε μ’ αὐτὴν τὴν ἔκρηξι, ἡ ὁποία κατὰ τὰ συμπεράσματα τῶν νεωτέρων ἐρευνῶν συνέβη τὸ 1644 π.Χ. Τὴν ἀπόδοσι τοῦ σκότους στὸ ἡφαίστειο ἔκανε ὁ J.V. Luce (“*The End of Atlantis*”, 1969), ὁ ὁποῖος ὁμως ἐσφαλμένως κατὰ τὴν γνώμη μου ταυτίζει τὴν Κρήτη μὲ τὴν Ἀτλαντίδα.

Πρὶν φθάσουν στὴν Κρήτη, οἱ Ἀργοναῦτες πέρασαν ἀπὸ τὴν Τριτωνίδα λίμνη, ὅπου ὁ θεὸς Τρίτων τοὺς ἔδωσε “ἓνα σῶλο γῆς”. Αὐτὸν τὸν “σῶλο” ὁ Εὐφῆμος τὸν ἔρριξε στὴν θάλασσα, ὅταν ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Ἀνάφη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ σχηματιστεῖ ἡ νῆσος Καλλίστη, ποὺ ἀργότερα τὴν ἀποίκισε ὁ Θῆρας, ἀπόγονος τοῦ Εὐφῆμου καὶ τῆς ἔδωσε τὸ ὄνομά του. Εἶναι λογικὸ νὰ ὑποθέσουμε, ὅτι ὁ μῦθος συμβολίζει τὶς μεταβολές, ποὺ

ἐπέφερε στήν τοπογραφία τῆς Θήρας ἡ ἔκρηξις τοῦ ἡφαιστείου. Τὸ παλαιὸ νησί, ἡ Καλίστη, κομματιάστηκε – τὰ κομμάτια του εἶναι ἡ Θήρα, ἡ Θηρασιά, ἡ Παλαιὰ Καμένη καὶ τὸ Ἀσπρονήσι.

Ὑπάρχει καὶ μία παραλλαγή τοῦ μύθου, ποὺ ἀναφέρεται στὰ “*Αργοναυτικά*” τῶν “*Ορφικῶν*” (στ. 1364-67): “*Παῖαν δ’ ἄρ’ ἐκηθόλος ἀγχόθι ναίων Δήλον ἀπὸ κραναῆς ἦκεν θέλος, ἐκ δ’ ἀνέφηνεν μεσσάτιον σποράδην. Ἀνάφην δὲ ἐ πάντες ὀπίσσω – νῆσον κυκλήσκουσι περικτίονες ἄνθρωποι*”. Ὁ Παῖαν λοιπὸν ἔρριξε ἀπὸ τὴν Δήλον ἓνα θέλος καὶ ἀπ’ αὐτὸ γεννήθηκε τὸ νησί, ποὺ οἱ μεταγενέστεροι ἀποκαλοῦν Ἀνάφη. Ἐκτόξευσις λίθων, ἀνάδυσις νήσων λοιπὸν, φαινόμενα συνδεόμενα μὲ τὴν ἔκρηξι.

Τέλος ἔχουμε τὸν μῦθο γιὰ τὸν χάλκινο γίγαντα Τάλω, ποὺ φρουροῦσε τὴν Κρήτη, βυθίζοντας τὰ ἄγνωστα πλοῖα μὲ βροχὴ λίθων. Αὐτὸς ἐπεσήμανε τὴν “*Αργώ*”, ὅταν προερχόμενη ἀπὸ τὴν Κάρπαθο ἀγκυροβόλησε στὸν λιμένα Δίκτα τῆς ἀνατολικῆς Κρήτης, ποὺ κατὰ τὸν G. Huxley εἶναι ὁ Κάτω Ζάκρος (“*The Ancient Name of Zakro*”, “Greek, Roman and Byzantine Studies”, 8, 85-87). Ὁ J. Schoo (“*Vulkanische und seismische Aktivität des Agaischen Meeresbeckens im Spiegel der griechische Mythologie*”, “*Mnemosyne*” ser. III, vol. IV, 257-94) διατύπωσε τὴν ὑπόθεσι, ὅτι ὁ Τάλως συμβολίζει τὸ ἡφαιστειο τῆς Θήρας, ποὺ “φρουροῦσε” τὴν Κρήτη. Ὁ “*χαλκός*” εἶναι ὁ τοῖχος τοῦ κρατήρος μὲ τὸ χάλκινο χρῶμα του, οἱ βράχοι, ποὺ πετοῦσε ἐναντίον τῆς “*Αργούς*”, εἶναι τὰ θραύσματα ἀπὸ τὴν ἔκρηξι τοῦ ἡφαιστείου. Οἱ Ἀργοναῦτες μὲ τέχνασμα τῆς Μήδειας ἔκαναν τὸν γίγαντα νὰ μπερδευτεῖ καὶ νὰ πέσει, ὁπότε ἀνοιξε ἡ φτέρνα του καὶ ἀπὸ ἐκεῖ χύθηκε τὸ “*ἰχώρ*”, ποὺ εἶχε ἀντὶ γιὰ αἷμα, καὶ ὁ γίγαντας πέθανε. Τὸ πέσιμο, λέγει ὁ J. Schoo, εἶναι ἡ κατάρρευσις τοῦ δουνου, στήν κορυφὴ τοῦ ὁποῖου βρισκόταν ὁ κρατῆρας· ποὺ κατὰ τοὺς γεωλόγους εἶχε ὕψος 1500μ. καὶ ἰχώρ εἶναι ἡ λάβα, ποὺ ἔρρευσε, ἕως ὅτου τὸ ἡφαιστειο ἡσύχασε.

Κατὰ τὴν μυθολογία ὁ Τάλως ἄφησε ἓνα γιό, τὸν Λεῦκο, ὁ ὁποῖος ἀνέτρεψε τὸν βασιλέα τῆς Κνωσοῦ Ἰδομενέα, σκότωσε τὴν κόρη του καὶ κατὰστρεψε πολλὰς πόλεις τοῦ νησιοῦ (Εὐστάθιος, “*Σχόλια εἰς Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν*”. Ἀπολλόδωρος, “*Ἐπιτομή*”, VI, 10· καὶ Λυκόφρων, “*Ἀλέξανδρα*”). Ἀν δεχθοῦμε τὴν ταύτισιν Τάλω – ἡφαιστείου Θήρας, τότε ὁ Λεῦκος εἶναι μεταγενέστερος ἐκρήξεις τοῦ ἡφαιστείου.

III. Συμπέρασμα

Ὁ συνδυασμὸς τῶν προαναφερθέντων στοιχείων – αἰφνίδιο σκότος στὸ Κρητικὸ πέλαγος, ἀνάδυσις Θήρας, ἀνάδυσις Ἀνάφης, Τάλως-Λεῦκος – ἐπιτρέπουν κατὰ τὴν γνώμη μου τὸν προσδιορισμὸ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν Ἀργοναυτῶν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ στὸ 1644 π.Χ. Ἡ ἐκτίμησις αὕτη συμπίπτει καὶ μὲ ἐκείνην τοῦ Κ. Χασάπη (“*Ορφικά*”, ἐκδ. I. Πασσαῖ), ὁ ὁποῖος βάσει τῶν ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων, ποὺ ἀναφέρονται στὰ “*Ορφικά*”, προσδιόρισε τὴν ἐποχὴ τοῦ Ὁρφέως (ὁ ὁποῖος μετέσχε στὴν Ἀργοναυτικὴ Ἐκστρατεία) γύρω στὸ 1.600 π.Χ. Ὁ Κ. Χασάπης παρατήρησε, ὅτι:

α) Στὸν Ὁρφικὸ “*Ὕμνον τοῦ Ἀπόλλωνος*» γίνεται λόγος γιὰ ἴση διάρκειά χεიმῶνος καὶ θερὸς.

β) Στοὺς ὕμνους καὶ στὰ “*Λιθικά*” ἀναφέρεται, ὅτι ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία ἐσημειοῦτο, ὅταν ὁ ἥλιος βρισκόταν στὸν Ταῦρο.

Τὰ δύο αὐτὰ φαινόμενα συνέπεσαν στὴ χρονικὴ περίοδο 1841-1366 π.Χ., καὶ ὁ Κ. Χασάπης γράφει: “*Συνεπῶς καὶ ἡ ἡλικία τῶν Ὑμνων πρέπει νὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν περίοδον ταύτην καὶ τὸ πιθανώτερον εἰς τοὺς περὶ τὸ μέσον τῆς περιόδου αὐτῆς χρόνους, δηλ. περὶ τὸ 1600 π.Χ.*” (“*Τὰ Ὁρφικά*”, ἐκδ. Ἐγκυκλοπαιδείας «*Ἡλίου*», σ. 108).

Ἰνδοευρωπαῖοι καὶ Ἀφρικανοὶ

Ἦ! Δὲν μπορῶ. Θὰ ὑποκλιθῶ μπροστὰ στὴν σοφία τῶν τρανῶν καθηγητῶν, πού, ὅπως μᾶς γράφει ὁ κ. Φ.Ι. Κακριδῆς (“Βῆμα”, 10-1-1996) μαζώχτηκαν στὸ Ὀλοσταντ τῆς Γερμανίας, ὅπου μεταξὺ τῶν ἄλλων οπουνδαίων ζητημάτων ἀσχολήθηκαν καὶ μὲ τὴν προέλευση τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοὺς Ἰνδοευρωπαῖους καὶ φυσικά, γιὰ τὸ πότε καὶ πῶς παρέλαβαν οἱ Ἕλληνες τὴν γραφὴ ἀπὸ τοὺς Φοίνικες.

Ρέ, τί νταλγκᾶς ἀγιάτρευτος αὐτοὶ οἱ Ἰνδοευρωπαῖοι! Ἀκοῦστε τώρα συλλογιστική, νὰ σᾶς σηκωθῇ ἡ τρίχα κάγκελο. Ὑπάρχει ἓνας λαός, οἱ Ἰνδοευρωπαῖοι, πού δὲν γνωρίζουμε ἀπὸ ποῦ ξεκίνησαν, πότε διεσπάρθησαν καὶ δὲν ἄφησαν οὔτε μιὰ πέτρα πάνω σὲ ἄλλη, πού νὰ μαρτυρᾷ τὸ πέρασμά τους. Παρ’ ὅλα αὐτὰ ἐδημιούργησαν τὴν “πρωτοἰνδοευρωπαϊκὴ” γλῶσσα, τῆς ὁποίας τὰ ἀριστουργήματα δὲν προλαβαίνουμε νὰ διαβάσουμε. Ἐνῶ οἱ πολιτισμικὲς ἀλλαγές, λέει, στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο στὸ τέλος τῆς 3ης π.Χ. χιλιετίας ὀφείλονται στὴν διεισδυσή τους. Μὰ εἶναι φυσικό! Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἀφοῦ γέμισαν τὴν Νοτιοδυτικὴ Ρωσία, τὴν Βόρειο Εὐρώπη καὶ τὰ δάθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μὲ παρθενῶνες, θέατρα, ναοὺς καὶ ἀγορές, σκέφτηκαν νὰ ῥθοῦν νὰ ἐκπολιτίσουν καὶ μᾶς τοὺς δαρθαροὺς Ἕλληνες. Ἐλεος, κύριε Κακριδῆ μου! Ἐκεῖνο τὸ ρημαδοβιβλίο τοῦ Ι.Θ. Κακριδῆ “Προοιμιακά, Ὀμηρικά, Ἡσιόδεια” (σελὶς 50 κ.έ., κεφάλαιον «Φορωνεὺς πατήρ θνητῶν ἀνθρώπων») δὲν τ’ ἀνοίξατε οὔτε ἀπὸ συγγενικὴ περιέργεια;

Ἐσχάτως δὲ εἶχα μιὰ φαγούρα (ξέρετε ποῦ), ἀπὸ ποῦ διάλογο δανείστηκαν τὴν γραφὴ οἱ Ἕλληνες. Καὶ νὰ ἔχω πάθει ταράκουλο καὶ ψυχικὸ τραλαλά. Ὡσπου ὁ αἰείμνηστος Γουίλ Ντυράν στὴν “Παγκόσμιος Ἱστορία” του (τόμος Α΄, σελὶς 118) μὲ πληροφόρησε, ὅτι τὸ Ἑλλάμι, ἡ Σουμερία καὶ ἡ Αἴγυπτος γύρω στὸ 3.600 π.Χ. χρησιμοποιοῦσαν ἰδεογραφικὰ στοιχεῖα. Ἔτσι, μὰ τὸν Γιαχδέ, ἀνέπνευσα (ἄσε ποῦ μου πέρασε καὶ ἡ φαγούρα). Γιατί νόμιζα, ὅτι ἡ ἀρχαιότερη γραφὴ τοῦ κόσμου ἦταν ἡ ξύλινη πινακίδα τοῦ Διοσηλιοῦ Καστοριάς (καλὴ τῆς ὥρα, ὅπου κι ἂν δρισκεταί). Εὐτυχῶς ὅμως, ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε, τὸ 5260 π.Χ. εἶναι κατὰ πολὺ νεώτερο τοῦ 3600. Κι ἔτσι εἴμαστε πιά ἀπολύτως βέβαιοι, ὅτι ὡς λαὸς δανειστήκαμε τὴν γραφὴ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ γενικῶς μαζὶ μὲ τὸ ἱμάμ μπαϊλντι καὶ τὸ γιογουρτοῦ. Πάντα τέτοια, σεβαστοὶ μου καθηγηταί. Προσοχὴ ὅμως! Οἱ ξουρλομανδύες κονμπώνουν στὴν πλάτη καὶ τὸ κυριώτερο δὲν ἔχουν μανίγια...

Ἀμ τὸ ἄλλο ποῦ τὸ πᾶς; Γιὰ τὴν ἀνακάλυψη, τοῦ ἀνθρωπολόγου Ἀρη Πουλιανοῦ (ἐφημερίς “Ελευθερος”). Μὲ ποιό δικαίωμα, κύριε Πουλιανέ, ταράξεις τὸ κατεστημένο (καὶ τὸν φίλο μου τὸν καθηγητὴ κ. Μάρτιν Μπερνάλ); Ἀφοῦ ὅλοι παραδέχονται, ὅτι ἡ ἀνθρώπινη παρουσία στὴ γῆ ἀρχίζει πρὶν ἀπὸ τέσσερα ἑκατομμύρια χρόνια στὴν Ἀφρικὴ ἥταν ἀνάγκη νὰ δοῖς τὴν ἀπολιθωμένη ἀνθρώπινη κνήμε στὴν Χαλκιδικὴ ἑνδεκα ἑκατομμυρίων ἐτῶν; Καὶ νὰ διατείνεσαι κι ἀπὸ πάνω, ὅτι κοιτίδα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶναι ἡ Μακεδονία. Σὰν νὰ λέμε, θέλεις νὰ κόψης τὸ ψωμάκι τόσων διασήμεων “Ἀμερικανῶν” καθηγητῶν (Ἀβραάμ Τάδε, Ἰσαὰκ Δεῖνα κ.λπ.) καὶ τῶν ἐδῶ ἀνθυποπρακτορίσκων τους. Κακοῦργε! Πᾶς νὰ τοὺς ἐξοντώσης διὰ τῆς μεθόδου τῶν πολλαπλῶν ἐγκεφαλικῶν! Ἀλλὰ δὲν θὰ φᾶς... ὅσονούπω θὰ σὲ περιλάβῃ ὁ “Ἰός” τῆς “Κυριακάτικης Ἐλευθεροτυπίας” καὶ θὰ σὲ κράξῃ φασίστα, ἐθνικιστὴ κ.λπ. (Ναί! Ἐξέρω... Ἐχεις καὶ σὺ φαγούρα).

Γιώργος Πετρόπουλος

Δρ. ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

**Πώς οί σκοταδιστές κατέστρεψαν τὸ πρῶτο
Ἑλληνικὸ τυπογραφεῖο στὴν Κων/πολὴ
ΤΥΦΛΩΜΕΝΟΙ ΙΕΡΑΡΧΕΣ, ΞΕΝΟΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΕΣ
ΚΑΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΚΥΡΙΑΛΟΥ**

Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1627 ἐπισκέπτεται ἕναν ἀπὸ τοὺς ἐλάχιστους ἐκεῖνη τὴν περίοδο φωτισμένους οἰκουμενικοὺς πατριάρχες, τὸν Κύριλλο Λούκαρι (1572-1638), στὴν Πόλὴ ὁ ἱερομόναχος Νικόδημος Μεταξᾶς ὁ ἐκ Κεφαλληνίας. Ἀνθρωπος καλὰ μορφωμένος ὁ Μεταξᾶς εἶχε πάρει τὴ μόρφωσή του κυρίως ἀπὸ τὸ θεῖο του Νικόδημο Μεταξᾶ, διακεκριμένο μητροπολίτη Κεφαλληνίας. Ἡ αἰτία τῆς ἐπισκέψεως ἦταν πολὺ σημαντική. Ὁ Νικόδημος ἀνεκοίνωσε στὸν περιχαρὴ Πατριάρχη, ὅτι τ' ἀδελφία του, ποὺ ἦταν μεγαλέμποροι στὸ Λονδίνο, εἶχαν ἀγοράσει ἕνα ὁλόκληρο τυπογραφεῖο καὶ ἐπιθυμοῦσαν νὰ τὸ στείλουν δῶρο γιὰ τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα τοῦ δραστήριου Πατριάρχη.

Ὅμως ὅσο μεγάλη χαρὰ ἔνιωσε, ἄλλη τόση λύπη ἦλθε νὰ τὴν σκεπάσει, σὰν σκέφθηκε, πὼς θ' ἀντιδρούσε ἡ Ὑψηλὴ Πύλὴ μπροστὰ στὸ ὑποπτο γι' αὐτὴν γεγονὸς τῆς ἐγκαταστάσεως ἑνὸς ὁλόκληρου τυπογραφείου, τὸ ὁποῖο ὅπωςδήποτε θὰ ἐξέδιδε καὶ ἀντιπαπικά βιβλία γιὰ τὴν θωράκιση τῶν ὀρθοδόξων ἀπὸ τὸν ἄγριο προσηλυτισμὸ τῶν μισσιονάριων τοῦ Ἰησοῦτισμοῦ. Ἡ χαρὰ τῶν δύο ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι δέδαια εἶχαν παρασυρθεῖ σὲ ἄμετρο ἐνθουσιασμὸ καὶ ἴσως νὰ ὁραματίζονταν, ὅτι αὐτό, τὸ δικό τους, τυπογραφεῖο θὰ ἀποτελοῦσε τὴ θρυαλλίδα τῆς ἀνατίναξης στὸν ἀέρα τῆς κραταιᾶς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, δὲν κράτησε γιὰ πολὺ. Μόλις σκέφτηκαν τὸ πλῆθος τῶν ἐμποδίων, ποὺ θ' ἀντιμετώπιζε ἡ ἐγκατάσταση τοῦ τυπογραφείου στὴν Πόλὴ, πάγωσαν κυριολεκτικά. Ὅμως δὲν ἄφησαν τὰ κύματα τῆς ἀπελπισίας νὰ τοὺς κατακλύσουν. Ἀρχισαν οἱ δύο ἄνδρες νὰ καταστρώνουν ἕνα σχέδιο ξεγέλασματος τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν, γιὰ νὰ περάσουν κάτω ἀπὸ τὰ βλέμματά τους τὰ μεγάλα κιβώτια μὲ τὰ βαριά ἐξαρτήματα τοῦ τυπογραφείου.

Ἀμ' ἔπος αὐτῶν ἔργον. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καλεῖ στὰ Πατριαρχεῖα τὸν Μητροπολίτη Κορινθίας, Ταρσοῦ καὶ Πολυφέγγους, λόγῳ ἀγγλομαθίας του, νὰ ἡγηθεῖ ἐπιτροπῆς ἐπισκέψεως στὴν Ἀγγλικὴ Πρεσβεῖα τῆς Πόλης καὶ νὰ ζητήσει τὴν πολύτιμη ἀρωγὴ τοῦ ἰδιοῦ τοῦ πρέσβυ Sir Thomas Roe, τὴ διαμεσολάβησή του στὸν ἴδιο τὸ Σουλτάνο γιὰ τὴν παραλαβὴ καὶ ἐγκατάστασιν τοῦ τυπογραφείου. Ὁ πρέσβυς ἀπάντησε διπλωματικά, ὅτι τὸ ἐγγχείρημα ἦταν «εὐγενές», ἀλλὰ ὅτι μόνος του δὲν μποροῦσε, καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἠθελε, ν' ἀναλάβει μιὰ τέτοια εὐθύνη, ἡ ὁποία θὰ τὸν ἐξέθετε στὰ μάτια τοῦ Σουλτάνου. Ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ὁ Πατριάρχης εἶχε κάνει γνωστὸ τὸ αἴτημά του μέχρι τὸν Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Ἀγγλίας λόρδο John Anderson, ὁ ὁποῖος θέλοντας νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν συμπαράστασιν τῶν τεσσάρων Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς (Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων) στὸν ἀγῶνα τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ ἐνάντια στὴν παπικὴ προπαγάνδα, ὑπέδειξε στοὺς πατριαρχικοὺς ἐκπροσώπους, ποὺ τὸν ἐπισκέφθηκαν, νὰ πᾶνε στὸν πρεσβευτὴ τῆς Ὀλλανδίας στὸ Βόσπορο καὶ νὰ τὸν κινητοποιήσουν ὡς προσωπικὸ φίλο τοῦ Σουλτάνου γιὰ τὴν παραλαβὴ καὶ ἐγκατάστασιν τοῦ τυπογραφείου. Ἐπιπροσθέτως τοὺς εἶπε διπλωματικά, ὅτι, ἂν ἠρωτᾶτο ἀπὸ τὴν Ὑψηλὴ Πύλιν, θὰ ἔδινε καταφατικὴ ἀπάντησιν, ὅπως καὶ ἔγινε.

Ὁ Πατριάρχης μπροστὰ στὸν κίνδυνον νὰ ματαιωθεῖ τὸ ἐγγχείρημα, ἄλλωστε ὑπῆρχε κίνδυνος ν' ἀρπαγοῦν τὰ κιβώτια μὲ τὸ πολύτιμο περιεχόμενο, ζητᾷ ὁ ἴδιος ἀκρόαση ἀπὸ τὸν Ὀλλανδὸ πρέσβυ, τὸν ὁποῖο πείθει, μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι «συμφέρει ὁλόκληρὴ τὴ Δυτικὴ Χριστιανοσύνη ἡ ἐγκατάστασιν καὶ λειτουργίαν τοῦ τυπογραφείου μέσα στὴν ἴδια τὴν Τουρκία». Κατέπεισε τελικὰ ὁ Πατριάρχης μὲ τὸ τεράστιο κύρος του καὶ τοὺς δύο πρεσβευτές, νὰ ζητήσουν προσωπικὴ ἀκρόαση ἀπὸ τὸν Μέγα Βεζύρη, γιὰ νὰ γίνῃ τὸ ξεφόρτωμα τοῦ πο-

λύτιμον φορτίου. “Υστερα από πολλές και επίπονες διαπραγματεύσεις των δύο πρεσβυτών, του Γεράσιμου Σπαρταλιώτη και του Νικόδημου Μεταξά και με πολλά *μαξιμία* («λαδώματα») στον καχύποπτο κρατικό μηχανισμό άδεια επίσημη δέν δόθηκε για την εγκατάσταση και λειτουργία του τυπογραφείου, αλλά περιορισμένη άνοχη δέχτηκε.

Ο Πατριάρχης, πού γνώριζε πολύ καλά την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, επέμεινε και πέτυχε, τὸ τυπογραφείο νά εγκατασταθεῖ γιὰ λόγους ασφαλείας σέ εκπαιδευτικό κτήριο πρεσβείας Εὐρωπαϊκῆς. Ἐπελέγη ὁ αὐλόγυρος ἑνὸς σχολείου, πού ἀνῆκε στὸ Ὁλλανδικὸ Κράτος καὶ διέθετε πολλοὺς βοηθητικοὺς χώρους καὶ χωριζόταν μ’ ἓνα μαντρότοιχο ἀπὸ τὶς αἰθουσες διδασκαλίας τοῦ Ὁλλαντικοῦ διδασκῆριου. Ἔτσι κι ἔγινε. Μόλις τὸ τυπογραφεῖο ἄρχισε τὴν διαφωτιστικὴ δουλειά του, ἐξέδωσε ἓναν καταπληκτικὸ ἀριθμὸ ἐγκυκλοπαιδικῶν βιβλίων.

Ὁ μεγάλος ἑλληνιστὴς E. Legrand, πού ἐρεῦνησε ὅσο κανεῖς πληρέστερα τὴν Ἑλληνικὴ γραμματεία-γραμματολογία τοῦ 17ου αἰῶνα, ἀποφαίνεται στὸ ἔργο του «*Bibliographie Hellenique du XVII Siècle*» IV, 177, ὅτι «ὁ ἐκδοτικὸς ὀργανισμὸς τοῦ Πατριαρχικοῦ τυπογραφείου, πρῶτον τυπογραφεῖον μ’ ἑλληνικὰ στοιχεῖα σ’ ὁλόκληρο τὸ χώρο τῆς Ὁθωμανικῆς κυριαρχίας, τροφοδότησε τὶς ἐκκλησίες, τὶς ἱστορικὲς σχολές καὶ τὶς μικρὲς ομάδες σχολιαρῶν μὲ κατάλληλα μορφωτικὰ κείμενα, τόσο ἀναγκαῖα, γιὰ νὰ δώσουν τροφή στὴ σκέψη καὶ νὰ μορφώσουν τὸ ἀνθρώπινο ἦθος, ὅσο καὶ οἱ δροσοσταλίδες ἀπαραίτητες γιὰ τὴν ξεραμένη ἀπὸ τὴν ἀνομβρία γῆ».

Τὸ τυπογραφεῖο δούλευε σκληρά. Πρόεδρος τῆς ἐκδοτικῆς ἐπιτροπῆς ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης. Σύμβουλος ἐκδόσεων ὁ λόγιος φιλόλογος-θεολόγος Μητροφάνης Κριτόπουλος. Διευθυντὴς ὁ Νικόδημος Μεταξάς, προστάτης οἱ δύο πρεσβευτὲς στὴν Πόλη, τῆς Μεγάλης Βρεταννίας καὶ τῆς Ὁλλανδίας, οἰκονομικοὶ ὑποστηρικτὲς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κανταβρυγίας (Καντέρμπουρυ), ὁ ἐμπορικὸς οἶκος τῶν Μεταξάδων (Metaxas Bros LTD.). «Τὸ τυπογραφεῖο μας κροταλίζει, ἄρα τὰ δεσμά τοῦ γένους καθημερινὰ κονταίνουν», ἔλεγε σὲ κατ’ ἰδίαν συζητήσεις μ’ ἔμπιστα πρόσωπα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Βάσκανος ὅμως τύχη ἐφθόνησε τὸ ἀπελευθερωτικὸ τοῦ πνεύματος ἔργο. «Ὡς ἀστραπὴ ἐν αἰθρίᾳ» ὁ κεραυνὸς πέφτει. Ἐπίσημα κατηγορεῖται ἀπὸ τοὺς συνεργάτες τοῦ μεγάλου Ἰσπανοῦ ρασοφόρου ἱεροεξεταστὴ Τογκογεμάδω διώκτης τῶν Ἑβραίων καὶ τοῦ Κορανίου ὁ Κύριλλος Λούκαρις. Κατηγοροὶ οἱ Ἰησουῖτες. Μάρτυρες κατηγορίας, Ἑβραῖοι ἔμποροι καὶ ραββῖνοι τῆς Πόλης. Ὁ δρόμος ἀνοιξε γιὰ τοὺς Γάλλους, Αὐστριακοὺς, Βατικανικοὺς, Ἑβραίους καὶ φανατικοὺς Ἰσλαμιστὲς κατὰ τοῦ Λούκαρι καὶ κυρίως τοῦ τυπογραφείου.

Σῶμα τοῦ ἐγκλήματος ἓνα βιβλίον τοῦ Λούκαρι, πού κυκλοφορήθηκε ἀπὸ τὶς πατριαρχικὲς ἐκδόσεις «*Περὶ τῆς προσελύσεως τοῦ γένους τῶν Ἑβραίων*». Κακὸ μέγα, χαλασμός κόσμου. Οἱ Ἰησουῖτες «ἀλογομύγισαν» τοὺς ὑπναλέους μουλᾶδες, οἱ ὁποῖοι τόσο ταραχθήκαν, δουλιαγμένοι στὸν ὕπνο κατὰ πῶς ἦταν, ὥστε συνέστησαν «*θαυνοστόχα στον ἐπιτροπὴν ἐμπειρογνομόνων*», γιὰ νὰ ἐξετάσει τὸ ἀνατρεπτικὸ περιεχόμενον κατὰ Ἑβραίων καὶ Κορανίου βιβλίον τοῦ Λούκαρι.

Ἰδοὺ, πῶς ὁ μελετητὴς τῆς ζωῆς τοῦ Κ. Λούκαρι καθηγητὴς ἱστορίας δρ. Γ.Α. Χατζηαντωνίου προσεγγίζει τὸ περιστατικὸ αὐτὸ στὸ τεκμηριωμένο βιβλίον του «*Κύριλλος Λούκαρις*» (Ἀθήνα 1954, σελ. 95): Τὸ βιβλίον τοῦ Κύριλλου γιὰ τοὺς Ἑβραίους καὶ τὸ Κοράνιον ἐξετάζονταν ἀπὸ ἀνωτάτη ἐπιτροπὴ «μουλάδων», οὐλεμάδων καὶ ἄλλων τοπικῶν δικαστῶν ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μεγάλου Βεζύρη. Ἡ ἐπιτροπὴ ὅμως δήλωσε, ὅτι δὲν «ἤμπορεῖ νὰ κατανοήσῃ» ἓνα τέτοιο «πολύπλοκο» καὶ «ἀκαταλαβίστικο βιβλίον», κήρυξε τὸν ἑαυτὸ τῆς ἀναρμόδιου καὶ τὸ ἔστειλε σ’ ἄλλο φωστήρα, τὸν ἀνώτατο Μουφτὴ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος θὲς ἀπὸ ἀμάθεια, θὲς ἀπὸ πατριαρχικὸ «λάδωμα», ἀπεφάνθη, ὅτι: «*Τὸ βιβλίον δὲν ἀπενθύνεται στοὺς μουσουλμάνους, γιὰ νὰ τοὺς ἀλλαξοπιστήσῃ, ἀλλὰ στοὺς Ὀρθόδοξους, μὲ σκοπὸ νὰ τοὺς πείσῃ γιὰ τὶς διαφορὲς, οἱ ὁποῖες ὑπάρχουν ἀνάμεσα στὶς θρησκείες τοῦ Μωυσῆ, Μωάμεθ, Χριστοῦ*». Δικαιώθηκε ὁ Λούκαρις ἀπὸ «τὰ ἄλλα καὶ μπάλαλα» κατὰ Κοσμᾶ Αἰτωλὸ τοῦ Ἰσλαμ κι ὄχι ἀπὸ τοὺς «ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς» τῆς Δύσεως. Εἰρωνεῖα ἢ τραγικότητα τῆς ἱστορίας μέχρι σήμερα, πού βλέπουμε ἢ μᾶλλον –τί λέω;– τὶς εἶδαμε τὶς λυκοφιλίες Κροατο-

καθολικῶν καὶ Μουσουλμανοδόσκιων ἐνάντια κυρίως τῶν πρώτων «ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν» Σέρβων. Πάντως ἡ νηφαλιότητα τοῦ Μουφτή, ἐνῶ δοήθηκε νὰ μὴ καταδικασθεῖ ἐκείνη ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ ὁ Κύριλλος Λουκάρις, δὲν ἀπέτρεψε τὴν καταστροφὴ τοῦ τυπογραφείου, ποὺ ἐγίνετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς ἀπὸ τοὺς γεννίταρους.

Τὴν καταστροφὴ τοῦ τυπογραφείου ἀκολούθησε ἓνα περίεργο ἀντιπατριαρχικὸ ρεῦμα. Ἀπὸ ποῦ προερχόταν; Κανεὶς δὲν γνωρίζει συγκεκριμένα. Ἀπὸ πολλὰ πάντως ἀλληλοσυγκρουόμενα κέντρα. Ἀπὸ πρεσβείες ὅπως ὁποῖοτε, μὲ πρώτη νὰ σέρνει τὸν ἀντικυριλλικό χορὸ τὴν Γαλλικὴ, τὴν Αὐστριακὴ κυπῶσα τὰ τύμπανα τοῦ θανάτου, τοὺς γεννίταρους νὰ γαυριοῦν στὰς ὁδοὺς καὶ τὰ σοκκάκια τῆς Πόλης, γιὰ νὰ πιοῦν τὸ αἷμα τοῦ «Τσοκ Παπᾶ» (μεγάλου παπᾶ), τοὺς Ἱησουίτες συνεδριάζοντες μετὰ τῶν Ἑβραίων τῆς Πόλης, γιὰ νὰ διασκεδάσουν τὶς ἐντυπώσεις, ποὺ εἶχαν δημιουργήσει τὰ ἀποκαλυπτικά τῶν σκοτεινῶν δραστηριοτήτων τοὺς πατριαρχικά γραπτά, τοὺς Συνοδικοὺς μνηστῆρες καὶ δελφίνους τοῦ θρόνου, ποὺ ἐτοίμαζαν τὰ λιπαρὰ καὶ παχυμένα πουργιὰ τοὺς γιὰ τὰ πεσκέσια τῆς ἀλλαξοπατριαρχίας, τῆς γάγγραινας αὐτῆς τῆς «καθ' ἡμᾶς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς», ἡ ὁποία ἦταν ἰσοκύρη καὶ ἰσοστάσια μὲ τὴν σιμωνία, πλὴν ἐδῶ τὴν ὀνομάτιζαν «ἐμβοατίνια», κι ἔτσι, ἐνῶ ἡ σιμωνία, ἡ ἁμαρτία τοῦ καινοδιαθηκικοῦ Σίμωνα τοῦ μάγου, ἐπισύρει καθαίρεση, τ' ἄλλα μπουμπούκια τοῦ κακοῦ ἀνήκουν στὴν παράδοση.

Ἔτσι, μόλις ἄρχισε νὰ κλονίζεται ἀπὸ τὸ θρόνο τοῦ ὁ Κύριλλος καὶ ν' ἀκούγονται οἱ τριγμοὶ τῶν Σουλτανικῶν δοντιῶν, ἓνας ἐπίορκος ἱεράρχης «*ὁμόζηλος τοῦ Ἰούδα*», ὁ Κύριλλος Κονταρῆς, ἄρχισε τὶς ἐπισκέψεις του, «*ὑποπτες καὶ συχνές πυκνές κατὰ προτίμηση τὶς θρακινὲς χωρὶς συνοδὸ ὥρες*», στὶς πρεσβείες τῶν Καθολικῶν χωρῶν... Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς ἐνδο- καὶ ἐξω-πατριαρχικὲς ἀναταράξεις ἐπεδείκνυε καὶ ὁ πρέσβυς τῆς Αὐστρίας Ροδόλφος Schmidt, ὁ ὁποῖος «*προσφέρθηκε νὰ μεσολαβήσει στὸν πάπα προσωπικά, ὥστε νὰ ἀναλάβει τόσο ὁ Μέγας Ποντίφης ὅσο καὶ τὸ διαβόητο γραφεῖο "προπαγάνδας τῆς πίστεως" τὴν προώθηση ἀντικανονικῶν, σιμωνιακῶν καὶ προδοτικῶν σχεδιασμῶν*» (Γ.Α. Χατζηαντωνίου, σελ. 149).

Τὴν ἐντολὴ γιὰ τὴν ἐκτέλεση τοῦ Κύριλλου Λουκάρι τὴν ἔδωσε προσωπικά ὁ ἴδιος ὁ Σουλτάνος, ὁ ὁποῖος ἦταν λίγο καὶ Ἕλληνας, γιὰτὶ ἡ μητέρα του ἦταν Ἕλληνίδα. Ἐπίσης ἡ εὐνοουμένη του γυναῖκα ἦταν κι αὐτὴ κάποια Ἕλληνίδα. Ἀνέβηκε στὸ θρόνο στὰ 1623 καὶ τὸν καιρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κύριλλου εἶχε ἤδη πραγματοποιήσει τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἀποτρόπαια ἐγκλήματά του, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα ἦταν καὶ ἡ δολοφονία τῶν τριῶν μικρότερων ἀδελφῶν του, ἐπειδὴ τοὺς ὑποψιάσθηκε ὡς σφετεριστὲς τοῦ σουλτανικοῦ θρόνου. Στὰ 1637 ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων του, ποὺ τὰ περισσότερά τους τὰ εἶχε δηλητηριάσει μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια, ὑπολογιζόταν στὶς εἴκοσι πέντε χιλιάδες (L. Ranke, *History of the Ottoman Empire*, p. 25, London 1950). Ὅταν ξεκίνησε γιὰ τὴν ἐκστρατεία τῆς ἀνακατάληψης τῆς Βαγδάτης, λεγόταν, πὼς μπορούσε κανεὶς νὰ βρεῖ τὸ δρόμο ποὺ πῆρε, ἀκολουθώντας τὴν κόκκινη γραμμὴ, ποὺ ἄφηνε πίσω του τὸ αἷμα διοικητῶν ἐπαρχιῶν, δικαστῶν καὶ ἄλλων ἀξιωματοῦχων, ποὺ εἶχε ἐκτελέσει. Λίγο μετὰ τὴν δολοφονία τοῦ Κύριλλου ἐμελλε νὰ διαπράξει τὸ ἀπαισιώτερο τῶν ἐγκλημάτων του, ὅταν κατὰ τὴν κατάληψη τῆς Βαγδάτης θανάτωσε ὁλόκληρη τὴν φρουρὰ τῆς πόλης, τριάντα περίπου χιλιάδες, ὅπως μαρτυρεῖ ὁ ἱστορικός Ranke.

Στὰ χέρια λοιπὸν αὐτοῦ τοῦ παρανοϊκοῦ αἰμοδιψασμένου τυράννου ἐπέφρωτο νὰ πέσει ὁ ἀγωνιστικὸς Πατριάρχης. Στὶς 27 Ἰουνίου 1638 ἐστάλη στὸν πατριαρχικὸ οἶκο ἓνα ἐπίλεκτο σῶμα ἀπὸ γεννίταρους, γιὰ νὰ ὀδηγήσει τὸν Κύριλλο στὸν τόπο τῆς ἐκτέλεσης. Ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος ἀξιωματικός, ποὺ δὲν ἤθελε νὰ διαδοθεῖ ἡ σύλληψη στὴν Πόλη καὶ ξεσηκωθοῦν οἱ Ἕλληνορθόδοξοι καὶ οἱ Ἀρμένιοι (παραδοσιακοὶ φίλοι τοῦ Πατριαρχείου), παρεπλάνησε τὸν ὄμιτρο Πατριάρχη, ὅτι θὰ τὸν πάει στὸ Βόσπορο, γιὰ νὰ πάρει ἀπὸ ἐκεῖ τὸ καράβι γιὰ τὴν καινούργια του ἐξορία στὴν Καλλιπὸλη. Μόλις ὅμως ἡ βάρκα ἄφησε τὴν ἀκτὴ, ὁ Κύριλλος κατάλαβε, ὅτι τὸν πῆγαιναν γιὰ χλασμό. Ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος, χωρὶς νὰ χάσει χρόνο, πέρασε τὸ σχοινὶ στὸ λαιμὸ τοῦ Πατριάρχη καὶ τὸ μετέβαλε σὲ δολοφονικὸ δρόχο. Ὁ Πατριάρχης ἐστραγγαλίσθη, ἐχάθη πρόωρα, θὰ λέγαμε σήμερα. Ἦταν 66 χρόνων μὲ καρδιὰ ἐφήβου.

Φτώχεια και Πολιτισμός

‘Υπολογίζεται, ότι γύρω στο ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι σ’ όλο τον κόσμο υποσιτίζονται ή και άσιτούν καθημερινά. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών βρίσκεται στον λεγόμενο Τρίτο Κόσμο και κυρίως στην ‘Αφρική, ενώ μετά την πτώση του «ύπαρκτου σοσιαλισμού» ή φτώχεια και ή εξαθλίωση μαστίζει ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού των χωρών της ‘Ανατολικής Ευρώπης, χωρίς να παραγνωρίζονται και τα εκατομμύρια των άστέγων και πεινασμένων, που ζούν στις παρυφές των μεγαλοπόλεων της Δύσης και κυρίως των Η.Π.Α.

Το πρώτο ερώτημα που τίθεται είναι το αν αυτή ή μεγάλη έλλειψη τροφής οφείλεται στην αντικειμενική στενότητα των φυσικών πόρων της γης ή είναι αποτέλεσμα έξουσιαστικών σκοπιμοτήτων. Το παράδειγμα της Ρωσίας αλλά και των άλλων χωρών της Α. Ευρώπης είναι διαφωτιστικά για την όλη υπόθεση. Οί άπεραντες πεδιάδες προσφέρουν άπειρες δυνατότητες για μιá πολλαπλάσια της σημερινής γεωργική παραγωγή και δευτερογενώς για μιá μεγάλη μεταποιητική βιομηχανία, πλην όμως εγκαταλείπονται και ο οικονομικώς ενεργός πληθυσμός άναζητεί την επιβίωσή του μαζικά στη Δύση.

Με άνάλογο τρόπο λειτουργούν και οί οικονομίες των χωρών της ‘Αφρικής. Οί δυνατότητες της «Μαύρης ‘Ηπείρου» στην γεωργία, στην άλιεία, στον όρυκτο πλούτο και στη μεταποίηση είναι τεράστιες.

‘Επομένως οί κρατούντες στην παγκόσμια οικονομία, άντι να στηρίξουν, έμποδίζουν την οικονομική ανάπτυξη και την συνακόλουθη αύτάρκεια της περιφέρειας. Καί παράλληλα επιδιώκουν την συνεχή ανάπτυξη τεράστιων μεταναστευτικών κυμάτων εξαθλιωμένων και πεινασμένων προς τίς χώρες της Δ. Ευρώπης και των Η.Π.Α. ‘Από την άλλη πλευρά το άγροτικό ύπερπρόϊόν των προηγμένων χωρών όδηγείται κατά εκατομμύρια τόνους έτησίως στις χωματερές.

‘Η αίτιολόγηση των παραπάνω συμπτωμάτων δέν άπτεται προφανώς του χώρου της οικονομικής έπιστήμης. Οί άρνητικές επιπτώσεις αυτών των επιδιώξεων δέν περιορίζονται στην περιφέρεια, αλλά στοχεύουν πρωτίστως στον πολιτισμό της Δύσης. ‘Ηδη την παρούσα στιγμή ή ευρωπαϊκή πολιτισμική συνείδηση (κουλτούρα) δοκιμάζεται ως προς την δυνατότητά της να άφοπλίζει και να άφομοιώνει μέσα στην παράδοσή της τα μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα, που καθιερώνουν στα “σωθικά” της, έθνικές ή θρησκευτικές μειονότητες, διαφορετικούς και άσυμβίδιαστους τρόπους ζωής. ‘Η άλλοίωση των άξιών του πολιτισμού της Ευρώπης (έπιστήμη-πολιτική-άνθρωπισμός) και ή δημιουργία «πολυεθνικών» ή «πολυπολιτισμικών» κοινωνιών είναι εκείνο, που ή Διεθνής ‘Εξουσία επιδιώκει και εύχεται. Το πλήθος των «άντιρατσιστικών» οργανώσεων ή των οργανώσεων «προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων» στην συντριπτική τους πλειοψηφία – και έν άγνοία των περισσότερων μελών τους – προς αυτό το στόχο εργάζονται. ‘Ο νέος τύπος ανθρώπου, ό «πολυεθνικός» και «πολυπολιτισμικός» άνθρωπος, είναι αυτός, που, αν επικρατήσει, θα ύπηρετήσει το καταστροφικό έργο του Διεθνούς ‘Εξουσιασμού. Για τον λόγο αυτό οί υπανάπτυκτες χώρες, όλόκληρος ό δοκιμαζόμενος από την πείνα και την εξαθλίωση κόσμος, θα πρέπει να στηριχθεί από τίς υγιείς δυνάμεις της Δύσης. Μόνο όταν αυτός ό κόσμος κατορθώσει να ζεί και να εύημερεί στον τόπο που γεννιέται, όταν καταφέρει να άπαλλαγεί από την έσω-στρέφεια και τον φανατισμό, όταν ένστερνιστεί την Παιδεία και τον ‘Ανθρωπισμό, τότε και ό Δυτικός Πολιτισμός θα άπαλλαγεί από έναν μεγάλο κίνδυνο, που παραιμονεύει στην έναρξη του νέου αιώνα.

Παν. Α. Κουδαλάκης

Σκιάχτρα σηπόμενα

Κάτι φαίνεται να αλλάζει στο τοπίο της νεοελληνικής κοινωνίας. Σημεία που λειτουργούσαν ως ένδείξεις, μέρα με την μέρα πληθαίνουν και μέσα από αυτούς το πλήθος αρχίζουν να στοιχειοθετούν απόδειξη, θέση. Ήταν πριν από δεκαπέντε ακριβώς χρόνια, όταν αυτό το περιοδικό ξεκίνησε τον δύσκολο αγώνα της αφύπνισης των συνειδήσεων. Σε καιρούς δύσκολους, πολύ πιο σκοτεινούς από σήμερα, προσπάθησε να δώσει το μέγεθος της ιστορικής αλήθειας αδογμάτιστα, αμερόληπτα, μακριά από κάθε είδους πολιτικές, θρησκευτικές, οικονομικές ή άλλες σκοπιμότητες, με μόνο γνώμονα τον καθαρίο, λογικό, ειλικρινή ελληνικό λόγο.

Κτυπήματα πολλά, και όλα κάτω από την ζώνη. Γιατί κανένας δεν είχε το θάρρος να βγῇ ειλικρινά και να δηλώσει, ναί, χτυπάμε τον Έλληνικό Πολιτισμό, τις Έλληνικές αξίες, την Έλληνική γνώση. Ήψαχναν δικαιολογίες, «παρθενράκια», για να διαθρώσουν και ύπουλα να γκρεμίσουν την προσπάθεια για την επανελληνισή. Και τί δεν έφηυραν στις απέλπιδες και σπασμωδικές τους κινήσεις. Όλα γκρεμίστηκαν όμως, ισοπεδώθηκαν κάτω από το βάρος της αλήθειας. Και άντεξε ό «Δαυλός», και γιγαντώθηκε, και συνέχισε με αποφασιστικότητα και δύναμη.

Και όταν η φωνή του βοώντος ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔγινε φωνὴ τῶν βοώντων ἐν τῷ δήμῳ, τότε πολλά άλλαξαν. Μικρές ομάδες δειλά-δειλά ἄρχισαν να συνανθροίζονται σε ιδιωτικούς και δημόσιους χώρους. Ἀρχισαν ἐπιφυλακτικά, περιμένοντας ο ένας από τον ἄλλο να κάνει το πρώτο βῆμα, γιατί ο φόβος του παρελθόντος ἀκόμα ἐλλόχευε στα ἄδυτα της ὑπαρξῆς τους. Και όταν ἀκούγεται ἡ πρώτη φωνή, τότε ο ένας μετὰ τον ἄλλον ἐρχόταν να προσθέσει ἀκόμα κάτι ἄλλο. Και ἐκεῖ πού δεν τὸ περίμενες, ἐκεῖ πού δεν φαινόταν, ἄνθρωποι κάθε ἡλικίας, κάθε μόρφωσης και ἐπαγγέλματος ἀπὸ ἄκρη σε ἄκρη τῆς Ἑλλαδικῆς ἐπικράτειας, και ἔξω ἀπὸ αὐτήν, ὁμονοώντας ξέσπαγαν: Φτάνει πιά! Ἔως ἐδῶ ἦταν. Και τὸ ξέσπασμα ἄρχισε να παίρνει σιγά-σιγά και πάλι τὴν μορφή τῆς ἔλλογης και συστηματικῆς ἀντίδρασης.

Κάπως ἔτσι φτάσαμε στο σήμερα. Σήμερα, πού ο φόβος ὑποχωρεῖ, οἱ προκαταλήψεις και ἡ ἀνοχή τοῦ παρελθόντος κατακρημνίζονται μαζί με τοὺς δημιουργούς τους. Σήμερα, πού ἡ διανόηση ἐντὸς και ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ξαναπαίρνει τὰ ἡνία και κατευθύνει τις τύχες τοῦ προδομένου αὐτοῦ λαοῦ. Σήμερα εἶναι ἡ στιγμή, τὸ νοιώθουν και τὸ νοιώθουμε.

Εἶναι διάχυτο παντοῦ τὸ πνεῦμα τῆς ἀντίστασης σὴν ὑποτέλεια, τὸν ἀνταρχισμό, τὴν ἀνθεντία, τὸ δόγμα και τὸν ἐξουσιασμό. Ἑλληνες πραγματικοὶ ὀρθώνουν τὸ ἀνάστημά τους πελώριο μπροστὰ σὴν οὐσιώδη ἀνυπαρξία τῶν ἄλλοτε φοβητῶν τους. Σκιάχτρα κουρελιασμένα «κοσμοῦν» σήμερα τις πάλαι ποτὲ κραταιές δομές τῆς ἐξουσίας. Κουρελιασμένα ἀπ' τὸν διασυρμό, τὴν ἐξουτέλεια, τὴν ἀδυναμία τους, ἀνήμεροι να ἀκολουθήσουν τὸν νέο παλμό, τὴν νέα δύναμη, πού ἄρχισε να ἀνατέλλει. Σκιάχτρα ριζωμένα βαθιά σὴν

ἄλλοτε εὐφορη γῆ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ὅχι γιὰ νὰ τρομάζουν τὰ ὄρνια τὰ ἀρπακτικά, πὺν πάντα ἦτανε δικά τους, ἀλλὰ τοὺς σπόρους, πὺν ἡ γῆ αὐτὴ ἀπὸ μόνῃ της γεννοῦσε. Γιὰ νὰ τρομάζουν τὰ βλαστάρια, νὰ μὴν θγαίνουν, κι ὅταν κάποιος τολμοῦσε νὰ ξεπροβάλλῃ, νὰ στείλουν τὰ ὄρνια νὰ ἀποτελειώσουν τὸ ἔργο τῆς καταστροφῆς, τῆς διατήρησης τοῦ σεληνιακοῦ αὐτοῦ τοπίου. ³ Ἦταν δύσκολοι πράγματι οἱ καιροί. Τότε, τὸν καιρὸ τῶν σκιάχτρων. Ἐβρεχε καὶ τότε, ἀλλὰ ὁ φόβος δὲν ἄφηνε τὰ τρυφερὰ βλαστάρια νὰ ἀναπτυχθοῦν.

Ὡσπὺν αὐτὰ κατάλαβαν, ἡ βροχὴ τί πάει νὰ πῇ. Ρούφηξαν καὶ τὴν τελευταία σταγόνα, γεύτηκαν τὸ νέκταρ τῆς γνώσης· καὶ τότε θέριεψαν. Πετάχτηκαν μὲ ὀρμὴ ψηλὰ καὶ πέρασαν τὰ σκιάχτρα σὲ ἀνάστημα. Τὰ ὄρνια δὲν πρόλαβαν νὰ ἀντιδράσουν καὶ πέφτανε νεκρά, ἄψυχα κουφάρια τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο, ἀνάμεσα στὰ πικρόφυλλα πιά δέντρα, ἀνάμεσα στὸ δάσος τῶν νέων Ἑλλήνων. Δὲν ἄντεξαν τέτοια καρποφορία, δὲν μπορούσαν νὰ βλέπουν τέτοιο θέαμα, δὲν μπορούσαν νὰ ὁσμίζονται τέτοια εὐωδία ζωῆς καὶ δημιουργίας.

Τώρα λοιπὸν, πὺν τὰ σκιάχτρα ἔχουν πνιγῇ μέσα στὸ δάσος, ἃς τὰ ἀφήσουμε ἐκεῖ νὰ σήπωνται. Ἀπομεινάρια τῆς ἄλλοτε παντοδυναμίας τους, γιὰ νὰ θυμίζουν σὲ αὐτοὺς πὺν θάρθουν μετὰ ἀπὸ μᾶς, πὺς ἡμεῖς μεγαλώσαμε. Σὲ τί κόσμος ζοῦσαμε. Καὶ ἃς κάνουμε σήμερα τὸ μῆνυμα πιὸ δυνατό, ἃς καλύψουμε τὰ ξέφωτα πὺν μείνανε καὶ ἃς ρίξουμε στὸ χῶμα, ὅσα ὄρνια ἔμειναν ἀκόμη νὰ φτερογᾶνε νωχελικά στὸν ἄερα.

Τώρα εἶναι ὁ καιρὸς, τώρα εἶναι ἡ στιγμή ἡ Ἑλληνική. Τώρα, πὺν ἀνήμποροι πιά νὰ ἀντιδράσουν, ἀποσβολωμένοι, ἄψυχα σκιάχτρα μένουν νὰ κυττοῦν. Ξέρουν, πὺς τὸ τέλος τους ἔφτασε. Καὶ τὸ μόνο πὺν τὰ διατηρεῖ ἀκόμα στὴν ψεύτικη αὐτὴ ζωὴ τους, εἶναι ὁ φόβος, ὅπου αὐτὸς ὑπάρχει γύρω τους. Καὶ φωνάζουν, ἀπειλοῦν, διαμαρτύρονται, γιὰτὶ μόνο αὐτὸ τοὺς ἔμεινε πιά. Δὲν ἔχουν τὴν δύναμη τίποτε ἄλλο νὰ κάνουν καὶ ἐλπίζουν οἱ ὑπόλοιποι ποτὲ νὰ μὴν τὸ καταλάβουν. Ἐκεῖ θασίζονται, ἐκεῖ ἔχουν ἐναποθέσει τίς ἐλπίδες τους. Σ' αὐτό, ὅπου ἦταν κάποτε. Στὸν φόβο. Σκιάχτρα πραγματικά. Καὶ εὐχονται ὁ Ἕλληνας νὰ μὴν ξυπνήσῃ. Νὰ μείνῃ ἐκεῖ, στὰ ἔγκατα τῆς τυραννίας τους, στὴν φυλακὴ, ὅπου τὸν ἐκτόπισαν. Γιὰτὶ τὰ νέα ἔφτασαν στ' αὐτιά τους.

Ἐμαθαν γιὰ τὸ δάσος, πὺν κάλυψε ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Κι' αὐτοὶ φωνάζουν, ἀγωνιοῦν, ἀμύνονται, γιὰτὶ τὸ νοιώθουν νὰ τοὺς πνίγῃ, νὰ τοὺς ἀδρανοποιῇ. Νοιώθουν τὸ τρίξιμο τῆς γῆς, πὺν ἀγκομαχάει, νοιώθουν τίς ρίζες, πὺν σκορπᾶνε μέσ' στὸ χῶμα καὶ τοὺς σφιχτοὺς κορμούς, πὺν κλείνουνε τὰ ξέφωτα. Νοιώθουν τὸ σφίξιμο καὶ ἀνησυχοῦνε.

Εἶναι ἐδῶ, καὶ προχωρᾶνε καὶ ἀφονοκράζονται τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς τὸ σκίρτημα. Τέτοια εἶναι ἡ ἀλήθεια, αὐτὸ εἶναι τὸ σήμερα. Κι εἶναι καιρὸς, αὐτὸς ὁ φόβος ἐπιτέλους νὰ διαλυθῇ, νὰ φύγῃ. Γιὰτὶ τὰ σκιάχτρα δὲν ἔχουν ζωὴ. Ἐμεῖς τοὺς δώσαμε τὸ δικαίωμα νὰ ἀνασαίνουν. Ἄς τοὺς τὴν πάρουμε πίσω λοιπὸν, γιὰτὶ αὐτοὶ μᾶς στέρησαν τὴν δική μας. Εἶναι καιρὸς.

Νέμεσις

ΜΑΡΙΟΣ Δ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ θέσι τῶν δούλων στὸ Βυζάντιο

ΑΦΟΡΗΤΗ ΚΑΤΑΠΙΕΣΙ ΚΑΙ ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΜΟΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ φανατισμὸς τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς “Nova Roma”, ἥτοι τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, συνέβαλε στὴν πλήρη ἀλλοίωσι καὶ παραχάραξι τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ὡσαύτως ἐλέχθη καὶ ἐγινε πιστευτόν, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ὑπῆρξεν ἥλιος καταυγάσας τὸ πανελλήνιο στερέωμα καὶ καταρρακώσας τὰ ἑλληνικὰ «εἰδωλολατρικά» σκοτάδια διὰ τοῦ «πνευματικοῦ του φωτός», τὸ ὁποῖον ἀναζωογόνησε τὸν ἐν καταστάσει πνευματικῆς ἀφασίας (δηθεν) ἑλληνικὸν κόσμον. Ὡσαύτως ἐγινε πιστευτόν, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς κατήργησε τὴν δουλεία καὶ ἐξύψωσε τὴν θέσι τῆς γυναίκας.

II. Η ΔΟΥΛΕΙΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ - Η ΣΤΑΣΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Ἄς ἐξετάσωμε ὅμως διεξοδικά, ποιὰ εἶναι ἡ θέσι τῶν δούλων στὸ χριστιανικὸ “Βυζάντιο” καὶ ποιὰ ἡ στάσι τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπέναντι τὸν θεσμό αὐτό. Ἡ πιὸ ἐγκριτὴ ἑλληνικὴ ἐγκυκλοπαίδεια, ἡ “Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἑγκυκλοπαίδεια Δρανδάκη-Πυρσοῦ”, γράφει ἐπ’ αὐτοῦ: «*Λέγεται συνήθως, ὅτι εἷς ἐκ τῶν παραγόντων, οἱ ὅποιοι συνετέλεσαν εἰς τὴν θαυμάσιον ἀναγέννησιν τοῦ θεσμοῦ δουλείας, εἶναι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, ἡ ὁποία καὶ ρητῶς καὶ δι’ ὅλου τοῦ ἡθικοῦ αὐτῆς συστήματος κατεφέρθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐναντίον*

Ὁ Κλῆρος αὐτοαναιρούμενος

Γράφει ἡ “Ἑλληνικὴ Νομορχία»: «*Μήπως ὁ ἑλληνορθόδοξος κλῆρος*» (κατὰ κανόνα ἀνυποψίαστος στὰ συγκεκριμένα προβλήματα τοῦ λαοῦ καὶ τῆς κρίσιμης κοινωνικῆς ἀνάγκης, διαζόμεθα νὰ προσθέσουμε ἡμεῖς), «*ἐδίδαξε τὸν κοινὸν λαόν διὰ τὰ παραδείγματα ἀρετῆς τὰ πλημυρίζοντα τὴν ὄντως ἐνάρετον ζωὴν Σόλωνος τοῦ νομοθέτου, Θεμιστοκλέους τοῦ πατριώτου, Ἀριστείδου τοῦ δικαίου, Σωκράτους τοῦ σοφωτέρου τῆς ἀρχαιότητος διδασκάλου κατὰ τῶν Δελφῶν τὸ Μαντεῖον, Πλάτωνος τοῦ Πολιτάρχου καὶ Ἀριστοτέλους τοῦ θεμελιωτοῦ τῶν ἐπιστημῶν*».

Καθ’ ὅλοκληριάν ἀντίθετα σύμφωνα μὲ τὴν πασίγνωστη μαρτυρία τῆς λαϊκῆς μούσας τῆς τουρκοκρατούμενης περιόδου ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν ἑλλαδιτῶν κληρικῶν εἶχε γίνει ἐπιτηδειότατη στὸ νὰ καταναλῶνει τουρκικὰ νομίσματα, τὰ λεγόμενα “ἄσπρα”. Βέβαια τ’ ἀνῆμπορο καὶ ἀγράμματο ποίμνιο πρόσφερε τὰ μαστάρια του καὶ οἱ ποιμένες ἄστοργα ἄρμεγαν.

Ἄς προσέξουμε τὸν λαϊκὸ ποιητὴ, μὲ πόση κοινωνικὴ εὐαίσθησι καὶ σκῶμμα περιγράφει ὄχι ἀπλᾶ τὴν ὑπάρχουσα ἀλλὰ παγιωμένη κατάστασι. Γράφει λοιπὸν γι’ αὐτοὺς:

“Ἐγὼ τρώγω, πίνω ψάλλοντας μετ’ εὐθυμίας,
χωρὶς νὰ ὑποφέρω τὰς μελαγχολίας.
Δι’ ἐμὲ ἡ ζωὴ εἶναι μακαρία

τοῦ θεσμοῦ καὶ τὸν ἀπεκήρυξε. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος, ὁ ὁποῖος ἔχει καταπληκτικὴν διάδοσιν, εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμος, μὴ δικαιολογούμενος ἐξ οὐδενὸς χωρίου τῆς Κ. Διαθήκης καὶ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Τὸνναντίον μάλιστα, καὶ ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ καὶ παρὰ τοῖς πατράσι τῆς Ἐκκλησίας ἡ δουλεία θεωρεῖται ὡς νόμιμος θεσμός, ἐναντίον τοῦ ὁποίου δὲν ἐπιτρέπεται ἐξέγερσις, καταβάλλεται δὲ προσπάθεια δικαιολογίας του, ἡ ὁποία μᾶς ἀφίνει ἐκπλήκτους. Οὐδαμοῦ τῶν πηγῶν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὑπάρχει καταδίκη τῆς δουλείας. Ὁ Χριστιανισμὸς ὡς ἐξωκοσμικὴ ἠθικὴ μεταφυσικὴ, ἀπέφυγε ν' ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν συνθηκῶν τοῦ κόσμου τούτου...

»Τὸ παράδειγμα τῶν ἀποστόλων ἀκολουθοῦντες καὶ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐπεδοκίμασαν τὸν θεσμὸν τῆς δουλείας. Ὁ ἅγιος Κυπριανὸς καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Μέγας, στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὑπεστήριξαν τὴν ἀναγκαιότητα τῆς παραδοχῆς τοῦ θεσμοῦ. Τὸ αὐτὸ πράττει καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος... Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος συμβουλεύει τοὺς δούλους νὰ μὴ ἐπιδιώκουν τὴν ἀπελευθέρωσίν των, διότι οὕτω διατρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ γίνουν δοῦλοι τῶν παθῶν τους. Ὁ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης νομίζει, ὅτι ὁ δοῦλος, εἰς τὸν ὁποῖον προσφέρεται ὁπωσδήποτε ἡ ἐλευθερία, πρέπει νὰ προτιμῇ ἢ νὰ παραμείνῃ δοῦλος· οὕτω θὰ λάβῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὑπηρετήσῃ ἓνα κύριον ἐν τῇ γῇ καὶ ἄλλον ἐν τῷ οὐρανῷ. Σαφεστέρα ἔτι ἡ χριστιανικὴ περὶ δουλείας ἀντίληψις εὐρίσκεται παρὰ τῷ ἁγίῳ Ἀύγουστίνῳ (*De civitate Dei* ιθ' ιδ' καὶ ιε'). Κατ' αὐτὸν διὰ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος ἀνετράπη ἡ τάξις τῆς φύσεως καὶ δικαίως ἐπεβλήθη εἰς τὸν ἁμαρτήσαντα ὁ ζυγὸς τῆς δουλείας. Πρὸ τοῦ ἁμαρτήματος οὐδεὶς ἦτο δοῦλος· ἡ δουλεία εἶναι ποινὴ... Τὴν ἄποψιν ταύτην τῶν

μέσα στοῦ Τούρκου τὴν τυραννία,
ἐπειδὴ τὸ ράσον τοῦτο ἐφόρεσα,
πλέον ζυγὸν κανένα δὲν ἐγνώρισα.
Δύο καλὰ ποθῶ, μὰ τὰς εἰκόνας,
ἄσπρα πολλὰ καὶ λίγας κοκκῶνας (=γυναῖκες).
(Σημ: κρῖμα πὺν δὲν μᾶς λείει, πόσες κι ἂν τις ἤθελε ἀφράτες!!)
Περὶ τῆς Ἑλλάδος, τυραννιέται.
Ἄλλ' ἄς βαστάζει, χωρὶς νὰ στενάξει.
Ἡμεῖς τοὺς πάντας ἐξομολογοῦμεν
καὶ ψυχικὰ τοὺς ὁδηγοῦμεν.
Πίστιν νὰ ἔχουν σὸν Σουλτανικὸν Βασιλέα
καὶ σέβας εἰς τὸν Ἀρχιερέα.
Στοὺς Τούρκους τ' ἄσπρα νὰ μὴ λυποῦνται,
τότε γὰρ τὴν ψυχὴν ὠφελοῦνται».

Αὐτὰ προφανῶς εἶχε ὑπ' ὄψιν τὸν ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης, ὁ Μητροπολίτης Δημητριάδος-Βόλου Χριστόδουλος, ὁ ὁποῖος εἰς τοὺς πολυπληθεῖς ἐράνους τῆς Μητροπόλεώς του, ὅπου «ρᾷ το μέλι καὶ τὸ γάλα», θέτει ὡς θρησκευτικοδιαφημιστικὸ «τρῶκ» τὸ γνωστὸ: «Δίνεις λάδι καὶ κερδίζεις παράδεισο...».

Καὶ ὅλα τοῦτα στὴν βυζαντινὴ γραμμὴ τῶν καλογεροκαταχρήσεων, καταγγελλμένων ἀπὸ

ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἠκολούθησαν καὶ οἱ μετέπειτα θεολόγοι, οὐδενὸς τολμήσαντος νὰ ταχθῇ κατὰ τοῦ θεσμοῦ».

Ἐκ τῶν στοιχείων τούτων ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς εἶχε ταχθῇ ὑπὲρ τῆς δουλείας καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὸν δικαιολογήσῃ. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ γνωστός συγγραφέας Κυριάκος Σιμόπουλος ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «Χειρότερη ἦταν ἡ στάση τῆς Ἐκκλησίας. Οὐτε καταδίκασε τὴ δουλεία, οὔτε ἀγωνίστηκε γιὰ τὴν κατάργησίν της. Μοναδικὴ ἐξαίρεση ἡ περίοδος τῶν διωγμῶν, ὅταν καὶ δοῦλοι ἀσπάζονταν τὸν χριστιανισμό καὶ μὲ γενναιότητα ἀποδέχονταν τὸ μαρτύριο. Ἀλλὰ ὅταν ὁ χριστιανισμὸς ἔγινε ἐπίσημη θρησκεία τοῦ Κράτους, ἡ Ἐκκλησία εὐθυγραμμίστηκε μὲ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία, γιὰ νὰ διασφαλίζει τὰ προνόμια τοῦ ἱερατείου. Μεγαλοφρονόμαρχος ἀπὸ τὸν 4^ο αἰῶνα ἡ Ἐκκλησία εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ στρατιᾶς δούλων γιὰ τὴν καλλιέργεια τῶν ἀπέραντων γαιῶν της. Εὐλόγησε ἔτσι τὸ ἀντιχριστιανικὸ σύστημα καὶ νομιμοποίησε μὲ δικούς της κανόνες τὸ δουλοκτητικὸ καθεστῶς... ἡ Ἐκκλησία στάθηκε πάντοτε ὑπερασπιστὴς τῆς “καθεστηκυίας τάξεως”, προστάτης τῶν δουλοκτητῶν καὶ στυλοβάτης τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας» (Κ. Σιμόπουλου, «Βασινοστήρια καὶ ἐξουσία», ἔκδ. 1994, σελ. 212-213, 215). Ἀξιοσημείωτο εἶναι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία χρησιμοποιοῦσε στρατιᾶς δούλων γιὰ τὴν καλλιέργεια τῶν ἀπέραντων γαιῶν της καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἦταν δυνατόν νὰ τὴν συμφέρῃ ἡ κατάργησις τοῦ θεσμοῦ τῆς δουλείας, πρᾶγμα ὅμως ποὺ ἔπρεπε νὰ κάμῃ, ἐφ' ὅσον, ὑποτίθεται, ὅτι διεκήρυσσε τὴν ἰσότητα τῶν ἀνθρώπων. Ὅπως ὅμως ἀναφέρει ἡ “Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαίδεια Δρανδάκη”, ὅλοι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ ἀπόστολοι ἦσαν ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ. Πῶς ὅμως

τὸν βυζαντινὸ λόγιον Πτωχοπρόδρομον καὶ διασωθέντων ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν Κωνσταντῖνον Παπαρρηγόπουλον. Ἰδοὺ ἓνα κομμάτι, πὺν ἰσοδυναμεῖ μὲ πολλὰ. Δεῖγμα καὶ αὐτὸ τῆς ἀνόθευτης, τῆς λαϊκῆς συνειδήσεως:

“Λέγουσι οἱ πολλοί, καὶ εἶναι οἱ λόγοι ἀληθεῖς,
ὅτι, Προκόπιε μοναστά, πωλεῖς μύρα τ' ἄγια
μαζὶ μὲ λείψανα ὁσίων.
Λέγουσιν, ὅτι ἔχεις στὸ κελλὶ πολλῶν λειψάνων θήκας
καὶ ἄλλας ἀποθήκας.

· Τοῦ Φανουρίου μάρτυρος δεκάχειρον ἐπιδείχνεις,
τοῦ Θεοδώρου ὀπλιτοῦ δέκα καὶ τρεῖς μασσέλας,
τοῦ Πολυκάρπου τοῦ Σμυρνιοῦ δέκα ὀκτὼ αὐχένιας,
τ' ἂν Γιωργιοῦ τοῦ Κονταλά κάρας εἴκοσι μία,
τῆς καλλινίκου μάρτυρος Βαρβάρας τῆς μεγάλης
πολυσυλλέγεις τοὺς μαστοὺς καὶ ἱερούς ἀστραγάλους,
τοῦ Δημητρίου μάρτυρος τοὺς δώδεκα δαχτύλους,
τοὺς ὁποίους εὐχομαὶ ἀνοιχτοὺς νάχεις δοῇ θειά σου”.

Ἀλλ' ἐδῶ σταματᾶμε, γιατί αἰσθανόμαστε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ζητήσουμε συγγνώμην ἀπὸ τοὺς ἀξιότιμους ἀναγνώστες γιὰ τὸν εὐτράπελον δρόμον, τὸν ὁποῖον ἔχει πάρει τὸ γραπτὸ μας, ὄχι ὡς ὕψος, ἀλλὰ ὡς περιεχόμενον. Ὅμως διαζόμεστε νὰ δηλώσουμε, ὅτι ὕστερα ἀπὸ

μπορεῖ νὰ δικαιολογηθῇ ἡ στάσι τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπέναντι σ' αὐτὸν τὸν θεσμό; Ὁ χριστιανισμὸς ἐδίδασκε τὴν ἀγάπη, τὴν ἰσότητα καὶ τὴν ἀδελφούνη, δὲν τὸν ἐνδιέφερε ὅμως ἡ ἐδῶ ζωὴ ἀλλὰ ἡ ἐπόμενη καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπέφευγε ν' ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν συνθηκῶν τοῦ κόσμου τούτου, δὲν ἐπενέβαινε στὰ ἐγκόσμια, οὔτε ὑπονόμευε τίς κοινωνικὲς δομές. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης ἐπρέσβευε, ὅτι ὁ δοῦλος θὰ ἔπρεπε νὰ παραμείνῃ δοῦλος, διότι ἔτσι θὰ εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ ὑπηρετήσῃ ἕναν κύριο στὴν γῆ κι ἕναν στὸν οὐρανό! Οὐσιαστικῶς ὁ χριστιανισμὸς διεκήρυσσε τὴν ἰσότητα τῶν ἀνθρώπων ὅχι γιὰ τὴν ἐδῶ ζωὴ ἀλλὰ γιὰ τὴν ἐπόμενη.

Ἄς ἀναφερθοῦμε ὅμως στὸν πραγματικὸ ἰδρυτὴ τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸν Παῦλο. Αὐτός, μολονότι εἶπε τὸ “οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος” (ἐπιστολὴ πρὸς Γαλάτας, γ', 28), οὐδέποτε τὸ ἐφήρμοσε. Ἀντιθέτως καλοῦσε τοὺς δούλους νὰ ὑποτάσσωνται στοὺς ἀφέντες τους, νὰ ὑπομένουν τὰ βασανιστήρια καὶ τοὺς μαρτυρικοὺς θανάτους χωρὶς ἐξέγερσι ἢ διαμαρτυρία, διότι σημασία ἔχει, ὅτι στὴν ἐπόμενη ζωὴ θὰ λυτρωθοῦν. Στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς Ἐφεσίους (στ', 5) ἔγραφε σχετικὰ: “οἱ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου... ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς...”. Νὰ ὑπακούουν συνεπῶς, κατὰ τὸν Παῦλο, οἱ δοῦλοι στοὺς κυρίους τους “κατὰ σάρκα”, δηλαδὴ μὲ τὴν γήινη, τὴν ἀνθρώπινη παρουσία τους. Στὴν ἐπιστολὴ πρὸς Τίτον (6, 9-10) ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: “Δούλους ἰδίους δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμοῦσιν ἐν πᾶσιν...». Συνεπῶς κατὰ τὸν Παῦλο οἱ δοῦλοι πρέ-

ἔρουντες πολλῶν δεκαετιῶν στὸν ἱστοριοεκκλησιαστικὸ χώρο τοῦ Ἑλλαδικοῦ, τὸ πλῆθος τῶν ρασοφόρων περὶ πασιχαρα, ἀνέμελα καὶ πρὸ παντὸς ἀνέθυνε τὴ ζωὴ του ἰδιαίτε-
 ρως ἰσχύουν αὐτὰ γιὰ τοὺς λυκοποιμένες ἀρχιερεῖς, γιὰ τοὺς ὁποίους τὰ Καινοδιαθηκικά
 κείμενα ἀφιερώνουν λόγους σκληροῦς πλὴν ὅμως δικαίους.

Ἀκουσώμεθα τοῦ ἀναγνώσματος: “Προσέχετε δὲ τοὺς ψευδοπροφήτας (ψευδοδιδασκάλους), οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶ λύκοι ἄρπαγες” (Ματθ. ζ', 15). Τὸ μόνο κριτήριον, γιὰ νὰ γνωρίσετε τοὺς γνήσιους ἀπὸ τοὺς σαπρὺς, εἶναι ἡ καρποφορία τους: “Ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς”. Καὶ τίποτ' ἄλλο. Οὔτε μίτρες, οὔτε πατερίτσες, οὔτε λιλιά, οὔτε κονδουνάκια, οὔτε φοῦντες, οὔτε κρεμαντόλια καὶ πρὸ παντὸς οὔτε ἐπιμάνικα. Καὶ τοῦτο, γιὰτὶ σύμφωνα μὲ τὴν ὀρθόδοξη πατερ-
 ρικὴ μαρτυρία, “ὅταν οἱ ἐπίσκοποι τῆς πρωτοχριστιανικῆς ἀπλότητας καὶ τῶν διωγμῶν
 εἶχαν χρυσὲς καρδιὲς γιὰ τὸ λαό, κρατοῦσαν ξύλινες ράβδους, ὅταν οἱ ρασοφόροι ἔγιναν
 ξύλινοι, ἄρχισαν νὰ κρατοῦν χρυσαφένια σιδεροματσούνια”. Κι αὕτη εἶναι ἡ κατάστασι
 σήμερα στὴ συντριπτικὴ τους πλειοψηφία.

Ὅμως δικαιολογημένα θὰ ρωτήσῃ κανεὶς: Γιατί ὅλο αὐτὸ τὸ ἔντονον ἐνδιαφέρον μας γιὰ
 τοῦ κλήρου τὴν συμπεριφορὰ; Πολλοὶ θὰ μιλήσουν γιὰ ἀσέβεια κι ἄλλοι θὰ μᾶς κηρύξουν
 ἀναρμόδιους. Ἐμεῖς ὅμως διδαχθήκαμε ἀπὸ τοὺς μεγάλους πατέρες τῆς Ὀρθοδοξίας μας,
 ὅτι: “Οἱ δημοσίως ἁμαρτάνοντες, δημοσίως καὶ νὰ κολάζωνται”, ἰδιαίτερος ὅταν αὐτοὶ
 εἶναι ἐκκλησιαστικοὶ λειτουργοί, τονίζει ὁ μέγας ἐλεγκτὴς τῆς κληρικῆς διαφθορᾶς Ἰω-

πει νὰ ὑποτάσσωνται στοὺς κυρίους τους καὶ νὰ μὴν ἀντιλέγουν, ὥστε νὰ κοσμοῦν τὴν διδασκαλία τοῦ Θεοῦ σὲ ὅλα. Στὴν β' ἐπιστολὴν πρὸς Τιμόθεον (Α', στ', α) γράφει: «Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξιούς ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῇται». Νὰ θεωροῦν λοιπὸν οἱ δοῦλοι ἀξιούς πάσης τιμῆς τοὺς δεσπότες, ὥστε νὰ μὴν βλασφημῇται ἡ διδασκαλία καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Συνεπῶς ὁ Θεὸς προβάλλεται σὰν ὁ ἴδιος νὰ ἐπιθυμῇ τὴν ὑπαρξὶ τῆς δουλείας. Στὴν πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολὴ του τέλος ἐπαναλαμβάνει τὶς ἴδιες ἀντιλήψεις.

Πλὴν τοῦ Παύλου καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος στὴν ἐπιστολὴ Α' προτρέπει καὶ αὐτὸς τοὺς δούλους νὰ ὑποτάσσωνται στοὺς κυρίους τους, ὅχι μόνον στοὺς καλοὺς καὶ στοὺς ἐπεικεῖς, ἀλλὰ καὶ στοὺς αὐστηροὺς «ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπótαις οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς» (Πετρ. Α, β', 18).

Ἀς ἀναφερθοῦμε ὁμῶς καὶ στοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ στοὺς ἄλλους ἐκκλησιαστικοὺς ταγούς. Ὅπως ἀναφέρει ἡ «Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαίδεια», ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς δουλείας ἦσαν ὅλοι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναφέρει σχετικὰ ἡ ἐγκυκλοπαίδεια, ὅπως εἶδαμε, τὸν Γρηγόριο τὸν Μέγα, τὸν ἅγιο Κυπριανό, τὸν Μέγα Βασίλειο, τὸν ἅγιο Ἰγνάτιο, τὸν Ἰσίδωρο τὸν Πηλουσιώτη, τὸν ἱερὸ Αὐγουστῖνο. Ἐν συνεχείᾳ θ' ἀναφερθοῦν καὶ κάποια ἄλλα στοιχεῖα, πὺν δίδουν μιὰ σαφεῖ εἰκόνα γιὰ τὴν θέσιν τοῦ χριστιανισμοῦ ἔναντι τῆς δουλείας. Ὁ Μ. Βασίλειος ὑπεστήριξε, ὅτι: «ὁ γὰρ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκε» («Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων», τ. 53,

ἀννης ὁ Χρυσόστομος.

Ὅμως ἐμεῖς ἐδῶ ὅχι μονάχα κανένα δὲν κολάζουμε, ἀλλὰ ἀσκοῦμε τὸ θεολογικὸ μας λειτουργημα τῆς Ὁρθόδοξης διδαχῆς, τὸ ὁποῖο εἶναι καταλυτικὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκμετάλλευσης, διατρεφομένης ἀπὸ τὸν ἄτυπο ἐξουσιαστικὸ δογματισμὸ τοῦ «Βλέπε, ἄκουε, πλήρωνε, σιώπα».

Γιατὶ σὲ τελευταία ἀνάλυση εἶναι δικαίωμά μας ἀναφαίρετο – θεόδοτο χάρισμα σὲ πολλοὺς – νὰ μὴ θέλουν νὰ συμβληθοῦν μὲ τοὺς ἐμπόρους τοῦ Ναοῦ, τοὺς διαδόχους ἐκείνων τῶν πρώτων ἀγιεμπόρων τῆς Ἱερουσαλὴμ – Σιών, σήμερα δὲ ρασοφορεμένων καὶ χρυσοστολίστων Ἀσιατῶν «ἐν μέσαις Ἀθήναις». «Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυθιστῶν (ἀργυραμοιβῶν) κατέστρεψε καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰ ζῶα καὶ λέγει αὐτοῖς. Γέγραπται γὰρ ὁ οἶκος μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται καὶ σεῖς ἐποιήσατε τοῦτον σπήλαιον ληστῶν» (Ματθ. ΚΑ', 12). Ἐπομένως δικαίωμα ἱερὸ ἔχουμε νὰ ἐξελέγχουμε τὶς ἐκκλησιαστικὰς καταστάσεις στὸ ὄνομα τῆς θρησκευτικῆς καὶ δημοκρατικῆς μας συνειδήσεως.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀκράδαντα πιστεύουμε, ὅτι μέρος τοῦ ἱερατείου ἔχει σκόπιμα παραχάξει τὴν ἀνόθευτη καινοδιαθηκικὴ διδαχὴ καὶ γιὰ νὰ μὴ κατηγορηθῶμε ὡς πολέμιοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς παράδοσης τῆς πατρίδας μας, γι' αὐτὸ θὰ προσμετρήσουμε τὸ μέγεθος τῆς νοθείας:

σ. 134), δηλαδή, ὅτι ὁποῖος ἀντιστέκεται στὴν ἐξουσία ἀντιστέκεται στὴν διαταγὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Μ. Βασίλειος ἐτόνιζε, ποιά θὰ ἦταν ἡ στάσι τῆς ἐκκλησίας ἀπέναντι στοὺς δούλους, ποὺ θὰ ἔρχοντο σ' αὐτήν, γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπ' τὰ βάσανα τῶν κυρίων τους: *“ὅσοι δὲ ὑπὸ ζυγὸν ὄντες δοῦλοι, ταῖς ἀδελφότησιν προσφεύγουσι, νουθετηθέντας αὐτοὺς καὶ βελτιωθέντας ἀποπέμπεσθαι χρὴ τοῖς δεσπόταις... ὁ ζυγὸς τῆς δουλείας εὐαρέστως τῷ Κυρίῳ κατορθούμενος, βασιλείας οὐρανῶν ἄξιον συνίστησιν”* (ἐνθ. ἀνωτ., σελ. 207-208). [*“Ὅσοι δὲ ὑπὸ ζυγὸν ὄντες δοῦλοι προσφεύγουν στίς ἀδελφότητες τῶν ἐκκλησιῶν, ἀφοῦ τοὺς νουθετήσουν οἱ ἀδελφότητες νὰ εἶναι ὑπάκουοι καὶ τοὺς βελτιώσουν, πρέπει νὰ τοὺς παραδίδουν στοὺς δεσπότες τους... ὁ ζυγὸς τῆς δουλείας κατὰ τρόπον ἀρεστὸν κατορθούμενος ἀπ' τὸν Κύριο, κάμει αὐτόν, ποὺ τὸν ὑπομένῃ, ἄξιο τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν*].

Ἀντὶ λοιπὸν κατὰ τὸν Μ. Βασίλειο ἡ ἐκκλησία νὰ προστατεύῃ τοὺς δούλους ἀπ' τὰ βασανιστήρια τῶν κυρίων τους, πρέπει νὰ τοὺς συμβουλευῇ νὰ εἶναι ὑπάκουοι σ' αὐτούς καὶ νὰ φροντίζῃ, ὥστε νὰ ἐπιστρέφουν πίσω, διότι ὁποῖος ὑπομένει τὴ δουλεία, εἶναι ἄξιος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐφ' ὅσον ὁ ζυγὸς εἶναι δημιουργήμα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Μ. Βασίλειος μάλιστα ἐπικαλεῖται καὶ τὸν Παῦλο, ὁ ὁποῖος ἔδωσε πίσω στὸν κύριό του φυγάδα δοῦλο, δηλώνοντας διὰ τῆς συμπεριφορᾶς του αὐτῆς, ὅτι ἀποδοκιμάζει κάθε εἶδος ἐπανάστασεως.

III. Η ΝΟΜΙΜΗ ΥΠΟΣΤΑΣΙ ΤΩΝ ΔΟΥΛΩΝ

Ὁ Μέγας Χρυσόστομος συμβουλεῦει κι αὐτὸς τοὺς δούλους νὰ ὑποτάσ-

Μὲ ἀσθέστη ἄλειψαν τὰ ὀστᾶ τοῦ μεγάλου ἀρχιμανδρίτη Θεόφιλου Καῖρη οἱ δεσποτάδες, γιὰ νὰ ἐξαφανισθοῦν. Τοῦ Πλήθωνα τὰ βιβλία τὰ ἔκαψαν. Ἀσθέστη ἔκαναν τὰ κλασσικὰ ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος οἱ ζηλωτὲς τοῦ πρωίμου Βυζαντίου. Δηλαδή οἱ “μὴ εὐσεβεῖς” νὰ πεθάνουν ἀσυγχώρητοι. Τὴν Ὑπατία τὴν ξέσχισαν ὡς ὕαινες καὶ ἱέρακες οἱ ὄχλοι τῆς Ἀλεξανδρείας, καθοδηγούμενοι ἀπὸ τὸν ἀδυσσαλέο Πατριάρχη Κύριλλο τῆς ὁμώνυμης μεγάλου πόλης. Ἀνθρακίτης, Φεργαῖος, Β. Λέσβιος, Ροῖδης, Μακράκης, Παπουλάκος, Λασκαράτος, Τὰ εὐαγγελικά, Βενιζέλος, ὁ Καζαντζάκης, ὁ Παπανοῦτσος, ὁ Πυρουνάκης, ὁ Τρίτσης στοὺς πίνακες τῶν ἀφορισμένων, γιὰ νὰ διασώσῃ τὸ ἱερατεῖο τ' ὄνομα καὶ ἀντιλαϊκὰ γαιοκτητικά του βακούφια καὶ τὴν τουρκολαγνὰ ἐξουσία του.

Ἡ προσευχὴ τῶν ρασοφόρων γιὰ κάθε ὑποψήφιο ἀφοριζόμενο εἶναι φρικτὴ. Θυμίζει ἱερατεῖο τοῦ Βαὰλ καὶ τῆς Ἀσάρτης: “Νὰ κλείσει ὁ οὐρανὸς καὶ νὰ γίνῃ χάλκινος θόλος πλακώνοντας τὸν ἀφορισμένο, τὸν ὁποῖο οὔτε ἡ γῆ νὰ δέχεται, ἀλλὰ νὰ τὸν ξερονᾶ δέκα μπόγια ἐπάνω. Τὴν λέπρα τοῦ Γιεζὴ νὰ βγάλει καὶ τὰ μάτια του νὰ χάσουν τὸ φῶς τους. Ὅχι μόν' αὐτός, ἀλλὰ καὶ τὰ παιδιά τῶν παιδιῶν του μέχρι τρίτης γενεᾶς”. (Ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν ἀφορισμῶν). Δηλαδή τὸ φασιστικὸ “Ἀμαρτίες γονέων παιδεύουσι τέκνα”.

Δρ. Γεώργιος Μουστάκης
Καθηγητὴς Θεολογίας Κολλεγίου Ἀθηνῶν

σονται στήν μοίρα τους (“Patrologia Graeca”, τ. 62, σ. 109· καὶ τ. 54, σ. 600). Ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς ἐπίσης προτρέπει τοὺς δούλους νὰ ὑπακούουν τοὺς κυρίους τους (“Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας”, τ. 37, σ. 938). Ἀνάλογες ἀντιλήψεις εἶχε καὶ ὁ Θωμᾶς ὁ Ἀκινᾶτος, τονίζοντας, ὅτι ἡ φύσις προώρισε κάποιους ἀνθρώπους νὰ εἶναι δοῦλοι. Ἀξιοσημείωτο εἶναι, ὅτι ἡ σύνοδος τῆς Γάγγρας ἀπεφάσισε, ὅτι εἶναι: “καταραμένος ὅποιος μὲ πρόσχημα τίς καλὲς προθέσεις συμβόλυνει τοὺς δούλους νὰ ἐγκαταλείψουν τοὺς κυρίους καὶ νὰ μὴν τοὺς ὑπηρετοῦν μὲ σεβασμὸ καὶ εὐγνωμοσύνη”. Ἀφώρισε μάλιστα τὸν ἐπίσκοπο Εὐστάθιο, διότι καλοῦσε τοὺς δούλους νὰ ἐξεγερθοῦν καὶ νὰ γίνουν μοναχοί.

Δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς δουλείας ὑπῆρχε καθ’ ὅλην τὴν διάρκεια τοῦ βίου τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Τοῦτο ὑποστηρίζεται ἀπὸ διακεκριμένους βυζαντινολόγους, ὅπως τὴν Ζ.Β. Οὐναντάλτσοβα, τὸν Α.Π. Καζντάν, τὸν Σουτσίμωφ κ.ἄ. (δὲς Σοβιετικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, τόμ. 6, λ. “Βυζάντιο”). Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁ Κυριάκος Σιμόπουλος γράφει: «Στὸ χριστιανικὸ κράτος τῆς Νέας Ρώμης οἱ δοῦλοι δὲν ἔχουν νομικὴ ὑπόσταση, εἶναι “ἀπρόσωποι”. Ἀντιμετωπίζονται ὡς ἀνδράποδα, ἀγοράζονται καὶ μεταπωλοῦνται, κακοποιοῦνται, ἐξευτελίζονται, βασανίζονται μέχρι θανάτου... ἡ δουλεία θὰ ἐπιβιώσει σ’ ὁλόκληρη τὴ ζωὴ τῆς αὐτοκρατορίας – ἀπὸ τὴν ἰουστινιάνεια νομοθεσίᾳ ὡς τὸν Ἀρμενόπουλο (ΙΔ’ αἰ.)» («Βασανιστήρια καὶ ἐξουσία», ἐκδ. 1994, σελ. 210). Στὸ Βυζάντιο συνεπῶς οἱ δοῦλοι δὲν εἶχαν νομικὴ ὑπόστασις, κακοποιοῦντο, ἐξευτελίζοντο καὶ ἐβασανίζοντο μέχρι θανάτου. Χαρακτηριστικὸ δὲ εἶναι, ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς δουλείας ἐπεβίωσε σ’ ὁλόκληρη τὴ ζωὴ τῆς αὐτοκρατορίας ὡς καὶ τὸν γνωστὸ βυζαντινὸ νομμομαθῇ Ἀρμενόπουλο (ΙΔ’ αἰ.).

Γιὰ νὰ κατανοήσωμε, ποιά ἦταν ἡ θέσις τῶν δούλων στὸ χριστιανικὸ «Βυζάντιο», ἃς δοῦμε, τί προέβλεπε γι’ αὐτοὺς ἡ ἰουστινιάνεια νομοθεσία: “ὅποιος σκοτώσῃ δίχως λόγον δοῦλο, ἀρσενικὸ ἢ θηλυκὸ, ὑποζύγιον ἢ ζῶον ἀπὸ ξένου κοπάδι, θὰ πληρώσῃ στὸν ἰδιοκτήτη τὴν ἀνώτερη τιμὴ, πὺν εἶχαν αὐτὰ τὰ πράγματα, ὅταν ἔγινε ὁ φόνος». Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ λοιπὸν οἱ δοῦλοι ἐταντίζοντο μὲ τὰ ζῶα καὶ ὠνομάζοντο ἀμφότεροι “πράγματα”. Τὸν νομοθέτη δὲν τὸν ἐνδιέφερε ἡ ἀσφάλεια τῶν δούλων, οὔτε συνέταξε τὸν νόμον γιὰ τὴν προστασίαν τους. Ὁ βυζαντινὸς νόμος, ὅπως παρατηροῦμε, καθώριζε μόνον τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ ἰδιοκτήτη τοῦ δολοφονηθέντος “δίχως λόγον” δούλου.

Ὁ νόμος ἐπίσης ὥριζε καὶ τὰ ἐξῆς: “Ὁποῖος γυμνώνει τὸν δοῦλον του καὶ τὸν ἀφήνῃ νὰ πεθάνῃ ἀπ’ τὸ κρῦον, ὑποχρεώνεται νὰ πληρώσῃ πρόστιμον τὸ διπλάσιον τῆς ἀξίας τοῦ δούλου καὶ τῶν ἐνδυμάτων του”. Αὐτοὶ ὅμως οἱ νόμοι, ὅπως καταλαβαίνει ὁ ἀναγνώστης, οὐδόλως ἐπροστάτευαν τὸν δοῦλο. Στὴ Νεαρά 7 δὲ τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081-1118) γίνεται ἀποδεκτὸς ὁ σκληρὸς αὐτὸς νόμος: “Ἡ τύχη τὸ θέλησε νὰ ὑπάρχουν ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι. Πρέπει συνεπῶς νὰ δεχθοῦμε τὴν σκληρὴν αὐτὴ πραγματικότητα καὶ στήν κοινωνίαν καὶ στήν διοίκησιν”. Ἐν συνεχείᾳ ὅμως ἀναφέρεται: “Ἡ Χρι-

στιανική ὁμως πίστι δὲν ἀναγνωρίζει διαφορὰ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. "Ὅλοι εἶναι ἴσοι μπροστὰ σ' ἐκεῖνον, πὺν ἔχυνε τὸ αἶμα του". Ἀφοῦ ὁμως ἡ χριστιανική πίστι δὲν ἀνεγνώριζε διαφορὰ στοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἐπρέσβευε, ὅτι ὅλοι εἶναι ἴσοι, γιατί δὲν ἀντιτίθετο στὸν θεσμὸ τῆς δουλείας; Κι ὁμως σήμερα ἔχει περάσει ἡ ἄποψι, ὅτι στὸ Βυζάντιο χάρι στὸν χριστιανισμό κατηργήθη ἡ δουλεία.

[Παρέμβασι: Ἐνῶ οἱ Χριστιανοὶ ἦσαν ὑπὲρ τῆς δουλείας, πολλοὶ ἀρχαῖοι Ἕλληνες σοφοὶ κατέκριναν τὸν θεσμὸ, χωρὶς ὁμως νὰ δύνανται καὶ νὰ τὸν καταργήσουν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς ἦταν βαθιὰ ριζωμένος στὴν ἑλληνική κοινωνία. Ὁ σύγχρονος τοῦ Ἀριστοτέλους ποιητῆς Φιλήμων ἐπὶ παραδείγματι ὑπενθύμιζε σὲ κάποιον δεσπότη, ὅτι ὁ δοῦλος του παρὰ τὴν θέσι του, δὲν παύει νὰναι ἄνθρωπος (Στοβ., Λόγ. 174). Ὁ Ἀριστοτέλης μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι κάποιοι κατέκριναν ὡς ἄδικο τὸν θεσμὸ τῆς δουλείας (Πολιτ., Α, β, 3). Ἐπίσης οἱ τραγικοὶ καὶ οἱ κωμικοὶ ποιητές, καθὼς καὶ οἱ ρήτορες ἐτάσσοντο κατὰ τοῦ θεσμοῦ. Οἱ ἐπικούρειοι καὶ οἱ Στωϊκοὶ ἦσαν κι αὐτοὶ ἐνάντιοι στὸν θεσμὸ, ἐνῶ ὁ Ἐπίκτητος ὑπεστήριζε, ὅτι ἐκ φύσεως δοῦλος εἶναι μόνον ὁ στερούμενος λόγον, δηλαδή τὸ ζῶον καὶ ὄχι ὁ ἄνθρωπος. Μάλιστα τὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν ἐχρησιμοδόγησε, ὅτι οἱ Χῖοι, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν παράδοσι πρῶτοι εἰσήγαγαν τὸν θεσμὸ τῆς δουλείας, ἐπέσυραν τὴν ὀργὴ τοῦ θεοῦ γι' αὐτό. (Ἀθήν. ΣΤ). Δέον πάντως νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἡ θέσι τῶν δούλων στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα ἦταν σὲ γενικὲς γραμμὲς πολὺ καλὴ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν θέσι τῶν δούλων οἵαςδήποτε ἄλλης ἱστορικῆς στιγμῆς. Ὁ εἰδικὸς ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς δουλείας στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα Φωκίων Κώνστας γράφει: «... ἡ θέσις τῶν δούλων δὲν ἦτο καὶ τόσον τραγικὴ εἰς τὰς ἑλληνικὰς κοινωνίας τῆς ἀρχαιότητος, πολλαὶ τῶν ὁποίων μάλιστα τοὺς παρείχον τὴν δυνατότητα νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἐλευθερίαν των. Εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας μάλιστα ἡ θέσις τῶν δούλων κατὰ τὴν κλασσικὴν ἐποχὴν δὲν ἦτο σκληρὰ, δεδομένου ὅτι τοὺς ἐπροστάτευαν εἰδικοὶ νόμοι καὶ γενικῶς ἐτύγχανον καλῆς μεταχειρίσεως» (δὲς ἐγκ. «Ἡλιος», τόμος Η', σελ. 313, λ. "Δουλεία"). Ἀποδεικτικὸ δὲ στοιχεῖο τοῦ ὅτι ἡ θέσι τῶν δούλων ἦταν πολὺ καλὴ ἀποτελεῖ τὸ γεγονὸς, ὅτι οἱ ἐκπαιδευμένοι δοῦλοι ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς γραμματεῖς τῶν κυρίων τους ἢ ὡς ἐκπαιδευτὲς τῶν τέκνων τους. Πολλὲς φορὲς ἐπίσης οἱ ἐλεύθεροι γονεῖς προτιμοῦσαν νὰ πωλήσουν τὰ παιδιά τους ὡς δούλους, διότι δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ τὰ συντηρήσουν. Ἀξιοσημείωτο εἶναι ἐπίσης, ὅτι πολλὲς φορὲς καὶ ἐλεύθεροι οἰκιοθελῶς προσεφέροντο στὴν δουλεία, ὅταν δὲν ἠδύναντο ν' ἀνταποκριθοῦν μ' ἄλλον τρόπο στὶς ἀνάγκες τους. Οἱ δοῦλοι δὲ εἶχαν τὸ δικαίωμα ν' ἀλλάξουν ἀφέντη, ἂν ἐκεῖνος δὲν τοὺς παρείχε καλὴ τροφή, ἐνδυμασία κ.τ.λ. – **Τέλος παρέμβασης**]

[Στὸ προσεχὲς τεῦχος: Ἡ θέσι τῶν δούλων στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα]

Στὴν ἀρπάγῃ τοῦ Διεθνοῦς Ἐξουσιασμοῦ χαροπαλεύουν ἡ ἔρευνα καὶ ὁ λόγος

Τὸ ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα διέρχεται κρίσι – πολιτική, κοινωνική, πνευματική, πολιτιστική – ἀποτελεῖ ἀδιαμφισβήτητο γεγονός. Τὸ ὅτι ὁμως βρισκόμαστε στὰ πρόθυρα ἐνὸς νέου Μεσαί-
ωνος, λίγοι τὸ ἔχουν καταλάβει. Ὁ Ροζέ Γκαρωντὺ – πολὺ γνωστὸς φιλόσοφος, συγγραφεὺς
καὶ πολιτικός· διετέλεσε Γ.Γ. τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ. Γαλλίας – παραθέτει στὸ βιβλίο του «Θεμελιώ-
δεις Μύθοι τῆς Ἰσραηλινῆς Πολιτικῆς» πλῆθος στοιχείων, ποὺ ἀποκαλύπτουν τὰ σχέδια τῶν
διεθνῶν ἐξ-ουσιαστῶν καὶ τῶν ὁργάνων τους, καὶ κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου.

Θὰ προσπεράσουμε τίς σελίδες, ποὺ ἀναφέρονται στοὺς πολὺ γνωστοὺς ἄλλωστε «θεμελιώ-
δεις μύθους τοῦ πιὸ φθηνοῦ μισθοφόρου τῆς Δύναμης» (σελ. 14), προκειμένου νὰ ἐστιάσουμε
τὴν προσοχὴ μας σ' ἓνα μεσαιωνικὸ νόμο τῆς Γαλλίας, ποὺ ἀποτελεῖ δυνεὶς ἀλλὰ καὶ σημάδι,
ὅτι ὁ “χρυσοῦς αἰὼν” τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἀνθρωπισμοῦ τελειώνει. Πρόκειται γιὰ τὸν “νόμο Φα-
μπὺς” – τὸν ἐπονομαζόμενον “νόμο Γκαὺσό” –, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖο ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια παύ-
ει πιά ν' ἀποτελεῖ ἀντικείμενο ἐρευνας τῶν ἱστορικῶν καὶ καθορίζεται ὡς ἀδίκημα ἀπ' τοὺς
ἐισαγγελεῖς καὶ τοὺς χωροφύλακες.

Ἀφορμὴ γιὰ τὴν θέσπισι τοῦ ἐπαίσχυντου αὐτοῦ νόμου ἀπετέλεσε ἡ γνωστὴ – καὶ στὰ νῆ-
πια – ἀκόμη “Δίκη τῆς Νυρεμβέργης” – μιὰ “δίκη παρωδία”, τὴν ὁποία ὁ ἀμερικανὸς πρόε-
δρος εἶχε χαρακτηρίσει ὡς “τελευταία πράξι τοῦ πολέμου” καὶ ὅτι “δὲν ὑπέκειτο στοὺς νομι-
κοὺς κανόνες τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἀπὸ ἄποψι ἀποδείξεως καὶ καταδίκης” (σελ. 250). Σύμ-
φωνα μὲ τὰ ἄρθρα 19 καὶ 21 τοῦ καταστατικοῦ τοῦ δικαστηρίου δὲν εἶχε ὡς σκοπὸ τὴν διερεῦ-
νησι τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας – ἀφοῦ “τὰ γεγονότα ἦσαν πασίγνωστα” – ἀλλὰ τὴν ἐπικύρωσι
μιᾶς πρὸ πολλοῦ εἰλημμένης ἀποφάσεως (σελ. 331). «Ἐκτοτε ἔχει ἀπαγορευθεῖ στὴν πράξι ἡ
ἀμφισβήτησι ἀπ' τοὺς ἱστορικοὺς τῶν ἀποφάσεων τοῦ Δικαστηρίου τῆς Νυρεμβέργης»... (σελ.
250).

Ποιά ἦσαν τὰ “πασίγνωστα γεγονότα”, ποὺ δὲν ἀπαιτοῦσαν ἀπόδειξι; Μά, ὅτι θυσίασθη-
καν κατὰ τὸν πόλεμο ὀκτὼ ἑκατομμύρια Ἑβραῖοι ἢ τέσσερα κατ' ἄλλους ἑκατομμύρια ἢ ἔξι ἑκα-
τομμύρια, ὅπως **ἀποφασίσθηκε τελικά**. «Υπῆρξε ὁλοκληρωτικὴ ἐξολόθρευσι καὶ πρωτότυπη
ὁργάνωσι ἐκτελέσεων καὶ μετὰ ἀποτέφρωσι» (σελ. 175). Ἄλλοι κήκταν στοὺς “φούρνους” τοῦ
Ἄουσβιτς, ἄλλοι ἐξοντώθηκαν στοὺς “θαλάμους ἀερίων” καὶ ἄλλοι τέλος ἔγιναν “σαποῦνι”, μὲ
τὸ ὁποῖο πλένονταν οἱ βάρβαροι ὅλου τοῦ κόσμου!

Τελικά ποιά εἶναι ἡ ἀλήθεια γύρω ἀπ' τὸ θέμα αὐτό; “Μιὰ ἀναμνηστικὴ πλάκα τοῦ Ἄου-
σβιτς μέχρι τὸ 1994 ἔλεγε σὲ δεκαεννέα γλώσσες: τέσσερα ἑκατομμύρια θύματα. Οἱ καινούργιες
πλάκες σήμερα διακηρύττουν: Σχεδὸν ἐνάμιση ἑκατομμύριο!... Ὅμως, ἀφοῦ ψεύδονται σ'
αὐτὸ τὸ πρόβλημα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θυμάτων, γιατί νὰ μὴν ὑπερβάλλουν καὶ γιὰ τὰ ἄλλα ἐγκλή-
ματα τοῦ Χίτλερ;» (σελ. 16 καὶ 181). Ὅμως καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς “θαλάμους ἀερίων” καὶ “σά-
πωνες” ἀποδεικνύονται ἀνακριβῆ, ἀφοῦ ἀπὸ πούθενά δὲν προκύπτει κάτι τέτοιο (σελ. 140-
152). «Ὁ θάλαμος ἀερίων τοῦ Νταχάου δὲν ὁλοκληρώθηκε ποτὲ καὶ δὲν λειτουργοῦσε ποτέ», σύμ-
φωνα μὲ τὴν “Σύγχρονη Ἱστορία τοῦ Μονάχου” (σελ. 188).

Πῶς μποροῦν καὶ ἐπιβάλλονται τέτοια ψεῦδη; Μιὰ Κρητικὴ παροιμία μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι
“λέγε, λέγε τὸ κοπέλι κάνει τὴν κυρὰ καὶ θέλει», καὶ αὐτὸ τὸ ξέρουν καλὰ οἱ ἐξουσιαστές. Ἦδη
ἀπὸ τὸ 1969 ὁ στρατηγὸς Ντέ Γκὼλ εἶχε καταγγεῖλει «τὴν ὑπέρμετρη ἐπιρροή τοῦ σιωνιστικοῦ
λόμπν σ' ὅλα τὰ Μ.Μ.Ε... Ἡ ἰσχὺς του εἶναι τόση, ὥστε μπορεῖ νὰ λειτουργῇ τὴν κοινὴ γνώμη
κατὰ τὸ δοκοῦν... Ὁ σιωνισμὸς βασιλεύει ἐπὶ τῆς πλειοψηφίας τῶν προσώπων τῶν Μ.Μ.Ε.: Στὴν
τηλεόρασι καὶ τὸ ραδιόφωνο, στὸν γραπτὸ τύπο καὶ τὸν κινηματογράφο, στὸν ἐκδοτικὸ χῶρο
(βιβλίο) καὶ κυρίως στὴν διαφήμισι καὶ τὴν οἰκονομικὴ κυριαρχία ἐπὶ τῶν “media”» (σελ. 242
καὶ 245).

Πράγματι ὁ βομβαρδισμὸς τῆς ἀνθρωπότητος μὲ τὰ δόγματα τοῦ “ἐκλεκτοῦ λαοῦ” εἶναι φο-
βερός. «Πόσες φορὲς δὲν ἔχουμε δεῖ τὴν “Ἐξοδὸ”, τὸ “Ὀλοκαύτωμα”, τὴν “Shoah” καὶ τόσα

ἄλλα μελοδράματα, ἀπ' ὅπου δακρύθρεκτα πρόσωπα πλημμυρίζουν κάθε τόσο τις ὁθόνες μας...» πόσο δάκρυ χύνουν τὰ παιδιά τοῦ κόσμου, διαδίδοντας τὸ “*Ημερολόγιο τῆς Ἄννας Φράνκ*”, πού ὑποχρεωτικά διαδίδεται στὰ σχολεῖα... Κι ὅμως ἡ “Shoah” οὐδεμίαν σχέσι ἔχει μὲ τὴν πραγματικότητα καὶ κατὰ τὴν δὴλωσι τοῦ ἐμπνευστῆ τῆς «αὐτὴ ἡ ταινία ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀπὸ τὸ τίποτα, χωρὶς ἀρχεὶακὰ ἔγγραφα, ἔπρεπε ὅλα νὰ ἐπινοηθοῦν» ὅσο γιὰ τὸ “*Ημερολόγιο...*”, αὐτὸ γράφηκε μερικὰ ἔτη μετὰ τὸν θάνατο τῆς συγγραφέως... (σελ. 153, 156 καὶ 157).

Ἀσφαλῶς δὲν μᾶς διακατέχει κανένα ἀντισιωνιστικὸ πάθος, κι οὔτε πού θὰ ἐπιθυμούσαμε τὴν δυστυχία ἢ τὴν κακομεταχείρισι κανενὸς ἀνθρώπου, εἴτε Ἑβραῖος εἴν' αὐτὸς εἴτε Ἰνδιάνος ἢ Μαῦρος. “Ὁλ’ αὐτὰ ὅμως δὲν γίνονται ἐπ’ ἀγαθῷ. Ὁ κόσμος ὅλος δὲν εἶναι τοῦ “ἐκλεκτοῦ λαοῦ”, ὅσο κι ἂν βοᾷ ἡ “Δύναμις”, ὅτι: «*ἐμὴ πάσα ἡ γῆ*». Στὸν πόλεμο τοῦ Χίτλερ δὲν θυσιάσθηκαν μόνο Ἑβραῖοι – ἂν θυσιάσθηκαν, γιὰ τὰ ψεῦδη τοὺς ἔχουν κλονίσει τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ κόσμου – ἀλλὰ καὶ εἴκοσι ἑκατομμύρια Ρῶσοι, καὶ ἐννιά ἑκατ. Γερμανοί, καὶ ὀκτακόσιες χιλιάδες Ἕλληνες, καὶ Ἀγγλοὶ, καὶ Γάλλοι κ.ο.κ. Γιατὶ πρέπει νὰ διαγράψουμε ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ ν’ ἀσχολούμαστε μόνο μὲ τοὺς Ἑβραίους; Γιατὶ οἱ “ἀποκαταστάσεις τῶν θυμάτων” μονομερῶς; Γιατὶ ὅποιοι ἀμφισβητεῖ τὸν δικαίως ἀμφισβητούμενο ἀριθμὸ Ἑβραίων θυμάτων συκοφαντεῖται ὡς “ρατσιστής” καὶ “ἀρνητιστής”, ἐνῶ δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο καὶ μὲ τοὺς Ἰάπωνες; Δὲν εἶναι ἄνθρωποι δηλαδὴ οἱ ὑπόλοιποι λαοί; Ὅμως “*τὸ μέλλον δὲν προετοιμάζεται διαιωνίζοντας τὰ μίσση καὶ τροφοδοτώντας τα μὲ ψεῦδη*” (σελ. 152).

Ὅμως, μὰ καὶ κάναμε λόγο γιὰ τὸν “νόμο Γκαῦσὸ”, ἃς δοῦμε καὶ τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο ψηφίσθηκε, γιὰ νὰ ᾄδουμε μὰ ἰδέα περὶ τῆς λειτουργίας τῶν “*Ναῶν τῆς Δημοκρατίας*”. Ἡ περιγραφή ἀνήκει στὸν Κ. Τουμπόν, βουλευτὴ τότε (Μάιος 1991) καὶ ὑπουργὸ τῶρα ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης: «*Βρισκόμαστε ἐνώπιον μιᾶς ἐξαιρετικῆς παραστάσεως. Σπανίως βλέπουμε στὶς συνεδριάσεις μας τόσοι δημοσιογράφοι καὶ τόσες τηλεοπτικὲς κάμερες. Ἦθελαν νὰ δείξουν, ὅτι αὐτοὶ πού θὰ ψηφίσουν “κατὰ”, ἀρνούνται ν’ ἀγωνισθοῦν κατὰ τοῦ ρατσισμού... Ἀσκήθηκε ἓνα εἶδος σιωπηροῦ ἐκδιασμοῦ στοὺς βουλευτές. Ὅποιοι δὲν ψήφισαν τὸν νόμο θὰ καθίστατο ὑποπτος “ἀρνητισμοῦ”. Ἰσχυρὲς ομάδες ἐπιρροῆς εἶχαν δημιουργήσει ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ ἓνα ἀρρωστημένο κλίμα*» (σελ. 338).

Ἐχουν περάσει ἑκατὸ καὶ πλέον ἔτη, ἀφ’ ὅτου ὁ Φρ. Νίτσε ἔγραφε γιὰ τοὺς σιωνιστές: «... *Τοῦτοι οἱ ἄνθρωποι ἐνδιαφέρονται ζωτικὰ ν’ ἀρρωστήσουν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ν’ ἀνατρέψουν μ’ ἐπικίνδυνη καὶ συκοφαντικὴ σημασίαν τὴν ἔννοια τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τοῦ ἀληθοῦ καὶ τοῦ ψεύτικου*» καὶ ἐπαληθεύθηκε. Διότι, πῶς εἶναι δυνατόν ἓνα ἔθνος μὲ τέτοια παραδόσι σάν τοὺς Γάλλους, ν’ ἀνέχωνται τὴν λειτουργία ἐνὸς τέτοιου μεσαιωνικοῦ νόμου καὶ νὰ κανχῶνται γιὰ τὴν δημοκρατίαν τους; Πῶς νὰ ἐξηγηθῇ τὸ φαινόμενο, περήφανοι ἄνθρωποι νὰ παραδέχωνται, ὅτι «*ὅλη ἡ γαλλικὴ τους παιδεία, οἱ πιὸ πολῦτιμες γαλλικὲς παραδόσεις τους καταμαρτυροῦν τὸ πανάρχαιο τῆς ἀθλιότητάς τους*» (σελ. 251);

Ἡ ἀρρώστια ὅμως δὲν ἀποτελεῖ ἀποκλειστικὸ “*προνόμιο*” τῶν Γάλλων, ἀλλὰ χαρακτηρίζει σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα. Μήπως ἐμεῖς οἱ “Ἕλληνες δὲν “ντρεπόμαστε” γιὰ τοὺς προγόνους μας καὶ δὲν πετάξαμε στὸν κάλαθο τῶν ἀχρήστων τὴν κλασσικὴ παιδείαν καὶ τὴν ἑλληνικὴ ἐπιστήμη, ἀντικαθιστώντας τα μὲ τὰ λογοκρατικὰ δόγματα, τὴ σημιτολαγνείαν καὶ τοὺς βαδυλνισμούς;

Προτοῦ νὰ ἀναφωνήσουμε τὸ λακωνικόν: «*᾽Ω Ἡράκλειε, ἀπώλετο ἀνδρὸς ἀρετά*», ὀφείλουμε νὰ ἐξάσουμε τὴν γενναιοδωρία τοῦ Ροζέ Γκαρωντῦ, πού τὸλμησε – ἐδῶ φθάσαμε – νὰ προδῇ στὴν ἔκδοσι τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου, παρὰ τὶς ἀδιάκοπες προειδοποιήσεις καὶ ἀπειλὲς τοῦ σιωνισμοῦ. Ἦδη ὁ ἐκδότης περιθωριοποιήθηκε καὶ τὸ βιβλίο του δὲν ἔχει θεοὶ στὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Γαλλίας. Οἱ ἐκδότες κι οἱ βιβλιοπῶλες τρομοκρατήθηκαν καὶ «*δὲν θέλουν Γκαρωντὺ στοὺς ἐκδοτικὸς οἴκους τους*» (σελ. 247). «*Ὁ Ροζέ Γκαρωντὺ εἶναι ἀρνητιστής*», “*ρατσιστής*”, “*φασίστας*” κι ὅλα τὰ σχετικὰ, φωνάζουν οἱ “*σειρῆνες*”...

Δὲν ξέρουμε, ἂν ἔχουν γίνῃ ἀπόπειρες νὰ καύσουν τὸ βιβλίο τοῦ Γκαρωντῦ, ὁπότε πρέπει ν’ ἀναμένουμε τὸ ἐπόμενο δῆμα, πού θὰ εἶναι τὸ κάψιμο τῶν ἐρευνητῶν καὶ ἀναγνωστῶν του, σύμφωνα μὲ τὸν Χάινε.

Σαράντος Πάν

Ἡ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

Γ.Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ, Προϊστορική ἐξάπλωση τῶν Αἰγαίων

Μετὰ ἀπὸ τριάντα σχεδὸν ἔτη ἔντονης συγγραφικῆς δραστηριότητος, πού ἀφοροῦσε κυρίως σ' ἔργα ἰδεολογικῆς καὶ πολιτικῆς φύσεως, ὁ συγγραφέας ἔστρεψε προσφάτως τὸ ἐνδιαφέρον του στὴν ἱστορικὴ ἀναζήτησι στοιχείων, πού φωτίζουν τὸ ἀπώτατο ἑλληνικὸ παρελθόν. Τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον ἀποτελεῖ συνέχεια τῆς πρώτης ἐπὶ τοῦ θέματος ἐκδόσεως μὲ τίτλον “*Ἰνδοευρωπαῖοι ἢ Αἰγαῖοι*”. Ἐνῶ τότε τὸ κέντρο βάρους τῆς συγγραφῆς ἐστιαζόταν στὴν ἀνατροπὴ τῆς ψευδοῦς ἰνδοευρωπαϊκῆς θεωρίας περὶ λαῶν καὶ φυλῶν, τώρα ἡ ὅλη προσπάθεια ἀφορᾷ στὴν κατάδειξιν ὅχι μόνο τῆς αὐτοχθονίας ἀλλὰ κυρίως τῶν ἀποικιστικῶν κινήσεων τῶν πανάρχαιων Ἑλλήνων ἀνὰ τὴν ὑδρόγειον.

Τὸ πρῶτον καὶ καίριον ἐρώτημα, πὺν πραγματεύεται ὁ συγγραφέας, εἶναι, ἐὰν ὑπῆρξε μία παγκόσμια πηγὴ πολιτισμοῦ. Πρόσωπα καὶ πράγματα, πὺν ὑπάρχουν κοινὰ σὲ φαινομενικὰ ἐτερόκλητους πολιτισμούς, ἀποτελοῦν τὶς βασικὰς συνιστώσας τῆς ἀπαντήσεως. Ὁ κ. Γ. Γεωργαλᾶς ὀρθῶς, μὴ ἀποδεχόμενος τὴν πιθανότητα τῆς συμπτώσεως, ἀξιολογεῖ συγκριτικὰ τὰ στοιχεῖα αὐτά, πὺν ἀφοροῦν στὶς κατὰ τόπους γλώσσας, θρησκείας καὶ κοσμολογίας καὶ ἀποφαίνεται, ὅτι οἱ Ἕλληνες τῆς προϊστορικῆς καὶ πρώιμης ἱστορικῆς ἐποχῆς κυρίως μὲ τὴν χρῆσιν τῆς ἐξελιγμένης ναυτιλίας τοὺς διέδωσαν τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτιστικοῦ τοὺς γίνεσθαι στὰ μήκη καὶ τὰ πλάτη τῆς οἰκουμένης μὲ ἀφετηρίαν τὸ χωρὸς τοῦ

Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα εἶναι ἀναντικατάστατον μέσον ἐκφράσεως τῆς παγκόσμιας ἐπιστήμης

Ἀπὸ τὶς ἀρχὰς τοῦ 1997 ἡ κυβέρνησις τῆς Βικτώριας-Αὐστραλίας προγραμματίζει νὰ εἰσαγάγῃ καὶ νὰ καθιερώσῃ σ' ὅλα τὰ Δευτεροβάθμια κολέγια (Γυμνάσια) τῆς πολιτείας μας ἓνα νέο ὑποχρεωτικὸ μάθημα /subject, τὸ ὁποῖον τὸ ὀνομάζει Civics.

Τὸ τμήμα τῶν ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν (Humanities) τοῦ Γυμνασίου μου συνήλθε σὲ τακτικὰς ἐβδομαδιαίας συνεδριάσεις, γιὰ νὰ ὀργανώσῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος Civics. Ἡ πρώτη καὶ ἡ πιὸ σοβαρὴ μας ἀμχανία ἦταν τὸ ὄνομα. Ἡ λέξις δὲν μιλάει, δὲν εἶναι καθόλου λειτουργικὴ. Δὲν λέει στὸν μαθητὴν, τί θὰ διδαχθῇ, ἀλλὰ οὔτε ὁ γονεὺς γνωρίζει περὶ τίνος πρόκειται. Ἡ δυσκολία αὕτη ἔκανε τὴν ὀλομέλειαν τοῦ Τμήματος Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν νὰ ἀλλάξῃ τὸ νέο πρόγραμμα τοῦ Civics σὲ Politics, γιὰ τὸ μάθημα Civics εἶναι αὐτό, πὺν στὰ ἑλληνικὰ ἔχομε ὀνομάσει Κοινωνικὴ καὶ Πολιτικὴ Ἀγωγή.

Ἡ ἄλλη μας δυσκολία εἶναι, ὅτι ἀπὸ τοῦ χρόνου τὸ ὑπουργεῖον Παιδείας τῆς

Αίγαιου.

Ἡ ἔρευνα κατόπιν προχωρᾷ στὶς κατὰ τόπους ἐπισημάνσεις τῶν μαρτυριῶν τῆς ἐκπολιτιστικῆς κινήσεως τῶν προγόνων μας. Ἡ παρουσίαση εἶναι πληρέστατη, καθὼς οὔτε ἓνα σχεδὸν μέρος τῆς γῆς δὲν ὑπάρχει, χωρὶς νὰ ἔχει αὐτὲς τὶς πυρακτωμένες σφραγίδες τῆς ἐλληνικῆς παρουσίας. Τόσον οἱ μῦθοι καὶ οἱ θρύλοι ὅσο καὶ τὰ ὕλικά εὐρήματα ἐπαληθεύονται, ἀποκτοῦν ταυτότητα διὰ τῆς ἀναγωγῆς τους στὴν ἐλληνικὴ-αἰγαιακὴ παράδοση.

Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἔχουν τὰ κεφάλαια τοῦ διβλίου, ποὺ ἀφοροῦν ἀφ' ἐνὸς μὲν στὴ ναυτικὴ τακτικὴ καὶ τὰ μέσα, ποὺ χρησιμοποιοῦσαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὠκεανοπόροι, ἀφ' ἑτέρου δὲ στὸ περὶ Ἑλλήνων ἐξερευνητῶν τῆς Ἀνατολῆς μέρος, καθὼς οἱ μαρτυρίες αὐτῶν ἐπιβεβαιώνουν τοῦ λόγου τὸ ἀληθές.

Σὲ γενικὲς γραμμὲς τὸ ἔργο τοῦ συγγραφέως εἶναι μία ἐπιτυχημένη προσπάθεια φωτισμοῦ τοῦ παρελθόντος, ἡ ὁποία προκαλεῖ τοὺς εἰδικοὺς καὶ μὴ γιὰ τολμηρὴ συνέχεια. Τολμηρὴ, καθὼς ἡ ὁμίχλη, ποὺ ἔχει ἀπλωθεῖ πάνω ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ στερέωμα τόσο ἀπὸ τὴ λήθη ὅσο καὶ ἀπὸ τὴ σκόπιμη ἀποσιώπηση, πρέπει κάποια στιγμή νὰ διαλυθεῖ, γιὰ νὰ γνωρίσει ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα, τί ὀφείλει καὶ σὲ ποιούς.

Μάριος Μαρμανέας

JANIS C. ATHANAS, *Τὰ ἄλλα/ἄνλα Μετάλλια*

«Οἱ σύγχρονοι λαοὶ μὲ σχετικὰ ὑψηλὸ μόρφωτικὸ ἐπίπεδο τιμοῦν καὶ προσπαθοῦν νὰ μεταδώσουν στοὺς νέους ἐκεῖνα τὰ χαρακτηριστικὰ ἀπὸ τὰ ἐπιτεύγματα τῶν προγόνων τους, ποὺ τὰ θεωροῦν ἱκανὰ ν' ἀποτελέσουν πρότυπα τέτοια, ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ συνέχεια καὶ νὰ ἐπιβραδυνθῇ ἡ φθορά. Στὶς πε-

Βικτώριας θέλει νὰ καταργήσῃ τὰ μαθήματα *History*/Ἱστορία, *Geography*/Γεωγραφία καὶ *Commerce*/Σπουδὲς Ἐμπορίου καὶ Συνναλλαγῶν. (Σημειώστε, πὼς ἡ λέξη *Commerce* προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸ ρῆμα συμμάπτω, ποὺ σημαίνει πιάνω μαζί). Στὸν κύκλον αὐτὸ σήμερα προστίθεται τὸ νέο μάθημα *Civics*. Τὸ σύνολο αὐτῶν τῶν μαθημάτων θὰ ὀνομάζεται τώρα *SOSE*. Ἔτσι προστίθεται μία ἄλλη καὶ νέα δυσκολία, γιὰ νὰ ἐπιζήσουν τὰ παραπάνω μαθήματα τῆς ἀνθρωπιστικῆς μόρφωσης. *SOSE* εἶναι ἓνα ἀκρωνύμιο/acronym (= τὰ ἀρχικὰ τῶν λέξεων: *Studies of Society & Environment*), δηλ. Σπουδὲς τῆς Κοινωνίας καὶ τοῦ Περιβάλλοντος.

Ἡ ἀπομάκρυνση αὕτη ἀπὸ τὰ κλασσικὰ ὀνόματα τῶν μαθημάτων καὶ ἡ ἀκρωνυμικὴ ἄχρωμη καὶ ἀπροσδιόριστη παρουσίασή της φέρνει μία πραγματικὴ νοθεΐα στὴν ἐκπαίδευση, ποὺ κανεὶς δὲν γνωρίζει, ποῦ θὰ καταλήξῃ. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο καὶ μὲ αὐτὰ τὰ δεδομένα θέλω νὰ ὑποστηρίξω καὶ συνάμα νὰ ἀποδείξω, πὼς ἡ ἐλληνικὴ ἐπιστήμη τῆς ἐπιστήμης εἶναι πράγματι δεδομένη καὶ ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ αὐτὴν τῆς ἐλληνικῆς λέξης – ἔννοιας εἶναι καταδικασμένη νὰ ἀποτύχει.

Ἀς ρίξουμε μία ματιά, στὸ τί περίπου διδάσκεται σήμερα ἓνας μαθητὴς στὸ

ριπτώσεις αυτές προτεραιότητα έχουν τα πνευματικά επιτεύγματα και μάλιστα όσα σχετίζονται με τις επιστήμες. Αυτό, διότι στην εποχή μας η επιστημονική και τεχνολογική πρόοδος είναι απαραίτητη για την ανταγωνιστικότητα σε διεθνές επίπεδο. Βέβαια η επιστημονική πρόοδος προϋποθέτει μεταξύ των άλλων και μια παιδεία προσανατολισμένη στην από νεαρή ηλικία εκμάθησι της αυστηρής χρήσεως της γλώσσας και των μαθηματικών. Στους σύγχρονους λαούς με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο τα πρότυπα σχετίζονται κυρίως με επιτεύγματα των προγόνων, τα όποια αφορούν άλλες δραστηριότητες» (σελ. VIII).

Ο συγγραφέας του παρουσιαζόμενου βιβλίου “δεν θαμβώνεται από κανένα πάθος”. Με άτρεμο χέρι καταγράφει τις “πικρές αλήθειες”, που όλοι γνωρίζουμε, μα δεν όμολογούμε, σχετικά με την κακοδαιμονία, που ταλανίζει αυτόν τον τόπο από τα χρόνια της απελευθερώσεώς του. Βασική αιτία της κακοδαιμονίας αυτής κατά τον συγγραφέα είναι η Παιδεία ή η Α-παιδεία, όπως την χαρακτηρίζει άλλος μεγάλος διανοητής, που αδυνατεί να μεταδώσει στους νέους τα ιδεώδη και τις αρετές των προγόνων μας, να συντηρήσει τα ήθη και έθιμα, να δώσει κίνητρα στα παιδιά μας, ώστε να εκτιναχθούν στα ουράνια, καθώς έλεγε ο Ρωμαίος συγγραφέας Γιουβενάλις – “δώσε κίνητρο στο Έλληνόπουλο να πάει στα ουράνια, και θα πάει” (σελ. 145).

Σήμερα, είναι αλήθεια, παρατηρείται «μία αυξανόμενη τάση αρχαιογνωσίας και εθνοκεντρισμού – σαν αντίδρασι στην αποτυχία της πολιτικής και πνευματικής ήγεσίας να επιλύσει μεταξύ άλλων και το πρόβλημα της σύγχρονης παιδείας και να αντιμετωπίσει επιτυχώς τις ξένες επιρροές. Το φαινόμενο αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν μία τάση επιστροφής στις ρίζες του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού γενικά και της κλασσικής παιδείας ειδικότερα. Βέβαια κλασσική παιδεία σημαίνει και γνώσι της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, πάνω απ’ όλα όμως

Γυμνάσιο. Τα μαθήματα είναι τα εξής με “αγγλικές λέξεις” αλλά με ελληνική διανόηση τυλιγμένα: Economics/Οικονομικά, Legal/Νομικά (από την ελληνική λέξη λέγω), Politics/Πολιτικά, Physics/φυσική, Mathematics/Μαθηματικά, Psychology/Ψυχολογία, Media/Σπουδές Μέσων Έπικοινωνίας (από την ελληνική λέξη Μέσα), History/Ίστορία, Drama/Δραματική Τέχνη, Geography/Γεωγραφία, Biology/Βιολογία, Technology/Τεχνολογία, Systems & Technology/Συστήματα & Τεχνολογία, Physical Education/Φυσική Αγωγή=Γυμναστική και αγγλικά Gymnastics(ή λέξη Education προέρχεται από τις ελληνικές λέξεις έν+δοκέω), Graphics/Γραφική Τέχνη/Σχέδιο, Chemistry/Χημεία (από το ελληνικό ρήμα χέω=χύνω, ανακατώνω), Music/Μουσική, Art/Τέχνη (ή λέξη προέρχεται από το ελληνικό ρήμα ἀρτύω, που σημαίνει παρασκευάζω/κάνω), Computers/το άχαρο ελληνικό Η/Υ (από το ελληνικό ρήμα συνθέτω).

Φυσικά έχουμε και άλλα μαθήματα, όπως τα Άγγλικά (ως γλώσσα το κυριώτερο μάθημα για κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης) και οι ξένες γλώσσες, που σήμερα παραχώθηκαν κάτω από έναν άλλο ακρωνυμικό πύργο και σήμερα όλες ονομάζονται LOTE (Languages Other Than English) και τις υποδιβάζουμε όλες σε δεύτερη κατηγορία, υποδεέστερη της αγγλικής.

κατανόησι τῆς οὐσίας αὐτοῦ, ποῦ ὀνομάζεται Ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Πνεῦμα» (σελ. VII).

Ποιά εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πνεύματος; Ὁ συγγραφεὺς δὲν τρέφει αὐταπάτες καὶ πολὺ περισσότερο δὲν παρασύρεται ἀπ' τὶς κατεστημένες ἀπόψεις «Περὶ πολιτισμοῦ τῆς τέχνης» ἢ «τῶν μύθων», ἢ «τοῦ εὐδαιμονισμοῦ», ποῦ ἀναμασοῦν οἱ πολλοί. Ὁ J. Athanas ἐννόησε, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς ὑπῆρξε πολιτισμὸς ἐπιστημόνων, ποῦ θεωροῦσαν τὴν ζωὴ καὶ τὸν κόσμον ἀπολύτως ἐπιστημονικά. Τὴν θέσι του αὐτή, ποῦ εἶναι καὶ δική μας θέσι, ἐπιβεβαιώνουν ὅλοι οἱ σύγχρονοι ἐπαναστάτες τῶν ἐπιστημῶν, ποῦ ἔγιναν ἐπιστήμονες «πατώντας στοὺς Ἑλληνες», ὅπως οἱ ἴδιοι μᾶς πληροφοροῦν. Ἴδου μερικὲς φράσεις τῶν ἱερῶν αὐτῶν τεράτων:

– «Τὰ ἐπιτεύγματα μου ὀφείλω στὸ γεγονός, ὅτι στάθηκα σὲ ὧμους γιγάντων» (ἐννοεῖ τοὺς Ἑλληνες ἐπιστήμονες) [(Ἰσαὰκ Νεύτων), σελ. 8].

– «Δὲν θὰ ἤθελα ποτὲ νὰ ξεχάσω τὴν ἐντιμότητα καὶ ἐπισημότητα τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων κλασσικῶν. Γενικὰ πιστεύω, ὅτι στὴν ἐποχὴ μας, ποῦ κυριαρχοῦν τὸ ὠφέλιμο καὶ χρήσιμο, μόνο ἡ ἀνθρωπιστικὴ παιδεία διατηρεῖ τὴν σπουδαιότητά της» [(Μὰξ Πλάνκ), σελ. 25].

– «Οἱ Ἑλληνες ἦσαν οἱ πρῶτοι μαθηματικοί, ποῦ ἐξακολουθοῦν μέχρι σήμερα νὰ μᾶς εἶναι ἀληθινοί. Τὰ μαθηματικά τῆς Ἀνατολῆς μπορεῖ ν' ἀποτελοῦν ἐνδιαφέρουσες παραξενιές, ἀλλὰ τὰ ἑλληνικὰ μαθηματικά εἶναι τὸ ἀληθινὸ πρᾶγμα... Οἱ Ἑλληνες μαθηματικοὶ πρῶτοι μίλησαν μιὰ γλῶσσα, ποῦ μποροῦν νὰ καταλαβαίνουν οἱ σύγχρονοι μαθηματικοί.... Ἐτσι τὰ ἑλληνικὰ μαθηματικά εἶναι παντοτεινά, πολὺ πρὶν παντοτεινὰ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ λογοτεχνία... Τὰ θεωρήματά τους εἶναι ἀπλᾶ τόσο στὴν ἰδέα/σύλληψι ὅσο καὶ στὴν ἐκτέλεσι, ἀλλὰ ἀναμφίβολα ὑψίστης κλάσεως. Καθ' ἓνα ἔχει τὴν ἴδια φρεσκάδα καὶ σπουδαιό-

Δὲν θὰ ἐπεκταθῶ στὸ πανεπιστημιακὸ ἐπίπεδο, ὅπου καὶ ἐκεῖ ἡ ἀνώτατη παιδεία μιλάει περισσότερο τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ἀπὸ ὅ,τι ἀντιλαμβάνεστε ἀπὸ τὴν ἀπαρίθμηση τῶν παραπάνω ἑλληνικῶν ὀνομάτων σχεδὸν ὅλων τῶν μαθημάτων τοῦ Γυμνασίου, ὅλη ἡ μέση παιδεία/μόρφωση/ἐκπαίδευση στηρίζεται στὴν ἑλληνικὴ λέξη-ἐννοία καὶ ὅπου ὑπάρχει αὐτή, ἐκεῖ πλέον ὑπάρχει καὶ ἡ ἐπιστήμη. Ἐὰν κάτι εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ πρωτότυπο ἑλληνικὸ λεξιλόγιο – ὅπως τὸ παράδειγμα τοῦ Cívics, ποῦ ὡς καθηγητὲς Γυμνασίου τὸ ἐπαναφέρουμε στὴν ἐννοία τῆς πολιτικῆς – προέρχεται καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ σκέψη, ἀπὸ τὴν ὁποία γονιμοποιεῖται καὶ μόνο μ' αὐτὴν ζεῖ ἡ ἐπιστήμη. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸ στὸ VCE (τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Γυμνασίου/Λυκείου στὴ Βικτώρια) ὑπάρχει τὸ μάθημα Political Studies/Πολιτικὲς Ἐπιστήμες. Μ' ἄλλα λόγια ἐπαναφέραμε «τὸ νερὸ στὸ ἀυλάκι», γιατί διαπιστώθηκε μία καθαρὴ διαστρέβλωση στὴν λέξη-ἐννοία ἐνὸς μαθήματος τῆς μέσης παιδείας.

Ἀποδεικνύεται πειστικά καὶ ἀδιάσειστα, πῶς ὁ ἑλληνικὸς λόγος σήμερα μέσα στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα εἶναι τὸ πρὶν σημαντικὸ στοιχεῖο παιδείας καὶ χωρὶς αὐτὸν ἐπιστήμη δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει. Ἡ ἐπιστήμη σ' ὅλο τὸν κόσμον μιλάει ἑλληνικά. Ὅ,τι διαδόθηκε μέσω τῆς λατινικῆς γλώσσας ἔχει μέσα του

τητα, πὺν εἶχε ὅταν ἀνακαλύφθηκαν – δύο χιλιετίες δὲν τοὺς δημιουργήσαν οὔτε τὴν παραμικρὴ ρυτίδα...» [(Τζώρτζ Χ. Χάρντυ), σελ. 44].

– «Αὐτὴ ἡ διαύγεια καὶ ὑεβαιότητα (τοῦ Εὐκλείδου) μοῦ ἔκανε μιὰ τρομερὴ ἐντύπωση... εἶναι ἀξιοθαύμαστο, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἱκανὸς νὰ φθάσῃ σὲ τέτοιο βαθμὸ θεβαιότητας καὶ ἀνεπιτήδευτης ἀπλότητας τῆς σκέψεως, ὅπως οἱ Ἕλληνες μᾶς ἔδειξαν γιὰ πρώτη φορὰ, ὅτι εἶναι δυνατόν στὴ γεωμετρία» [(Α. Ἀινστάιν), σελ. 52].

– «Ἐπιστήμη εἶναι ἡ ἀντίληψις τοῦ κόσμου κατὰ τρόπον ἑλληνικό... (Ὁ Γαλιλαῖος καὶ ὁ Νεύτων) δὲν χρειάσθηκε ν' ἀρχίσουν ἀπὸ τὸ μηδέν, ἀλλὰ στὴν ἐπιστήμη καὶ φιλοσοφία... Συνολικὰ ἡ σημερινὴ κρίσις στὴν σύγχρονη ἐπιστήμη μᾶς ὁδηγεῖ στὴν ἀνάγκη τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν θεμελιῶν τῆς... καὶ στὴν μελέτῃ τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψεως. ... Ὁλόκληρος ὁ τρόπος τῆς σκέψεώς μας, οἱ λογικὲς κατηγορίες, μέσα στὶς ὁποῖες κινεῖται, τὰ φραστικὰ μοτίβα, πὺν χρησιμοποιεῖ – ὅλα αὐτά... εἶναι προϊόν τῶν μεγάλων διανοουμένων τῆς ἀρχαιότητος» [(Ε. Στραϊντινγκερ), σελ. 56].

– «Τὰ μαθηματικὰ ἐν συντομία εἶναι Ἑλληνικὴ ἐπιστήμη... Ἀποκαλύπτουν δὲ μιὰ σπουδαία πλευρὰ τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας, πὺν ὁ μαθητὴς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ τείνει νὰ παραβλέψῃ... Στ' ἀλήθεια ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως ἔχουν σπονδάσει στὸ σχολεῖο τῶν Ἑλλήνων τὴν Τέχνη, τὴν Φιλοσοφία, τὶς Ἐπιστήμες, ὅλα ἐκεῖνα, πὺν εἶναι οὐσιώδη γιὰ τὴν λογικὴ χρῆσι καὶ τὴν ἀπόλαυσι τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων καὶ δραστηριοτήτων... ὅ,τι ἄρχισαν οἱ Ἕλληνες τὸ ἔφεραν σ' ἓνα ἐπίπεδο τελειότητος, πὺν μέχρι σήμερα δὲν ξεπεράσθηκε...» [(Τόμας Χήθ), σελ. 63-65].

– «... Δὲν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πετύχῃ πρόοδο στὴν ἀτομικὴ φυσικὴ χωρὶς τὴν γνῶσι τῆς ἑλληνικῆς φυσικῆς φιλοσοφίας... Ἡ σύγχρονη φυσικὴ εἶναι κατὰ

πυρῆνα ἑλληνικό καὶ ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξη τῆς ἀνθρωπότητος ἔγινε μέσα ἀπὸ τὴν ἐπινόηση τῆς ἑλληνικῆς λέξης-ἐννοίας, καὶ ἔφερε ἀναγκαστικὰ σὲ ξεχωριστὴ θέση τὸν ἄνθρωπο στὴν ἱστορία τῆς ἐξέλιξης – καὶ αὕτῃ ἔφερε τὸν πολιτισμό.

Αὕτῃ ἡ δύναμις τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου, ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, κράτησε μέχρι σήμερα ζωντανὸ τὸν ἑλληνισμό τῆς ἐλευθερίας ἀλλὰ καὶ τὴ μορφή τῆς ἑλληνικότητάς μας, πὺν εἶναι ἄρρηκτα δεμένη μ' αὕτῃ τὴ γλῶσσα. Αὕτῃ ἡ γλῶσσα στὴν ἐποχὴ μας, μιὰ ἐποχὴ τῶν λογισμῶν (κομπιούτερ) καὶ τῶν γιγαντιαίων τεχνολογικῶν ἀλμάτων, εἶναι ἓνα ἀστείρευτο πηγάδι λεξιλογικοῦ πλούτου, ἐνὸς πλούτου λέξεων-ἐννοιῶν, τὶς ὁποῖες ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη καὶ τεχνολογία τὶς χρειάζονται, γιὰ νὰ θαδίσουν πρὸς τὰ ἔμπροσ.

Εἰδικὰ στὴν ἡλεκτροτεχνολογία οἱ ἑλληνικὲς λέξεις εἶναι ἀναντικατάστατα κλειδιά. Ἰδοὺ μερικὰ ἀπλὰ καὶ πρόχειρα παραδείγματα: programming, syllogism, semantics, systems, logic, code, symbolic, pracy, generator, optical synchronisation κ.λπ. κ.λπ. Τί νὰ πεῖ κανεὶς γιὰ κεῖνο τὸ Cyber (ἀπὸ τὸ ἑλληνικό ρῆμα κυβερνῶ, ἀπὸ τὸ ὁποῖο παράγεται καὶ τὸ government καὶ τὸ

κάποιον τρόπο όριακά κοντά στις ιδέες του 'Ηρακλείτου. "Αν αντικαταστήσουμε την λέξι πυρ με την λέξι ενέργεια, "όλα εκφράζουν" την σύγχρονη άποψι» [(B. Χάιζενμπεργκ), σελ. 70-71].

– «Στά μαθηματικά όλοι οί δρόμοι όδηγούν πίσω στην 'Ελλάδα... Τά επιχειρήματα του Ζήνωνος του 'Ελεάτη έθεσαν τίς βάσεις για όλες τίς θεωρίες του χρόνου, του χώρου, του άπειρου... Είται άπόλυτα δίκαιο να λεχθή, ότι ό 'Αρχιμήδης είται ό θεμελιωτής του άπειροστικού λογισμού... Οί μαθηματικοί της 'Αναγεννήσεως βασίσθηκαν έξ ολοκλήρου στις έλληνικές πηγές (κείμενα)...» [(Τ. Ντάντσιχ), σελ. 86-88].

Οί παραπάνω άπόψεις – πού βεβαίως δέν είται οί μόνες – δέν παρατέθηκαν άσφαλώς, με σκοπό να έγκωμιάσουμε τους 'Αρχαιο-έλληνες, πού καθόλου άνάγκη δέν τό έχουν, αλλά για να διαβασθούν άπ' τους ιθύνοντες της παιδείας και προπαντός άπ' τους νέους μας. Τό συμπέρασμα είται σαφές και άπλό: Για να έπιτύχη κανείς στη ζωή του, για ν' άναδειχθή στις έπιστήμες, την φιλοσοφία, τίς τέχνες, δέν χρειάζεται τίποτ' άλλο, παρά να στρέψη τά μάτια του προς τόν ήλιο της Οίκουμένης, προς τό 'Αρχαίο 'Ελληνικό Πνεύμα. Στα Πανεπιστήμια των άρχαίων 'Ελλήνων φιλοσόφων φοίτησαν, όπως είδαμε, όλοι οί διακεκριμένοι έπιστήμονες του κόσμου.

Τό Νεοελληνικό κράτος ώστόσο έκανε ό,τι χειρότερο, ώστε να μάς άπομακρύνει άπ' αυτούς. Μάς έφερε σε τέτοιο σημείο, ώστε και την γλώσσα τους άκόμη να μισούμε... Δέν μένει λοιπόν παρά ή σπουδάζουσα νεολαία να πάρη την ύπόθεσι στα χέρια της και να τους μελετά με δική της πρωτοβουλία, ώστε οί νέοι "να έκτιναχθούν στα Ουράνια", καθώς έλεγε ό Ρωμαίος Γιουδενάλις.

Σαράντος Πάν

Governor), όπου στον κυβερνοχώρο=cyberspace κάνει θραύση σήμερα στο Διαδίκτυο/Internet και γεννάει αδιάκοπα: cyberanalysis, cybergoal κ.λπ., όπου έγινε πρώτο συνθετικό για εκατοντάδες νέες λέξεις-έννοιες-κατευθύνσεις.

Στην ελληνική γλώσσα εκφράστηκε ό κόσμος του παρελθόντος, αλλά – για αυτούς πού μπορούν να δούν – άποτελεί τόν κινητήριο μοχλό της έπιστήμης του μέλλοντος. 'Ο ελληνικός πολιτισμός ζει σήμερα μαζί με την γλώσσα, πού τόν δημιούργησε, άπό την εποχή της 'Αναγέννησης, πού τόν άνέστησε. 'Εάν ή έπιστήμη θέλει να έχει μέλλον, δέν μπορεί να ξεκοπεί άπό την ελληνική γλώσσα. Αυτή είται ή ραχοκοκαλιά της, και όποιαδήποτε έπιστήμη δέν μπορεί να ύπάρχει χωρίς την ελληνική γλώσσα. Αυτή μέσα άπό τους αιώνες κράτησε ζωντανό τό ελληνικό έθνος μέχρι σήμερα και αυτή ή ελληνικότητα της έπιστήμης έθρεψε και τρέφει όλον τόν σύγχρονο παγκόσμιο πολιτισμό, ήτοι «οί έλληνες χάραξαν τόν χάρτη της έννοιολογικής μας γεωγραφίας και όρισαν τίς κατηγορίες, βάσει των όποιων ταξινομούμε τίς άντιλήψεις μας», όπως σημειώνει ό Oliver Taplin στο έργο του "Greek Fire" ('Ελληνικό Πύρ), έκδοση Jonathan Cape, London 1989. Αυτό άκριδώς πολν σοφά τό διατυπώνει και ό Ο. 'Ελύτης: «Να τί είται τό μεγάλο βάρος παράδοσης, πού τό όργανο αυτό

M.P. NILSSON, *Ἡ Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Θρησκείας*

Ὁ Σουηδὸς θρησκευτολόγος M.P. Nilsson (1874-1967) θεωρεῖται ὡς ἀπὸ τοὺς κορυφαίους ἐρευνητὲς τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας. Τὸ ἀγωνιῶδες δίτομο ἔργο του "Geschichte der alten Griechischen Religion" (1941) θεωρεῖται «κλασσικό». Εἶχε προηγηθεῖ τὸ ἔργο του "Greek Popular Religion" (1940) καὶ ἀκολούθησαν τὰ ἔργα του "Greek Piety" (1948) καὶ "Minoas Mycenaen Religion" (1950). Ἡ «Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Θρησκείας», ποὺ ἐξεδόθη στὰ ἑλληνικά ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Παπαδήμα καὶ πραγματοποιοῖσε ἕξι ἐκδόσεις, εἶναι περιλήψεις τοῦ προαναφερθέντος δίτομου ἔργου του.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Nilsson ὑπῆρξε θαυτὸς γνώστης τῆς Ἑλληνικῆς θρησκείας καὶ ὅτι μὲ τὶς ἐρευνές του φώτισε καὶ ἐκλαίκευσε πολλὲς πλευρές της. Παρὰ ταῦτα ὑποπίπτει σὲ σοβαρὰ σφάλματα, ποὺ ὀφείλονται στὴν ὑποταγὴ του στὶς ἀπόψεις τῆς συμβατικῆς ἱστορίας περὶ προελληνικῶν λαῶν, ποὺ ἔζησαν στὸν Ἑλλαδικὸ χώρο, καθόδου τῶν "Ἰνδοευρωπαίων Ἑλλήνων" γύρω στὸ 2.000 π.Χ., ἀνατολικῶν ὠθήσεων στὸν Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ κ.λπ.

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, τὸ θαυμάσιο ὕλικὸ ποὺ συγκέντρωσε νὰ θεωρεῖται μὲ παραιορφωτικὰ πρίσματα καὶ νὰ ὀδηγῇ σὲ ἐσφαλμένα συμπεράσματα. Ἔτσι:

α) Ὑποπίπτει στὸ σφάλμα, ποὺ πολλοὶ συμβατικῶς σκεπτόμενοι μελετητὲς διαπραττοῦν, νὰ προσπαθῇ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ μεταφέροντας σ' αὐτὸν τὶς διαπιστώσεις γιὰ τὶς πρωτόγονες φυλές. Ἔτσι ἀναφερόμενος στὰ πρῶτα στάδια τῆς θρησκείας τῶν Ἑλλήνων ὑποστηρίζει, ὅτι "θὰ πρέπει" νὰ ἦταν πρωτόγονη κ.λπ., ἐπειδὴ ἔτσι συνέβη "σὲ ὅλους τοὺς λαούς, στὶς πρωτόγονες φυλές καὶ στοὺς ἀγροτικὸς πληθυσμοὺς τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν" (σ. 89).

σηκώνει».

Ἐπίσης καὶ ἡ Ζακλὶν Ντὲ Ρομιγὺ στὸ διβλίο της «Γιατὶ ἡ Ἑλλάδα» (ἐκδόση Ἀσώ), διατυπώνει μίαν ἄλλην ὀλοκληρωμένη ἀλήθεια, ποὺ εἶναι ἐξίσου σημαντικὴ: «Ἀναπνέουμε τὸν ἀέρα τῆς Ἑλλάδας κάθε στιγμή, χωρὶς νὰ τὸ ξέρουμε... Ἡ ἀρχαία Ἑλλάδα μᾶς προσφέρει μίαν γλῶσσαν, γιὰ τὴν ὁποία θὰ πῶ ἀκόμα μίαν φορά, ὅτι εἶναι οἰκουμένη...».

Ἐκατὸ χρόνια μετὰ τὸν θάνατο τοῦ ἱστορικοῦ μας Κωνσταντίνου Παπαρηγόπουλου οἱ σημερινοὶ ἐμεῖς Ἕλληνες βλέπουμε, πῶς «ἡ μαγνητικὴ δύναμις τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσας» δὲν εἶναι μόνον «ἓνα τῶν περιεργότερων φαινομένων τῆς ἱστορίας», ἀλλὰ ἡ κινητήρια δύναμις τῆς ἑκφρασης τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης καὶ γινόμεστε μάρτυρες τῆς ἀθανασίας της. Εἰδικὰ στὴν τελευταία δεκαετία τοῦ 20οῦ αἰῶνα διαπιστώνουμε μίαν νέα καὶ περιοδική «πνευματικὴ δυσκοιλιότητα», ποὺ στὰ ἀγγλικά χαρακτηρίζεται μ' ἓνα σχεδὸν δόκιμο ὄρο ὡς «intellectual constipation» [ποὺ νὰ φανταστεῖ κανεὶς, πῶς καὶ οἱ δύο αὐτὲς λέξεις εἶναι ἑλληνικῆς γλωσσικῆς καὶ πνευματικῆς προέλευσης: Intellectual (διανοητικὸς) = ἀπὸ τὶς ἑλληνικὲς λέξεις ἐν+λέγω, Constipation ἀπὸ τὶς ἑλλή-

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν θρησκεία ἡ ἴδια μέθοδος χρησιμοποιεῖται καὶ γιὰ τὴν περιγραφὴ τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἑλλήνων.

Ὅμως τὰ ὅσα παρατηροῦνται σὲ ὀρισμένες πρωτόγονες φυλὲς ἢ καθυστερημένους πληθυσμούς ἀπομονωμένων περιοχῶν δὲν σημαίνει, ὅτι ἰσχύουν ὑποχρεωτικῶς γιὰ ὅλους τοὺς λαούς. Ἀπὸ ποῦ προκύπτει, ὅτι τὰ παρατηρούμενα ἰσχύουν γενικῶς, παντοῦ καὶ πάντοτε καὶ ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα στάδια γιὰ κάθε λαό; Ὁ τοτεμισμός παρατηρήθηκε στοὺς πρωτόγονους καὶ εἶναι γεγονός, ὅτι ἴχνη του διαπιστώθηκαν σὲ πρὸ ἐξελιγμένους λαούς. Ὅμως ὁ ἴδιος ὁ Nilsson ὁμολογεῖ: «μὴ ὅλο πὺν ἔγιναν σοβαρὲς προσπάθειες, γιὰ νὰ θρεθοῦν ἴχνη τοτετισμοῦ, δὲν ὑπάρχει τίποτα στὴν Ἑλληνικὴ θρησκεία, πὺν ὑποχρεωτικὰ νὰ ἀπαιτεῖ τοτεμικὴ ἐξήγηση» (σ. 90). Γι' αὐτὸ «εἶναι ἀναπόδεικτο καὶ ἀναμφίβολο, κατὰ πόσον ὑπῆρξε ποτὲ τοτεμισμός στοὺς προγόνους τῶν Ἑλλήνων» (σ. 90).

Παραδέχεται ἐπίσης, ὅτι δὲν ὑπάρχει κανένα ἴχνη, ὅτι στοὺς Ἕλληνες ἴσχυσε ποτὲ ἡ ὀργάνωσις τῆς κοινωνίας καὶ τῆς θρησκείας μὲ βάση τὴν ἡλικία (μῆσις νέων κ.λπ.), ἡ ὁποία παρατηρήθηκε στίς φυλὲς χαμηλοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου (σ. 90). Οἱ Ἕλληνες στήριξαν τὸ σύστημά τους στὴν πατριαρχικὴ οἰκογένεια, ἡ ὁποία ἀντιτίθεται στὰ ὀμαδικὰ συστήματα ὅπως τοῦ διαχωρισμοῦ σὲ ἡλικίες. Τὰ στοιχεῖα δείχνουν, ὅτι στοὺς Ἕλληνες δὲν ὑπῆρξαν μαγεία, ἀστρολογία, τοτεμισμός, φετιχισμός, ταμποῦ, διαχωρισμός κατὰ ἡλικίες καὶ πολλὰ ἄλλα, πὺν χαρακτηρίζουν τίς πρωτόγονες κοινωνίες.

Ἡ ποιητικὴ διαφορὰ τῶν Ἑλλήνων ἐκφράζεται καὶ στὴν μυθολογία τους, στὴν θρησκεία τους, στὴν τέχνη τους, πὺν διαφέρουν ἀπὸ ἄλλων λαῶν. Ἀ.χ. οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουν ζωόμορφους θεούς. Τὸ συμπέρασμα εἶναι, ὅτι οἱ Ἕλληνες εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἦσαν διαφορετικοί. Αὐτὸ ὅμως φαίνεται ὑπερβολικὰ τολμηρὸ γιὰ τὰ συμ-

νικὲς λέξεις *con* = σὺν καὶ στιπτό, ἢ σεπτὸς = σκληρός, συμπεπιεσμένος]. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ *Intellectual Constipation* – σ' ὅλες τίς ἐπιστήμες – θὰ παραμένει ὡς ἔχει, ἐὰν δὲ στραφεῖ πρὸς τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ διάνοια (νοῦς καὶ ἀγγλικά *nous*), ἀπὸ ὅπου θὰ ἀντλήσει νέα κίνητρα πνευματικότητας νὰ γονιμοποιηθεῖ καὶ νὰ ἀποδώσει, νὰ γεννήσει. Μιὰ νέα καὶ μελλοντικὴ πνευματικὴ ἀναγέννηση δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προέλθει ἀπὸ πονθενὰ ἄλλου ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη σκέψη τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τὴν ἑλληνικότητα τῆς ἐπιστήμης. Καὶ ὅπως σημειώνει ὁ ποιητής μας Κ. Καβάφης, «πάντα στὴν πόλη αὐτὴ θὰ φθάνεις. Γιὰ τὰ ἄλλου – μὴ ἐλπίζεις – δὲν ἔχει πλοῖο γιὰ σέ, δὲν ἔχει ὁδὸ».

Σημείωση:

Τὸ ἄρθρο αὐτὸ εἶχε γραφεῖ, ὅταν ἦρθε ἡ εἰδηση, ὅτι «τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Μελβούρνης καταργεῖ τὰ ἀρχαία ἑλληνικά». Ἀπαντῶ: «οὐ γὰρ οἶδαι τί ποιούσι». Ὅταν διψᾷ ὁ κόσμος, στὸ πηγάδι τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ θὰ ξαναπάει νὰ ξεδιψᾷ.

Θωμᾶς Γ. Ἡλιόπουλος
Henley Drive, Geadstone Park Vic. 3043

βατικά μυαλά. Ἐτσι καὶ ὁ Nilsson, παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι γνωρίζει τὰ παραπάνω δεδομένα, ἐπιμένει, ὅτι καὶ στοὺς Ἕλληνες “*θὰ πρέπει*” νὰ ὑπῆρξαν πρωτόγονες θρησκευτικές ἰδέες καὶ τελετές, “*ἀφοῦ πρόκειται γιὰ παγκόσμιες ἰδέες, ποὺ στὶς γενικὲς τους γραμμὲς πρέπει νὰ ὑπῆρξαν σὲ ὅλους τοὺς λαοὺς*” (σ. 91). Μ’ αὐτὸν τὸν τρόπο συνάγονται συμπεράσματα γιὰ τοὺς Ἕλληνες καὶ τὴν θρησκεία τους. Ὁ Nilsson συμπεριζέται τὴν ἄποψι τοῦ Er. Rohde (“*Psyche*”), ὁ ὁποῖος ἰσχυρίζεται, ὅτι πρόκειται γιὰ “*θρησκευτικὰ φαινόμενα ποὺ ἐμφανίζονται σὲ κάθε πρωτόγονο στάδιο... Πρέπει συνεπῶς νὰ ὑπῆρχαν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους στὴν Ἑλλάδα*” (σ. 147), παρ’ ὅλο ποὺ ἀπουσιάζουν οἱ ἐνδείξεις οἰουδὴ ποτε εἶδους.

β) Γράφει: «*Κατὰ τὴν 6^η χιλιετία οἱ Ἕλληνες μετανάστευσαν στὴν χώρα ποὺ θὰ γινόταν δική τους καὶ ἐγκαταστάθηκαν ἀνάμεσα στοὺς γηγενεῖς κατοίκους. Αὐτοὶ δὲν χάθηκαν, ἀλλὰ συγχωνεύτηκαν μὲ τοὺς Ἕλληνες*» (σ. 29).

Δὲν παρουσιάζει ὅμως καμμία τεκμηρίωσι αὐτῆς τῆς θέσεως – τὴν λαμβάνει ὡς ἀξίωμα, τὸ ὁποῖο δέχεται ὡς προερχόμενο ἀπὸ τοὺς εἰδήμονες ἱστορικοὺς, ἐνῶ ὁ ἴδιος εἶναι θρησκευτολόγος, ἅρα ὀφείλει νὰ κινεῖται μέσα στὰ πλαίσιά τους. Γι’ αὐτὸ ἀποφαίνεται, ὅτι “*τὰ Ἑλευσίνια ἔχουν προελληνικὴ προέλευση*” (σ. 37) καὶ ὅτι “*ἡ Ἑλευσίνα (εἶναι) θρησκευτικὸ κέντρο προελληνικῆς καταγωγῆς*” (σ. 38), χωρὶς νὰ προσκομίσῃ καμμία σχετικὴ ἀπόδειξι. Καὶ ἐπαναλαμβάνει τὶς θέσεις τῶν “*εἰδημόνων*”, ὅτι “*πρὶν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες ζοῦσε στὴν Ἑλλάδα ἓνας λαὸς μὲ ὑψηλὸ καὶ πλούσια ἀνεπτυγμένο πολιτισμὸ*” (σ. 17). Αὐτὸς “*δὲν ἀνῆκε οὔτε στὴν Ἑλληνικὴ οὔτε στὴν Ἀρία φυλὴ*” καὶ “*οἱ φυλετικὲς του ρίζες εἶναι ἄγνωστες*” (σ. 18).

Ἀπὸ πουθενὰ ὅμως δὲν προκύπτει, ὅτι ὑπῆρξε ἓνας Προ-Ἑλληνικὸς (μὴ-Ἑλληνικὸς) λαὸς στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο. Καμμία παράδοση, κανεὶς μῦθος, καμμία ἀνάμνησις, κανένα κείμενο δὲν τὸν ἀναφέρουν, ὅπως δὲν ἀναφέρουν καὶ καμμία ἄφιξι τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ κάποιον ἐξελλαδικτικὸ χῶρο. Ἡ γλωσσολογία καὶ ἡ ἀνθρωπολογία δὲν βρῆκαν ποτὲ κάποιο ἴχνος αὐτῶν τῶν ὑποθετικῶν προ-Ἑλλήνων, (Kretschmer, Beloch, Casaubon, Neiburh, Buttmann, Holm, Rotteck, Luschan, Myres, Mucke, Childe, Crossland, Renfrew, Milojcic κ.ἄ.).

γ) Ὑποστηρίζει, ὅτι “*τὸ πρῶτο ἄνθισμα τοῦ Μινωικοῦ πολιτισμοῦ στὴν πρωτομινωϊκὴ περίοδο φαίνεται νὰ ὀφείλεται σὲ μιὰ Αἰγυπτιακὴ ὥθηση*” (σ. 18). Ἀπὸ ποῦ “*φαίνεται*”; Ἀπὸ τὸ ὅτι οἱ Κρῆτες ἔχουν, ὅπως καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, τὸ σεῖστρο καὶ τὸ σύμβολο “*ἄνκα*” (=δακτυλοστροφὸς σταυρός, σύμβολο τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως). Καὶ ἀρκοῦν αὐτά, γιὰ νὰ στηριχθῇ ἡ θεωρία περὶ “*Αἰγυπτιακῆς ὥθησεως*”; Ἀκόμη καὶ ἂν οἱ Κρῆτες τὰ πῆραν πράγματι ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους (γιατί νὰ μὴ τοὺς τὰ ἔδωσαν;), αὐτὸ σημαίνει, ὅτι πῆραν ἀπ’ αὐτοὺς τὴν τέχνη, τὴν θρησκεία κ.λπ.;

Τὸ συμπέρασμα εἶναι, ὅτι τὸ ἔργο τοῦ N.P. Nilsson, ὅπως καὶ πάρα πολλῶν ἄλλων Ἑλληνιστῶν καὶ “*φιλελλήνων*”, πρέπει νὰ μελετᾶται μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ σὲ συνδυασμὸ μὲ ἔργα ἀπορριπτικά τῶν θέσεων τῆς συμβατικῆς ἱστοριογραφίας, σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ στοὺς Ἕλληνες.

Γεώργιος Κ. Γεωργαλᾶς

15 ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ

Στά 180 τεύχη του Δαυλού, που κυκλοφόρησαν έως τώρα (Ιανουάριος 1982-Δεκέμβριος 1996), ή προβληματική του Περιοδικού κινήθηκε γύρω από τους ακόλουθους άξονες:

- * Τήν διεξαγωγή ριζοσπαστικών, σε παγκόσμια κλίμακα, έρευνών για την γένεση της Γλώσσας και της Γραφής κατά την αύγή του Πολιτισμού.
- * Τήν σε παγκόσμια επίσης κλίμακα και αποκλειστικότητα έρευνα αποκρυπτογραφήσεως των πανάρχαιων ελληνικών Γραμμικών Γραφών και των ευρωπαϊκών παραλλαγών τους.
- * Τήν σε βάθος απολύτως αντικειμενική και αποδεικτική ιστορική διερεύνηση του μεγάλου κεφαλαίου της Έλληνικής (άλλα και της Παγκόσμιας) Ιστορίας, που αναφέρεται στην ιστορική σύγκρουση Έλληνισμού-Χριστιανισμού και την ελεύθερη ανακοίνωση των πορισμάτων της, χωρίς φόβο και πάθος.
- * Τήν άναστύλωση με αυστηρώς επιστημονική μέθοδο του Μεγάλου Προκατακλυσμαίου Παγκόσμιου Έλληνικού Πολιτισμού, που αποσιωπάται από την επίσημη ιστορική επιστήμη.
- * Τήν αναζήτηση και αναβίωση της γνήσιας έννοιας της Έλληνικότητας που δυστυχώς διαστρεβλώνεται, παραχαράσσεται και πλαστογραφείται από κρατικές, θρησκευτικές και πολιτικές δυνάμεις, που ψευδεπιγράφως εμφανίζονται ως φορείς του Έλληνικού.
- * Τήν δημιουργική προσέγγιση και γενική κριτική της πνευματικής και ιδεολογικής καταστάσεως του καιρού μας και της κοσμοϊστορικής καμπής που διανύει ή ανθρωπότητα. Στόν τομέα αυτόν ή άνατομία της έποχής μας και οί προβλέψεις που έπεχείρησε κατά τά 15 χρόνια της ζωής του ό «Δαυλός» έπαληθεύθηκαν πλήρως.

*** ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ» ΔΙΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΑΥΤΟΤΕΛΗ Ή ΣΕ ΕΤΗΣΙΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ (ΜΑΥΡΟΔΕΤΟΥΣ ΜΕ ΧΡΥΣΟΤΥΠΙΑ) ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ Ή ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΣ ΚΑΤΟΠΙΝ ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΤΗΛ. 3223957 Ή 9841655.**

– Μήν γεμίζετε τίς διβλιοθήκες σας με άχρηστο τυπωμένο χαρτί. Βάλτε στά ράφια σας τούς 15 ετήσιους τόμους του «Δαυλού», έξασφαλίζοντας για σάς και τούς απογόνους σας ένα κρίσιμο βοήθημα, για νά έρμηνεύετε αίρια και χωρίς ψευδαισθήσεις και αύταπάτες τά συμβαίνοντα-παρελθόντα, παρόντα αλλά και μέλλοντα.

* Είναι ήδη έτοιμος (μαυρόδετος με χρυσοτυπία) ό 15ος τόμος (Ιανουάριος-Δεκέμβριος 1996, Τεύχη 169-180). – Σελίδες 896, δρχ. 14.000.